

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การศึกษาวิจัย

เรื่อง การกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำ
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ที่ปรึกษา

๑. พล.ต.ต.สมชาย	ชูชื่น	ผบก.วจ.
๒. พ.ต.อ.ชิตชนก	พรหมสวัสดิ์	รอง ผบก.วจ.

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

คณะผู้วิจัย

๑. พ.ต.อ.ล้ำพันธุ์	พรรณประเทศ	ผกก.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.
๒. พ.ต.ท.หญิง ปานมณี	นนทะโคตร	รอง ผกก.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.
๓. พ.ต.ท.หญิง ศิริรัตน์	ควรรชัยตระกูล	สว.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.
๔. พ.ต.ท.วรภัทร	สุขไทย	สว.ผอ.วจ. ปฏิบัติหน้าที่กลุ่มงานวิจัย และประเมินผล ๓ วจ.
๕. ร.ต.อ.เอกพล	กุดหอม	รอง สว.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.
๖. ร.ต.อ.หญิง วรรณภา	วุฒิจริณู	รอง สว.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.
๗. ร.ต.ท.หญิง ภัชราภรณ์	บางพรมบาง	รอง สว.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.
๘. ร.ต.ต.กร	หงษ์พันธุ์	รอง สว.(อก.)กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.
๙. ส.ต.ต.อริณุชย์วิธน์	ชนารา	ผบ.หมู่ กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.
๑๐. ส.ต.ต.อนิรุธ	รินชมภู	ผบ.หมู่ กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.

คำนำ

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบันถือได้กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของยาเสพติด วิธีการซื้อขายยาเสพติด และขยายการแพร่ระบาดไปสู่กลุ่มผู้เสพที่มีอายุน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแพร่ระบาดไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตสำคัญของชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมที่เริ่มตั้งแต่ปัญหาครอบครัวแตกแยก ก่อเหตุชิงทรัพย์ วิวาททรัพย์ ลักขโมยทรัพย์สิ้น ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา การใช้ความรุนแรง การทำร้ายร่างกาย การฆาตกรรม และยกระดับไปสู่การเป็นปัญหาอาชญากรรมที่ส่งผลต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั่วไป รวมถึงยังส่งผลกระทบต่อเกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินส่วนรวมของประเทศ อันส่งผลกระทบต่อด้านลบไปสู่ทุกภาคส่วนของสังคมไทยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องให้ความสนใจ ร่วมกันแก้ไขปัญหาเสพติดกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

จากสถานการณ์ปัญหาเสพติดที่แพร่ขยายไปทั่วทุกภาคส่วนของประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรง ต้องแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนของชาติที่มีจำนวนมากขึ้น และมีความรุนแรง หน่วยงานทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนต้องตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และหันมาให้ความร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจังและยั่งยืน ดังนั้น กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้จัดทำโครงการวิจัย “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” เพื่อศึกษาถึงลักษณะ สาเหตุ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงแนวทางในการป้องกัน มิให้เด็กและเยาวชนไม่กลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
กันยายน ๒๕๖๑

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ พลตำรวจตรีสมชาย ชูชื่น ผู้บังคับ การกองวิจัย และพันตำรวจเอกชิตชนก พรหมสวัสดิ์ รองผู้บังคับการกองวิจัย ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง จนทำให้การศึกษาวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภาศิริ สุวรรณานนท์ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่ปรึกษาโครงการวิจัย ที่ได้แนะนำแนวทาง องค์กรความรู้ และขอขอบพระคุณ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เอื้อเฟื้อและให้ ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ตลอดจนผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ และผู้ตอบ แบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือจนทำให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และคณะกรรมการ บริหารงานวิจัยของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่สนับสนุนโครงการวิจัยจนได้ผลงานวิจัยที่เป็น ประโยชน์ต่อประชาชนและสำนักงานตำรวจแห่งชาติอย่างแท้จริง

คณะผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุ ลักษณะ และพฤติกรรมของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรการทางสังคม และมาตรการในการป้องกันปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด โดยเก็บข้อมูลจาก

๑) กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล (เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร) จำนวน ๑๒๐ ตัวอย่าง ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๑-๙ (เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีสถิติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสูง) ตำรวจภูธรภาคละ ๑๒๐ ตัวอย่าง รวม ๑,๐๘๐ ตัวอย่าง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๒๐๐ ตัวอย่าง

๒) กลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล ๑๒๐ ตัวอย่าง ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๑-๙ ตำรวจภูธรภาคละ ๑๒๐ ตัวอย่าง รวม ๑,๐๘๐ ตัวอย่าง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๒๐๐ ตัวอย่าง

๓) กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล ๑๒๐ ตัวอย่าง ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๑-๙ ตำรวจภูธรภาคละ ๑๒๐ ตัวอย่าง รวม ๑,๐๘๐ ตัวอย่างรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๒๐๐ ตัวอย่าง

สรุปผลการศึกษา

๑. เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑) ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๑ - ๙ (เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีสถิติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสูง) จำนวน ๑,๑๘๗ ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๑๖ - ๑๘ ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดของรัฐบาล พักอาศัยกับครอบครัว (พ่อ-แม่) ประเภทที่พักอาศัยเป็นชุมชนชนบท ผู้ปกครองประกอบอาชีพลูกจ้างชั่วคราว/รับจ้างทั่วไป และสถานภาพครอบครัวพ่อแม่แยกกันอยู่/หย่าร้าง **หมายเหตุ :** กลุ่มตัวอย่างในภาค ๖ มีจำนวนไม่ครบตามกำหนด (๑๒๐ คน) เนื่องจากสถิติการเกิดคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีน้อย และ ภ.จว.สุโขทัย ไม่มีสถานแรกรับเด็กและเยาวชนจึงต้องส่งต่อเด็กและเยาวชนไปยังสถานแรกรับของ ภ.จว.พิษณุโลก

๒) พฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในประเภทยาบ้า มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในลักษณะเป็นทั้งผู้ครอบครองเพื่อจำหน่ายและเสพ ซึ่งมีสาเหตุการกระทำความผิดจาก

การอยากรู้/อยากทดลอง ระยะเวลาที่เข้าไปเกี่ยวข้องไม่เกิน ๑ ปี มีรายได้จากการขาย/ขนยาเสพติด ๑,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท ต่อครั้ง วิธีการขายทางโทรศัพท์แล้วนัดหมายสถานที่รับยาเสพติด โดยใช้เงินสด ในการขาย ห้วงเวลาที่มีการขายคือ แล้วแต่โอกาสหรือขายในเวลาไหนก็ได้แล้วแต่สะดวก

กรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เสพยาส่วนใหญ่ มีวิธีการซื้อขายยาเสพติดทางโทรศัพท์แล้วนัดหมาย สถานที่รับยาเสพติด โดยใช้เงินสดในการซื้อขายยาเสพติด ห้วงเวลาที่มีการซื้อขายยาเสพติด คือ แล้วแต่โอกาส หรือซื้อในเวลาไหนก็ได้แล้วแต่สะดวก กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้กระทำความผิดในคดีอื่น คือ ลักทรัพย์

๓) ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปรามและการอำนวยความสะดวกการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ในภาพรวม มีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๔ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๗๓

ในด้านการป้องกันและปราบปรามกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๘

- ในด้านการป้องกันและปราบปรามเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการจับกุมเด็กและเยาวชนที่ เป็นผู้เสพยาหรือผู้จำหน่าย ยาเสพติดอย่างจริงจัง รองลงมา คือเคยเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจออกตรวจตามโรงเรียน หอพัก/ร้านเกม/ อินเทอร์เน็ตและเคยเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปจัดอบรมโครงการแดร์ หรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ ยาเสพติดในโรงเรียนหรือชุมชนที่ท่านพักอาศัย ตามลำดับ

ในด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่น อยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๖ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๘

- ในด้านการอำนวยความสะดวกเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความเชื่อมั่นสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ในการสืบสวนจับกุมคดียาเสพติดด้วยความ เป็นธรรม รองลงมา คือเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติให้กับเด็กและเยาวชน ก่อนดำเนินการสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีการรับเงินใต้โต๊ะ และเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการสอบสวนโดยมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน เช่น พนักงานอัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ตามลำดับ

๒. ประชาชนทั่วไป

๑) ข้อมูลทั่วไปของประชาชนซึ่งพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ภาค ๑ - ๙ และ บข.น. ทั้งหมด จำนวน ๑,๒๐๘ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี สถานภาพ สมรส การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พักอาศัยในชุมชนเมือง ไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นเด็กและเยาวชน และเป็นครอบครัวที่มีสมาชิกเป็นเด็กและเยาวชน จำนวน ๒ คน

๒) ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ “มีส่วนร่วมน้อย” มีค่าเฉลี่ย ๒.๕๔ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗๐

ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ “มีส่วนร่วมปานกลาง” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน/ชุมชน/ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชน ไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ “มีส่วนร่วมน้อย” พบว่า การเข้าร่วมปรึกษาหารือ กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เบาะแส เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานภาครัฐ ท่านร่วมฝึกอบรม ให้ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน และการมีส่วนร่วม ติดตามและประเมินผล ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามลำดับ

๓) ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามและการอำนวยความสะดวกในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕๓

ในการป้องกันและปราบปราม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๕ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙๕

ในการป้องกันและปราบปรามเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสืบสวน ดำเนินคดี และขยายผลเพื่อจับกุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อป้องกันปราบปรามยาเสพติด มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และผลกระทบของยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ และเจ้าหน้าที่ตำรวจประสานความร่วมมือจากประชาชนในการให้ข้อมูล เบาะแส เพื่อสืบสวนดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตามลำดับ

ในด้านการอำนวยความสะดวกในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๑๑

ในด้านการอำนวยความสะดวก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รองลงมา คือเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่าง

รวดเร็ว ตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างถูกต้องเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน และเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบตามลำดับ

๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน

๑) ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่ ภาค ๑ - ๙ และ บชน. ทั้งหมดจำนวน ๑,๒๑๔ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มียศ จ.ส.ต. - ด.ต. ดำรงตำแหน่งผู้บังคับหมู่ อยู่ในสายงานป้องกันปราบปราม มีอายุราชการไม่เกิน ๑๐ ปี และระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานไม่เกิน ๑๐ ปี

๒) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในภาพรวม พบว่า อยู่ใน “ระดับมาก” มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๙ คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๘๐

- ปัญหาอุปสรรคภายในหน่วยงานเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงสุด คือการขาดแคลน วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ และยานพาหนะในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ มีข้อจำกัดและข้อยกเว้นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาการขาดแคลนกำลังพลในการปฏิบัติงาน กระบวนการจับกุมและสอบสวนมีขั้นตอนยุ่งยากและใช้เวลาในการดำเนินการมาก เนื่องจากต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการปฏิบัติงาน และการขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด

- ปัญหาอุปสรรคภายนอกหน่วยงาน เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงสุด คือปัญหาเด็กและเยาวชนที่ผ่านการบำบัดยาเสพติดมาแล้วยังกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเนื่องจากอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิม ๆ รองลงมา คือ ปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วและขยายไปยังกลุ่มเด็กที่มีอายุน้อยลงจนถึงชั้นประถมศึกษา ปัญหาครอบครัว/ชุมชน ไม่ยอมรับว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ครอบครัว/ชุมชน ยังขาดการยอมรับว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และการขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันปราบปรามกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามลำดับ

๓) มาตรการทางสังคมและการป้องกันปราบปรามในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในภาพรวม พบว่า อยู่ใน “ระดับมาก” มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๒ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๑

- มาตรการทางสังคม พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๓ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๘

- มาตรการในการป้องกันและปราบปราม อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ๖๓.๔๒ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๑

มาตรการทางสังคมเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นระดับสูงสุด คือการร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการในการแก้ปัญหาเสพติด รองลงมา คือการประสานความร่วมมือการปฏิบัติงานกับหน่วยงานในชุมชน “โรงเรียน/ร้านค้า/วัด” และจัดกิจกรรมป้องกันแก้ไข ปัญหาเสพติดในชุมชน สถานศึกษา อาทิ กิจกรรมละลายพฤติกรรม เข้าวัด การจัดตั้งชมรม TO BE NUMBER ONE หรือกลุ่มเยาวชนเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน รวมถึงการจัดประชุมชาวบ้าน/ผู้นำชุมชน/อสม./ผู้นำตามธรรมชาติ เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชนสร้างกติกาสื่อหรือเงื่อนไขเพื่อประกาศเป็นวาระของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดตามลำดับ

มาตรการในการป้องกันและปราบปรามเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นระดับสูงสุด คือ ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ กำชับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ กวดขันจับกุมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หน่วยงานดำเนินการ แต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่าง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีมาตรการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการขยายผลการจับกุมเพื่อดำเนินการ ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจนถึงผู้ค้ารายใหญ่ มีการกำชับให้ กต.ตร.สน./สภ. ให้สอดส่องประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน ที่มีพฤติกรรมสื่อเป็นผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้งเบาะแสข้อมูล ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นต่อมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอยู่ใน “ระดับปานกลาง” คือ หน่วยงานมีการ ประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่น อาทิ สถานศึกษา วัด สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาคารกระทำของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด มีการดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ ผลกระทบและการป้องกันตนเองจาก ยาเสพติดให้กับเด็กหรือเยาวชนทั่วไป และเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และประชาชนทั่วไป อย่างสม่ำเสมอ และมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และประชาชน ที่มีพฤติกรรม เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

- ๑) ควรให้โอกาสแก่เด็กเพื่อกลับไปเรียน เพื่อจะได้ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ
- ๓) หน่วยงานของตำรวจควรบูรณาการเกี่ยวกับการให้ความรู้ แก่ปัญหาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น
- ๔) ควรมีกฎหมายสำหรับเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ในการขับซิ่งรถจักรยานยนต์ โดยกำหนดเวลาไม่ควรเกิน ๒๑.๐๐ น
- ๕) ให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้นำชุมชน ร่วมกันหาสาเหตุ และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง
  - ๖) จัดกิจกรรมเชิงรณรงค์ป้องกันการกระทำผิดกับกลุ่มผู้นำชุมชน เด็กและเยาวชน
  - ๗) สร้างค่านิยมให้เยาวชน ตระหนักว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นบุคคลที่สังคมไม่ยอมรับ
  - ๘) เพิ่มงบประมาณจัดการปัญหาด้านเด็กและเยาวชน กรณียาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - ๙) พัฒนาและสร้างบุคลากรในด้านชุมชนสัมพันธ์ของ ตร. เพื่อปฏิบัติงานด้านนี้เพิ่มขึ้น
  - ๑๐) ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสังคม ซึ่งมีผลกระทบมาจากปัญหาเศรษฐกิจ มุ่งเน้นสร้างความอบอุ่นในครอบครัว แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และปากท้องเป็นหลัก ต่อไปก็เป็นเรื่องการมีจิตสำนึกของสังคมและชุมชน ควรมีมาตรการทางสังคมของผู้ที่เข้าร่วมแก้ไขปัญหายา ขอให้มีการเข้าถึงอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ยาเสพติดสามารถที่จะลดลงได้แต่ต้องใช้เวลา
  - ๑๑) ควรให้ผู้นำชุมชนมีทัศนคติเกี่ยวกับผลร้ายของยาเสพติดที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก
    - ๑๒) เมื่อเด็ก/เยาวชน ที่กระทำความผิด กลับคืนสู่สังคมและชุมชน ที่อาศัยอยู่เดิมจึงจำเป็นที่ชุมชนสังคมปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการดำรงอยู่ มิฉะนั้นเด็กอาจกลับมากระทำผิดซ้ำได้อีก
    - ๑๓) หมู่บ้านควรมีเสียงตามสายแจ้งข่าวต่าง ๆ และผู้นำชุมชนต้องทราบพฤติกรรมคนในหมู่บ้าน โดยให้คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลว่ามีผู้ใดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และให้มีรางวัลหมู่บ้านปลอดยาเสพติด
    - ๑๔) ผู้นำชุมชนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กีฬาให้เด็ก เพื่อไม่ให้มีเวลาว่างไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
    - ๑๕) สังคมควรมีการรณรงค์โทษของยาเสพติดให้เยาวชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด
    - ๑๖) ผู้นำชุมชนออกเยี่ยมพบปะพูดคุยกับลูกบ้านร่วมมือกับตำรวจในการติดต่อ ล่อซื้อจับกุม อย่างเข้มแข็ง ชุมชนและสังคมต้องเป็นการแก้ไขอย่างมีจิตสำนึกและจริงจัง ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องทุกชุมชนจะรู้พฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนของตนเองมากกว่าภาครัฐ เพราะปัญหา

ของครอบครัวนำไปสู่พฤติกรรมของเด็กว่าไปคบหาหรือมีว่สมกับกลุ่มใดในชุมชนย่อมเป็นที่รับทราบของบุคคลในชุมชนอยู่แล้ว หากแก้ไขปัญหาที่เน้นไปที่ชุมชนและสังคมแล้วน่าจะสัมฤทธิ์ผลได้มาก

๑๗) จัดตั้งองค์กร หรือชมรม ภายในชุมชนให้มีหน้าที่เกี่ยวกับอบรม ป้องกันปัญหา ยาเสพติด

ข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัย

๑) สาเหตุที่ทำให้เด็กกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว การใช้ชีวิตประจำวัน, การเลี้ยงดู, การที่ไม่มีเวลาให้เด็ก, การเลี้ยงแบบตามใจ ทุกอย่างล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนติดยาเสพติด ดังนั้นครอบครัวควรเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนไปยุ่งกับยาเสพติด ครอบครัวจึงมีบทบาทที่สำคัญซึ่งเป็นแม่พิมพ์แรกที่เด็กได้ศึกษา ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนนั้น ควรเน้นการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลให้ความรักสนับสนุนมากกว่าใช้อารมณ์ มีเวลาเอาใจใส่ดูแลไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้ชายอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการพิจารณารับโทษในระยะเวลาที่น้อยกว่าที่ผู้ใหญ่ได้รับ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีจำนวนมากขึ้น และพบว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นเพศหญิงตกเป็นเหยื่อของการรับผิดแทนและเข้าสู่กระบวนการยาเสพติด ทำให้เป็นอันตรายอย่างยิ่งโดยเฉพาะเด็กที่ตกเป็นเหยื่อและถูกตีตราตั้งแต่อายุยังน้อย ถ้าสกัดกั้นและดึงกลับไม่ได้จะเป็นการนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบกระทำความผิดไปเรื่อยๆ จนเกินอายุ ๑๘ ปี ซึ่งเป็นการกระทำผิดคดียาเสพติดของผู้ใหญ่ต่อไป

๒) สภาพสังคมที่เป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อนหรือชุมชนที่อยู่อาศัย ถ้าเด็กและเยาวชนมีสังคมที่มีการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ก็มีความเสี่ยงสูงที่เด็กและเยาวชนจะไปยุ่งเกี่ยวโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นสภาพสังคมจึงมีส่วนที่จะเป็นตัวกำหนดให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นมาแล้วจะไปยุ่งกับยาเสพติดหรือไม่

๓) การใช้อินเทอร์เน็ต เครื่องมือสื่อสาร ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้เข้ามาอยู่ในการใช้ชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ สามารถใช้กันได้อย่างแพร่หลาย การใช้อินเทอร์เน็ตนั้นจะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ สามารถหาข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง แต่ข้อเสียคือ การควบคุมดูแล ผู้ปกครองไม่สามารถควบคุมดูแลเวลาเด็กใช้อินเทอร์เน็ตได้ โดยไม่รู้ว่าเด็กและเยาวชนใช้อินเทอร์เน็ตไปในทางที่ถูกหรือผิด ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตทุกวันนี้มีหลายช่องทางยากต่อการควบคุมดูแลของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรบูรณาการการปฏิบัติกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการสืบสวนจับกุมและสอบสวนเด็กและเยาวชน เพื่อให้ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว อาทิ ประชุมเพื่อหาแนวทางในการกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ หรือกำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

๒) รัฐบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวให้มากขึ้น เพราะสถาบันครอบครัวเป็นสถาบันส่วนแรกที่สำคัญมากที่สุด เป็นพื้นฐานของเด็กและเยาวชนที่จะปลูกฝังสิ่งที่ดี การอบรมดูแลการเลี้ยงดู เป็นสิ่งแรกที่จะกำหนดให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นคนดีของสังคม รัฐควรมีนโยบายเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว เช่น วันอาทิตย์ให้ถือเป็นวันครอบครัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ มีกิจกรรมร่วมกัน ถ้าครอบครัวเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง ยาเสพติดก็ไม่สามารถที่จะเข้ามาสู่คนในครอบครัวได้ ดังนั้นทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ร่วมกันป้องกันและลดปัญหาเสพติด

๓) รัฐบาลควรตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันยาเสพติดของประชาชนให้มากขึ้น โดยกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการป้องกันยาเสพติด กำหนดแนวทางการปฏิบัติ ให้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดได้มีแนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยประสานขอความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

๔) กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดหลักสูตรให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เช่น กำหนดให้มีเนื้อหาเรื่องยาเสพติดทุกประเภทในหลักสูตร และให้ครอบคลุมทุกระดับชั้นและสอดแทรกในหลักสูตรวิชาต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้ถึงภัยและอันตรายของยาเสพติด เป็นการสร้างเกราะป้องกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุงกระบวนการในการสืบสวนจับกุมและสอบสวนเด็กและเยาวชน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๒) ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทสรุปผู้บริหาร	ค
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ที่มาและความสำคัญ	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	๖
๑.๓ ขอบเขตของโครงการวิจัย	๖
๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๘
๑.๕ คำนียามศัพท์	๘
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรม	๙
๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๙
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด	๑๘
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	๔๔
๒.๔ การบังคับให้กฎหมาย มาตรการ/ยุทธศาสตร์การป้องกันยาเสพติด	๔๙
๒.๕ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๘
บทที่ ๓ วิธีการดำเนินการวิจัย	๘๕
๓.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)	๘๕
๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)	๘๗
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๙๕
๔.๑ ผลการศึกษาข้อมูลจากการสำรวจหรือจากการวิจัยเชิงปริมาณ	๙๕
๔.๒ การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรกับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง กับยาเสพติด	๑๒๐
๔.๓ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เพื่อทราบการเข้าสู่กระบวนการ ยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ปัญหาอุปสรรคและมาตรการ ในการป้องกันและปราบปรามปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน	๑๒๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๕ สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๓๙
๕.๑ สรุปผลการศึกษา	๑๓๙
๕.๒ อภิปรายผลการศึกษา	๑๔๔
๕.๓ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา	๑๔๙
บรรณานุกรม	๑๖๒
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์	
แบบสอบถาม - เจ้าหน้าที่ตำรวจสายป้องกันปราบปรามและสืบสวน	๑๖๘
แบบสอบถาม - เด็กและเยาวชน	๑๗๒
แบบสอบถาม - ประชาชนทั่วไป	๑๗๗
แบบสัมภาษณ์ - เจ้าหน้าที่ตำรวจสายป้องกันปราบปรามและสืบสวน	๑๘๐
แบบสัมภาษณ์ - เด็กและเยาวชน	๑๘๒
แบบสัมภาษณ์ - บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม	๑๘๔
ภาคผนวก ข ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์	๑๘๖
ภาคผนวก ค ภาพการเก็บข้อมูลภาคสนาม	๑๘๘
ภาคผนวก ง ประวัตินักวิจัย	๑๙๑

สารบัญตาราง

	หน้า	
ตารางที่ ๑	ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจเด็กและเยาวชน	๙๕
ตารางที่ ๒	ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	๙๘
ตารางที่ ๓	ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวม	๑๐๒
ตารางที่ ๔	ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด	๑๐๒
ตารางที่ ๕	ข้อมูลทั่วไปของประชาชน	๑๐๔
ตารางที่ ๖	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๑๐๖
ตารางที่ ๗	ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวม	๑๐๘
ตารางที่ ๘	ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดในด้านประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปราม	๑๐๘
ตารางที่ ๙	ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดในด้านการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน	๑๑๐
ตารางที่ ๑๐	ข้อมูลทั่วไปของของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๑๑
ตารางที่ ๑๑	ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวม	๑๑๒
ตารางที่ ๑๒	ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติดภายในหน่วยงาน	๑๑๓
ตารางที่ ๑๓	ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติดภายนอกหน่วยงาน	๑๑๔
ตารางที่ ๑๔	มาตรการทางสังคมในการแก้ไขปัญหการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวม	๑๑๖
ตารางที่ ๑๕	มาตรการทางสังคมในการแก้ไขปัญหการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติดในด้านมาตรการทางสังคม	๑๑๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๑๖	๑๑๘
มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิด ของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในด้านในการป้องกันและปราบปราม	๑๒๐
ตารางที่ ๑๗	๑๒๑
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพักอาศัยร่วมกับบุคคลของเด็กและเยาวชน กับพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๒๑
ตารางที่ ๑๘	๑๒๑
การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการพักอาศัยร่วมกับบุคคล ของเด็กและเยาวชนกับพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ของเด็กและเยาวชน	๑๒๑
ตารางที่ ๑๙	๑๒๒
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสถานภาพครอบครัวของเด็กและเยาวชน กับพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๒๒
ตารางที่ ๒๐	๑๒๒
การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของสถานภาพครอบครัว ของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๒๒
ตารางที่ ๒๑	๑๒๓
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายได้จากการขายยาเสพติด ของเด็กและเยาวชน(กรณีเป็นผู้จำหน่าย) กับลักษณะพฤติกรรม การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๒๓
ตารางที่ ๒๒	๑๒๓
การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของรายได้จากการขายยาเสพติด ของเด็กและเยาวชน (กรณีเป็นผู้จำหน่าย) กับลักษณะพฤติกรรม การเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๒๓
ตารางที่ ๒๓	๑๒๔
การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสาเหตุการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๒๔
ตารางที่ ๒๔	๑๒๔
การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของสาเหตุการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๒๔

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญ

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบันถือได้กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของยาเสพติด วิธีการซื้อขายยาเสพติด และขยายการแพร่ระบาดไปสู่กลุ่มผู้เสพที่มีอายุน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแพร่ระบาดไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตสำคัญของชาติ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมที่เริ่มตั้งแต่ปัญหาครอบครัวแตกแยก ก่อเหตุชิงทรัพย์ วิวาททรัพย์ ลักขโมยทรัพย์สิน ปัญหาการข่มขืนกระทำชำเรา การใช้ความรุนแรง การทำร้ายร่างกาย การฆาตกรรม และยกระดับไปสู่การเป็นปัญหาอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั่วไป รวมถึงยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินส่วนรวมของประเทศ อันส่งผลกระทบต่อด้านลบไปสู่ทุกภาคส่วนของสังคมไทย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องให้ความสนใจ ร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติดกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ตาม พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ระบุไว้ว่า “ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออกจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถือว่าเป็นวงจรที่กว้างมาก ทำให้มีบุคคลจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง วัยเด็ก เยาวชน วัยทำงาน วัยเกษียณอายุ หรือวัยชรา และประกอบด้วยหลากหลายอาชีพ เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างง่ายดาย ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติสนใจที่จะศึกษาวิจัยการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในส่วนของเด็กและเยาวชน ที่จะเติบโตเป็นอนาคตของชาติต่อไป

รายงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแสดงจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศจำแนกตามฐานความผิด ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๑ รายละเอียดปรากฏตามตาราง

จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ
จำแนกตามฐานความผิด ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๑

ฐานความผิด	พ.ศ.				
	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑
ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	๕,๓๙๘	๖,๓๒๓	๕,๕๑๗	๔,๓๔๐	๑,๕๕๕
ความผิดเกี่ยวกับชีวิต และร่างกาย	๒,๙๗๕	๓,๙๕๗	๓,๖๙๒	๒,๘๗๙	๑,๐๐๕
ความผิดเกี่ยวกับเพศ	๑,๐๕๔	๑,๓๓๗	๑,๔๐๖	๑,๒๖๖	๔๓๙
ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ชื่อเสียง และการปกครอง	๗๕๐	๘๔๐	๘๒๙	๖๒๗	๒๖๓
ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้โทษ	๑๒,๕๔๘	๑๒,๒๕๙	๑๒,๓๑๗	๑๐,๙๗๓	๕,๑๙๔
ความผิดเกี่ยวกับอาวุธและ วัตถุระเบิด	๒,๒๘๑	๒,๖๐๑	๑,๘๖๐	๑,๔๐๘	๕๒๙
ความผิดอื่นๆ	๒,๗๗๒	๓,๒๓๙	๓,๑๑๕	๒,๘๐๗	๑,๓๒๓
ไม่ระบุฐานความผิด	๘,๒๘๙	๒,๕๗๖	๕๕๗	๔๖๐	๕๖๙
รวม	๓๖,๐๖๗	๓๓,๑๓๒	๒๙,๒๙๓	๒๔,๗๖๐	๑๐,๘๗๗
เปรียบเทียบฐานความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติดให้โทษกับฐานความผิด ในภาพรวม	๓๔.๗๙ %	๓๗.๐๐ %	๔๒.๐๕ %	๔๔.๓๒ %	๔๗.๗๖ %

ที่มา : ระบบงานคดีอาญา (CM) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ณ วันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๑

จากรายงานจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศจำแนกตามฐานความผิดในข้างต้น พบว่า ตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ จนถึงปัจจุบันจำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในแต่ละฐานความผิดและจำนวนเด็กที่เกี่ยวข้องกับฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมีแนวโน้มลดลงทุกปี แต่มีข้อสังเกตว่า จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมีจำนวนมากที่สุดเมื่อเทียบกับจำนวนฐานความผิดอื่นๆ สอดคล้องกับการเปรียบเทียบข้อมูลฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษกับฐานความผิดในภาพรวม พบว่า จำนวนเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งมีสาเหตุหนึ่งมาจากการนำเด็กและเยาวชนมาเป็นเครื่องมือหรือเป็นสื่อกลางในการกระทำความผิดของวงจรหรือกระบวนการของการค้ายาเสพติด

โดยปัจจัยที่ทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่

๑) ปัจจัยด้านอยากรู้ อยากลอง มีความอยากรู้ อยากลองหลาย ๆ เรื่อง ๆ หลาย ๆ อย่าง ไม่ใช่เรื่องยาเสพติดอย่างเดียว เช่น ความรู้ อยากลองด้านเพศ การขโมยของการลักทรัพย์ เป็นต้น แต่จะสนใจเรื่องการกระทำผิดเรื่อง ยาเสพติดเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากยาเสพติดหาได้ง่าย รู้แหล่งช่องทางในการซื้อ อีกประเด็นคือ เพื่อนมีส่วนสำคัญ อยากทำตามเพื่อนเห็นเพื่อนทำแล้วเป็นที่ยอมรับในกลุ่มก็เกิดแรงบัลดาลใจว่าตนเองต้องเป็นที่ยอมรับด้วย จึงลองทำตามเพื่อน เริ่มสูบบุหรี่ต่อมาก็กินเหล้า ตอนนี้ก็น้ำกระท่อม จนติดจนต้องกินทุกวัน รวมกลุ่มกับเพื่อนยิ่งเพื่อนเยอะยิ่งสนุกบวกกับมีแรงกระตุ้นให้ความกล้าเพิ่มมากขึ้น การไม่ได้เรียนหนังสือทำให้มีเวลาว่าง ประกอบกับผู้ปกครองที่ดูแลเด็กเป็นคนชราทำให้ส่งผลถึงการดูแลและการเฝ้าระวังดูแลเอาใจใส่ เมื่อเด็กหรือเยาวชนอยู่รวมกันเป็นกลุ่มทำให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เด็กสนใจ และเนื่องจากเป็นสังคมที่เล็งวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตจึงไม่หลากหลาย เป็นสาเหตุให้เด็กเกิดความอยากรู้ อยากลองในสิ่งที่ผู้ใหญ่เห็นว่าไม่สมควรทั้งการกระทำ ความคิดและพฤติกรรมที่ต่อต้านผู้ใหญ่เพื่อแสดงออกถึงการเป็นตัวของตัวเองโดยการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่มองว่าไม่ดี เพื่อแสดงให้เห็นว่าตนสามารถกระทำได้หากเด็กและเยาวชนเป็นเพศหญิงจะตามแฟน เช่น แฟนดูดกัญชา นอกจากนี้กลิ่นของยาเสพติดเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้อายากรู้และอยากลอง

๒) ปัจจัยด้านการคบเพื่อน การคบเพื่อนวัยรุ่นต้องการมีเพื่อนเยอะการคบเพื่อน เพื่อนจะชวนมั่วสุม ชักจูง ให้ทดลองการเล่นยา ซึ่งเพื่อนมีอิทธิพลมากอยากให้เป็นที่ยอมรับเข้ากลุ่ม นอกจากนั้นกลุ่มเด็กและเยาวชนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการคบเพื่อนเพิ่มเติมว่า การที่ตนเองตัดสินใจเล่นยาเสพติดบางประเภท เกิดจากการอยากลอง เห็นเพื่อนเสพยากันรู้สึกอยากจะลอง โดยเริ่มจากการสูบบุหรี่และไม่มีกิจกรรมที่จะทำกับครอบครัว ไม่สนิทกับพ่อหรือแม่ ทำให้ตนเองออกไปหาเพื่อนในเวลาว่าง ชีวิตประจำวันจึงอยู่กับเพื่อนมากกว่าอยู่กับพ่อแม่ อีกทั้งทั้งพ่อแม่เด็กก็ไม่ได้ใส่ใจในตัวเด็กมากทำงานเกี่ยวกับการใช้แรงงาน ทำให้เด็กไม่มีความผูกพันสนิทสนมกับพ่อหรือแม่คนไหนคนใด

๓) ปัจจัยด้านการควบคุมตนเอง ไม่สามารถควบคุมตนเองได้เห็นเพื่อนทำก็อยากทำตามเห็นแล้วใจสั่น ทำให้ควบคุมอาการ อยากยาไม่ได้เลยแม้กระทั่งการควบคุมอารมณ์ของตนเองอีกด้วย ซึ่งเป็นปัญหาอย่างมากคิดอยากจะเลิก หากย้อนเวลากลับคืนมาได้จะไม่ทำและจะพยายามทำทุกวิถีทางที่จะหยุดเพื่อนให้ได้

๔) ปัจจัยด้านสื่อและโซเชียลมีเดีย ปัจจุบันพบว่าสื่ออินเทอร์เน็ตต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นไม่ใช่เฉพาะวัยรุ่นตอนต้นเท่านั้น ไม่ว่าจะวัยไหน ๆ สื่อก็มีอิทธิพลอย่างมากในการเล่นยาหรือติดยาเสพติดก็ได้รับอิทธิพลมาจากสื่อเช่น วิธีการเล่นยาแบบใหม่ ๆ การผสมยา ท่วงท่าในการเล่นยาหรือการลอกเลียนแบบจากทีวีสละคร หรือภาพยนตร์ ซึ่งหาได้ง่ายมากตามสื่อต่าง ๆ แต่สำหรับในสังคมเล็ก ๆ อินเทอร์เน็ตหรือโซเชียลต่าง ๆ ไม่มีผลต่อการตัดสินใจในการกระทำผิดในครั้งนี้ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้

ได้มาจากการดูจากเพื่อนมาทั้งหมด และเหตุอีกอย่างหนึ่งคือ ตัวเด็กหรือแม่แต่ครอบครัวไม่มีกำลังที่จะซื้ออุปกรณ์เพื่อสื่อสารในโลกโซเชียลมีเดีย (ฉิซธร ปุณณะปัญญา ,๒๕๕๘)

กระบวนการยุติธรรมและข้อกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนของประเทศไทย ได้มีวิวัฒนาการและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับบริบทของกระแสโลกาภิวัตน์เรื่อยมา โดยมีองค์กรของรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินการในเรื่องนี้โดยตรง คือ ศาลเยาวชนและครอบครัวกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม อีกทั้งในปัจจุบันได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ เพื่อเป็นการให้การคุ้มครองสิทธิ สวัสดิภาพ และวิถีปฏิบัติต่อเด็ก เยาวชน สตรี และบุคคลในครอบครัวรวมทั้งในส่วนของกระบวนการพิจารณาคดีของเยาวชนและครอบครัวเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ โดยได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงค่านิยมของเด็กและเยาวชนไว้ดังนี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔ (เดิม) อายุเกิน ๗ ปี แต่ไม่เกิน ๑๔ ปี)

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์ (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๓๔ (เดิม) อายุเกิน ๑๔ ปี แต่ไม่เกิน ๑๘ ปี)

แต่ทั้งนี้ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ ได้นิยามว่า “เด็ก” หมายถึง ผู้ที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมผู้ที่บรรลุนิติภาวะโดยการสมรส ซึ่งหลักโดยทั่วไปเมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นและได้สร้างความเสียหายแก่สังคมแล้ว ผู้กระทำผิดจะต้องถูกนำตัวมาลงโทษตามกฎหมายบัญญัติไว้ แต่สำหรับกรณีของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจะมีกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กเพื่อดำเนินการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กไว้เป็นการเฉพาะที่ต่างจากผู้ใหญ่ โดยศาลอาจจะไม่ลงโทษเด็ก หรืออาจจะลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด หรืออาจจะใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบและช่วงอายุของผู้กระทำความผิดตามกฎหมายกำหนดไว้เป็นเฉพาะการโดยประมวลกฎหมายอาญา (ปรับปรุง พ.ศ.๒๕๕๑) ได้วางหลักไว้ว่า

๑. เด็กอายุไม่เกิน ๑๐ ปี การกระทำความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ

๒. เด็กอายุเกิน ๑๐ ปี แต่ไม่เกิน ๑๕ ปี กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ แต่ศาลอาจกล่าวว่าการตักเตือนหรือส่งตัวไปสถานฝึกอบรม หรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควร

๓. ผู้ใดอายุเกิน ๑๕ ปี แต่ต่ำกว่า ๑๘ ปี กระทำความผิด ศาลอาจลดโทษให้กึ่งหนึ่งหรืออาจใช้วิธีการเดียวกับเด็กอายุเกิน ๑๐ ปี แต่ไม่เกิน ๑๕ ปี ก็ได้ แล้วแต่กรณี (ที่มา <http://www.m-society.go.th>)

ทั้งนี้ กฎหมายให้ศาลมีอำนาจที่จะดำเนินการเกี่ยวกับตัวเด็ก บิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็กได้ ๕ ประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. ศาลสามารถกล่าวกล่าวตักเตือน หรือจะเรียกบิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็กมาว่ากล่าวตักเตือนด้วยก็ได้

๒. ถ้าศาลเห็นว่า บิดามารดา หรือผู้ปกครองของเด็กสามารถดูแลเด็กได้ก็จะมอบตัวเด็กให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองรับไปดูแลโดยศาลอาจจะวางข้อกำหนดให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองต้องระวังไม่ให้เด็กไปก่อเหตุร้ายขึ้นอีก ซึ่งข้อกำหนดนี้ศาลจะต้องกำหนดเกิน ๓ ปี หากปรากฏว่าเด็กได้ไปก่อเหตุร้ายขึ้น บิดามารดา หรือผู้ปกครองต้องชำระค่าปรับให้ศาลตามที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท หากปรากฏว่าเด็กไม่ได้อยู่กับบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ศาลอาจจะเรียกตัวบุคคลที่เด็กนั้นอาศัยอยู่มาสอบถามว่ายอมรับข้อกำหนดดังกล่าวหรือไม่ ถ้ายอมรับก็มอบตัวเด็กไป

๓. ในกรณีที่มีการมอบตัวเด็กให้บิดามารดา หรือผู้ปกครองไปดูแลศาลอาจจะกำหนดเงื่อนไขการคุมประพฤติตัวเด็กนั้นไว้ ซึ่งถ้าศาลกำหนดให้มีเงื่อนไขดังกล่าวก็ให้ศาลตั้งเจ้าพนักงานคุมประพฤติเด็กนั้นด้วย

๔. หากเด็กไม่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หรือมีแต่ศาลเห็นว่าดูแลเด็กไม่ได้ หรือไม่ยอมรับข้อกำหนดตามข้อ ๒ ศาลอาจจะมอบตัวเด็กนั้นให้ไปอยู่กับบุคคลหรือองค์กรที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอนเด็กตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด อย่างไรก็ตามบุคคลหรือองค์กรนั้นก็จะต้องยินยอมให้เด็กไปอยู่ด้วยและในกรณีนี้ให้ถือว่าบุคคลหรือองค์กรดังกล่าวเป็นผู้ปกครองของตัวเด็กนั้นด้วย

๕. ศาลอาจจะส่งตัวเด็กนั้นไปโรงเรียน สถานฝึกอบรม หรือสถานที่ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็ก ตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ระยะเวลาที่ให้เด็กไปอยู่นี้อย่าให้เกินกว่าเด็กนั้นครบ ๑๘ ปี

ข้อกฎหมาย เกณฑ์ที่ใช้ในการแยกเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดก็คืออายุของบุคคล ณ วันที่ได้กระทำความผิด ดังนั้น เด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดก็คือ ผู้ที่มีอายุตั้งแต่สิบปีแต่ไม่ถึงสิบแปดปี โดยส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักในการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนไว้ระหว่างการพิจารณาคดีตามคำสั่งศาลหรือควบคุมตัวเด็กและเยาวชนตามคำพิพากษาของศาล

ปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้โทษเป็นปัญหาที่ทุกภาคส่วนต้องตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยที่กำลังเจริญเติบโตมีความเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และความรู้สึก ซึ่งเป็นช่วงอายุที่มีอารมณ์อ่อนไหว ไม่สามารถควบคุมได้ มีความอยากรู้อยากเห็น อยากรทดลอง ต้องการเรียนรู้ และความซื่อซนอง ต้องการทำให้ตนเองเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน

รวมถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เอื้อต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่ว่าเป็นในฐานะเป็นผู้เสพอย่างเดียว เป็นผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย เป็นเด็กเดินยา หรือเป็นผู้ครอบครอง จำหน่าย และเสพ และที่สำคัญพบว่ามีเด็กบางรายเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตยาเสพติด ถึงเวลาแล้วหรือยังที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ต้องร่วมกันแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ลดลงจากประเทศไทยอย่างจริงจัง

สถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่กำลังทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติในฐานะหน่วยงานหลักในการกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดโดยตรง ต้องแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนของชาติที่มีจำนวนมากขึ้น และมีความรุนแรง หน่วยงานทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนต้องตระหนักถึงความสำคัญและผลกระทบจากปัญหาดังกล่าว และหันมาให้ความร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจัง และยั่งยืน ดังนั้น กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จึงได้จัดทำโครงการวิจัย “การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” เพื่อศึกษาถึงลักษณะ สาเหตุ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงแนวทางในการป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนไม่กลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาลักษณะและพฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรการทางสังคมและมาตรการในการป้องกันปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

๑.๓ ขอบเขตของโครงการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด (Documentary Study) ได้แก่ ตำราหรือเอกสารทางวิชาการ แนวคิดทฤษฎี กฎหมายที่เกี่ยวข้อง บทความและรายงานศึกษาวิจัย เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด (Conception Framework) ของการวิจัย

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

กองบังคับการตำรวจนครบาลและตำรวจภูธรภาค ๑ - ๙ ทำการศึกษาจังหวัดที่มีการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้นสูง

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหรือเป็นกลุ่มเสี่ยง บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม นักวิชาการ/บุคลากรทางการศึกษา และประชาชนทั่วไป

๑.๓.๔ กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรต้น

ปัจจัยด้านภูมิหลัง/ข้อมูลพื้นฐาน

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- สถานภาพครอบครัว
- รายได้ของครอบครัว

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและสังคม

- เพื่อน /ญาติพี่น้อง
- สถานศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิด

- ค่านิยม
- การเลียนแบบ
- เป็นช่องทางหารายได้

สาเหตุ /ลักษณะและพฤติกรรมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

ตัวแปรตาม

มาตรการในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

- มาตรการมีส่วนร่วมของประชาชน
- มาตรการทางสังคม
- มาตรการในการป้องกันปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

งานศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ตลอดจนการหาแนวทางในการป้องกันแก้ไขปัญหามีการทบทวนวรรณกรรมประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

- แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด
- แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

- แนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
- แนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำความผิดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
- หน่วยงานและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับ

ยาเสพติด

๑.๔ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๔.๑ ทราบสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

๑.๔.๒ ทราบลักษณะของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

๑.๔.๓ ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนและมาตรการทางสังคมและมาตรการการป้องกันปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

๑.๔.๔ นำผลการศึกษาไปใช้เพื่อเป็นแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

๑.๕ คำนิยามศัพท์ในการวิจัยครั้งนี้

ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๕๖ และประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดคำนิยามคำว่าเด็กและเยาวชนไว้แตกต่างกัน ตามลักษณะและรูปแบบการนำไปใช้ประโยชน์ แต่ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้กำหนดคำนิยามศัพท์ในการวิจัยไว้ดังนี้

เด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ถึงยี่สิบปีบริบูรณ์

เด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดียาเสพติดที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สหวิชาชีพ หมายถึง ผู้มีหน้าที่ร่วมกันทำการสอบสวนเยาวชนตามที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ.๒๕๔๒ กำหนด ได้แก่ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ พนักงานอัยการ และทนายความ

ยาเสพติด หมายถึง ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ

บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม หมายถึง เจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และอัยการ

เจ้าหน้าที่ตำรวจ หมายถึง เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานอยู่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน

บทที่ ๒ ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” เป็นการศึกษาสาเหตุ ลักษณะและพฤติกรรมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด และการมีส่วนร่วมของประชาชนและมาตรการทางสังคมและเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย สามารถสรุปสาระสำคัญและนำเสนอตามลำดับ ดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๔ การบังคับให้กฎหมาย มาตรการ/ยุทธศาสตร์การป้องกันยาเสพติด

๒.๕ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๒.๑.๑ ความหมายของยาเสพติด

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจต่อไป โดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจ

องค์การสหประชาชาติ ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง สารใด ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติหรือได้จากธรรมชาติ หรือจากการสังเคราะห์ที่มีผลต่อจิตใจและระบบประสาท

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๒๘ ให้ความหมายยาเสพติดให้โทษ หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพขึ้นเป็นลำดับ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษหรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษด้วย ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึงยาสามัญประจำบ้านบางตำรับตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายถึง ยาหรือสารเคมีซึ่งเมื่อเสพหรือฉีดเข้าสู่ร่างกายติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่งก็จะติด ก่อให้เกิด พิษเรื้อรัง ทำให้ร่างกายและจิตใจเสื่อมโทรม เช่น ผีน กัญชา เฮโรอีน ยานอนหลับ สุรา

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙ ให้ความหมายว่า ยาเสพติด หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และสารระเหยตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการ ใช้สารระเหย

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔ ให้ความหมายความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

บุญเลิศ จำสนอง (๒๕๔๘) กล่าวว่า ยาเสพติด หมายถึง สารหรือที่อาจเป็น ผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากสารสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำ ๆ กัน แล้วไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ เป็นช่วงระยะ ๆ หรือนานติดต่อกันก็ตามจะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใน อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกายหรือจิตใจ หรือจิตใจเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังต้อง เพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อย ๆ หรือทำให้สุขภาพของผู้เสพเสื่อมลงและเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้ เสพจะมีอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจหรือเฉพาะทางด้านจิตใจให้เกิดขึ้นในผู้เสพนั่น

๒.๑.๒ ประเภทยาเสพติด

องค์รอนามัยโลก ได้จัดแบ่งยาเสพติดออกเป็น ๙ ประเภท คือ

๑. ประเภทฝิ่นหรือมอร์ฟิน รวมทั้งยาที่มีฤทธิ์คล้ายมอร์ฟิน เช่น เฮโรอีน เพรดิทิน เป็นต้น

๒. ประเภทบาบิทร่วมทั้งยาที่มีฤทธิ์ทำนองเดียวกัน เช่น เซโคบาร์บิทัล อะโมบาร์บิทัล พาราลดีไฮด์ เมโพรบาเมท ไดอาซีแพม คลอไดอาซีพอกไซด์

๓. ประเภทแอลกอฮอล์ เช่น เหล้า เบียร์ วิสกี้

๔. ประเภทแอมเฟตามีน เช่น แอมเฟตามีน เดกซ์แอมเฟตามีน

๕. ประเภทโคเคน เช่น โคเคน โบโคคา

๖. ประเภทกัญชา เช่น ใบกัญชา ยางกัญชา

๗. ประเภทคัท เช่น ใบคัท ใบกระท่อม

๘. ประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี เมสคาลีน ดีเอ็มที เมล็ดมอร์นิง โกลี่ ต้นลำโพง เห็ดเมาบางชนิด

๙. ประเภทอื่น ๆ เป็นพวกที่ไม่สามารถเข้าประเภทใดได้ เช่น ทินเนอร์ เบนซิล น้ำยาล้างเล็บ ยาแก้ปวด บุหรี่

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒ ยาเสพติดให้โทษแบ่งออกเป็น ๕ ประเภท คือ

ประเภทที่ ๑ ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน (Heroin)

ประเภทที่ ๒ ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟิน (Morphine) โคคาอีน (Cocaine) โคเดอีน (Codeine) ผีนยา (Medicinal Opium)

ประเภทที่ ๓ ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นตำรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท ๒ ผสมอยู่ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

ประเภทที่ ๔ สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท ๑ หรือประเภท ๒ เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ (Acetic Anhydride) อาเซทิลคลอไรด์ (Acetyl Chloride)

ประเภทที่ ๕ ยาเสพติดให้โทษที่มีได้เข้าอยู่ในประเภท ๑ ถึงประเภท ๔ เช่น กัญชา พืชกระท่อม

ประจัน มณีนีล (๒๕๒๙) แบ่งประเภทยาเสพติดออกเป็น ๓ ชนิด คือ

๑. แบ่งตามฤทธิ์ของยาที่มีต่อร่างกายมนุษย์ ได้แก่

ยากดประสาท ได้แก่ เฮโรอีน มอร์ฟิน เหล้าแห้ง จะทำให้ประสาทมึนชา สมอง จิตใจ อารมณ์เยือกเย็นและเฉื่อยชาลง

ยากระตุ้นประสาทสมอง ได้แก่ แอมเฟตามีน ยาบ้า ยาขยัน ไบรกระท่อม จะออกฤทธิ์กระตุ้นยาเร่งเร้าประสาท ทำให้เกิดการตื่นตัว กระวนกระวาย ประสาทสมองไวหวัดวอยู่เสมอ

ยาหลอนจิตประสาท เช่น Lysrgide (LSD) Mescaline ทำให้เกิดประสาทหลอนเห็นภาพผิดไปจากปกติ รดสัมผัสเปลี่ยนแปลง รวมทั้งอวัยวะทั้ง ๕ ของร่างกายแปรปรวน มีปฏิกิริยาผิดไปจากความจริงทั้งหมด

ยาที่ออกฤทธิ์หลายอย่าง ทั้งกดประสาท กระตุ้นประสาท และประสาทหลอน หรือยาที่ออกฤทธิ์ผสมผสานกัน เช่น กัญชา เมื่อเสพจำนวนน้อยจะเกิดอาการกดประสาทอยู่ชั่วขณะหนึ่ง ต่อไปถ้าเสพเพิ่มมากขึ้นจะกลายเป็นพิษ มีอาการประสาทหลอนต่อไปได้

๒. แบ่งตามแหล่งที่เกิดของยา ได้แก่

ยาเสพติดธรรมชาติ เป็นยาเสพติดที่กลั่นหรือสกัดได้จากพืชหรือพันธุ์ไม้บางชนิดโดยตรงที่เกิดขึ้นอยู่แล้วตามธรรมชาติ หรือนำสารจากพืชเหล่านั้นมาทำกรรมวิธีต่าง ๆ ทางเคมี แปรธาตุไปเป็นยาเสพติดต่อไปได้ เช่น ผีน กัญชา กระท่อม

ยาเสพติดสังเคราะห์ เป็นยาเสพติดที่ผลิตขึ้นในห้องปฏิบัติการทดลองด้วยกรรมวิธีต่าง ๆ ทางเคมี นำมาใช้แทนยาเสพติดธรรมชาติได้ โดยสารที่สังเคราะห์ขึ้นนั้นออกฤทธิ์เหมือนยาเสพติดจากธรรมชาติเช่นกัน เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยานอนหลับ ยาระงับประสาท เป็นต้น

๓. แบ่งตามลักษณะของสารที่ใช้ในวงการแพทย์ ได้แก่

ผีนหรือสารที่มีส่วนประกอบของผีน เช่น มอร์ฟิน ทิงเจอร์ผีน เฮโรอีน โคเคอีน รวมไปถึงสารสังเคราะห์หลายอย่างที่มีคุณสมบัติคล้าย ๆ กัน

ยานอนหลับชนิดต่าง ๆ ที่มีผลโดยตรงต่อสมองส่วนกลาง ยาพวกนี้มีจำหน่ายทั่วไป เช่น พิโนบาปีโทร เหล้าแห้ง ซอลาเนอร์ลทิวินาล รวมทั้งยานอนหลับอื่นที่ใช้บาร์บิทูเรท ได้แก่ ไบรไมค์ คลอรอล ไฮเดรทพาร์ลดีไฮด์ และยาสังเคราะห์ใหม่ เช่น กลูตาไมล์ และเมตาควาโลน

ยากระตุ้นประสาท ได้แก่ แอมเฟตามีน และไบรกระท่อม

ยาที่ทำให้ประสาทหลอน ได้แก่ กัญชา LDS. STP. DMT. ยาเหล่านี้ทำให้ประสาทการรับรู้ของคนเราผิดไปจากเดิม รวมทั้งสารอย่างอื่นและเห็นบางอย่าง สารระเหยต่าง ๆ เช่น เบนซิน ทินเนอร์ และกาวติดเครื่องใช้ต่าง ๆ แอลกอฮอล์ ปัจจุบันองค์การอนามัยโลกจัดให้แอลกอฮอล์ เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่งด้วย เพราะเมื่อดื่มจนติดแล้ว จะทำให้ผู้ดื่มมีความต้องการ และเพิ่มปริมาณ การดื่มเรื่อย ๆ อีกทั้งมีโทษต่อร่างกายเช่นเดียวกับยาเสพติดอื่น ๆ

๒.๑.๓ สถานการณ์ปัญหายาเสพติด

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สรุปลสถานการณ์ปัญหา ยาเสพติดในประเทศ ดังนี้

๑. การลักลอบนำเข้ายาเสพติด

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการคมนาคมของภูมิภาคอาเซียน และมีอาณาเขตที่ติด กับแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญคือพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ส่งผลให้มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติด มายังประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ซึ่งประเทศไทยมีสถานะเป็นพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด รวมทั้งเป็น เส้นทางลำเลียงผ่านไปยังประเทศที่สาม

ยาเสพติดที่ลักลอบนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย มีการลักลอบนำเข้ามา หลากหลายตัวยาที่สำคัญ ๆ ได้แก่

ยาบ้า ส่วนใหญ่เป็นการลักลอบนำเข้าไปในพื้นที่ภาคเหนือ ด้านจังหวัด เชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน รองลงมาเป็นการลักลอบนำเข้าทางพื้นที่ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านจังหวัดบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดเลย และลักลอบนำเข้ามาทางพื้นที่ภาคกลาง ด้านจังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดสระแก้ว

ไอซ์ ส่วนใหญ่ลักลอบนำเข้าไปในพื้นที่ภาคเหนือ ด้านจังหวัดเชียงราย จังหวัด เชียงใหม่ และจังหวัดแม่ฮ่องสอน รองลงมาคือพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านจังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดนครพนม และจังหวัดอุบลราชธานี และพบการลักลอบนำเข้า ทางพื้นที่ภาคกลางและท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

เฮโรอีน ส่วนใหญ่ลักลอบนำเข้าไปในพื้นที่ภาคเหนือ ด้านจังหวัดเชียงราย รองลงมาคือพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านจังหวัดหนองคาย และจังหวัดนครพนม

กัญชา เป็นการลักลอบนำเข้าทางด้านพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งหมด ในพื้นที่จังหวัดนครพนม จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดมุกดาหาร

โคเคน เป็นการลักลอบนำเข้าผ่านท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยกลุ่ม เครือข่ายยาเสพติดชาวแอฟริกันตะวันตก

ใบกระท่อม พบการลักลอบนำเข้าด้านชายแดนไทย - มาเลเซีย โดยเฉพาะ บริเวณพื้นที่อำเภอสะเตา อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา และอำเภอควนโดน จังหวัดสตูล

ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ประเทศไทยเผชิญกับปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจำนวนมาก ทั้ง ยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน กัญชา และคีตามีน โดยมีสาเหตุมาจากปัจจัยภาคนอกประเทศเป็นหลัก ซึ่งมีการผลิตยาเสพติดอย่างไร้ขีดจำกัด โดยมีความเกี่ยวพันกับสถานการณ์ทางด้านการเมือง

ของประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากปัจจัยนอกประเทศแล้ว ยังมีปัจจัยภายในประเทศที่ยังส่งผลต่อสถานการณ์ยาเสพติด คือ เครือข่ายยาเสพติดในประเทศและเครือข่ายการค้ายาเสพติดข้ามชาติ ผู้ค้าขายส่งระดับใหญ่ที่เป็นกลุ่มปิดยังไม่ถูกทำลาย ขณะที่กลุ่มผู้ต้องโทษคดียาเสพติดในเรือนจำยังไม่ยุติพฤติกรรม ประกอบกับการที่กลุ่มผู้เสพในพื้นที่พัฒนาระดับขึ้นมาเป็นผู้ค้ารายย่อยในชุมชนได้ง่ายและรวดเร็ว ราคาเสพติดที่มีส่วนต่างความคุ้มค่าและกำไรสูง จึงทำให้กลุ่มนักค้ากล้าเสี่ยงที่จะถูกจับกุม ส่งผลให้ผู้ค้ารายย่อยกระจายตัวอยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นจำนวนมาก ขณะที่ปัจจัยเกื้อหนุนที่ทำให้กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติด ยังไม่ถูกทำลายลงอย่างสิ้นเชิง คือการต่อต้านการสืบสวนและการหลบเลี่ยงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ทั้งในรูปแบบของการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการดำเนินการการค้า มีการใช้ตัวแทนในการดำเนินการทั้งการค้ายาเสพติดและการจัดการทางธุรกรรม การเงินและทรัพย์สิน การสร้างอิทธิพลในบริเวณพื้นที่เขตอิทธิพลของตน ทั้งในรูปแบบของการเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่รัฐในระดับท้องถิ่นหรือมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้การลดทอนหรือการทำลายเครือข่ายการค้ายาเสพติด ทำได้ค่อนข้างยาก

๒. กลุ่มนักค้ายาเสพติด

จากสถิติการจับกุมผู้ต้องหาคดีค้ายาเสพติด พบว่า ผู้ต้องหาคดีค้ารายใหญ่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๕๙.๙ จากเดิมในปี พ.ศ.๒๕๕๙ มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๖๑.๔ ซึ่งมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๗ ภาคที่มีสัดส่วนผู้ต้องหาคดีค้ารายใหม่มากที่สุดคือภาคใต้ รองลงมาคือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัดก็จะพบว่าจังหวัดที่มีสัดส่วนผู้ต้องหาคดีค้ารายใหม่มากที่สุด ๕ ลำดับแรก ได้แก่ จังหวัดสงขลา จังหวัดสุราษฎร์ธานี กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดอุบลราชธานี เมื่อพิจารณาตามช่วงอายุ พบว่า กลุ่มนักค้ายาเสพติดส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง ๒๐-๒๔ ปี มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๒๑.๗ โดยมีสัดส่วนลดลงเล็กน้อยจากเดิมในปี พ.ศ.๒๕๕๙ มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๒๒.๐ ขณะที่กลุ่มนักค้าที่มีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี พบว่า ยังคงมีสัดส่วนสูงอยู่ถึงร้อยละ ๑๓.๒ จากเดิมในปี พ.ศ.๒๕๕๙ มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๑๓.๙ โดยกลุ่มนักค้าส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๘๗.๓

กลุ่มนักค้ายังคงมีศักยภาพในการค้ายาเสพติดจำนวนมาก เห็นได้จากการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญของกลางระดับล้านเม็ดและระดับแสนเม็ดมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญที่มีของกลางตั้งแต่ ๑ ล้านเม็ดขึ้นไป จากเดิมในปี พ.ศ.๒๕๕๙ จับกุมได้ ๑๓ คดี ของกลางยาบ้า ๒๑.๖ ล้านเม็ด เพิ่มขึ้นเป็น ๔๖ คดี ของกลางยาบ้า ๑๐๖.๕ ล้านเม็ด ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ ขณะที่การจับกุมระดับแสนเม็ด จากเดิมในปี พ.ศ.๒๕๕๙ จับกุมได้ ๑๘๖ คดี ของกลางยาบ้า ๕๒.๐ ล้านเม็ด สำหรับในปี พ.ศ.๒๕๖๐ จับกุมได้ ๑๒๗ คดี แต่ปริมาณของกลางยาบ้าที่ยึดได้สูงถึง ๗๖.๗ ล้านเม็ด

กลุ่มผู้ลักลอบลำเลียงที่สำคัญยังเป็นกลุ่มชนเผ่า ซึ่งพบการจับกุมได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้อาศัยอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคเหนือ โดยเฉพาะในจังหวัดเชียงราย และจังหวัดเชียงใหม่ จากข้อมูลการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญ พบว่า ในปี พ.ศ.๒๕๖๐ สามารถจับกุมผู้ต้องหาที่เป็นชนเผ่าได้สูงถึง ๒๐๘ คน จากเดิม ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ จับกุมได้ ๑๔๓ คน ซึ่งกลุ่มชนเผ่าที่พบการจับกุมมากที่สุด ได้แก่ ชาวเขาเผ่าม้ง รองลงมาคือ ชาวเขาเผ่ามูเซอ เผ่าอาข่า และเผ่าลีซอ

นอกจากกลุ่มนักค้ายาเสพติดที่เป็นคนไทยแล้ว ยังมีกลุ่มนักค้าชาวต่างชาติที่เข้ามาทำการค้ายาเสพติดในไทย ทั้งในฐานะของนักค้าและผู้รับจ้างลำเลียงยาเสพติด ซึ่งมีหลากหลายสัญชาติ กลุ่มนักค้าชาวต่างชาติที่เข้ามาเกี่ยวข้องมากที่สุดคือ กลุ่มนักค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน ส่วนนักค้าชาวต่างชาติอีกกลุ่มหนึ่งที่สำคัญ คือ กลุ่มนักค้าชาวแอฟริกัน ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการบงการการค้ายาเสพติดข้ามชาติ โดยการใช้หญิงไทยหรือหญิงเอเชีย รวมทั้งชาวต่างชาติอื่น ๆ ให้ดำเนินการค้า/ลำเลียงยาเสพติดแทน ทั้งการลักลอบลำเลียงผ่านทางท่าอากาศยาน การลักลอบส่งพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศ เป็นต้น

กลุ่มเครือข่ายการค้าสำคัญอีกกลุ่มหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดภาพรวมทั้งประเทศ คือ กลุ่มผู้ต้องโทษคดียาเสพติดในเรือนจำที่ยังไม่หยุดพฤติกรรมการค้ายาเสพติด โดยบงการให้เครือข่ายภายนอกเรือนจำดำเนินการค้ายาเสพติดแทน แต่จากการยกระดับการแก้ไขปัญหาการส่งการการค้ายาเสพติดจากเรือนจำทั้งระบบ โดยการคัดแยกนักโทษคดียาเสพติดรายสำคัญไปไว้เรือนจำ Super Max ที่เรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี ทำให้การส่งการการค้ายาเสพติดลดระดับความรุนแรงลงอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตามในช่วงที่ผ่านมายังพบความเคลื่อนไหวของกลุ่มนักค้ายาเสพติดที่เป็นผู้ต้องขัง แต่รูปแบบการส่งการผ่านช่องทางการเยี่ยมญาติแทน

ตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ปัญหาเสพติดอีกประการหนึ่ง คือ เจ้าหน้าที่รัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งในปี พ.ศ.๒๕๖๐ สถิติการจับกุมเจ้าหน้าที่รัฐในคดียาเสพติดลดลงจากเดิมโดยสามารถจับกุมเจ้าหน้าที่รัฐที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ ๑๑๕ คน จากเดิมปี พ.ศ.๒๕๕๙ จับกุมได้ ๑๔๐ คน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกจับกุมมากที่สุดคือ ตำรวจ ๗๗ คน ทหาร ๓๓ คน ข้าราชการท้องถิ่น ๑๗ คน ข้าราชการท้องถิ่น ๑๒ คน ข้าราชการพลเรือน ๖ คน ครู ๔ คน ลูกจ้างของรัฐ ๓ คน พนักงานราชการ ๒ คน และข้าราชการราชทัณฑ์ ๑ คน

สำหรับรูปแบบการซุกซ่อนลำเลียงยาเสพติดจากแนวชายแดนเข้าสู่พื้นที่ตอนในจะมีวิธีการที่หลากหลาย เช่น การซุกซ่อนมากับรถบรรทุกพืชผลทางการเกษตร การใช้รถยนต์ส่วนบุคคลในการลำเลียง การดัดแปลงรถยนต์ในการลำเลียง การลักลอบขนส่งโดยรถโดยสารประจำทางรถไฟ บริษัทขนส่งสินค้า การส่งทางพัสดุไปรษณีย์ โดยกลุ่มนักค้ายาเสพติดได้มีการพัฒนาในด้านข้อมูลข่าวสาร โดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น Line หรือ Facebook ในการติดต่อทำการค้ากัน มีการทำธุรกรรมอำพรางทางการเงินและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น โดยการใช้ตัวแทนในการทำธุรกรรมทางการเงินแทน เพื่อป้องกันหรือตัดตอนไม่ให้นำสามารถจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่หรือผู้อยู่เบื้องหลังได้

๒.๑.๔ สถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติด

ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา เมื่อพิจารณาจากข้อมูลผู้เข้ารับการรักษาบำบัดรักษาเสพติดพบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๐ - ๒๕๕๕ มีผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการรักษาบำบัดรักษาเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด จาก ๖๖,๗๔๘ คน ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ เป็น ๕๖๐,๐๔๖ คน ในปี พ.ศ.๒๕๕๕ หลังจากนั้น ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้เริ่มคลายตัว ผู้เสพยาเสพติดที่เข้ารับการรักษาบำบัดรักษา ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ ลดลงเหลือ ๑๗๗,๗๓๑ คน และปี พ.ศ.๒๕๖๐ มีผู้เข้ารับการรักษาบำบัดรักษาจำนวน ๑๙๗,๕๑๖ คน

๑. กลุ่มผู้เสพยาเสพติด

จากข้อมูลผู้เข้ารับการรักษาบำบัดส่วนใหญ่ยังคงเป็นเพศชาย ร้อยละ ๙๒.๐ กลุ่มหลักยังคงเป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี มากที่สุด กลุ่มอาชีพของผู้เสพยาเสพติด ส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้มีงานทำ รองลงมาเป็นกลุ่มว่างงานและกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา สำหรับผู้เสพยาเสพติดที่เป็นผู้มีงานทำ ส่วนใหญ่เกินกว่าร้อยละ ๕๐ ประกอบอาชีพรับจ้าง/ใช้แรงงาน รองลงมาเป็นเกษตรกร และค้าขาย เฉลี่ยร้อยละ ๑๘.๗ และร้อยละ ๖.๙ ตามลำดับ

๒. ยาเสพติดที่แพร่ระบาด

ยาบ้ายังคงเป็นยาหลักที่พบการแพร่ระบาดมากที่สุด โดยมีสัดส่วนผู้เข้ารับการรักษาบำบัดมากกว่าร้อยละ ๗๐ รองลงมาคือ กัญชา ไอซ์ กระท่อม และเฮโรอีน โดยเฮโรอีนพบที่เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเข้ามาใช้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งพฤติกรรมการเสพยาเฮโรอีนเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ส่วนใหญ่ใช้วิธีการฉีดเป็นวิธีการสูดดมมากขึ้น สำหรับยาเสพติดในกลุ่ม Club Drugs ได้แก่ เอ็กซ์ตาซี คีตามีน ควรต้องเฝ้าระวังเนื่องจากพบแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะคีตามีน ซึ่งในปี พ.ศ.๒๕๖๐ พบผู้เข้ารับการรักษาบำบัดรักษาถึง ๓๖๙ คน และสามารถยึดของกลางคีตามีนได้ถึง ๖๕๘.๔ กิโลกรัม

๓. พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด

สิ่งที่น่ากลัวคือการใช้ยาเสพติดมากกว่าหนึ่งชนิด โดยมีการนำตัวยาเสพติดและกลุ่มยารักษาโรคมาร่วมกัน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะส่งผลต่อการบำบัดรักษาที่จะมีความยากและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

๔. พื้นที่แพร่ระบาดยาเสพติด

จากการประเมินสถานะปัญหาเสพติดระดับหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ รอบที่ ๒ ปี พ.ศ.๒๕๖๐ จำนวน ๘๑,๙๓๖ แห่ง พบว่ามีหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาเสพติดจำนวน ๒๔,๓๑๔ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๗ โดยเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหาน้อย ๑๖,๑๖๔ แห่ง มีปัญหาปานกลาง ๔,๖๗๙ แห่ง และมีปัญหามาก ๓,๔๗๑ แห่ง ส่วนพื้นที่เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดยาเสพติด ได้แก่ ร้านเกม หอพัก/บ้านเช่า โต๊ะสนุกเกอร์ พื้นที่รกร้าง สถานบันเทิง/สถานบริการต่าง ๆ เป็นต้น โดยกลุ่มที่มีความเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ได้แก่ วัยรุ่นมัธยมตอนกลางคืน ผู้เคยต้องโทษในเรือนจำ ผู้เคยผ่านการบำบัด และกลุ่มเด็กแว้น/แข่งรถบนท้องถนน เป็นต้น

๒.๑.๕ ผลกระทบจากปัญหาเสพติด

ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๐ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบว่า ประชาชนที่ระบุว่า หมู่บ้าน/ชุมชน ของตนเองมีปัญหายาเสพติด ร้อยละ ๒๒.๗ ระบุว่าคนในหมู่บ้าน/ชุมชน ได้รับความเดือดร้อนจากปัญหายาเสพติด โดยปัญหาที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่คนในหมู่บ้าน/ชุมชนมากที่สุด ได้แก่ การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน การส่งเสียงดังก่อความรำคาญ แก๊งมอเตอร์ไซด์ซึ่ง การทะเลาะวิวาท และการกระทำความผิดเกี่ยวกับร่างกาย ตามลำดับ

๒.๑.๖ แนวโน้มสถานการณ์ปัญหายาเสพติด

๑. ประเทศไทยยังคงเผชิญกับปัญหายาเสพติด เนื่องจากแหล่งผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำยังไม่ถูกทำลาย โดยพื้นที่ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังคงถูกใช้เป็นช่องทางในการลักลอบนำเข้ายาเสพติด

๒. กลุ่มผู้ผลิตยาเสพติดพยายามคิดค้นและเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเคมีของยาเสพติด กายาหารตั้งต้นชนิดใหม่ หรือใช้สารเคมีอื่นที่ยังไม่มีการควบคุม นำมาปรับเปลี่ยนโครงสร้างเพื่อใช้ผลิตเป็นสารตั้งต้น

๓. ยาบ้ายังเป็นตัวยาเสพติดหลักที่แพร่ระบาดในประเทศไทย ขณะเดียวกันประเทศไทยถูกใช้เป็นแหล่งพักยาเสพติดและเส้นทางผ่านเพื่อส่งไปยังประเทศที่สาม

๔. กลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดในสถาบันเทมีแนวโน้มการใช้ “คีตามีน” มากขึ้น เนื่องจากในห้วงปี พ.ศ.๒๕๖๐ ที่ผ่านมามีการจับกุมคีตามีนสูงถึง ๖๕๘.๔ กิโลกรัม

๕. มีการใช้ช่องทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ควบคู่กันกับการบริการรับส่งพัสดุสิ่งของในการซื้อขายยาเสพติดในระดับขายส่งรายย่อย และขายปลีกมากขึ้น

๖. พบปัญหาการใช้ยารักษาโรคในทางที่ผิดร่วมกับยาเสพติดชนิดอื่นๆ

๒.๑.๗ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

อมรรรัตน์ จันทร์สว่าง (๒๕๕๓) ได้เสนอการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไว้ดังนี้

๑. การป้องกันและแก้ไขตนเองจากยาเสพติด

คนจำนวนไม่น้อยที่ตกเป็นทาสของยาเสพติด อันเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ อาทิ ความอยากรู้อยากลอง ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เป็นต้น ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติดสามารถกระทำได้โดย

๑.๑ ควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการใช้ยาอย่างถูกวิธี และเหมาะสมกับการเจ็บป่วย

๑.๒ ไม่ทดลองเสพสิ่งเสพติดทุกชนิด หรือเสพยาสิ่งที่ไม่รู้ว่ามีภัย เพราะติดง่าย เลิกยาก และมีอันตรายต่อสุขภาพร่างกายและจิตใจ

๑.๓ การคบเพื่อนควรเลือกคบเพื่อนที่ดี หลีกเลี้ยงเพื่อนที่ชอบชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย

๑.๔ ควรรู้จักใช้ความคิดและใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญห ากรณีที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหได้ด้วยตนเอง ควรปรึกษา พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ หรือญาติผู้ใหญ่ที่สนิทและไว้วางใจมาช่วยแก้ไขปัญห

๑.๕ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

๒. การป้องกันและแก้ไขครอบครัวของตนเองจากปัญหายาเสพติด

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคมที่ทุกคนได้มีโอกาสสัมผัสในเบื้องต้น จึงใกล้ชิดและมีความหมายกับทุกคนมาก สังคมจะดีหรือไม่ดีให้ดูที่ครอบครัว หากครอบครัวมีความเข้าใจกันระหว่างสมาชิกภายในครอบครัว สังคมนั้นก็จะมีแต่ความสงบ ปัญหาต่าง ๆ ก็มีน้อย โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดซึ่งส่วนมากจะเกิดในครอบครัวที่มีปัญหาครอบครัวแตกแยก หรือครอบครัว

ที่ขาดการเอาใจใส่ดูแลจากคนในครอบครัวด้วยกัน ดังนั้น ในฐานะที่ตัวเราเป็นสมาชิกคนหนึ่ง ในครอบครัวไม่ว่าเราจะอยู่ในฐานะใด เช่น พ่อ แม่ ลูก พี่หรือน้องก็ตาม เราจะต้องมีบทบาทต่อครอบครัวของเรา จะช่วยครอบครัวของเราได้อย่างไร เพื่อให้สมาชิกภายในครอบครัวของเรามีภูมิคุ้มกันให้ปลอดภัยจากการติดยาเสพติด

๒.๑ สร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว

๒.๑.๑ สามี ภรรยา ต้องมีความรักความเข้าใจต่อกัน ปรึกษาหารือกันเมื่อมีปัญหาในครอบครัว ไม่ผลักระให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบ โดยเฉพาะเรื่องลูกและไม่ควรทะเลาะเบาะแว้งให้ลูกเห็น

๒.๑.๒ พ่อแม่ ต้องให้เวลาให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูก เป็นเพื่อนเป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่ลูก เมื่อใดที่ลูกมีปัญหาควรช่วยเหลือหาทางออกให้ อย่าใช้วิธีดุด่าว่ากล่าวซ้ำเติม จะทำให้ลูกเกิดความกดดันมากยิ่งขึ้น และไม่กล้าที่จะเล่าความจริงให้พ่อแม่ฟัง

๒.๑.๓ พี่น้อง ต้องรักกันช่วยเหลือกัน มีปัญหาอะไรต้องปรึกษาหารือกัน ช่วยกันหาทางออกในทางที่ถูกต้อง ไม่มีความลับต่อกัน

๒.๒ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว

๒.๒.๑ พ่อ แม่ มีหน้าที่ในการเลี้ยงลูก อบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดี

๒.๒.๒ ลูก มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนให้สำเร็จ ช่วยเหลือการงานภายในครอบครัว รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว ช่วยกันสอดส่องดูแล ไม่ให้สมาชิกในครอบครัวกระทำในสิ่งผิด มั่วสุมยาเสพติดหรืออบายมุขอื่น ๆ

๓. การป้องกันและแก้ไขชุมชนของตนเองให้ปลอดภัยจากปัญหาเสพติด

๓.๑ รวมตัวกันเป็นกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด เพื่อร่วมในกิจกรรมต่างๆของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสังคม เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมต่อต้านยาเสพติด โดยการลด ละ เลิกอบายมุข และยาเสพติดให้โทษทั้งหลาย หรือร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ เช่น การสร้างสรรค์และการพัฒนาชุมชนให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าอยู่อาศัยและมีความปลอดภัย เป็นต้น

๓.๒ ศึกษาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด และติดตามสถานการณ์ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดอยู่เสมอ ติดตามสถานการณ์ยาเสพติด ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนประจำวัน เพื่อเป็นความรู้ที่จะนำไปคิดและดำเนินการป้องกันและแก้ไขให้ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติด หรือถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจให้ถูกต้อง เพื่อจะได้ร่วมกันดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

๓.๓ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของชุมชน ควรประพฤติตนเป็นต้นแบบที่ดีแก่เด็กและเยาวชนในชุมชน โดยไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข และไม่ใช้ยาเสพติดทุกชนิด และควรที่จะว่ากล่าวตักเตือนเด็กและเยาวชนที่ประพฤติตนไม่เหมาะสมให้ปรับปรุงตนเอง นอกจากนั้นควรมีบทบาทในการชักจูงผู้ติดยาเสพติดที่ยังหมกมุ่นในอบายมุขและยาเสพติดให้เลิกพฤติกรรมดังกล่าว

๓.๔ ให้ความร่วมมือกับทางราชการ ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในชุมชน ทางราชการมุ่งหวังที่จะให้ประชาชนมีความตระหนักว่าปัญหา ยาเสพติด เป็นปัญหาที่ทุกคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนี้

๓.๔.๑ แจ้งข่าวสารให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เมื่อทราบแหล่งผลิต แหล่งค้า และแหล่งมั่วสุมเสพยาเสพติดในชุมชน

๓.๔.๒ ร่วมเป็นอาสาสมัคร เเวยามตรวจตราแหล่งอบายมุขและ แหล่งมั่วสุมเสพยาเสพติด

๓.๔.๓ ชักชวนหรือแนะนำให้ผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา โดยให้คำแนะนำและประสานงานนำส่งผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่สถานบำบัดรักษา ตลอดจนให้กำลังใจ ในการเข้ารับการบำบัดรักษาแก่ผู้ติดยาเสพติดด้วย

๓.๔.๔ เป็นอาสาสมัครติดตามผลการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด เพื่อป้องกันการติดยา และเพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษามีกำลังใจ ไม่ถูกทอดทิ้ง

๓.๔.๕ เป็นอาสาสมัครเผยแพร่ความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติด ให้แก่ชุมชน

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับ ยาเสพติด

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

๑) ความหมายของเด็กและเยาวชน

ประเทศไทยมีกฎหมายระเบียบหรือข้อบังคับในการดำเนินการเกี่ยวกับเด็ก และเยาวชน โดยกำหนดว่าผู้มีอายุเท่าใดเป็นเยาวชนหรือเรียกว่าเป็นอย่างอื่นย่อมแตกต่างกันไปแต่ละ แห่งมิได้ถือเป็นกฎเกณฑ์เหมือนกันหมดได้มีหน่วยงานและสำนักกฎหมายหลายสำนัก ได้กำหนดอายุ ของเด็กและเยาวชน โดยสามารถสรุปค่านิยาม ได้ดังนี้

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและ ครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ ได้ให้ค่านิยามของคำว่าเด็กและเยาวชน ไว้ดังนี้

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งอายุเกินกว่าอายุที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๗๓ แห่งประมวลกฎหมายอาญา แต่ยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์

“เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปี บริบูรณ์

มาตรา ๕ คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดให้ถืออายุเด็กหรือ เยาวชนนั้น ในวันที่การกระทำความผิดได้เกิดขึ้น

ประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “เด็กอายุยังไม่เกิน ๑๐ ปีบริบูรณ์ กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ”

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๕๖ ได้ให้ความหมายว่า

“เด็ก” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่ บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส

ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๕๖ และประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดคำนิยามคำว่าเด็กและเยาวชนไว้แตกต่างกัน ตามลักษณะและรูปแบบการนำไปใช้ประโยชน์ แต่ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้กำหนดคำนิยามศัพท์ในการวิจัยไว้ดังนี้

เด็ก หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบห้าปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบห้าปีบริบูรณ์ถึงยี่สิบปีบริบูรณ์

๒) ความหมายการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ประธาน วัฒนวานิชย์ (๒๕๒๖) กล่าวถึงคำว่า “เด็กและเยาวชนกระทำความผิด” คนทั่วไปย่อมเข้าใจว่าหมายถึง เด็กและเยาวชนที่ประพฤติผิด แต่ถ้าจะถามต่อไปว่าความประพฤติอย่างไรที่จะถือว่าเป็นความประพฤติผิดของเด็กและเยาวชน แน่แน่นอนคำตอบที่ได้รับจะต้องออกมาแตกต่างกัน และแต่ละคนก็ไม่อาจเชื่อมั่นว่าคำตอบของตนเป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการยากที่จะกำหนดความหมายของคำว่าเด็กกระทำผิดให้แน่นอนตายตัว ทั้งนี้เพราะ พฤติกรรมที่เรียกว่าเป็นการกระทำผิดของเด็กนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน อาทิเช่น บรรทัดฐานของสังคม ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม แล้วแต่ว่ากลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมนั้นมีแนวความคิดอย่างไร ในการยึดถือการปฏิบัติ หรือมีขนบธรรมเนียมประเพณีเช่นใด

อย่างไรก็ตาม การกระทำบางอย่างได้รับการยอมรับว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้องในสังคมหนึ่ง แต่ขณะเดียวกันในสังคมอื่น ๆ อาจถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมก็ได้ ตัวอย่างเช่น ในสังคมของชาวเขาจะถือว่าการสูบบุหรี่เป็นประเพณีนิยมอย่างหนึ่งสำหรับสังคมของพวกเขา และถือเป็นเรื่องธรรมดา ในขณะที่สังคมเมืองกลับมองว่าการสูบบุหรี่เป็นสิ่งต้องห้ามตามกฎหมาย

อนึ่ง คำว่า “เด็กกระทำผิด” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษที่ว่า “Children in conflict with the law” แต่ในปัจจุบันเวทีระดับโลกได้ใช้คำว่า “Children involved in Juvenile justice system” โดยการให้ความหมายของคำว่าเด็กกระทำผิดโดยคำนึงถึงอารมณ์ จิตใจ ปัญญา และสภาพทางกายภาพของผู้กระทำความผิดด้วย ซึ่งต่างกับมุมมองในแง่ของกฎหมายที่มักถือเอาเกณฑ์อายุ และเกณฑ์การกระทำความผิดเป็นสำคัญ ซึ่งสามารถแยกอธิบายได้ ดังนี้

๑. เกณฑ์อายุ

เกณฑ์อายุแบ่งออกเป็นอายุขั้นต่ำและอายุขั้นสูง ซึ่งหมายถึง อายุที่จะเริ่มให้มีความรับผิดชอบทางอาญา และอายุขั้นสูงที่จะใช้วิธีการสำหรับเด็กได้โดยไม่ลงโทษอย่างผู้ใหญ่ ทั้งนี้การกำหนดเกณฑ์อายุนี้นี้หลายประเทศมีความเห็นแตกต่างกันไปตามลักษณะความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียม และทัศนคติของแต่ละประเทศ ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “เด็กอายุไม่เกินสิบปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดเด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ” ส่วนของประเทศอื่น ๆ ก็บัญญัติแตกต่างกันไป กล่าวคือ อินเดียนและสหรัฐอเมริกากำหนดให้เด็กอายุ ๗ ปีลงมากระทำความผิดไม่มีความรับผิดชอบทางอาญา ในขณะที่อังกฤษถือเอาอายุ ๑๐ ปีลงมา กระทำความผิดไม่ต้องรับผิดชอบส่วนประเทศในแถบเอเชียก็มีเกณฑ์อายุค่อนข้างสูง เช่น จีน ๑๓ ปี, ญี่ปุ่น ๑๔ ปี, เกาหลี ๑๒ ปี, อินโดเนเซีย ๑๖ ปี และ เวียดนาม ๑๔ ปี

๒. เกณฑ์การกระทำผิด

การกระทำผิดของเด็กก็มีได้หมายความเฉพาะการกระทำผิดกฎหมายอาญาเท่านั้น แต่หมายรวมไปถึงการประพฤตินี้ไม่สมควรกับวัยของเด็กด้วย ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามแต่ละสังคม โดยพิจารณาจาก ๒ ประการ ดังนี้

แนวทางที่ ๑ จำแนกเด็กกระทำผิดออกเป็นสามประเภท ได้แก่

๑) เด็กกระทำผิดกฎหมายอาญา หมายถึง เด็กที่กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด ต้องถือว่าผิดกฎหมายและเป็นความผิดของเด็กด้วย เช่น ความผิดฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ เป็นต้น

๒) เด็กที่ปรับตัวเข้ากับบรรทัดฐานของสังคมไม่ได้ (Socially maladjusted) หมายถึง การกระทำของเด็กที่ผิดไปจากเกณฑ์ปกติของความรู้สึกในวัยของเด็กที่สังคมยอมรับได้ ซึ่งความผิดดังกล่าวเรียกว่า “Status offence” หมายถึง ความผิดที่หากผู้ใหญ่กระทำแล้วไม่ถือว่าเป็นความผิด จึงไม่ใช่เพราะเหตุที่ได้กระทำความผิดกฎหมายอาญา แต่เป็นเพราะเหตุที่ได้ประพฤตินั้นไม่เหมาะสมหรือไม่สมควรแก่วัย เช่น การหลบหนีออกจากบ้าน การหนีโรงเรียน การไม่เชื่อฟังบิดามารดา เป็นต้น

๓) เด็กที่จำเป็นต้องได้รับการสงเคราะห์และคุ้มครอง (in need of care and protection) หมายถึง เด็กที่ไม่ได้กระทำความผิดหรือเด็กที่ความประพฤติอาจไม่เสียหาย แต่มีข้อพิจารณาในแง่สวัสดิภาพของเด็ก เช่น เด็กที่มีความเป็นอยู่ในภาวะอันตรายต่อศีลธรรม ได้แก่ เด็กอนาถา เด็กจรจัดไม่มีที่อยู่อาศัย เด็กที่บิดา-มารดาทอดทิ้ง ซึ่งบรรดาเด็กเหล่านี้ถ้าหากมิได้รับการสงเคราะห์ช่วยเหลืออาจกลายเป็นเด็กกระทำผิดได้

แนวทางที่ ๒ การจำแนกการกระทำผิดของเด็กกว่าเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนบรรทัดฐาน (Norms) ข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

๑) เอาบรรทัดฐานความผิดตามกฎหมายอาญา (Crime norms) กล่าวคือ การกระทำของเด็กนั้นเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายอาญาหรือไม่ อย่างไร

๒) วัดจากบรรทัดฐานทางสวัสดิภาพ (Child welfare norms) หมายถึง การพิจารณาจากการกระทำของเด็กกว่ากระทำโดยฝ่าฝืนบรรทัดฐานหรือเกณฑ์ปกติในด้านความเป็นอยู่ของเด็กในวัยเดียวกันหรือไม่

๓) วัดจากบรรทัดฐานของการศึกษา (Educational norms) หมายถึง การพิจารณาจากการกระทำของเด็กในวัยเรียนว่าได้กระทำฝ่าฝืนเกณฑ์ปกติของวัยเรียน หรือสภาพของนักเรียนเพียงไร

จากแนวทางทั้งสองประการดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การกระทำผิดกฎหมายอาญาจัดได้ว่าเข้าข่ายการกระทำผิดความผิดของเด็กเสมอ ซึ่งนานาประเทศก็ให้การยอมรับ ส่วนการกระทำผิดที่เรียกว่า Status offence นั้นจะถือว่าเป็นการกระทำผิดของเด็กหรือไม่ ยังเป็นปัญหาที่ถกเถียงกันอยู่ซึ่งในการประชุมระหว่างประเทศที่กรุงลอนดอนเกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด เมื่อปี ค.ศ.๑๙๖๐ ได้แนะนำว่า การกระทำผิดของเด็กควรหมายถึงเฉพาะแต่การกระทำผิดกฎหมายอาญาเท่านั้น

นอกจากการนิยามความหมายของคำว่าเด็กกระทำผิดตามเกณฑ์อายุและตามการกระทำผิดแล้ว อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ.๑๙๘๙ (The Convention on the right of the Child) ยังได้ให้คำนิยามดังกล่าวไว้ใน ข้อ ๑ ว่า “เด็ก หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่บังคับแก่เด็กคนนั้น” ซึ่งถึงแม้ว่าอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก จะไม่ได้ให้คำนิยามของคำว่า “เด็กกระทำผิด” ไว้โดยตรง แต่เมื่อพิจารณาตามนัยของบทนิยามดังกล่าวแล้ว คำว่า “เด็กกระทำผิด” จึงหมายถึงบุคคลทุกคนที่อายุต่ำกว่า ๑๘ ปี และได้กระทำผิดกฎหมาย ซึ่งได้รับความคุ้มครองสิทธิต่างๆ ตามที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กด้วย ส่วนหลักสากล หรือมาตรฐานระหว่างประเทศในเรื่องสิทธิเด็กอื่นๆ ได้ให้คำนิยาม “เด็กกระทำผิด” ไว้ดังนี้

กฎอันเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดี เด็กและเยาวชนหรือกฎแห่งกรุงปักกิ่ง ค.ศ.๑๙๘๕ (United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice: Beijing Rules) ได้ให้ความหมายของเด็กกระทำผิดไว้ว่า หมายถึง เด็กที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดกฎหมายหรือถูกพบว่ากระทำผิดกฎหมาย ซึ่งอาจถูกดำเนินคดีสำหรับความผิดด้วยวิธีที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่

(ก) เด็กและเยาวชน (Juvenile) คือเด็กและเยาวชน ซึ่งตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาจถูกดำเนินคดีสำหรับความผิดด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่

(ข) ความผิด (offense) คือพฤติกรรมใด ๆ (การกระทำผิดหรือละเว้นการกระทำ) ที่ต้องรับโทษจากกฎหมายตามระบบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(ค) ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน (Juvenile offender) คือเด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหา ว่ากระทำผิดกฎหมายหรือถูกพบว่ากระทำผิดกฎหมาย”

นอกจากนี้ กฎของสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ถูกไลตรอนเสรีภาพ ค.ศ.๑๙๙๐ (United Nation Rules for the protection of Juvenile Deprived of their Liberty) ข้อ ๑๑ (ก) ได้บัญญัติว่า “เด็กและเยาวชน คือ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี อายุที่จำกัดให้ต่ำกว่านี้ ซึ่งไม่ค่อยยินยอมให้ถูกไลตรอนเสรีภาพ ควรกำหนดไว้ในกฎหมาย”

ข้อแนะนำว่าด้วยการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาหรือ ข้อแนะนำแห่งกรุงเวียนนา ค.ศ.๑๙๙๗ (Guideline for Action on Children in the Criminal Justice System: The Vienna Guidelines) ได้ให้ความหมายไว้ในข้อ ๑๔ (ค) ว่า “จะไม่มียุติธรรมใด ผู้ซึ่งอายุต่ำกว่าเกณฑ์ความรับผิดชอบทางอาญาจะต้องถูกดำเนินคดีอาญา”

ส่วนเด็กที่มีแนวโน้มว่าจะกระทำผิดหรือเสี่ยงต่อการกระทำผิด ข้อแนะนำของสหประชาชาติ ว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หรือข้อแนะนำแห่งกรุงริยาด ค.ศ. ๑๙๙๐ (United Nations Guidelines for the Prevention of Juveniles Delinquency: The Riyadh Guideline) ซึ่งเป็นข้อแนะนำที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองเด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดโดยเฉพาะ และสร้างมาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันมิให้เด็กเหล่านั้นกระทำความผิดได้ กล่าวถึงเด็กดังกล่าวไว้ว่า เป็นเด็กผู้ซึ่งถูกตราหน้าในฐานะที่เป็น “ผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน” “ผู้มีความประพฤติเหลวไหล” หรือ “เริ่มมีความประพฤติที่เหลวไหล” ซึ่งเป็นความประพฤติที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายร้ายแรง ต่อการพัฒนาของเด็ก และไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น โดยถือว่า เด็กดังกล่าวอยู่ใน

ภาวะอันตราย หรืออยู่ในภาวะสังคมที่เสี่ยง และมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลและให้ความคุ้มครองเป็นพิเศษ ๒๑ ซึ่งลักษณะของความผิดดังกล่าวเรียกว่า “Status Offence” นั้นเองส่วนเด็กที่กระทำผิดตามกฎหมายข้อแนะนำแห่งกรุงรียาดเพียงแต่บัญญัติหลักการเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำเท่านั้น

ดังนั้น จากบทนิยามดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า “เด็กกระทำผิด” หมายถึง “มนุษย์ทุกคนที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ซึ่งได้กระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิด หรือได้ประพฤติตัวไม่เหมาะสมแก่วัย” ซึ่งการที่เด็กกระทำผิดได้มีนักอาชญาวิทยาให้ความสนใจที่จะทำการศึกษา และมีแนวความคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กไว้แตกต่างกันออกไป โดยอาศัยความรู้สึทางอารมณ์ มาตรฐานทางศีลธรรม และกฎหมายเป็นเกณฑ์ชี้วัด

๒.๒.๒ แนวคิด/สาเหตุการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

๑) แนวความคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในปัจจุบันถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะปัญหานี้ได้ส่งผลกระทบต่อหลายฝ่าย มิใช่เฉพาะกับตัวผู้กระทำผิดและกับเหยื่อหรือผู้เสียหายเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคมโดยรวมด้วย ทั้งนี้เพราะเด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรของประเทศ ดังนั้น การพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงย่อมหมายถึงการพัฒนาชาตินั่นเอง

อนึ่ง การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ถือว่าเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากความไร้เดียงสา ขาดประสบการณ์ในชีวิต ดังนั้น การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดย่อมต้องมีวิธีการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากผู้ใหญ่ โดยการนำมาตรการต่างๆมาใช้ในปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาก็วิธีหนึ่ง เพื่อลดจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดอย่างไ้ก็ดี การปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนผู้กระทำผิดในปัจจุบันนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากวิวัฒนาการทางความคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด ของสำนักสังคมวิทยา ๒ สำนัก คือ สำนักดั้งเดิมหรือสำนักคลาสสิก (Classical School) และสำนักปฏิฐานนิยม (Positive School) ซึ่งมีแนวคิด ดังนี้

๑. สำนักดั้งเดิม หรือสำนักคลาสสิก (Classical School)

สุดสงวน สุธิสร (๒๕๔๖) ได้เสนอแนวความคิดที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๑๘ เพื่อต่อต้านกับความป่าเถื่อนและความไม่แน่นอนของระบอบกฎหมายและระบบการลงโทษสมัยนั้น สำนักนี้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิด เพื่อให้เกิดความยุติธรรม ตลอดจนมีความพยายามในการอธิบายถึงสาเหตุของการกระทำผิดในลักษณะที่แตกต่างไปจากเดิม โดยผู้นำทางความคิดที่สำคัญของสำนักนี้ คือ ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Baccaria) ชาวอิตาลี และ เจรามี่ เบนแธม (Jeremy bantham) ชาวอังกฤษ ดังนี้

๑) พื้นฐานในการปฏิบัติของสังคมควรเป็นไปโดยสอดคล้องกับหลักประโยชน์นิยม (Utilitarian Principle) คือ มองประโยชน์สูงสุดสำหรับสังคม (The greatest happiness shared by greatest number)

๒) การกำหนดบทลงโทษจากการประกอบอาชญากรรมควรพิจารณาจากความสูญเสียต่อสังคมเป็นหลัก

๓) การป้องกันอาชญากรรมควรมีความสำคัญมากกว่าการลงโทษ กฎหมายควรเป็นลายลักษณ์อักษร และเผยแพร่ให้เป็นที่ทราบแก่สมาชิกทุกคนในสังคมว่าพฤติกรรมใด ควรละเว้น

พฤติกรรมใดที่ควรปฏิบัติ โดยกำหนดบทลงโทษและการให้รางวัลอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในแง่ของการป้องกันสังคมควรมีนักกฎหมายที่มีความสามารถ มีคุณธรรม เพื่อบัญญัติกฎหมายที่เป็นธรรมให้แก่สังคม ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ควรมีความซื่อสัตย์ ปฏิบัติงานด้วยคุณธรรม เพื่อจะสามารถลดปัญหาสืบเนื่องจากการใช้กฎหมายได้ นอกจากนี้ สังคมควรส่งเสริมคนดีให้ทำงานแก่สังคมและสกัดคนชั่วออกจากระบบ

๔) การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เบ็ดเตล็ด ไม่เห็นด้วย คือ การกล่าวหาในทางลับและการทรมาณ ดังนั้นจึงควรส่งเสริมมนุษยธรรม การพิพากษาคดีความควรมีความรวดเร็วแน่นอนและเหมาะสม โดยมีเกณฑ์ที่เป็นธรรมในแง่ของการลงโทษควรมุ่งเน้นเรื่องการช่มชู้ยั้งบุคคลจากการกระทำผิด มิใช่มุ่งเน้นเรื่องแก้แค้นทดแทนซึ่งเป็นการทำลายล้างกัน ประเด็นเรื่องโทษจำคุกควรนำมาใช้ แต่ต้องพัฒนาและปรับปรุงสภาพเรือนจำให้ถูกสุขลักษณะ และมีความมั่นคงปลอดภัยและท้ายสุด เรื่องความหนักเบาของการลงโทษ การลงโทษต่อผู้กระทำผิดควรทำให้เขาารู้สึกสูญเสียมากกว่าได้ประโยชน์ (กำไร) กล่าวคือ เป็นการลงโทษที่เหมาะสมกับโทษที่เข้าไป โดยเบ็ดเตล็ดได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการลงโทษอย่างเที่ยงธรรม และเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ซึ่งเบ็ดเตล็ดเรียกว่า

“...บุคคลทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมาย ดังนั้น ไม่ว่าผู้ใดกระทำผิดในลักษณะเดียวกันจะต้องรับโทษเช่นเดียวกัน นอกจากนี้เพื่อให้บุคคลได้ทราบว่าการกระทำผิดใดใดเป็นความผิด และบทลงโทษ ตัวยกกฎหมายจำเป็นต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนเพียงพอที่บุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้...”

จากแนวความคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่าสำนักนี้ได้เสนอให้ใช้วิธีการลงโทษยับยั้งการทำความผิดและเป็นการป้องกันอาชญากรรม โดยมีความเห็นว่ามันุษย์มีความสามารถในการใช้เหตุผล สามารถเลือกได้ว่าควรทำอย่างไรและไม่ควรทำอย่างไร มนุษย์มีพฤติกรรมเช่นใดนั้นและจะคำนึงถึงประโยชน์หรือผลร้ายที่เขาได้รับจากการกระทำของเขา ดังนั้น กฎหมายจึงมีผลในการช่มชู้ยั้งการกระทำผิดของบุคคลก็ต่อเมื่อกฎหมายได้ให้ผลร้ายแก่ผู้ที่ทำความผิดมากกว่าหรือเหมาะสมกับประโยชน์ที่เขาจะได้รับ การบังคับใช้กฎหมายจึงต้องมีความแน่นอนและรวดเร็ว และสามารถลงโทษต่อผู้กระทำผิดกฎหมายได้ทุกครั้งที่ หรือโอกาสที่ถูกลงโทษมีมากกว่าโอกาสที่จะหลุดรอดออกไปได้ เพื่อให้เกิดความเกรงกลัว แนวความคิดนี้จะเน้นที่การลงโทษต่อผู้ทำความผิดทุกรายด้วยวิธีที่รวดเร็วและแน่นอน เหมาะสมกับความผิดเพื่อเป็นการช่มชู้และยับยั้งการกระทำที่เกิดขึ้น ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการป้องกันอาชญากรรมด้วย

๒. สำนักปฏิฐานนิยม (Positive School)

เป็นสำนักที่เกิดขึ้นต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ ความเจริญทางวิทยาศาสตร์ได้เข้ามามีอิทธิพลเหนือหลักเหตุผล และหลักปรัชญาใน ศตวรรษ ที่ ๑๘ สำนักนี้ นำโดยนักอาชญาวิทยาอิตาลี ๓ ท่าน คือ ซีซ่า ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso) ราเฟเอล การ์โอฟาโร (Raffaello Garofolo) และ เอ็นริโก เฟอร์รี (Enrico Ferri) ได้เสนอแนวความคิด โดยใช้หลักวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์สาเหตุในการทำความผิดและการบังคับใช้กฎหมายว่า กฎหมายจะต้องคำนึงถึงสาเหตุพื้นเพดั้งเดิมของผู้ทำความผิด เพราะการที่คนจะทำความผิดได้นั้นเกิดจากการที่เขาถูกกดดันและบีบคั้นจากแรงกดดันด้านร่างกาย จิตใจ สภาพสังคม เช่น เกิดจากการบกพร่องทางพันธุกรรม

หรือกายภาพ หรือเกิดจากความยากจน หรือหมดโอกาสทางสังคม เกิดจากความกดดันในจิตใจ ซึ่งทำให้เขาไม่มีโอกาสใช้เหตุผลพิจารณากฎหมาย สำนักนี้ถือแนวคิดในเรื่อง เจตจำนงกำหนด (Determinism) เป็นหลัก โดยทฤษฎีของสำนักนี้ ถือว่าการกระทำของมนุษย์เกิดขึ้นเมื่อมีสิ่งอื่น มาชักจูง ซึ่งอาจเป็นสิ่งชักจูงจากภายนอก หรืออาจมีสาเหตุมาจากร่างกายของมนุษย์เอง เช่น ฮอร์โมน หรือสารเคมีบางอย่างรวมทั้งสภาพกดดันทางจิตใจบีบบังคับบงการ หรือทำให้เกิด การกระทำขึ้นตามนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้มนุษย์จึงไม่ควรที่จะรับผิดชอบในการกระทำของตนทั้งหมด เพราะไม่มีทางเลือก สังคมสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีส่วนทำให้บุคคลกระทำผิด ควรเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบ แก้ไขด้วยสำนักปฏิฐานนิยม มองว่า ผู้กระทำผิดคือผู้ป่วยด้านพฤติกรรม ดังนั้น กระบวนการชดเชลา ทางสังคม (Socialization) จึงมีความสำคัญมาก โดยนักคิดของสำนักนี้เชื่อว่า ควรปฏิบัติต่อผู้กระทำ ผิดด้วยวิธีการรักษาเยียวยา เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการลงโทษ คือ เพื่อรักษา (Cure) ผู้กระทำ ผิดให้สามารถกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข ด้วยวิธีคิดเช่นนี้ จึงส่งผลให้สำนักปฏิฐานนิยมยึดถือ แนวคิดในการลงโทษที่สำคัญ ๓ ประการคือ

๑. การใช้หลักวิทยาศาสตร์ และการทดลอง ในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรม ของอาชญากร

๒. การเชื่อว่า “เจตจำนงกำหนด” มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อผู้กระทำผิด โดยปฏิเสธ แนวคิดเกี่ยวกับ “เจตจำนงอิสระ” ดังเช่นผ่านมา

๓. การถือว่าประโยชน์ของปัจเจกชนสำคัญกว่าประโยชน์ของสังคม ซึ่งตรงข้าม กับแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาดั้งเดิม

ทั้งนี้ ซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso) คือ บิดาของวิชาอาชญาวิทยา สมัยใหม่และเป็นผู้นำทฤษฎีวิวัฒนาการของ ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) มาใช้ จนเป็นที่โด่งดัง และยอมรับกันทั่วไป ลอมโบโรโซ ได้ศึกษาอาชญากรรม โดยนำหลักวิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ โดยมีการตั้งสมมติฐาน และเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรที่กำหนด ในที่นี้เขาได้กำหนดทหารและ นักโทษชาวอิตาลีเป็นประชากรเป้าหมาย ซึ่งการศึกษาได้สรุปลักษณะของอาชญากร เช่น ศึกษา เกี่ยวกับกะโหลก ขนาดของสมอง ความสูง ความกว้างของช่วงอก ลักษณะรูปหน้า ใบหน้า ลักษณะ ของขนและผม เป็นต้น สมมติฐานที่ลอมโบโรโซกำหนด คือ อาชญากรมีลักษณะคล้ายมนุษย์ยุคหิน (Atavistic) มีลักษณะเฉพาะตัว คือ หน้าผากลาดต่ำ โหนกแก้มสูง คิ้วดก จมูกงุ้ม คดคางสี่เหลี่ยม สภาพจิตใจของคนกลุ่มนี้ คือ ขาดศีลธรรม ดุร้าย ดื้อรั้น และทนต่อความเจ็บปวด จึงตั้งทฤษฎี ตามผลสรุปของสมมติฐานว่า การมีลักษณะดังกล่าว ถ่ายทอดทางพันธุกรรม ทำให้เด็กเกิดมาพร้อม ลักษณะของอาชญากร “อาชญากรโดยกำเนิด” (Born Criminal) โดยเขาชี้ให้เห็นว่าพฤติกรรม ของอาชญากรเป็นผลมาจากการถ่ายทอดทางกายภาพและจิตใจ ซึ่งอาชญากรได้รับการถ่ายทอด พฤติกรรมมาจากบรรพบุรุษของพวกเขา ในขณะที่ ราฟาเอล กาโรฟาโล ศึกษาเรื่อง “อาชญากร ธรรมชาติ” และ กอร์ริง (Goring) ศึกษา พบว่าผู้ต้องขังมีภูมิปัญญาต่ำกว่า บุคคลทั่วไป

จากแนวความคิดดังกล่าวจะเห็นได้ว่า พวกเขาได้ให้ความสนใจศึกษา “ตัวอาชญากร” เพราะถือว่ากฎหมาย และรัฐเป็นสิ่งสมบูรณ และสิ่งที่ผิดปกติกคือตัวผู้กระทำผิดหรือผู้ละเมิด ดังนั้น จึงต้องศึกษาว่า ทำไมต้องกระทำผิด มีอะไรเป็น “สาเหตุ” ทั้งนี้ก็เพื่ออบรมแก้ไขให้ปรับตัวเข้ากับ สังคม หรือปฏิบัติตามกฎหมายได้ ซึ่งผลของการใช้แนวความคิดนี้ก็คือมีการหันมาใช้กฎหมายใน

ลักษณะที่มีการผ่อนปรนและเป็นรายๆไป โดยคำนึงถึงสาเหตุที่ผู้กระทำผิด “ผิดปกติ” ให้กลับเป็น “ปกติ” ดังนั้น การลงโทษผู้กระทำผิดจึงไม่มุ่งในด้านการข่มขู่ให้เข็ดหลาบ แต่เป็นการอบรมแก้ไขให้เขาปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้

เมื่อเปรียบเทียบแนวความคิดในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของสองสำนักนี้แล้วจะเห็นได้ว่า สำนักปฏิฐานนิยมมีแนวความคิดเน้นที่เรื่องการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด โดยเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเป็นราย ๆ ไปตามความเหมาะสม และเด่นชัดมากในเรื่องการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด โดยเฉพาะการเปี่ยงเบนคดีเด็กที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไข ซึ่งเน้นในเรื่องการให้ความคุ้มครองแก้ไขเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล เพื่อให้กลับตัวเป็นพลเมืองดีมากกว่าการมุ่งปราบปรามและลงโทษเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนเหล่านั้นกลับมาก่อทำผิดซ้ำอีก

๒) สาเหตุของการกระทำความผิดของเด็ก

ปัจจุบันนักจิตวิทยาและนักอาชญาวิทยา ได้ศึกษาถึงสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็ก ซึ่งพบว่ามีหลายสาเหตุ ดังนี้

สาเหตุจากตัวผู้กระทำความผิดเอง

(๑) พันธุกรรม หรือสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดจากพ่อแม่ ทำให้เด็กเกิดมาเป็นโรคปัญญาอ่อนจิตบกพร่อง ซึ่งเป็นผลร้ายต่อเด็ก เพราะจะทำให้เด็กไม่สามารถใช้สติปัญญา ไตร่ตรองยับยั้ง หรือหักห้ามใจต่อต้านกับสิ่งยั่วยั่วต่าง ๆ ได้

(๒) ความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บ กล่าวคือ การที่เด็กมีร่างกายพิการหรือไม่สมประกอบ ซึ่งอาจเป็นมาแต่กำเนิดหรือประสบเคราะห์กรรมภายหลัง ในทางจิตวิทยามองว่าเด็กพวกนี้จะเกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ มักมองโลกในแง่ร้าย หรือเห็นผู้อื่นเป็นศัตรูหรือเข้าใจผิดคิดว่าตนถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง โดยเกิดความรู้สึกแสดงฤทธิ์เดชในทางชั่วร้าย และต้องการชดเชยโดยทำให้ตนเด่นหรือทำให้เป็นคนสังคมยอมรับ ซึ่งบางครั้งเป็นการกระทำที่เด่นในทางผิด

(๓) ภาวะแห่งจิต โดยเฉพาะวัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและจิตใจรวดเร็วจนทำให้มักเป็นคนที่มีอารมณ์รุนแรง ฉุนเฉียว และมักแสดงพฤติกรรมในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อผู้อื่นได้ในบางโอกาส แต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของร่างกายและจิตใจ ตลอดจนสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคล ที่จะเป็นตัวเสริมสร้างให้แต่ละบุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไป

(๔) สติปัญญาและการศึกษา โดยที่มนุษย์มีสติปัญญาและความเฉลียวฉลาดไม่เท่าเทียมกันดังนั้น คนที่มีปัญญาที่บ่ เรียนอะไรก็ไม่รู้เรื่อง ความจำไม่ดี เรียนไม่ทันเพื่อน จึงมักเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ไปเที่ยวสำสอนและกลายเป็นเหยื่อแห่งความชั่วร้าย โดยอาจชักจูงไปให้เห็นผิดเป็นชอบ และกลายเป็นผู้กระทำผิดไปในที่สุด ซึ่งเด็กมีสติปัญญาดำมักจะถูกชักจูงให้กระทำความผิดได้ง่าย

สาเหตุทางครอบครัว

ครอบครัวนับว่าเป็นสถาบันแห่งแรกและสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาอบรม ให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ โดยมีบิดา มารดา ซึ่งเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดเป็นเสมือนครูคนแรกของเด็ก ดังนั้น ถ้าบิดามารดาสั่งสอนเอาใจใส่ต่อเด็ก ย่อมจะทำให้เด็กเจริญเติบโตเป็นคนดีของ

สังคม แต่ถ้าครอบครัวใดไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็ก บิดามารดาหย่าร้าง หรือบิดามารดาไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร เด็กจะขาดความอบอุ่นในครอบครัว ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดมากขึ้น เนื่องจากปัญหาครอบครัวดังกล่าวมักทำให้เด็กมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน เพราะขาดการฝึกอบรมในเรื่องของการระงับอารมณ์หรือความก้าวร้าวรุนแรง ดังนั้นครอบครัวจึงมีบทบาทอย่างสำคัญในการชี้ว่า ชีวิตของเด็กจะเดินไปสู่ความดี หรือความเลว หรือในการกำหนดชะตาชีวิตของเด็กให้ผันแปรไปสู่การกระทำผิดทั้งนี้ จากการศึกษาของจิตแพทย์ และนักจิตวิทยาถึงสภาพต่าง ๆ ภายในครอบครัวพบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ได้แก่

(๑) เด็กที่ไม่ได้รับความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ถูกทอดทิ้งให้โดดเดี่ยว ไม่ได้รับการเอาใจใส่ทำให้เด็กมองโลกในแง่ร้าย ต่อต้านสังคม ถูกชักจูงได้ง่าย เพราะต้องการความรักจากคนรอบข้าง และมีจิตใจแข็งกระด้าง

(๒) เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาขาดความรักใคร่กลมเกลียว พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกันอยู่ตลอดเวลา พุดจากันด้วยคำหยาบ ตบตีกันอยู่เสมอ และใช้ลูกเป็นที่ระบายอารมณ์ จะมีผลทำให้เด็กกลายเป็นคนก้าวร้าวรุนแรง เนื่องจากเลียนแบบความเลวร้ายจากบิดามารดา และเห็นว่าเป็นเรื่องปกติธรรมดาที่ตนเองต้องทำตาม เด็กและเยาวชนจะไม่มีความรัก ความผูกพันกับครอบครัว ไม่ชอบอยู่บ้าน ไม่ชอบเล่าเรียน เข้าหาอบายมุขต่าง ๆ ประพฤติตนไม่เหมาะสม

(๓) เด็กที่มีบิดามารดาตาย หย่าร้าง ละทิ้งจะทำให้เด็กไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่ เด็กจะมีความรู้สึกว่าเหว่ ขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดความสุข ซึมเศร้า ไม่ร่าเริง และหาทางชดเชยให้กับสิ่งที่ตนขาดไปในทางที่ผิดและง่ายต่อการถูกชักจูงไปในทางที่ผิดด้วย

(๔) เด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมในครอบครัว มักหนีออกจากบ้านและเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน ไม่เชื่อว่าจะมีคนที่ไว้วางใจได้และต่อสู้แย่งชิงเพื่อปกป้องตนเอง มักใช้ความรุนแรงบีบบังคับผู้อื่น

(๕) เด็กที่บิดามารดาอบรมเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดเกินไป หรืออยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ระเบียบวินัยจนไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง ไม่สามารถทำอะไรตามที่ตนเองต้องการหรือไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นใด ๆ ไม่กล้าตัดสินใจทำอะไรเพราะกลัวความผิด กลัวการถูกลงโทษ อยู่ลำพังไม่ได้ ขณะที่เด็กที่มาจากครอบครัวที่บิดามารดาเลี้ยงดูด้วยการตามใจหรือปกป้องมากเกินไป อยากรู้ทำอะไร หรืออยากทำอะไรก็ได้ตั้งใจ ขาดเหตุผล ทำให้เด็กได้ใจ เอาแต่ใจตนเอง กลายเป็นเด็กที่ไม่รู้ว่สิ่งใดถูก สิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควร เมื่อโตขึ้นเด็กเหล่านี้จะมีแนวโน้มทำผิดง่าย ขาดความอดทน ไม่สามารถแก้ปัญหาได้

สาเหตุทางเศรษฐกิจ

ซึ่งได้แก่ภาวะเศรษฐกิจโดยทั่วไปของชุมชนและภาวะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด

(๑) ภาวะทางเศรษฐกิจของชุมชน บุคคลใดอยู่ในชุมชนหรือสังคมที่มีภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรือง การกินอยู่และการดำรงชีวิตของชุมชนเหล่านั้นก็ย่อมอยู่ในมาตรฐานการครองชีพสูง ประชาชนอยู่ดีกินดี ได้รับแต่ความสะดวกสบาย ไม่มีความเดือดร้อนในค่าครองชีพ ประชาชนมีแต่ความผาสุก จิตใจเบิกบานและอยู่กันอย่างปกติสุข ตรงกันข้าม หากประชาชนของสังคมหรือประเทศนั้นอยู่ในภาวะเศรษฐกิจเสื่อมโทรม เกิดวิกฤติการณ์อันอาจเกิดขึ้นเนื่องจากสาเหตุนานาประการ ทำให้

เกิดความร้นแค้นและอึดอัดขาดแคลน ผลผลิตที่ได้รับไม่พอแก่ความต้องการของประชาชนในการอุปโภค บริโภค ทำให้เกิดสภาวะข้าวยากหมากแพงขึ้น การกระจายรายได้หรือการเก็บภาษีอากรไม่เป็นธรรมแก่สังคม อำนาจการซื้อของเงินตราลดน้อยลง ย่อมมีผลกระทบกระเทือน ผู้มีรายได้น้อยและผู้มีรายได้ประจำอย่างมาก มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงฐานะในทางเศรษฐกิจ ของสังคมอย่างใหญ่หลวง

(๒) ภาวะทางเศรษฐกิจของผู้กระทำผิด ในปัจจุบันบิดามารดาต้องออกไปประกอบอาชีพ นอกบ้าน ทำให้ไม่มีเวลาที่จะอบรมสั่งสอนบุตรของตนได้เพียงพอ ยิ่งเป็นครอบครัวที่ยากจนต้องออกจากบ้านแต่เช้ากลับบ้านมืดค่ำ และไม่มีปู่ย่าตายายเลี้ยงดูบุตรด้วยแล้ว ก็ยิ่งทำให้เด็กขาดความรักความอบอุ่นมากขึ้น ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ความยากจน ความอดอยาก ก่อให้เกิดการกระทำผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินได้ง่าย

สาเหตุปัญหาทางสังคม และสิ่งแวดล้อม

สภาพทางสังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กมีอิทธิพลต่อความประพฤติของเด็กมาก ดังจะเห็นได้ว่าชุมชนที่มีความประพฤติและวัฒนธรรมไปทางใดแล้ว บุคคลในชุมชนนั้นก็มักมีความประพฤติไปในทางเดียวกัน มิฉะนั้นก็จะเข้าอยู่ร่วมกลุ่มกับพวกเขาไม่ได้ แต่มีข้อสังเกตว่า สิ่งแวดล้อมนี้มีผลกระทบต่อบุคคลในชุมชนแต่ละคนไม่เท่ากัน สุดแล้วแต่บุคลิกภาพของบุคคลที่ได้รับการหล่อหลอมเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การที่เด็กได้เกิดมาในชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีจะมีโอกาสรับเอาสิ่งไม่ดีไว้ใส่ตัวมาก สิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่อาจมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ดีได้แก่

(๑) การศึกษาอบรม โรงเรียนหรือสถานศึกษาจะเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งจะมีความรับผิดชอบในการสั่งสอนอบรม ให้ความรู้จริยธรรมต่างๆให้แก่เด็ก เพื่อสามารถเจริญเติบโตในสังคมได้ ดังนั้น ถ้าโรงเรียนหรือสถานศึกษาใดขาดประสิทธิภาพในหน้าที่ดังกล่าวเช่น ครู อาจารย์ ไม่ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับลูกศิษย์ ย่อมจะทำให้ลูกศิษย์ขาดความเคารพ เชื่อฟัง จนอาจพากันไปมั่วสุม และก่ออาชญากรรมในที่สุด

(๒) สภาพถิ่นอยู่อาศัย ครอบครัวใดมีถิ่นอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เป็นแหล่งมั่วสุมของพวกมิจฉาชีพ เป็นที่รวมของยาเสพติด จะทำให้เด็กเห็นตัวอย่างไม่ดี และทำให้เด็กกระทำผิดได้ง่าย

(๓) สถานเริงรมย์ที่เป็นแหล่งอบายมุขต่าง ๆ เช่น สถานอาบอบนวด ไนต์คลับ บ่อนการพนัน ทำให้เด็กติดใจและทำให้เสียคนง่าย เนื่องจากเด็กต้องพยายามหาเงินทองเพื่อนำไปเที่ยวในสถานดังกล่าว จนเป็นเหตุให้หาเงินมาโดยทุจริต เช่น ลักขโมย เป็นต้น

(๔) ผู้ใหญ่กระทำตัวไม่ดีเป็นตัวอย่างให้เด็กเห็นเนื่องจากเด็กถือเอาผู้ใหญ่เป็นตัวอย่าง ผู้ใหญ่ทำอย่างไรก็เจริญรอยตาม มีกิริยาวาจายาบายคาย ไม่สุภาพ มีความประพฤติเสื่อมเสีย ชอบดื่มสุราอาละวาด ติดยาเสพติด ลักลอบตั้งบ่อน การพนันหรือซ่องโสเภณีหรือคบเพื่อนนักเลงอันธพาล เป็นต้น เมื่อเด็กได้พบแต่สิ่งที่ไม่ดีไม่งามตลอด ก็อาจจดจำเป็นตัวอย่างและไปกระทำผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย ได้โดยง่าย

(๕) การคบเพื่อน เรื่องการคบเพื่อนก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับเด็ก เพราะถ้าเด็กได้คบเพื่อนเกเรมีความประพฤติไม่ดีแล้ว ก็อาจชักจูงใจให้เด็กนั้นประพฤติเสียหายหรือเสียผู้เสีย

คนได้ โดยเฉพาะเด็กที่ทางบ้านโดยพ่อแม่ไม่มีโอกาสสั่งสอน อบรมหรือเด็กที่พ่อแม่ไม่พยายามเข้าใจ ปัญหาของลูกย่อมทำให้เด็กหันไปพึ่งนอกบ้านแทน และอาจไปได้เพื่อนชั่วที่ชักจูงไปในทางเสื่อมเสีย เช่น ชักชวนหนีโรงเรียน เทียวเตรเซเพลในสถานเริงรมย์ซึ่งเป็นแหล่งอบายมุข เล่นการพนัน เสพยาเสพติด ต้มสุรา ดังนี้ เป็นต้น

(๖) การเสพยาเสพติดให้โทษ เมื่อเด็กเสพยาเสพติดให้โทษเข้าสู่ร่างกายแล้ว ย่อมมีผลต่ออารมณ์ ความประพฤติ ทำให้ประสาทหลอน ก่อให้เกิดโทษต่อร่างกายและจิตใจอย่าง รุนแรงและเป็นที่รังเกียจของสังคม สาเหตุที่เด็กติดยาเสพติดมีหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น ความอยากรู้อยากลอง หรือมีปัญหาทางครอบครัว จึงหาทางออกโดยการเสพยาเสพติด เป็นต้น ซึ่งจะเป็นสาเหตุสำคัญแห่งการกระทำผิดอื่น เช่น ลักขโมย ต่อไป

(๗) สื่อมวลชนประเภทต่างๆ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ มีอิทธิพลต่อความคิด ของเด็กอย่างมากไม่ว่าจะในด้านดีหรือด้านเสีย เช่น การเสนอข่าวของ หนังสือพิมพ์เกี่ยวกับอาชญากรรมก็อาจเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้เด็ก หนังสือลามกก็อาจเป็นสิ่งยั่ววน ให้เด็กกระทำผิดเกี่ยวกับเพศ เป็นต้น

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กในปัจจุบัน จึงมีแนวคิดในการแยกเด็กที่กระทำผิดออกจากอาชญากรผู้ใหญ่ และใช้วิธีการปฏิบัติต่อเด็กที่แตกต่าง จากผู้ใหญ่ ตั้งแต่ขั้นตอนการจับกุม การควบคุมตัว การพิจารณาเป็นการลับ และการไม่มีประวัติ อาชญากรรม นอกจากนี้ การที่ศาลจะใช้วิธีสำหรับเด็ก ศาลจะพิจารณาลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละ คนว่า การที่เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระทำผิดกฎหมายนั้น เนื่องมาจากเด็กเหล่านั้นอาจได้รับ ผลกระทบทางลบจากสภาพแวดล้อมภายใน ครอบครัว หรือการกระทำของบุคคลอื่นที่ปฏิบัติต่อเด็ก อย่างไม่เหมาะสม รวมทั้งคำนึงถึง สวัสดิภาพและอนาคตของเด็กยิ่งกว่าการกระทำเพื่อลงโทษ มีการ แก้ไขฟื้นฟูเด็กกระทำผิด โดยการสงเคราะห์และอบรมเด็กให้กลับตัวเป็นคนดี และสามารถคืนสู่สังคม (Reintegration) ได้อย่างเป็นปกติสุข โดยต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมควบคู่กันไปด้วย

๒.๒.๓ แนวคิด/ทฤษฎีการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

๑) แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

แนวคิดด้านสังคมวิทยา

ความหมายของทฤษฎีสังคมวิทยา (Sociological Theory) มีทั้งความหมาย ในอย่างกว้าง หรือความหมายอย่างแคบเจาะจง ทฤษฎีสังคมวิทยาจะมีลักษณะพื้นฐานเดียวกับทฤษฎี สังคม คือ ต้องเป็นคำอธิบายปรากฏการณ์สังคมตามหลักเหตุผล มีระบบและพยากรณ์ได้ ตัวอย่าง ทฤษฎีสังคมอย่างกว้างคือ ทฤษฎีเชิงสังคมวิทยามหาภาพ (Grand Theories) ซึ่งเป็นทฤษฎีเชิง บรรยายความ หากจะพิสูจน์ความจริงก็ต้องนำมาเขียนใหม่ จัดรูป กำหนดสิ่งกับให้มีจำนวนพอสมควร แสดงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งกับ แล้วจึงสามารถพิสูจน์ได้ ทฤษฎีสังคมอย่างแคบ คือ ทฤษฎีสมัยใหม่ยังมีจำนวนน้อย มีข้อความกะทัดรัด ชัดเจนพิสูจน์ได้ด้วยหลักฐานเชิงประจักษ์

ทฤษฎีสังคมวิทยา เป็นทฤษฎีวิทยาศาสตร์ที่อาศัยลักษณะของความสัมพันธ์ทาง สังคมเป็นหลักในการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมสังคมวิทยา (sociology) คือ วิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับ ชีวิตทางสังคมของมนุษย์, กลุ่มคน และสังคม สิ่งที่สาขาวิชานี้สนใจคือ กฎเกณฑ์ และกระบวนการ ทางสังคมที่ยืดเหนียวหรือแบ่งแยกผู้คน ทั้งในสถานะที่เป็นปัจเจก และในฐานะของสมาชิกของสมาคม,

กลุ่ม หรือสถาบันสังคมวิทยาสนใจพฤติกรรมมนุษย์ ในฐานะที่เป็นสิ่งมีชีวิตทางสังคม ดังนั้นการศึกษาทางด้านนี้ จึงครอบคลุมตั้งแต่การวิเคราะห์การพบปะกันของคนที่ไม่รู้จักกันบนท้องถนน ไปจนถึงการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคมในระดับโลกตั้งแต่การวิเคราะห์การพบปะกันของคนที่ไม่รู้จักกันบนท้องถนน ไปจนถึงการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทางสังคมในระดับโลก

ทฤษฎีทางสังคมวิทยา ทฤษฎีใหญ่ ๆ ที่สำคัญ

๑) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural - functional Theory)

หลักสำคัญ

๑.๑ สังคมเป็นระบบที่ซับซ้อน มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน และมีส่วนที่พึ่งพากัน แต่แต่ละส่วนของสังคมมีอิทธิพลต่อกัน

๑.๒ แต่ละส่วนของสังคมคงอยู่ได้ เพราะมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการ เพื่อบำรุงรักษาให้สังคมคงอยู่ หรือเกิดเสถียรภาพของสังคมทั้งสังคม ความคงอยู่ของแต่ละส่วนของสังคมสามารถอธิบายหน้าที่ในสังคมโดยรวมได้

๑.๓ สังคมทุกสังคม มีกลไกที่บูรณาการซึ่งกันและกัน กลไกหนึ่งที่สำคัญ คือความเชื่อ ค่านิยมที่สมาชิกในสังคมมีต่อสังคม

๑.๔ สังคมจะมุ่งไปสู่สมดุล หรือมีเสถียรภาพ ไม่ว่าจะมียุคใด เข้ามารบกวนส่วนใด ส่วนหนึ่งของสังคม สังคมมีแนวโน้มที่จะปรับตัวเองไปสู่จุดสมดุล

๑.๕ เมื่อมีเรื่องที่ไม่เป็นปกติปรากฏขึ้นในสังคม จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้สังคมโดยรวมได้รับผลประโยชน์มากขึ้น

๒) ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory)

มีสมมุติฐานว่า พฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ เพราะการแข่งขันกันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าและหายาก

ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงของสังคม แนวคิดของ คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ชาวเยอรมัน

๒.๑ ชั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์ดั้งเดิม (Primitive communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของเผ่า (Tribal ownership) ต่อมาเผ่าต่าง ๆ ได้รวมตัวกันเป็นเมืองและรัฐ ทำให้กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเปลี่ยนไปเป็นของรัฐแทน

๒.๒ ชั้นสังคมแบบโบราณ (Ancient communal) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของรัฐ (State ownership) สมาชิกในสังคมได้รับกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินส่วนตัวที่สามารถเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งได้แก่เครื่องใช้ส่วนตัว และทาส ความเป็นทาส (Slavery) เป็นกำลังสำคัญในระบบการผลิตทั้งหมด และต่อมาระบบการผลิตได้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าของทาสและทาส

๒.๓ ชั้นสังคมแบบศักดินา (Feudalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของขุนนาง ซึ่งมีที่ดินในครอบครอง และมีทาสเป็นแรงงานในการผลิต

๒.๔ ชั้นสังคมแบบทุนนิยม (Capitalism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของนายทุน คือ ที่ดิน ทุน แรงงาน และเครื่องจักร โดยมีผู้ใช้แรงงานเป็นผู้ผลิต

๒.๕ ชั้นสังคมแบบคอมมิวนิสต์ (Communism) กรรมสิทธิ์ในปัจจัยการผลิตเป็นของทุกคน ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันไม่มีการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

แนวคิดของ ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf) ชาวเยอรมันความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิอำนาจ (Authority) กลุ่มที่เกิดขึ้นภายในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภทคือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ สังคมจึงเกิดกลุ่มแบบไม่สมบูรณ์ (Quasi-groups) ของทั้งสองฝ่ายที่ต่างก็มีผลประโยชน์แอบแฝง (Latent interest) อยู่เบื้องหลัง แต่ละฝ่ายจึงต้องพยายามรักษาผลประโยชน์ของตนเอาไว้ โดยมีผู้นำทำหน้าที่ในการเจรจาเพื่อปรองดองผลประโยชน์ซึ่งกันและกันระดับของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจะรุนแรงมากหรือรุนแรงน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการจัดการและการประสานผลประโยชน์ของกลุ่มที่ครอบงำ

- ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นผลมาจากความกดดันจากภายนอกโดยสังคมอื่น ๆ

- ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมสามารถควบคุมได้ด้วยการประนีประนอม

- ความขัดแย้งสามารถทำให้โครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงได้ ประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม

๓) ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory)

จากทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ผสมผสานกับแนวคิดอื่น ๆ ทางเศรษฐศาสตร์และมานุษยวิทยาสายการหน้าที่ ที่ว่าด้วยเรื่องของพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยนสิ่งของกันในหมู่คนในชนเผ่า (หน้าที่ของของขวัญกับพฤติกรรมและการแลกเปลี่ยน) บุคคลผู้มีอิทธิพลต่อทฤษฎีนี้ก็คือ สกินเนอร์ (B.F. Skinner)

แนวคิดของ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคล และสำนึกในการกระทำที่มีต่อสังคม หรือต่อปัจเจกบุคคลด้วยกัน การเป็นสังคมดูได้จากการตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ในสภาวะการณ์ในช่วงต่าง ๆ ของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมหนึ่ง ๆ กระบวนการศึกษาที่สำคัญคือการศึกษากฎพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ว่า พฤติกรรมหนึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมการเรียนรู้หนึ่ง ๆ พฤติกรรมของมนุษย์อาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทคือ พฤติกรรมที่ไม่โจ่งแจ้งกับพฤติกรรมที่โจ่งแจ้ง

แนวคิด “การเสริมแรง (reinforcement)” จำแนกได้ ๒ ประเภทคือ

- การให้รางวัล (reward) ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำนั้น ๆ ขึ้นอีกในอนาคต

- การทำโทษ (punishment) ซึ่งมีผลทำให้เกิดการละพฤติกรรมนั้นหรือไม่ให้เกิดพฤติกรรมนั้นอีก

การเสริมแรงจะได้ผลดีเพียงใดขึ้นอยู่กับ “เงื่อนไข” การเสริมแรงนำไปสู่การสร้างลักษณะทั่วไปของสังคม และนำไปสู่การวิเคราะห์สังคมได้สมมติทางเศรษฐศาสตร์มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล และยอมใช้เหตุผลในการหาผลประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองสิ่งที่มนุษย์ได้ครอบครองเป็นเจ้าของแล้วความสำคัญของสิ่งนั้นย่อมน้อยลง ราคาของสิ่งใด เกิดขึ้นจากความต้องการและปริมาณ รวมถึงรสนิยมของมนุษย์เอง ราคาจะยิ่งสูงถ้าหายากและความต้องการมีมาก รวมถึงกระบวนการผลิตอันผูกขาดทำให้ราคาสินค้าสูง

นักสังคมวิทยาพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ให้ความสำคัญต่อการศึกษาพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลอย่างมากในทางสังคมวิทยา โดยเชื่อว่าสังคมวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์ทางสังคมและกระบวนการในการศึกษาวิทยาศาสตร์ทางสังคมต้องสนใจกระบวนการทางวิทยาศาสตร์คือจิตวิทยา ได้สร้างแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างจิตวิทยาและเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เช่น แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องของการกระทำ รางวัล คุณค่า ต้นทุน แรงกระตุ้น การรับรู้ การคาดหวัง และการลงโทษ และได้้นำแนวคิดต่าง ๆ เชื่อมโยงกลายเป็นประพจน์

๔) ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction)

จากแนวคิดของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) วิลเลียม ไอ โทมัส (William I Thomas) จอร์จ เฮอร์เบิร์ต มีด (George Herbert Mead) สมาชิกในสังคมกระทำและตีความหมายของความจริงทางสังคมโดยใช้สัญลักษณ์ร่วมกันแนวคิดของ จอร์จ เฮอร์เบิร์ต มีด (George Herbert Mead) ความคิด ประสบการณ์ และพฤติกรรมมีส่วนสำคัญต่อสังคม

มนุษย์สร้างความสัมพันธ์ผ่านระบบสัญลักษณ์ (Symbols)

สัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุด คือ ภาษาสัญลักษณ์ ซึ่งอาจเป็นวัตถุ เหตุการณ์ หรือการกระทำจากวัตถุและเหตุการณ์นั้น เช่น เมื่อพูดถึง “แก้ว” อาจหมายถึง ที่นั่ง การนั่ง ทำนั่ง หรือการครอบครองตำแหน่งสัญลักษณ์ หมายถึง วิธีการที่มนุษย์ปฏิสัมพันธ์อย่างมีความหมายกับธรรมชาติและบริบททางสังคม สัญลักษณ์ไม่ใช่สัญชาตญาณ แต่เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นถ้าไม่มีสัญลักษณ์ มนุษย์จะมีปฏิสัมพันธ์กันไม่ได้และจะไม่มี “สังคม” เกิดขึ้นมาปฏิสัมพันธ์โดยใช้สัญลักษณ์ทำให้มนุษย์ไม่ต้องใช้สัญชาตญาณในการสร้างพฤติกรรมเพื่อความอยู่รอด มนุษย์จึงสร้างระบบสัญลักษณ์ขึ้นมาและต้องอยู่ในโลกแห่งการตีความหมาย (World of Meaning) คือ ตีความหมายต่อสิ่งเร้า และตอบสนองต่อสิ่งนั้น เช่น พิจารณาว่า อาหารคืออะไร สิ่งนั้นใช่อาหารหรือไม่ แล้วจึงตอบสนองด้วยการกินหรือไม่กินสิ่งนั้น สัญลักษณ์ร่วม (Common Symbols) ที่มนุษย์ในสังคมตีความร่วมกัน ทำให้มนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถสื่อสารกัน ให้ชีวิตในสังคมดำเนินไปได้ เรียกการรู้จักความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการสัมพันธ์กับผู้อื่นว่า การรับรู้บทบาท (role - taking)

การรับรู้บทบาท (role - taking) ทำให้เราทราบความหมายและความตั้งใจของผู้อื่นและสามารถตอบสนองในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เมื่อบุคคลคิดออกไปนอกตัวแล้วมองย้อนกลับมาที่ตัวเอง เหมือน การรับรู้บทบาท (role - taking) ของผู้อื่นจะทำให้บุคคลได้รู้จักตนเอง (Self) ดีขึ้น และรู้ว่าผู้อื่นคิดอย่างไรกับตน ทำให้สามารถอยู่ในสังคมและสร้างความร่วมมือทางสังคม (Cooperative Action) ได้อย่างดี

ขั้นตอนการพัฒนา การรับรู้บทบาท (role - taking)

๑. ขั้นการเล่นในเด็กเล็ก (Play Stage) เด็กเล็ก ๆ มักเล่นบทบาทที่ไม่ใช่ของตนเอง เช่น บทพ่อแม่ ทหาร ตำรวจ นักฟุตบอล ฯลฯ ซึ่งทำให้เด็กรู้ถึงความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่นและบทบาทการเล่นที่แตกต่างออกไป

๒. ขั้นการเล่นเกม (Game Stage) เด็กต้องเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น ผ่านกติกาของเกมในการเล่น เขาต้องวางตัวเองไว้ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งในเกม เพื่อจะเล่นกับผู้อื่นให้ได้การพัฒนาความสำนึกในตนเอง (Consciousness of Self) เป็นสิ่งสำคัญของความเป็นมนุษย์เป็นพื้นฐานของความคิด การกระทำและการสร้างสังคม ผู้ที่ไม่รู้จัก “ตนเอง” จะไม่สามารถ

ตอบสนองและปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ถ้าปราศจากการสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ที่มีการตีความหมายร่วมกัน กระบวนการทางสังคมจะไม่เกิดขึ้น ดังนั้น มนุษย์จึงอยู่ในโลกแห่งสัญลักษณ์ที่มีความหมาย และมีความสำคัญต่อชีวิตและพื้นฐานหลักของการมีปฏิสัมพันธ์ของมนุษย์ (<https://popsara๑๒๓.wordpress.com>)

แนวคิดทางด้านจิตวิทยา

ภิญโญ แสงภู (๒๕๕๐) ได้เสนอไว้ว่านักจิตวิทยาได้อธิบายสาเหตุของการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเอาไว้หลายทฤษฎี กล่าวคือ บางทฤษฎีเห็นว่าการกระทำผิดนั้นอาจเกิดจากความผิดปกติของร่างกายหรือทางจิต ซึ่งอาจมีมาตั้งแต่กำเนิด หรือเกิดขึ้นภายหลังความเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะผลักดันให้อารมณ์ของบุคคลแปรปรวน ยิ่งเป็นเด็กและเยาวชนก็อาจจะทำให้เกิดการขาดความยับยั้งชั่งใจไม่สามารถควบคุมตนเองได้ และมีพฤติกรรมที่เป็นปรปักษ์ต่อสังคมและคนรอบข้างและกระทำความผิดได้ง่าย

เทอดไทย ศรีลัมภ์ (๒๕๓๘) ได้อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนในทางจิตวิทยาไว้ดังนี้ทางด้านจิตวิทยาได้มีการแบ่งเด็กและเยาวชนไว้หลายพวกและเรียกชื่อต่าง ๆ กันไปเพื่อเป็นสะดวกได้แบ่งตามอายุไว้คือ

อายุ ๑-๒	ปีเรียกว่า วัยเด็กหรือทารก
อายุ ๒-๖	ปีเรียกว่า วัยเด็กตอนต้น
อายุ ๖-๑๐	ปีเรียกว่า วัยเด็กตอนปลาย
อายุ ๑๐-๑๒	ปีเรียกว่า วัยก่อนเข้าวัยรุ่น
อายุ ๑๒-๒๐	ปีเรียกว่า วัยรุ่น
อายุ ๒๐-๒๔	ปีเรียกว่า เยาวชนหรือวัยหนุ่มสาว

๒) ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

ทฤษฎีว่าด้วยสาเหตุทางจิต

ผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยาหลายท่านได้กล่าวถึงการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนไว้ ดังนี้ Irving Kaufman กล่าวว่าจากประสบการณ์ในการทำงานผู้พิพากษาในเมืองบอสตัน เด็กกระทำผิดที่ผ่านมามีความรู้สึกด้านจิตใจและนิสัยใจคอของแต่ละบุคคลเป็นสิ่งสำคัญโดยสรุปย่อ ๆ เอาไว้ว่าเด็กที่กระทำผิดนั้นเป็นผลมาจาก

๑) ขาดการอบรมจากพ่อแม่เพราะพ่อแม่ตายหรือมีสภาพบ้านแตกหรือไม่อบรมลูกพอเพียงจึงทำให้จิตใจเด็กแข็งกระด้าง

๒) มีพัฒนาการทางเพศทำให้รู้สึกไม่สบายใจหรือเป็นทุกข์

๓) มีความเห็นแก่ตัวจึงเป็นทุกข์ส่วนมากเด็กวัยรุ่นที่กระทำผิดมักจะมาจากบ้านแตกหรือพ่อแม่อารมณ์ไม่ดีพ่อแม่ที่ประพฤติน่าไม่เหมาะเด็กจึงมีความรู้สึกขาดพ่อแม่การที่เด็กกระทำผิด จึงมีสาเหตุจากความรู้สึกขาดพ่อแม่จากสาเหตุดังกล่าวนี้จิตวิทยาเห็นว่าเด็กพวกนี้จะมีมองโลกในแง่ร้ายเพราะรู้สึกว่าตนเองได้รับการดูถูกจากสังคมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์จะน้อยเด็กจะระรานชอบการต่อสู้หรือเด็กที่ชอบยกตัวเองมักจะมีความรู้สึกกระวนกระวายใจเด็กกลุ่มนี้จะรู้สึกว่าในชีวิตของเขาเขาไม่เคยได้รับอะไรที่ปรารถนาเลย (สุชา จันทน์เอม ๒๕๔๑ : ๑๐-๑๑)

สอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังเคราะห์ (Psychoanalytic Theories) ของ Sigmund Freud (ค.ศ. ๑๘๕๖-๑๙๓๙) กล่าวว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์มีแรงจูงใจมาจากจิตไร้สำนึก ซึ่งมักจะผลักดันออกมาในรูปความฝัน การพูดพลั้งปาก หรืออาการผิดปกติทางด้านจิตใจในด้านต่าง ๆ เช่น โรควิต โรคประสาท เป็นต้น ยังเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับแรงขับทางสัญชาตญาณ (Instinctual drive) และเป็นพลังงานที่สามารถเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนที่ได้ จิตจึงเป็นพลังงานรูปหนึ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงและไม่หยุดนิ่ง บ้างจะแสดงออกมาในรูปแบบของสัญชาตญาณทางเพศ (Sexual Instinct) แต่ฟรอยด์ไม่ได้หมายถึงความต้องการทางเพศ นอกจากนี้ ฟรอยด์ ยังได้อธิบายว่าสัญชาตญาณจะแสดงออกมาในรูปของพลังทางจิตที่เกี่ยวข้องกับพลังขับทางเพศ เรียกว่า พลังลิบิโด (Libido) เป็นพลังที่ทำให้มนุษย์ โดย Sigmund Freud แบ่งการทำงานของจิตออกเป็น ๓ ระดับ คือ

๑. จิตไร้สำนึก (Unconscious Mind) การแสดงพฤติกรรมของมนุษย์โดยออกไปโดยไม่รู้ตัว ที่เกิดมาจากพลังของจิตไร้สำนึกซึ่งทำหน้าที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงออกไปตามหลักแห่งความพึงพอใจของตน และการทำงานของจิตไร้สำนึกเกิดจากความปรารถนา หรือความต้องการของบุคคลที่เกิดขึ้นในวัยเด็ก ที่ไม่ได้รับการยอมรับ เช่น การถูกห้าม หรือถูกลงโทษ จะถูกเก็บกดไว้ในจิตส่วนนี้

๒. จิตสำนึก (Conscious Mind) บุคคลรับรู้ตามประสาทสัมผัสทั้งห้าที่บุคคลจะมีการรู้ตัวตลอดเวลาที่กำลังทำอะไรอยู่ คิดอะไรอยู่ คิดอย่างไรเป็นการรับรู้โดยทั่วไปของมนุษย์ ที่ควบคุมการกระทำส่วนใหญ่ให้อยู่ในระดับรู้ตัว (Awareness) และเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาโดยมีเจตนาและมีจุดมุ่งหมาย

๓. จิตก่อนสำนึก (Preconscious Mind) เป็นส่วนของประสบการณ์ที่สะสมไว้ หรือเมื่อบุคคลต้องการนำกลับมาใช้ใหม่ก็สามารถระลึกได้และสามารถนำกลับมาใช้ในระดับจิตสำนึกได้ และเป็นส่วนที่อยู่ใกล้ชิดกับจิตสำนึกมากกว่าจิตไร้สำนึก

การทำงานของจิตทั้ง ๓ ระดับจะมาจากทั้งส่วนของจิตไร้สำนึกที่มีพฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นไปตามกระบวนการขั้นปฐมภูมิ (Primary Process) เป็นไปตามแรงขับสัญชาตญาณ (Instinctual Drives) และเมื่อมีการรับรู้กว้างไกลมากขึ้นจากตนเองไปยังบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม พลังในส่วนของจิตก่อนสำนึกและจิตสำนึก จะพัฒนาขึ้นเป็นกระบวนการขั้นทุติยภูมิ (Secondary Process)

ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural-Functional theory)

แนวความคิดในการพัฒนาทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่เป็นผลมาจากการนำเอาแนวความคิดทางด้านชีววิทยามาใช้ โดยอุปมาว่าโครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบไปด้วยเซลล์ต่าง ๆ และมองว่าหน้าที่ของสังคมก็คือ การทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิตดำรงอยู่ได้

Robert K. Merton ได้จำแนกหน้าที่ทางสังคมเป็น ๒ ประเภทคือ หน้าที่หลัก (Manifest) หน้าที่รอง (Latent) หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา (Dysfunctional) หน้าที่ของบางโครงสร้างของสังคมอาจมีประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ แต่ขณะเดียวกันคนบางส่วนอาจได้รับประโยชน์เพียงน้อยนิด

หรืออาจไม่ได้รับประโยชน์เลย ซึ่งรวมไปถึงอาจจะมีคนบางกลุ่มหรือบางส่วนของสังคมได้รับผลเสียจากทำงานของโครงสร้างของสังคมนั้นก็ได้

Emile Durkheim มีแนวความคิดว่า หน้าที่ของสังคมคือ ส่วนที่สนับสนุนให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เอ.อาร์ แรดคลิฟฟ์ บราวน์ (A.R. Radcliffe-Brown) กับ โบรนิสลอว์ มาลินอฟสกี (Bronislaw Malinowski) ที่มองว่า หน้าที่ทางสังคม เป็นส่วนสนับสนุนให้โครงสร้างสังคมคงอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีกระบวนการทางสังคมที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น

Talcott Parsons มีแนวความคิดว่า สังคมเป็นระบบหนึ่งที่มีส่วนต่าง ๆ (Part) มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่คงที่ของแต่ละส่วนจะเป็นปัจจัยทำให้ระบบสังคมเกิดความสมดุล (Equilibrium) ส่วนในด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พาร์สัน เสนอว่า เกิดจากความสมดุลถูกทำลายลง เพราะองค์ประกอบของสังคมคือ บุคลิกภาพ (Personality) อินทรีย์ (Organism) และวัฒนธรรม (Culture) เกิดความแตกกร้าว โดยมีสาเหตุมาจากทั้งสาเหตุภายนอก ระบบสังคม เช่น การเกิดสงคราม การแพร่กระจายของวัฒนธรรม เป็นต้น และสาเหตุจากภายใน ระบบสังคม ที่เกิดจากความตึงเครียด (Strain) เพราะความสัมพันธ์ของโครงสร้างบางหน่วย (Unit) หรือหลาย ๆ หน่วย ทำงานไม่ประสานกัน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางประชากร การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี เมื่อส่วนใดส่วนหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลงจะเป็นสาเหตุทำให้ส่วนอื่น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเฉพาะส่วนใดหนึ่งหนึ่งหรืออาจเกิดขึ้นทั้งระบบก็ได้ พาร์สัน เน้นความสำคัญของวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึง ความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคม คือ ตัวยึดเหนี่ยวให้สังคมมีการรวมตัวเข้าด้วยกันและเป็นตัวต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม

แนวความคิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของกลุ่มทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ สามารถสรุปลักษณะได้ว่าสังคมทั้งหมดเป็นระบบหนึ่งที่แต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ความสัมพันธ์คือสิ่งที่สนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล ระบบสังคมเป็นการเคลื่อนไหวเข้าสู่ความสมดุล การปรับความสมดุลของระบบจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในระบบตามไปด้วยความต่อเนื่องของกระบวนการของข่าวสารจากภายในและภายนอก

นอกจากนี้ทฤษฎีระบบยังมองว่า ความขัดแย้ง ความตึงเครียดและความไม่สงบสุขภายในสังคมก็เป็นสาเหตุหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีระบบก็มีข้อจำกัดในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เนื่องจากในการวิเคราะห์ตามทฤษฎีระบบเป็นการศึกษาเฉพาะเรื่อง จึงทำให้ไม่สามารถศึกษาความสัมพันธ์กับระบบอื่นได้อย่างลึกซึ้ง (ก่องแก้ว วีระประจักษ์ และนางกิตติยวดี บุญชื้อ <http://picky-inyl.blogspot.com>)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

Lawrence Kohlberg ได้ศึกษาวิจัยพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ในหลายประเทศที่มีวัฒนธรรมต่างกัน จริยธรรมในที่นี้เป็นเรื่องของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้อง โดยเกิดจากกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญาการวิจัยของโคลเบอร์ก พบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กอายุ ๑๐ ปี ยังพัฒนาไม่ถึงขั้นสูงสุด แต่ยังคงพัฒนาต่อไปเมื่ออายุมากขึ้นการศึกษานี้ทำให้เราทราบว่า การที่บุคคลใช้เหตุผลหนึ่ง ๆ ในการตัดสินใจเลือกกระทำต่อเหตุการณ์อย่างหนึ่งนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญในจิตใจของบุคคลผู้นั้นซึ่งการใช้เหตุผล

เชิงจริยธรรมนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งตามลำดับวุฒิภาวะทางจิตใจและสติปัญญาของบุคคลนั้นทฤษฎีนี้ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมเป็น ๓ ระดับ โดยแต่ละระดับจะแบ่งย่อยเป็น ๒ ชั้น รวม ๖ ชั้น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระดับที่ ๑ ระดับก่อนมีจริยธรรมหรือระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม (Pre-Conventional Morality Level) เด็กจะรับรู้กฎเกณฑ์ของพฤติกรรมที่ ‘ดี’ และ ‘ไม่ดี’ จากผู้มีอำนาจเหนือตนเอง เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง ครู หรือ เด็กที่โตกว่า และมักคำนึงถึงผลที่ตามมาว่าเป็นรางวัลหรือการถูกลงโทษในการตีความพฤติกรรมของตนเองอย่างเช่นพฤติกรรมดี โดยพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับที่ ๑ นี้จะแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ

- ชั้นที่ ๑ การเชื่อฟังและการถูกลงโทษ (Obedience and Punishment Orientation) ในขั้นนี้เด็กใช้ผลที่ตามมาของการแสดงพฤติกรรมเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าพฤติกรรมของตนเอง ‘ถูก’ หรือ ‘ผิด’

- ชั้นที่ ๒ กฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ของตน (The Instrumental Relativist Orientation) ในขั้นนี้ใช้หลักการแสวงหารางวัลและการแลกเปลี่ยน บุคคลเลือกทำตามความพอใจของตนเอง โดยให้ความสำคัญต่อการได้รับรางวัลตอบแทนรางวัลอาจจะเป็นวัตถุหรือเป็นการตอบแทน ทางกาย วาจา และใจ

ระดับที่ ๒ ระดับจริยธรรมตามกฎเกณฑ์ทางสังคม (Conventional Morality Level) บุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามเกณฑ์ของสังคมที่ตนอยู่ ทำตามความคาดหวังของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง บุคคลจะไม่คำนึงถึงผลตามมาที่จะเกิดแก่ตนเอง แต่คำนึงถึงจิตใจของผู้อื่น ยึดถือความซื่อสัตย์ และความจงรักภักดีเป็นสำคัญจริยธรรมในระดับนี้มักพบในช่วงวัยรุ่นอายุประมาณ ๑๐ - ๑๖ ปีโดยพัฒนาการทางจริยธรรมนี้จะแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ

- ชั้นที่ ๑ ความคาดหวังและการยอมรับในสังคมสำหรับ ‘เด็กดี’ (The Interpersonal Concordance or “Good Boy-Nice Girl” Orientation) ในขั้นนี้บุคคลจะใช้หลักทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบโดยจะแสดงพฤติกรรมเพื่อต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มทำให้ผู้อื่นพอใจและยกย่องชมเชยบุคคลจะไม่ค่อยมีความเป็นตัวของตัวเองมักคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น

- ชั้นที่ ๒ กฎและระเบียบ (Law and Order Orientation) ในขั้นนี้บุคคลจะใช้หลักธรรมตามหน้าที่ของสังคมพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้พบในวัยรุ่นช่วงอายุประมาณ ๑๓ - ๑๖ ปี บุคคลจะเรียนรู้ ถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของตนเองในสังคมและปฏิบัติตามหน้าที่ของสังคมอย่างเคร่งครัดเพื่อธำรงไว้ซึ่งกฎเกณฑ์ของสังคม

ระดับที่ ๓ ระดับจริยธรรมตามหลักการด้วยวิจาร์ณญาณหรือระดับเหนือกฎเกณฑ์สังคม (Post-Conventional Morality Level) เป็นหลักจริยธรรมของผู้ที่มีอายุ ๒๐ ปีขึ้นไป หากบุคคลพัฒนาจริยธรรมมาถึงขั้นนี้ก็จะมีการใช้วิจาร์ณญาณตีความหมายของสถานการณ์ต่างๆ ตามหลักการและมาตรฐานทางจริยธรรมก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมซึ่งการตัดสินใจว่า ‘ถูก’ ‘ผิด’ หรือ ‘ควร’ ‘ไม่ควร’ มาจากวิจาร์ณญาณของตนเองอยู่บนหลักของความยุติธรรมและเป็นที่ยอมรับของสังคม ปราศจากอิทธิพลของผู้ที่มีอำนาจหรือกลุ่มที่ตนเป็นสมาชิกซึ่งพัฒนาการทางจริยธรรมในระดับนี้ก็จะแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ

- ขั้นที่ ๑ สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา (The Social-Contract Legalistic Orientation) บุคคลมีเหตุผลในการเลือกกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่นเคารพการตัดสินใจของตนเอง และสามารถควบคุมตนเองได้โดยมีพฤติกรรมที่ถูกต้องตามค่านิยมของตนและมาตรฐานของสังคม

- ขั้นที่ ๒ หลักการคุณธรรมสากล (The Universal-Ethical Principle Orientation) ขั้นนี้ ถือเป็นหลักการมาตรฐานจริยธรรมสากลเป็นหลักการเพื่อนมนุษย์ธรรม ในขั้นนี้สิ่งที่ ‘ถูก’ และ ‘ผิด’ เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับมโนธรรมที่แต่ละคนยึดถือบุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามหลักการคุณธรรมสากล โดยคำนึงถึงความถูกต้องยอมรับในคุณค่าของความเป็นมนุษย์ คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนมีคุณธรรมประจำใจ ละอายเกรงกลัวต่อบาป มีความยึดหยุ่นและยึดหลักจริยธรรมของตนอย่างมีสติ

พัฒนาการทางจริยธรรมจะมีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางด้านความคิดเป็นเหตุเป็นผล (ตรรกะ) บุคคลจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมเป็นไปตามลำดับไม่มีการข้ามขั้น เช่นบุคคลที่มีพัฒนาการทางจริยธรรมในขั้น ๓ การแสดงพฤติกรรมเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มจะไม่สามารถพัฒนาแบบก้าวกระโดดไปยังขั้น ๕ ซึ่งเป็นเรื่องการตระหนักถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักแต่อาจพัฒนาก้าวหน้าขึ้นไปเรื่อย ๆ ผ่านขั้นที่ ๔ และไปถึงขั้นที่ ๕ เป็นลำดับการที่เราศึกษาแนวคิดเหตุผลเชิงจริยธรรมนี้จะทำให้เราตระหนักถึงข้อจำกัดทางด้านความคิดในแต่ละขั้นพัฒนาการปัจจุบันของบุคคลซึ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้นและยังเกี่ยวข้องกับการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลด้วยเช่นกัน (<http://www.baanjomjut.com/library>)

๒.๒.๔ การแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๑) ทฤษฎีในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กกระทำผิด

ทฤษฎีในการฟื้นฟู (Re-habilitation) เป็นหนึ่งในทฤษฎี ของการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด บางครั้งเรียกว่า (Treatment) หมายถึง การแก้ไขฟื้นฟูและการบำบัด รักษาทั้งร่างกายและจิตใจหรือรวมทั้งการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพ (Modification) เพื่อส่งเสริมให้ผู้ต้องโทษเป็นพลเมืองที่เคารพกฎหมายเมื่อพ้นโทษ หรือมีทัศนคติที่ดีต่อสังคม การแก้ไขฟื้นฟูจะประสบผลสำเร็จอย่างน้อยที่สุด ต้องมีผลการเปลี่ยนแปลงผู้กระทำผิดให้กระทำผิดน้อยลงมิใช่การเปลี่ยนแปลงในระยะสั้นหรือเป็นครั้งคราวเท่านั้น สำหรับเด็กกระทำผิดในการจัดการแก้ไขพฤติกรรมกระทำผิดของเด็กรวมทั้งการบำบัดตามมารดา ซึ่งมีหน้าที่หลักในการดูแลเด็กจะเข้าจัดการแก้ไขปัญหายุ่แล้ว โดยรัฐมีส่วนที่จะให้การรับรองและคุ้มครองความเป็นอิสระของสถาบันครอบครัวเพื่อที่จะให้สิทธิแก่บิดามารดาในการเลี้ยงดูบุตรไปตามวิถีทางที่เหมาะสมเท่านั้น แต่ถึงแม้ว่าเด็กกระทำผิดจะอยู่ในครอบครัวและอยู่ในความดูแลของบิดามารดา เด็กก็ยังมีเสรีภาพและสิทธิส่วนบุคคลซึ่งพึงได้รับการเคารพในลักษณะที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ บิดามารดาจึงมีสิทธิเพียงเป็นเจ้าของเด็กในฐานะผู้ให้กำเนิดเด็ก ครอบงำที่เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี ไม่เป็นที่เสื่อมเสียสวัสดิภาพทุกประการและไม่ขัดขวางต่อการพัฒนาของเด็ก หากเมื่อใดบิดามารดาบกพร่องหรือ มีเหตุที่จะกระทำหน้าที่นี้ไม่ได้ รัฐต้องเข้าเป็นธุระช่วยเหลือแก้ไขโดยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งการที่รัฐเข้าไปใช้อำนาจในการคุ้มครองดูแล และปกป้องสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในสังคมของวันนี้ มีแนวคิดทางกฎหมายที่เป็นหลักในการให้อำนาจรัฐในการแทรกแซงครอบครัว นั่นคือแนวความคิด Parent patria

แนวความคิด Parent patria เกิดในสมัยกลางศตวรรษที่ ๑๒ ที่ประเทศอังกฤษ ซึ่งถือว่ากษัตริย์เป็นบิดาของประเทศ (The king as “father of the country”) หรือรัฐเป็นบิดามารดาของเด็ก มีศาล Chancery ซึ่งพระมหากษัตริย์ของอังกฤษได้จัดตั้งขึ้น และให้อำนาจในการคุ้มครองเด็กทั้งหมดในราชอาณาจักร ดังนั้น กษัตริย์หรือรัฐ ต้องรับผิดชอบในการดูแลเด็กทุกคน รวมถึงเด็กที่กระทำความผิดด้วย ซึ่งอำนาจดังกล่าวได้ถูกจำกัดเฉพาะในสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กในปัจจุบันหรืออนาคตที่ถูกคุกคามความปลอดภัย ซึ่งเหตุผลของการใช้อำนาจดังกล่าวนี้ เนื่องจากอายุหรือความสามารถด้านจิตใจ ในปัจจุบัน ความมุ่งหมายของแนวความคิด Parent patria ก็เป็นเช่นเดียวกับในอดีต คือ ถือว่ารัฐมีอำนาจพิเศษในฐานะที่เป็นบิดามารดาของประเทศชาติที่จะปกป้องคุ้มครองผู้เยาว์ให้พ้นจากภัยอันตราย หรือความเสียหายอื่น ๆ และจะช่วยเหลือให้เติบโตเป็นพลเมืองที่ดีที่มีความรับผิดชอบ

ดังนั้น หน้าที่ของรัฐในฐานะที่เป็นบิดามารดา ของประเทศชาติ เป็นการแสดงแนวความคิดที่ว่า รัฐสามารถเข้าแทรกแซงสถาบันครอบครัว เมื่อบิดามารดาปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบที่มีต่อเด็กและส่งคมบกพร่อง หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ซึ่งการที่รัฐจะเข้าแทรกแซงเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กตามแนวความคิด Parent patria นี้ จะต้องมีข้อสมมุติฐานที่ว่า เด็กขาดความสามารถทางด้านร่างกาย จิตใจและไม่สามารถควบคุมสติ และตรึกรองโดยรอบคอบ เช่นผู้ใหญ่ และรัฐจะดำเนินการเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดสำหรับเด็ก และก่อนที่รัฐจะเข้ามาใช้อำนาจแทรกแซง รัฐต้องแสดงให้เห็นปรากฏว่า บิดามารดา หรือผู้ปกครองนั้นไม่มีความเหมาะสมไม่มีความสามารถหรือบกพร่องในหน้าที่การดูแลเอาใจใส่เด็ก

แนวความคิด Parent patria นี้ จึงเป็นต้นกำเนิดของการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยทำให้เกิดแนวความคิดในการแยกเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดออกจากผู้ใหญ่ที่กระทำผิด และการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นครั้งแรกในรัฐ Illinois ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งศาลจะทำหน้าที่โดยยึดแนวความคิด Parent patria โดยจะพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นรายบุคคล (Individualized) ตรวจวินิจฉัยและบำบัด (Diagnosed and treated) แนะนำและให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีปัญหา วางข้อกำหนดในคำพิพากษาที่มีคุณประโยชน์ต่อสังคมและ เพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน (The best interest of the child) ทำให้เกิดการพัฒนาระบบการฝึกอบรมและสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้เข้าสู่แนวทางของงานสังคมสงเคราะห์ และการดูแลปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนตลอดจนครอบครัว ด้วยหลักวิชาและวิชาชีพในการบริการสังคม (Professional service) ที่มีใช่เป็นเพียงการกุศลสงเคราะห์เท่านั้น นอกจากนี้ การให้บริการ ยังรวมถึงโครงการสงเคราะห์หลังปล่อย (Aftercare program) ซึ่งให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานฝึกอบรมหรือสถานแรกรับ ๓ อย่างไรก็ตาม รัฐอาจทำให้เด็กได้รับความทรมารจากการปกป้องดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่ถูกควบคุมตัวไว้ในสถานที่ควบคุมตัว เช่น บ้าน อุปลัมภ์ ศูนย์ควบคุม และสถานฝึกอบรมแบบปิด สถานบำบัดทางจิต เป็นต้น เด็กเหล่านั้นได้ถูกจำกัดสิทธิต่าง ๆ ซึ่งศาลจะถูกกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบต่อเด็ก เมื่อเด็กต้องเข้ามาอยู่ในสถานควบคุมตัวภายใต้การดูแลของรัฐ โดยใช้วิธีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กตามแนวคิดปรัชญาในการอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหรือมีปัญหาด้านพฤติกรรม

(Conduct disorders) ที่พัฒนาจากหลายทฤษฎีบางทฤษฎีพัฒนาจากแนวคิดปรัชญาที่ใช้กับผู้ใหญ่ กระทำคามผิด ซึ่งจากการศึกษาพบว่านักวิชาการได้แบ่งทฤษฎีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กกระทำผิด และประพฤตินั้นไม่สมควรแก่วัยออกเป็น ๗ รูปแบบ ดังต่อไปนี้

๑. รูปแบบในการแก้ไขฟื้นฟู

ก. รูปแบบทางการแพทย์ (Medical Model)

แนวคิดปรัชญาทางการแพทย์ (Medical model philosoph) โดยมีข้อสันนิษฐานว่าเด็กที่กระทำคามผิดเนื่องจากความเจ็บป่วย (Decease) จึงสามารถบำบัดรักษาได้ หรือเรียกว่ารูปแบบการบำบัด (Treatment model) ตามแนวคิดนี้จึงต้องค้นหาสาเหตุหรือสมมุติฐานของโรค(Decease) แล้วจึงกำหนดแนวทางบำบัดรักษา (Treatment program) Mc Anny, Thomson & Fogel กล่าวว่า แนวคิดการบำบัดทางการแพทย์ (medical or treatment model) ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ ในปี ๑๘๗๐ โดยสมาคมเรือนจำแห่งชาติ (National Prison Association) ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อมาเป็นสมาคมเรือนจำอเมริกา (American Correctional Association) ในขณะนั้นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมเชื่อว่า อาชญากรมีปัญหาความเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากขาดโภชนาการ (malnutrition) และความเจ็บป่วยทางจิต (Psychological malady) เมื่อควบคุมด้านโภชนาการ และการทำจิตบำบัดย่อมมีผลต่อการรักษาพฤติกรรมทางอาญา (Criminal behaviors) ได้

Dowson เห็นว่า รูปแบบทางการแพทย์ไม่เพียงแต่การวิเคราะห์อาการป่วย และกำหนด แนวทางบำบัดรักษาที่เหมาะสมเท่านั้น แต่ยังสามารถใช้บำบัดเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่มได้ เช่น การใช้พลังกลุ่มในการรักษาสมาชิกกลุ่ม (Group encounters) หรือใช้ครอบครัวบำบัด (Family treaty) เพื่อบำบัดพฤติกรรมต่อต้านสังคม (Anti-social/ delinquent behavior) Geres, Gourley & cash เห็นว่า รูปแบบการเยียวยาทางการแพทย์สามารถใช้วิเคราะห์ ปัญหาสาเหตุเยาวชนกระทำคามผิดเกี่ยวกับเพศ อย่างไรก็ตามทฤษฎีการบำบัดทางจิตของ Jungain therapy สามารถใช้บำบัดเยาวชนหญิงที่มีพฤติกรรมเป็นโสเภณี เช่นกัน

ข. รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation model)

รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟู เป็นรูปแบบที่ใช้กับเด็กและเยาวชนที่กระทำคามผิดอย่างกว้างขวางและเป็นแนวคิดที่ไม่เห็นด้วยกับการควบคุมเด็ก ในสถานควบคุมโดยเห็นว่ารูปแบบในการ แก้ไขฟื้นฟู เน้นประสบการณ์ การเรียนรู้ ทำให้เด็กเอาชนะข้อจำกัดต่าง ๆ ทางด้านสังคม เช่นการศึกษา และการเรียนรู้ทางสังคม ตลอดจนปัจจัยด้านจิตวิทยาที่จะนำไปสู่พฤติกรรมกระทำผิดของเด็กและเยาวชน Le master เห็นว่า ประโยชน์สูงสุดของการแก้ไขฟื้นฟูควรที่จะกระทำตั้งแต่เด็กอายุน้อย กล่าวคือ เด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (at-risk) ควรเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องแทรกแซงแต่เนิ่น ๆ เช่น กลุ่มแก้ไขฟื้นฟูในโรงเรียนหรือชุมชน Robinson เห็นว่า เด็กและเยาวชนกระทำผิดควรจะได้รับโอกาสในการแก้ไขฟื้นฟูก่อนเป็นอันดับแรกแทนการลงโทษโดยส่งตัวไปสถานควบคุม

ค. รูปแบบการกลับสู่ชุมชน หรือ ชุมชนบำบัด (The community reintegration or therapeutic community model) นักวิชาชีพด้านการแก้ไขฟื้นฟูเชื่อว่า เด็กและเยาวชนกระทำคามผิดย่อมมีผลให้ครอบครัวและตัวเด็กเองจะรู้สึกแตกแยกออกจากชุมชนที่เคยอาศัยอยู่ (Alienation from community) ในขณะเดียวกันพลังชุมชนก็ผลักเขาออกจากสังคม

ทุกขณะจนกลายเป็นคนแปลกหน้าของชุมชน และสังคม ดังนั้น กระบวนการที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดกลับเข้าสู่ชุมชน (reintegration) เพื่อให้ชุมชนช่วยเหลือห้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญ การให้เด็กได้อยู่ในความควบคุมของชุมชน (Community incarceration) กลับมีคุณค่าอย่างมาก ในการช่วยให้เด็กสามารถเอาชนะพฤติกรรมเสียหายของตนได้ สาระสำคัญของรูปแบบการกลับสู่ชุมชนคือ การประเมิเด็กกระทำผิดแล้วให้อยู่ในชุมชนตามปกติ แต่จะกำหนดให้เด็กและครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ไปโรงเรียน หรือเข้าร่วมกิจกรรมหลักสูตรพิเศษ หรือการให้เด็กอยู่ในศูนย์บำบัดในชุมชน เพื่อคงแนวความคิดการกลับสู่ชุมชน โดยที่เด็กอายุน้อยและความอ่อนด้อยประสบการณ์เป็นข้อจำกัดการใช้เหตุผลของเด็กที่จะกระทำตามกฎหมาย Geiger กล่าวว่า รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูเด็กโดยให้กลับสู่สังคม ชุมชนมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบเพื่อให้เด็กได้รับการพัฒนาด้านทักษะทางสังคมและศีลธรรม

ง. รูปแบบการป้องกันและการควบคุม (Prevention/Control Model) Jiao, Warner & Rountree กล่าวว่า การแก้ไขฟื้นฟูรูปแบบการป้องกันและการควบคุม เพื่อควบคุมและลดโอกาสก่อนที่เด็กจะกระทำความผิด Dictated & Gtisso กล่าวว่า กลยุทธ์ในการแทรกแซงเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำผิดแต่เนิ่น ๆ จะเป็นกลไกสำคัญและมีประสิทธิภาพในการป้องกันเด็กกระทำความผิด Dean J. Champion กล่าวว่า ในกรณีที่เด็กประพฤติตนไม่สมควรแก่วัยหรือกระทำความผิด ถ้าเด็กนั้นยังมีโอกาสเรียนรู้หลักสูตรพิเศษหรือการศึกษาออกโรงเรียนแสดงว่าเด็กเหล่านั้นยังอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยบริการด้านการศึกษาดังกล่าว และเห็นว่าเด็กที่อยู่ภายใต้การให้คำปรึกษาแนะนำอย่าใกล้ชิดจากผู้ใหญ่โดยไม่มีกำบังคับข้องใจพบว่า เด็กเป็นจำนวนมากสามารถพัฒนาทักษะในการแก้ไขปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ ได้ดีโดยเฉพาะการสร้างจิตสำนึกที่ดี Ruefle & Reynolds กล่าวว่า ตัวบ่งชี้สำคัญในการควบคุมอาชญากรรมและเด็กกระทำความผิดในชุมชนเมือง คือ การห้ามเด็กออกจากที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืน (Curfew) โดยเห็นว่าการเพิ่มจำนวนพื้นที่ห้ามเด็กออกจากที่อยู่อาศัยในเวลากลางคืนเท่ากับเป็นการลดโอกาสเด็กกระทำความผิด

จ. รูปแบบการลงโทษให้เหมาะสมและเป็นธรรมกับเด็กกระทำความผิด (Just-desert model) Baron & hantnagel กล่าวว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา กระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าลงโทษเด็กและเยาวชนกระทำผิดรุนแรงเกินไป ดังนั้นรูปแบบการลงโทษให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน ควรเน้นความรับผิดชอบของเด็กต่อผลการกระทำของตน (Accountability) มิใช่เน้นความผิดที่เด็กกระทำ (Offer committed) Reinharz กล่าวว่า กระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ไม่ควรปฏิเสธมาตรการแก้ไขฟื้นฟูและการบำบัด ควรถือเป็นกลไกหนึ่งของการลงโทษเพื่อให้เหมาะสมกับความผิดที่มีลักษณะอุกฉกรรจ์โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนกระทำผิดฐานฆ่าคน แม้ว่าคนส่วนใหญ่จะเห็นว่าไม่ควรใช้วิธีการแก้ไข ฟื้นฟูก็ตาม

Yellen กล่าวว่า โดยทั่วไปแล้วในปัจจุบันแนวโน้มของศาลคดีเด็กและกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนได้เข้มงวดกับการใช้มาตรการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำผิดสะท้อนให้เห็นปรัชญาของการลงโทษให้เหมาะสมกับความผิดที่เด็กกระทำ การที่ศาลคดีเด็กเลือกใช้วิธีการลงโทษโดยให้คุมประพฤติและกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ซึ่งกำหนดเงื่อนไขเสมือนหนึ่งเป็นการลงโทษ เช่น การทำงานบริการสังคม การชดเชยหรือทดแทน (Restitution) แก่ผู้เสียหาย การให้เข้าร่วมกลุ่มบำบัด (Group therapy) กำหนดให้เข้าโปรแกรมบำบัดยาเสพติด

หรือสุรา (Drug or alcohol treatment programs) หรือกิจกรรมเสริมทักษะ (Constructive activity) เป็นต้น Bazemore กล่าวว่า การใช้มาตรการลงโทษรุนแรงหรือแม้การกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติ ที่รุนแรงกลับปรากฏว่า สามารถป้องกันเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำได้น้อยกว่าเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการผ่อนผัน และอ่อนโยนกว่า

ส. รูปแบบการบำบัดตามสภาพความเป็นจริง (Reality therapy Model) รูปแบบการบำบัดตามสภาพความเป็นจริง มีลักษณะลงโทษขั้นต่ำและขั้นสูง ทั้งนี้ Vito กล่าวว่ารูปแบบการบำบัด Reality therapy model คล้าย ๆ กับ Shock probation ที่ใช้กับผู้ใหญ่กระทำผิด กล่าวคือ ศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่จะให้จำคุกเป็นระยะสั้นไม่เกิน ๔ เดือน ก่อน ถ้าผู้กระทำผิดเปลี่ยนแปลงความประพฤติดีขึ้นภายในระยะเวลาดังกล่าว ผู้กระทำผิดจะถูกนำตัวไปศาล ศาลจะพิจารณาปล่อย แต่ให้อยู่ภายใต้เงื่อนไขคุมประพฤติภายในระยะเวลาจำคุกที่เหลือจากการให้จำคุกระยะสั้น บางกรณีถือเป็นกลไกสำคัญในการเยียวยาให้ผู้กระทำผิดกระทำความผิดซ้ำอีก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การจำคุกระยะสั้นก่อนเท่ากับเป็นการกระตุ้นให้ผู้กระทำความผิดเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับกฎหมายบ้านเมือง โดยเสี่ยงที่จะไม่ถูกควบคุมหรือจำคุกอีกต่อไป การนำวิธีการดังกล่าวมาใช้กับเด็กและเยาวชนกระทำความผิดไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อครบขั้นต่ำ จะได้รับการปล่อยตัวโดยกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติหรือการแก้ไขฟื้นฟู

ข. รูปแบบความยุติธรรม (Justice Model)

David Fogel เป็นผู้นำเสนอรูปแบบความยุติธรรมมาใช้ในแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำความผิดหรือใช้กลไกของกระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญผู้กระทำความผิด สาระสำคัญของรูปแบบความยุติธรรม คือ ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความยุติธรรม และใช้กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูเป็นกลไกหนึ่งที่เปิดโอกาสให้ทุกคนสมัครใจมีส่วนร่วมในโปรแกรมทั้งนี้ การแก้ไขฟื้นฟูต้องกระทำโดยตั้งอยู่บนหลักของความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน และต้องอยู่ภายใต้หลักการคุ้มครองสิทธิผู้กระทำผิด (Due process) ด้วย นอกจากนี้ David Fogel ยังเห็นว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดยังไม่ได้รับการประกันและการคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญอย่างเท่าเทียมกับผู้ใหญ่ที่กระทำผิด เนื่องจากแนวคิด ปรัชญาภคัตริย์ หรือรัฐเป็นบิดาของเด็ก (Parent patria) ยังมีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ด้วยเหตุนี้แนวคิด Parent patria กับ Due process จึงยังขาดความสมดุลและไม่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ในขณะที่ผู้พิพากษาศาลคดีเด็กใช้ดุลพินิจกำหนดมาตรการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนแต่ละคนเป็นสำคัญ แต่ในทางกลับกันจะเกิดความไม่เสมอภาคระหว่างเด็กที่กระทำผิดด้วยกันเอง เพราะเหตุปัจจัยที่ต้องบำบัดฟื้นฟูต่างกัน จึงส่งผลให้การกำหนดระยะเวลาบำบัดแก้ไขฟื้นฟูต่างกัน ซึ่งดูเหมือนว่าเป็นการเลือกปฏิบัติต่อเด็กโดยปริยาย นอกจากนี้ มีข้ออ้างจากนักคิดชื่อ Fogel & Hudson ที่เห็นว่า การที่ศาลคดีเด็กใช้ดุลพินิจกำหนดมาตรการแก้ไขฟื้นฟู หรือลงโทษเด็กและเยาวชนกระทำผิดนั้นยังห่างไกลจากหลักการคุ้มครองสิทธิผู้กระทำความผิดทางอาญา จึงเป็นการไม่แน่ชัดว่า ทิศทางอนาคตจะมีความพยายามแค่ไหนในการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางอาญา หรือเป็นเพียงอุดมคติเท่านั้น

อนึ่ง เมื่อพิจารณารูปแบบในการแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนกระทำความผิด ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะพบว่า รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูถือเป็นรูปแบบที่มีอิทธิพลมากที่สุดในการ

แทรกแซงพฤติกรรมหรือเข้าจัดการปัญหาการกระทำผิดของเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน เนื่องจากแนวคิดในการแก้ไขฟื้นฟูจะสันนิษฐานว่า การกระทำผิดหรือพฤติกรรมกระทำผิดเป็นผลของการขาดการเอาใจใส่ การไม่มีทางเลือก การปรับตัวเข้ากับสังคมไม่ได้ การได้รับการอบรมสั่งสอนผิดๆมาตั้งแต่ต้น และความล้มเหลวในการมองเป้าหมายชีวิต รวมถึงการขาดการอบรมสั่งสอนให้มีความนิยมทางศีลธรรมที่เหมาะสม ซึ่งนำไปสู่การการแก้ไขฟื้นฟูในรูปแบบของการจัดทำโครงการหรือโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ บุคลิกภาพ หรืออุปนิสัยของผู้กระทำผิด ทั้งนี้โปรแกรมเหล่านี้อาจมีลักษณะเป็นการบำบัดโรค การให้การศึกษา หรือการฝึกอาชีพ และถือเป็นเพียงขั้นตอนของการกลั่นกรองคดี ไม่ให้เข้าสู่ศาล (Intake stage) โดยใช้โปรแกรมที่อยู่อาศัยชุมชนเป็นพื้นฐาน (Community base programs) หรือมีหน่วยบริการเชื่อมต่อซึ่งจัดขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ศาลจะมีคำสั่งให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นคำสั่งตัดสินที่ใช้รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูโดยจะพยายามสั่งสอนอบรมเด็กด้วยค่านิยมและเป้าหมายส่วนบุคคลแตกต่างกันไป อย่างไม่เป็นทางการ

ในปัจจุบันนี้นานาชาติประเทศส่วนใหญ่ ยังคงใช้นโยบายและปรัชญาในการแก้ไขฟื้นฟูตามแบบสังคมสงเคราะห์ (Social welfare model) โดยเน้นกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน แต่ก็มีหลายแห่งที่พยายามหวนกลับไปใช้นโยบายและปรัชญาการลงโทษเพื่อยับยั้งและปรับปรุงตามแบบงานยุติธรรม โดยเน้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบผู้ใหญ่ซึ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา และจำเลยมากมายหลายอย่าง สำหรับประเทศไทยได้เอาแบบอย่างมาจาก ประเทศยุโรป และสหรัฐอเมริกามาประยุกต์ใช้ ซึ่งโดยทางปรัชญาและนโยบายก็เป็นแบบสังคมสงเคราะห์ โดยจัดให้มีศาลคดีเด็กและเยาวชนและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กขึ้น เพื่อดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดทางอาญาให้แตกต่างจากกรณีที่ผู้กระทำผิดเป็นผู้ใหญ่

๒) พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว กำหนดไว้ในหมวด ๗ มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา

มาตรา ๘๖ ในคดีที่เด็กหรือเยาวชนต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินห้าปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำก่อนฟ้องคดี เมื่อคำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต อาชีพ ฐานะ และเหตุแห่งการกระทำความผิดแล้ว หากผู้อำนวยการสถานพินิจพิจารณาเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจกลับตนเป็นคนดีได้โดยไม่ต้องฟ้อง ให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ และหากจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กหรือเยาวชนอาจกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคล หรือผู้แทนองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วยก็ได้ ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน บรรเทา ทดแทน หรือชดเชยความเสียหายแก่ผู้เสียหาย หรือเพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ชุมชนและสังคม แล้วเสนอความเห็นประกอบแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต่อพนักงานอัยการเพื่อพิจารณา โดยการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวต้องได้รับความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหายด้วยหากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย

เมื่อพนักงานอัยการได้รับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและความเห็นของผู้อำนวยการสถานพินิจวรรคหนึ่งแล้ว หากมีข้อสงสัยอาจสอบถามผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาได้ ถ้าพนักงานอัยการไม่เห็นชอบกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้ส่งแก้ไขแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหรือสั่งดำเนินคดีต่อไป และให้ผู้อำนวยการสถานพินิจแจ้งคำสั่งของพนักงานอัยการให้พนักงานสอบสวนและผู้เกี่ยวข้องทราบ หากพนักงานอัยการเห็นว่าแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กหรือเยาวชนแล้ว เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับแผนดังกล่าวและให้มีการดำเนินการตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูทันที พร้อมทั้งรายงานให้ศาลทราบ ทั้งนี้ แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องได้รับความยินยอมจากเด็กหรือเยาวชนและผู้เสียหายด้วยหากคดีนั้นเป็นคดีที่มีผู้เสียหาย

ในกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงแก่ศาลว่ากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควร

ศาลต้องมีคำสั่งตามวรรคสามภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับรายงาน ทั้งนี้ ให้ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาออกข้อกำหนดเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการของศาลด้วย

มาตรา ๘๗ ในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา ๘๖ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจเชิญฝ่ายเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด ฝ่ายผู้เสียหาย และนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์เข้าร่วมประชุม และหากเห็นสมควรอาจเชิญผู้แทนชุมชนหรือหน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด หรือพนักงานอัยการด้วยก็ได้ ทั้งนี้ จะต้องจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้แล้วเสร็จและเสนอให้พนักงานอัยการพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำ

แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องไม่มีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของเด็กหรือเยาวชน เว้นแต่เป็นการกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ของเด็กหรือเยาวชนนั้นหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและไม่มีลักษณะเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเด็กหรือเยาวชน

แผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามวรรคหนึ่ง อาจกำหนดให้ว่ากล่าวตักเตือน กำหนดเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชนปฏิบัติ และหากจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองเด็กหรือเยาวชน อาจกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติด้วยก็ได้ กำหนดให้ชดใช้เยียวยาความเสียหาย กำหนดให้ทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ไม่เกินสามสิบชั่วโมง หรือกำหนดให้นำมาตรการอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างมาใช้เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชน ทั้งนี้ ระยะเวลาในการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูต้องไม่เกินหนึ่งปี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๘๘ ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้น หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานให้พนักงานอัยการทราบและแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

เมื่อมีการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วนแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานให้พนักงานอัยการทราบ หากพนักงานอัยการเห็นชอบให้มีอำนาจสั่งไม่ฟ้องเด็กหรือเยาวชน

นั้น คำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการให้เป็นที่สุด และสิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะดำเนินคดีส่วนแพ่ง และให้ผู้อำนวยการสถานพินิจรายงานคำสั่งไม่ฟ้องให้ศาลทราบ

มาตรา ๘๙ ในระหว่างจัดทำและปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการงดการสอบปากคำหรือดำเนินการใดๆ เฉพาะกับเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ก่อน ทั้งนี้ มิให้นับระยะเวลาในการจัดทำและการปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรวมเข้าในกำหนดระยะเวลาตามมาตรา ๗๘

มาตรา ๙๐ เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้จำคุกไม่เกินสี่ปี ไม่ว่าจะมิโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ถ้าปรากฏว่าเด็กหรือเยาวชนไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกมาก่อน เว้นแต่เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ ก่อนมีคำพิพากษา หากเด็กหรือเยาวชนสำนึกในการกระทำและผู้เสียหายยินยอมและใจทักไม่คัดค้าน เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าพฤติการณ์แห่งคดีไม่เป็นภัยร้ายแรงต่อสังคมเกินสมควร และศาลเห็นว่าเด็กหรือเยาวชนอาจกลับตนเป็นคนดีได้และผู้เสียหายอาจได้รับการชดเชยเยียวยาตามสมควรหากนำวิธีจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ซึ่งเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของเด็กหรือเยาวชนและต่อผู้เสียหายมากกว่าการพิจารณาพิพากษา ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรจัดให้มีการดำเนินการเพื่อจัดทำแผนดังกล่าว โดยมีเงื่อนไขให้เด็กหรือเยาวชน บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติ แล้วเสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่ที่ศาลมีคำสั่ง หากศาลเห็นชอบด้วยกับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ดำเนินการตามนั้นและให้มีคำสั่งจำหน่ายคดีไว้ชั่วคราว หากศาลไม่เห็นชอบ ให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป

มาตรา ๙๑ การประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา ๙๐ ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจ หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรเป็นผู้ประสานการประชุม โดยให้มีผู้เข้าร่วมประชุมตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๗ ทั้งนี้ พนักงานอัยการจะเข้าร่วมประชุมด้วยก็ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา ๙๐ ให้เป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

มาตรา ๙๒ ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูที่ศาลเห็นชอบฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหรือมีเหตุจำเป็นต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้น ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลสั่งให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรายงานให้ศาลทราบและให้ศาลพิจารณาสั่งตามที่เห็นสมควรหรือยกคดีขึ้นพิจารณาต่อไป แต่ถ้าปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูครบถ้วนแล้ว ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือบุคคลที่ศาลสั่งให้จัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรายงานให้ศาลทราบหากศาลเห็นชอบด้วย ให้ศาลสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ และมีคำสั่งในเรื่องของกลาง โดยให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องเป็นอันระงับ ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะดำเนินคดีส่วนแพ่ง

มาตรา ๙๓ ในกรณีที่การจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูไม่สำเร็จและต้องดำเนินคดีกับเด็กหรือเยาวชนนั้นต่อไปห้ามมิให้นำข้อเท็จจริงหรือพยานหลักฐานที่ได้มาจากการประชุมเพื่อจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา ๘๖ และมาตรา ๙๑ มาใช้อ้างต่อศาล

มาตรา ๙๔ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา ๘๖ หรือแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา ๙๐ และมาตรา ๑๓๒ ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่นตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๓.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ Reeder (อ้างใน ศุภกิจ เอี้ยวตระกูล, ๒๕๕๖) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของปัจเจกและการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

พรชัย รัชมีแพทย์ (๒๕๕๑) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

๑. ความหมายอย่างกว้าง การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของประเทศ และการบริหารประเทศ โดยผ่านกระบวนการทางการเมือง เช่น การเป็นผู้บริหารพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี เป็นต้น รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่นและการเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นด้วย

๒. ความหมายอย่างแคบ การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปช่วยสนับสนุนซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยกระทำภายในกรอบของกฎหมายหรือนโยบายของรัฐ

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (๒๕๕๓) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน ผู้เป็นเป้าหมายของการพัฒนา เข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการพัฒนาตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ การประเมินโครงการ จนเสร็จสิ้นโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้เรียนรู้ในกิจกรรมที่จะกระทำร่วมกัน ซึ่งหากบรรลุวัตถุประสงค์ให้ประชาชนได้เรียนรู้ในกิจกรรมที่กระทำร่วมกัน ซึ่งหากบรรลุวัตถุประสงค์แล้วจะทำให้เกิดการพัฒนาคอนได้

ทำนอง ภูเก็ตพิมพ์ (๒๕๕๑) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อ และความยึดของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุค แต่ละสมัย การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจของการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะการมีส่วนร่วมทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุปสรรคมากขึ้น เพื่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

ศุภกิจ เอี้ยวตระกูล (๒๕๕๖) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้เข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ตลอดทั้งกระบวนการพัฒนา เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางและการดำเนินการวางแผนแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโครงการ/กิจกรรมของการ

พัฒนา และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานและกิจกรรมการพัฒนา ซึ่งแต่เดิมไม่เคยมีสิทธิมีเสียงในการพัฒนาแต่อย่างใด บัดนี้มีผู้เห็นความสำคัญและปรารถนาจะให้เขาเหล่านั้น เข้ามามีสิทธิเสียงในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง สามารถจัดการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาได้ด้วยตนเอง

วิศรุต ศุภวรรณ (๒๕๕๗) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง หน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ภาคประชาชนได้ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการ ขั้นตอนการปฏิบัติการหรือดำเนินการ จนกระทั่งขั้นตอนการติดตามและประเมินผล

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (๒๕๒๗) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการ เกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ (mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่ง ในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการบรรลุจุดมุ่งหมายของ กลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย นอกจากความหมายข้างต้นแล้วยังสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้อีกนัยหนึ่งในรูปของสมการว่า

การมีส่วนร่วม = ความร่วมมือร่วมใจ + การประสานงาน + ความรับผิดชอบ

Participation = cooperartion + coordination + responsibility

กรรณิการ์ ชมดี (๒๕๒๔)

๒.๓.๒ รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน

จินตวีร์ เกษมสุข (๒๕๕๔) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ๔ รูปแบบ คือ รูปแบบที่ ๑ การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

รูปแบบที่ ๒ การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

รูปแบบที่ ๓ การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจ ในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

๑. การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดตั้งในชุมชนได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมเพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

๒. การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

๓. การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบังทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

รูปแบบที่ ๔ การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนของประชาชนในพื้นที่

๒.๓.๓ ลักษณะการมีส่วนร่วม

สวกัทธ ปุยพันธ์ (๒๕๔๓) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม (Type of Participation) จำแนกได้ ๓ ประการ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วมดังนี้

๑. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (Inclusive Organization) เช่น การรวมกลุ่มเยาวชน กลุ่มต่าง ๆ

๒. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative Organization) เช่น กรรมการของกลุ่ม หรือชุมชน

๓. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้ (Open-participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-representative Organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้

กานต์ เสกขุนทด (๒๕๕๔) ได้รวบรวมลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

อคิน รพีพัฒน์ (๒๕๔๗) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

๑. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

๒. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหาและแนวทางต่างๆที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา

๓. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม

๔. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา

๕. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (๒๕๒๗) กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน มีดังนี้

๑. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมทั้งความต้องการของชุมชน

๒. ร่วมคิดหาสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

๓. ร่วมวางนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรมเพื่อ
จัดและแก้ไขปัญหาตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน
๔. ร่วมการตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อ
ส่วนรวม
๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผล
๖. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมหรือโครงการของชุมชนตามขีด
ความสามารถของตนเอง
๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงานโครงการและกิจกรรมให้
บรรลุตามเป้าหมาย
๘. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการ
และกิจกรรมที่ได้ทำไว้โดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (๒๕๓๓) ได้ถึงกล่าวถึงลักษณะหรือมิติของการมีส่วนร่วมได้
๔ รูปแบบ คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
๒. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โครงการ
๓. การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

๒.๓.๔ ขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (๒๕๔๐) ได้จำแนกขั้นตอนในการมีส่วนร่วมออกเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้
ขั้นที่ ๑ การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามี
ส่วนร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนด
ความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการนั้น ๆ

ขั้นที่ ๒ การมีส่วนร่วมในขั้นวางแผน เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
ในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทาง การดำเนินงาน
และกำหนดทรัพยากร และแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในโครงการ

ขั้นที่ ๓ การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามี
ส่วนร่วมในการทำประโยชน์แก่โครงการ โดยการร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และ
แรงงานหรือโดยการบริหารและประสานงาน ตลอดจนการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ ๔ การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลโครงการ เป็นขั้นที่ประชาชนเข้ามามี
ส่วนร่วมในการประเมินว่า โครงการที่พวกเขาดำเนินการนั้น บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่
การประเมินผลนี้อาจเป็นการประเมินผลย่อย ซึ่งเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของโครงการ
ที่กระทำเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินผลรวม ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรายยอดของโครงการทั้งหมด

สุจริต ขวัญทอง (๒๕๔๒) กล่าวถึงขั้นตอนหรือกระบวนการมีส่วนร่วมของคน
ในชุมชน ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน คือ

๑. ร่วมคิด คือ ร่วมในการประชุมปรึกษาหารือในการวางโครงการ วิธีการดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบและการดูแลรักษา เพื่อให้กิจกรรมโครงการได้ผลตามวัตถุประสงค์
๒. ร่วมตัดสินใจ คือ เมื่อมีการประชุมปรึกษาหารือแล้วจะต้องร่วมกันในการตัดสินใจเลือกกิจกรรมหรือแนวทางที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
๓. ร่วมปฏิบัติตามโครงการ คือ เข้าร่วมในการดำเนินงานตามโครงการ เช่น ร่วมออกแรง ร่วมบริจาคทรัพย์
๔. ร่วมติดตามและประเมินผล คือ เข้าร่วมในการตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงาน

อภิญา กังสนารักษ์ (๒๕๔๔) ได้นำเสนอขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชน ว่าชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน ๔ ขั้นตอน คือ

๑. การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ
๒. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ แนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ
๓. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน
๔. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ เพื่อให้รู้ว่าผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวกันได้

๒.๓.๕ ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอนต่อเนื่อง ซึ่งก่อให้เกิดต้นทุนในการดำเนินการมากพอสมควร อย่างไรก็ตามข้อดีของการมีส่วนร่วมคือการก่อให้เกิดการผลิตนโยบายและบริการสาธารณะที่สอดคล้องกับความต้องการของสาธารณชน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดสรรทรัพยากรของสาธารณะให้สูงขึ้น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดประโยชน์ต่าง ๆ ดังนี้ (สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๕)

๑. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชน ช่วยให้เกิดความกระจ่างในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ
๒. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลาการให้ประชาชนมีส่วนร่วมมาตั้งแต่ต้นในการดำเนินงาน สามารถที่จะลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้
๓. การสร้างฉันทามติ (Consensus Building) โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่ม ลดความขัดแย้งทางการเมือง และสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ
๔. ความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น ซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากประชาชน

๕. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าหรือหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่รุนแรง

๖. ความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรมและการดำรงอยู่ของความชอบธรรม การมีส่วนร่วมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนและการพัฒนาชุมชนหลายประการ ได้แก่ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ สอดคล้องกับปรัชญาแนวความคิดและหลักการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชน เป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จนโยบายของรัฐบาลในเรื่องการกระจายอำนาจนำไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชน ทำให้ดำเนินการพัฒนาชุมชนได้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนและชุมชน เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคลกลุ่มและองค์การในชุมชนให้มีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความพึงพอใจร่วมกันทำให้การพัฒนาที่มีความชอบธรรม ทำให้เกิดความรักหวงแหนรับผิดชอบและเป็นเจ้าของชุมชน ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนให้ประสบผลสำเร็จเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เพราะการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเป็นการพัฒนาของคนในชุมชนโดยคนในชุมชนและเพื่อคนในชุมชนอย่างแท้จริง รัฐบาลเป็นเพียงผู้สนับสนุนในบางส่วนเท่านั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดประโยชน์ที่หลากหลายทั้งด้านตัวบุคคล สังคม ชุมชน และหน่วยงานองค์การต่าง ๆ โดยเป็นไปตามวิถีการมีส่วนร่วมแต่ละประเด็น ซึ่งในภาพรวมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวบุคคลในการพัฒนาศักยภาพสังคม ชุมชนเกิดการพึ่งพาตนเองเกิดความรักหวงแหน รับผิดชอบและเป็นเจ้าของชุมชน เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ สร้างฉันทามติ ลดกระแสการต่อต้านหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ลดค่าใช้จ่ายและสูญเสียเวลา มีการรวมพลังเกิดความสามัคคีเป็นการแบ่งเบาภาระของชาติ ซึ่งจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการมุ่งกระจายอำนาจสู่ประชาชนท้องถิ่น

๒.๔ การบังคับให้กฎหมาย มาตรการ/ยุทธศาสตร์การป้องกันยาเสพติด

๒.๔.๑. ประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๕๖ ผู้ใดกระทำความผิดซึ่งมีโทษจำคุกหรือปรับ และในคดีนั้นศาลจะลงโทษจำคุกไม่เกินห้าปีไม่ว่าจะลงโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตามหรือลงโทษปรับ ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น

(๑) ไม่เคยรับโทษจำคุกมาก่อน หรือ

(๒) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ หรือเป็นโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือ

(๓) เคยรับโทษจำคุกมาก่อนแต่พ้นโทษจำคุกมาแล้วเกินกว่าห้าปี แล้วมากระทำความผิดอีก โดยความผิดในครั้งหลังเป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

และเมื่อศาลได้คำนึงถึงอายุ ประวัติ ความประพฤติ สติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และสิ่งแวดล้อมของผู้นั้น หรือสภาพความผิด หรือการรู้สึกความผิด และพยายามบรรเทาผลร้ายที่เกิดขึ้น หรือเหตุอื่นอันควรปรานีแล้ว ศาลจะพิพากษาว่าผู้นั้นมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือกำหนดโทษแต่รอการลงโทษไว้ ไม่ว่าจะเป็นโทษจำคุกหรือปรับอย่างหนึ่งอย่างใดหรือทั้งสองอย่าง เพื่อให้โอกาสกลับตัวภายในระยะเวลาที่ศาลจะได้กำหนดแต่ต้องไม่เกินห้าปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา โดยจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้นั้นด้วยหรือไม่ก็ได้

เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติของผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ศาลอาจกำหนด ข้อเดียวหรือหลายข้อตามควรแก่กรณีได้ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะ ได้สอบถาม แนะนำ ช่วยเหลือ หรือตักเตือนตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบ อาชีพ หรือจัดให้กระทำกิจกรรมบริการสังคมหรือสาธารณประโยชน์

(๒) ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพอันเป็นกิจจะลักษณะ

(๓) ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติได้อันอาจนำไปสู่การกระทำ ความผิดในทำนองเดียวกันอีก

(๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือ จิตใจ หรือความเจ็บป่วยอย่างอื่น ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๕) ให้เข้ารับการฝึกอบรม ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

(๖) ห้ามออกนอกสถานที่อยู่อาศัย หรือห้ามเข้าในสถานที่ใดในระหว่างเวลาที่ศาล กำหนด ทั้งนี้ จะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการ เดินทางด้วยก็ได้

(๗) ให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือเยียวยาความเสียหายโดยวิธีอื่นให้แก่ผู้เสียหาย ตามที่ผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายตกลงกัน

(๘) ให้แก้ไขฟื้นฟูหรือเยียวยาความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพยากรธรรมชาติ หรือ สิ่งแวดล้อมหรือชดใช้ค่าเสียหายเพื่อการดังกล่าว

(๙) ให้ทำทัณฑ์บนโดยกำหนดจำนวนเงินตามที่ศาลเห็นสมควรว่าจะไม่ก่อเหตุร้าย หรือก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่นหรือทรัพย์สิน

(๑๐) เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดเพื่อแก้ไข ฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้ ผู้กระทำความผิดหรือมีโอกาสกระทำความผิดขึ้นอีก หรือเงื่อนไขในการเยียวยาผู้เสียหายตามที่ เห็นสมควร

เงื่อนไขตามที่ศาลได้กำหนดตามความในวรรคสองนั้น ถ้าภายหลังความปรากฏ แก่ศาลตามคำขอของผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้น พนักงาน อัยการหรือเจ้าพนักงานว่าพฤติการณ์ที่เกี่ยวแก่การควบคุมความประพฤติของผู้กระทำความผิดได้ เปลี่ยนแปลงไป เมื่อศาลเห็นสมควรศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือเพิกถอนข้อหนึ่งข้อใดเสียก็ได้ หรือจะ กำหนดเงื่อนไขข้อใดตามที่กล่าวในวรรคสองที่ศาลยังมิได้กำหนดไว้เพิ่มเติมขึ้นอีกก็ได้ หรือถ้ามีการ กระทำผิดทัณฑ์บนให้นำบทบัญญัติมาตรา ๔๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

๒.๔.๒ แผนพระราชรัฐร่วมใจ ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๑

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ กำหนดให้มีแผนพระราชรัฐร่วมใจ ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๑ เพื่อเป็นแนวทางการ ดำเนินงานให้กับหน่วยงานภาคที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับส่วนกลางและพื้นที่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลด ปริมาณผู้เข้าสู่การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และนำผู้มีส่วนเกี่ยวข้องออกจากวงจรการกระทำผิด เกี่ยวกับยาเสพติดให้เห็นอย่างชัดเจน เพื่อให้สังคมและประชาชนปลอดภัยจากยาเสพติด

แผนป้องกันยาเสพติด

วัตถุประสงค์

เพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้ยาในทางที่ผิด และควบคุมสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพ คุณภาพชีวิตของประชาชนในสังคม

เป้าหมายแผน

๑. เด็ก เยาวชน ผู้ใช้แรงงาน และประชาชน ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด

๒. หมู่บ้าน/ชุมชน พื้นที่เป้าหมาย มีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด นำไปสู่การลดปัญหาเสพติด

แผนป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย ๒ แนวทาง คือ แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด และแนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย ๓ กลุ่มเป้าหมาย ๕ แผนงาน ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ๓ แผนงาน ได้แก่ แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันในเด็กปฐมวัย แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา และแผนงานสร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา ภายใต้แนวคิดการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมกับช่วงวัยและเป็นระบบต่อเนื่อง ทั้งกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในสถานศึกษานับตั้งแต่ชั้นปฐมวัย – อุดมศึกษา และกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกสถานศึกษา โดยเริ่มต้นแต่ระดับชั้นปฐมวัย ใช้การเสริมกระบวนการพัฒนาทักษะสมอง เพื่อฝังรากลึกภูมิคุ้มกันให้เด็ก ให้มีความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษาตั้งแต่ช่วงชั้นประถมศึกษา - อุดมศึกษา โดยกรอบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ๕ ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน ด้านการค้นหา ด้านการรักษา ด้านการเฝ้าระวัง และด้านการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่เป็นระบบครบวงจร ซึ่งในการดำเนินงานในแต่ละด้าน อาจมีจุดเน้นที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับช่วงชั้นวัย/ช่วงชั้นเรียน และบริบทสถานศึกษา

กลุ่มเป้าหมายแรงงานในสถานประกอบการ ประกอบด้วย ๑ แผนงาน ได้แก่ แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันแรงงานในสถานประกอบการ

กลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป ประกอบด้วย ๑ แผนงาน ได้แก่ แผนงานการป้องกันในกลุ่มประชาชนทั่วไป

๑. แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย

เป้าหมายแผนงาน

๑. โรงเรียนที่มีการเรียนการสอนระดับชั้นปฐมวัย ๓๒,๙๒๘ แห่ง

๒. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๑๙,๙๓๔ แห่ง

แนวทางการดำเนินงาน

การสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มเด็กปฐมวัย เป็นวิสัยทัศน์ทางยุทธศาสตร์ที่ต้องการสร้างเด็กและเยาวชนทุกคนให้มีภูมิคุ้มกันยาเสพติด ดังนั้น จึงต้องมีการวางระบบการป้องกัน

ยาเสพติดในระยะยาว มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันโดยการเสริมกระบวนการพัฒนาทักษะสมอง เพื่อฝังรากลึกภูมิคุ้มกันให้เด็ก ให้มีความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กปฐมวัยดำเนินการ ดังนี้

๑. วางระบบการพัฒนาทักษะสมองของเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดระยะยาว

๒. ผลักดันการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย โดยให้กระทรวงมหาดไทยขยายการดำเนินงานให้ครอบคลุมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่ง กระทรวงศึกษาธิการขยายการดำเนินงานให้ครอบคลุมโรงเรียนที่มีการสอนระดับชั้นปฐมวัยทุกแห่ง และสำนักงาน ป.ป.ส. สนับสนุนคู่มือและสื่อการเรียนการสอนเพื่อรองรับการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่

๓. พัฒนา สนับสนุนครูผู้สอนและครูผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง ให้มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดด้วยการพัฒนาทักษะทางสมองของเด็กปฐมวัยให้ครอบคลุม โดยให้สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย/กรุงเทพมหานคร ดำเนินการให้ครอบคลุมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่ง และกระทรวงศึกษาธิการดำเนินการให้ครอบคลุมโรงเรียนที่มีการสอนระดับชั้นปฐมวัยครบทุกแห่ง

๔. พัฒนา จัดการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย เน้นการประยุกต์ใช้องค์ความรู้เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และสอดคล้องกับวิถีท้องถิ่น

๕. ให้สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางในการกำกับติดตามการขับเคลื่อนงานและประเมินผลสำเร็จ

๖. ให้สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประเมินผลการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดของเด็กปฐมวัย

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงาน

๑. โครงการจัดทำสื่อการเรียนรู้อันสำหรับเด็กปฐมวัย

๒. โครงการพัฒนาครูผู้สอนและครูผู้ดูแลเด็กปฐมวัย (เช่น โครงการพัฒนาศักยภาพ ครู ก/ครู ข เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยและขยายเครือข่ายการทำงาน โครงการพัฒนาครูต้นแบบเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น)

๓. การพัฒนาทักษะทางสมองของเด็กปฐมวัย

๔. การติดตามและประเมินผลการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กปฐมวัย

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน)

กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กรุงเทพมหานคร (สำนักการศึกษา/สำนักพัฒนาสังคม)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กระทรวงสาธารณสุข

๒. แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

เป้าหมายแผนงาน

๑. โรงเรียนระดับประถมศึกษา	๓๑,๓๓๕ แห่ง
๒. โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา	๑๑,๒๘๗ แห่ง
๓. โรงเรียนระดับอาชีวศึกษา	๙๑๐ แห่ง
๔. สถาบันอุดมศึกษา	๑๕๖ แห่ง

แนวทางการดำเนินงาน

๑. กลุ่มเด็กและเยาวชนในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในระดับประถมศึกษา มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันโดยการสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดควบคู่การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ ให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแนวทางจัดการเรียนการสอน และจัดหลักสูตรในโรงเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด

๑.๒ ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้นักเรียนผ่านการเรียนการสอนจากครูผู้สอนและวิทยากรเพื่อสร้างความรู้และเสริมสร้างทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันยาเสพติด

๑.๓ ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมทางเลือกเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ และการสร้างคุณค่าและเป้าหมายในชีวิต โดยใช้กิจกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมทางเลือกอื่น สำหรับเป็นเกราะป้องกันที่เข้มแข็งจะอยู่ร่วมกับภัยยาเสพติดได้อย่างปลอดภัย

๑.๔ ให้สถานศึกษาร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ วางแผนผลิตครูตำรวจแดร์ (D.A.R.E.) และจัดระบบการเข้าสอนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ให้ครอบคลุมอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนนำรูปแบบครูตำรวจแดร์ (D.A.R.E.) เป็นต้นแบบขยายการดำเนินงานให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๒. กลุ่มเด็กและเยาวชนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในระดับมัธยมศึกษา โดยการสอดแทรกการส่งเสริมทักษะชีวิต เพื่อการป้องกันยาเสพติดไว้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ในหลักสูตร เช่น วิชาสุขศึกษา พลศึกษา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น ลูกเสือต้านภัยยาเสพติด และกิจกรรมทางเลือกในลักษณะกลุ่ม/ชมรมตามความสนใจของนักเรียน และเสริมด้วยการค้นหา การรักษา และการเฝ้าระวังในสถานศึกษา โดยหน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

๒.๑ ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรม หรือจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้นักเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมจิตอาสา การจัดการเรียนรู้เสริมทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดในแผนการสอน ฯลฯ

๒.๒ ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมทางเลือกเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ และการสร้างคุณค่าและเป้าหมายในชีวิต โดยใช้กิจกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมทางเลือกอื่นสำหรับเป็นเกราะป้องกันที่เข้มแข็ง ที่จะอยู่ร่วมกับภัยยาเสพติดได้อย่างปลอดภัย

๒.๓ ให้สถานศึกษา สร้างการมีส่วนร่วมของกลไก/เครือข่าย ผู้ปกครองระดับโรงเรียน ระดับชั้นเรียน ระดับห้องเรียน เพื่อร่วมกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียน

๒.๔ ให้สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุน และขับเคลื่อนโครงการ TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษา

๒.๕ ให้สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การจัดตั้งชมรม เครือข่าย/กลุ่ม/องค์กรเยาวชน ฯลฯ ในสถานศึกษา เช่น เครือข่ายเยาวชน ศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน (ศอ.ปส.ย.) ชมรม TO BE NUMBER ONE กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ และมอบบทบาทให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดตามความเหมาะสม

๒.๖ ให้สถานศึกษา สํารวจ คัดกรอง นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม หากพบให้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือ ให้โอกาสในการศึกษาต่อตามปกติ ดังนี้

๒.๖.๑ กลุ่มเสี่ยง ให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดค่ายหลักสูตรทักษะชีวิตรวมพลังเด็กและเยาวชนเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรม ส่วนสถานศึกษา สังกัดอื่น ๆ ให้หน่วยงานต้นสังกัดพิจารณาใช้หลักสูตรที่สอดคล้องกัน

๒.๖.๒ กลุ่มเสพให้สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสาธารณสุขในพื้นที่ ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางบำบัดรักษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยขอให้นเน้นการทำจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษาเป็นลำดับแรกสุด

ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาจัดทำ รวบรวม ข้อมูล ให้เป็นระบบ (ระบบดูแลและติดตามการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา (Care And Trace Addiction in School System : CATAS) เพื่อใช้ประโยชน์ในการติดตาม ดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ

๓. กลุ่มเยาวชนในโรงเรียนระดับอาชีวศึกษา

เยาวชนในสถาบันอาชีวศึกษา เป็นกลุ่มเยาวชนที่ได้รับการเตรียมความพร้อมด้านทักษะอาชีพที่สามารถนำความรู้และทักษะอาชีพสร้างคุณค่าให้แก่ตนเอง ชุมชน และสังคม เพื่อลดโอกาสในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ การมีจิตอาสา ควบคู่กิจกรรมทางเลือกตามความสนใจของผู้เรียน และเสริมด้วยการค้นหา การรักษา และการเฝ้าระวังในสถานศึกษา โดยหน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ให้สถานศึกษาจัดกิจกรรมทางเลือกเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ และการสร้างคุณค่าและเป้าหมายในชีวิต โดยใช้กิจกรรมทางศาสนา หรือกิจกรรมทางเลือกอื่นสำหรับเป็นเกราะป้องกันที่เข้มแข็งที่จะอยู่ร่วมกับภัยยาเสพติดได้อย่างปลอดภัย

๓.๒ ให้สถานศึกษา สร้างการมีส่วนร่วมของกลไก/เครือข่ายนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตำรวจ คนในชุมชน ฯลฯ เพื่อร่วมกันสอดส่องดูแลพฤติกรรมนักเรียนทั้งในและรอบสถานศึกษา

๓.๓ ให้สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุน และขับเคลื่อนโครงการ TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษา

๓.๔ ให้สถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน การจัดตั้งชมรม เครือข่าย/กลุ่ม/องค์กรเยาวชน ฯลฯ ในสถานศึกษา เช่น องค์กรวิชาชีพ เครือข่ายเยาวชน ศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน (ศอ.ปส.ย.) ชมรม TO BE NUMBER ONE กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ฯลฯ และมอบบทบาทให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดตามความเหมาะสม

๓.๕ ให้สถานศึกษา สํารวจ คัดกรอง นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพด้วยวิธีการที่เหมาะสม หากพบให้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือ และให้โอกาสในการศึกษาต่อตามปกติ ดังนี้

๓.๕.๑ กลุ่มเสี่ยง ให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา จัดทำหลักสูตรและจัดค่ายเพื่อปรับเปลี่ยนความคิดและพฤติกรรมตามความเหมาะสม

๓.๕.๒ กลุ่มเสพ ให้สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และสาธารณสุขในพื้นที่ ร่วมกันพิจารณาหาแนวทางบำบัดรักษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยขอให้นเน้นการทำจิตสังคมบำบัดในสถานศึกษาเป็นลำดับแรกสุด

ทั้งนี้ ให้สถานศึกษาจัดทำ รวบรวม ข้อมูล ให้เป็นระบบ (ระบบดูแลและติดตามการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา (Care And Trace Addiction in School System : CATAS) เพื่อใช้ประโยชน์ในการติดตาม ดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ

๔. กลุ่มเยาวชนในสถาบันอุดมศึกษา

เยาวชนในระดับอุดมศึกษา เป็นกลุ่มที่เตรียมความพร้อมเข้าสู่ผู้ใหญ่อและการประกอบอาชีพในอนาคต จึงมีความเกี่ยวเนื่องกับสังคมรอบนอกสถานศึกษามากขึ้น ดังนั้น การส่งเสริมให้มีกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคมและการมีส่วนร่วมในการป้องกันเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาและรอบสถานศึกษาจะส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความตระหนัก มีความรับผิดชอบต่อนตนเองและสังคมมากขึ้น ทั้งนี้ เพื่อลดโอกาสในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันด้วยการสร้างพลังการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ โดยหน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ พัฒนาเครือข่ายกลุ่ม/ชมรมนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ส่งเสริมการจัดกิจกรรมจิตอาสาเพื่อสังคม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดของเครือข่ายอุดมศึกษา กลุ่ม/ชมรมนักศึกษา เช่น องค์กรนักศึกษา เครือข่ายเยาวชน ศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน (ศอ.ปส.ย.) ชมรม TO BE NUMBER ONE กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน นิสิตนักศึกษาแกนนำ ฯลฯ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนิสิตนักศึกษา

๔.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาดำเนินการเฝ้าระวัง ตรวจสอบในโรงเรียน เพื่อมิให้มีผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติด

๔.๓ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษากำหนดบทบาทและสร้างความเข้มแข็งให้กับกลไก/เครือข่ายแกนนำเยาวชน ครู ในโรงเรียนให้มีความต่อเนื่องจริงจัง

๔.๔ ให้สถาบันการศึกษาส่งเสริมสนับสนุน และขับเคลื่อน โครงการ TO BE NUMBER ONE ในสถานศึกษา

๔.๕ ให้สถาบันการศึกษาร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดระเบียบรอบสถานศึกษา เพื่อลดพื้นที่เสี่ยงรอบสถานศึกษา

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงาน

๑. ด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน

๑.๑ โครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยการสอนทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติด

๑.๒ โครงการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยใช้หลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ

๑.๓ โครงการส่งเสริมกิจกรรมป้องกัน/กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์/กิจกรรมจิตอาสา ในสถานศึกษา

๑.๔ โครงการส่งเสริมพัฒนาองค์กรและเครือข่ายเยาวชนต่อต้านยาเสพติด เช่น ศูนย์อำนวยการประสานงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคเยาวชน (ศอ.ปส.ย.) สภานักเรียน สภาเด็กและเยาวชน องค์กรวิชาชีพ องค์กรนักศึกษา เครือข่ายอุดมศึกษา เครือข่ายนักเรียนนักศึกษาแกนนำ เป็นต้น)

๑.๕ โครงการครูตำรวจ D.A.R.E.

๑.๖ โครงการ TO BE NUMBER ONE

๑.๗ โครงการอาชีวะต้านยาเสพติด

๑.๘ โครงการรณรงค์ป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา

๑.๙ โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติด และอบายมุข

๒. ด้านการค้นหา

๒.๑ โครงการค้นหาคัดกรองนักเรียน (เช่น ระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน การสังเกต ซักถาม หรือกระบวนการอื่นตามความเหมาะสม)

๓. ด้านการรักษา

๓.๑ โครงการดูแลช่วยเหลือและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/กลุ่มเสพ (เช่น ค่าปรับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยง/เสพ การให้คำปรึกษา ติดตามเยี่ยมบ้าน คลินิกเสมารักษในโรงเรียน เป็นต้น)

๓.๒ โครงการจิตสังคมนำบำบัดในโรงเรียน (เฉพาะนักเรียนกลุ่มเสพ โดยร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข)

๔. ด้านการเฝ้าระวัง

- ๔.๑ โครงการลูกเสือต้านภัยยาเสพติด (ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น)
- ๔.๒ โครงการ ๑ ตำรวจ ๑ โรงเรียน
- ๔.๓ โครงการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา/รอบสถานศึกษา (เช่น การจัดระเบียบสังคมรอบสถานศึกษา Campus Safety Zone ตู้นั่งเสมารักษ์ ในโรงเรียน ยุวชนตำรวจ โรงพักจำลองในโรงเรียน ฯลฯ)

๕. ด้านการบริหารจัดการ

- ๕.๑ โครงการขับเคลื่อนกลไก/คณะกรรมการการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในสถานศึกษา
- ๕.๒ โครงการพัฒนา ทบทวน รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

- กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)
- กระทรวงวัฒนธรรม (กรมการศาสนา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์)
- กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต)
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (สถาบันการพลศึกษา)
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการอิสลามกลางแห่งประเทศไทย
- กรุงเทพมหานคร (สำนักการศึกษา)
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

๓. แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา

เป้าหมายแผนงาน : เด็กและเยาวชน ช่วงอายุระหว่าง ๓-๒๕ ปี ได้แก่

- ๑. เด็กและเยาวชน อายุระหว่าง ๓-๑๕ ปี ที่ไม่ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ที่ไม่ได้กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ด้วยสาเหตุต่างๆ)
- ๒. เยาวชนอายุระหว่าง ๑๖-๒๕ ปี ที่ไม่ได้ศึกษาต่อและไม่มียานทำ

แนวทางการดำเนินงาน

๑. แนวคิดเปลี่ยนกลุ่มเสี่ยงให้เป็นพลัง ด้วยการเร่งหาตัวต้นให้พบ เช่น เด็กนอกสถานศึกษาที่อยู่ในหมู่บ้าน/ชุมชน เด็กเร่ร่อน เด็กออกเรียนกลางคัน ฯลฯ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมปรับพฤติกรรมเสี่ยง หรือให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือตามจำนวนที่ค้นพบอย่างเหมาะสม เช่น การให้การศึกษาศึกษาการฝึกอาชีพ ผลักดันให้เข้าถึงแหล่งจ้างงาน ฯลฯ และสนับสนุนเด็กทำกิจกรรมเพื่อสังคม

๒. ผลักดันให้ชุมชน/ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการ

๒.๑ สสำรวจ ตรวจตรา พื้นที่เสี่ยง/ปัจจัยเสี่ยง การมั่วสุมของเยาวชนในพื้นที่ เป็นหูเป็นตาร่วมกัน

๒.๒ ฝึกระวัง ติดตาม แจ้งข่าวสาร

(๑) กรณีเด็กยังเรียนหนังสือให้แจ้งเตือนไปยังผู้ปกครอง

และสถานศึกษา

(๒) กรณีเด็กไม่เรียนหนังสือ (ไม่จบภาคบังคับ ม.๓)

ให้แจ้งเตือนไปยังผู้ปกครอง ท้องถิ่น หรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อช่วยกันหาทางผลักดันให้เด็กเข้าสู่ระบบสถานศึกษาจนจบภาคบังคับ ม.๓

(๓) กรณีเด็กไม่ได้เรียนหนังสือ (จบภาคบังคับ ม.๓ แล้ว)

และไม่มีการทำให้ท้องถิ่นสำรวจความต้องการ และประสานผู้ปกครองให้การดูแลปรับความคิด พฤติกรรม และช่วยเหลือตามความเหมาะสม เช่น ฝึกอาชีพ ฯลฯ

๓. ขยาย บูรณาการการดำเนินโครงการเยาวชนอาสาต้านภัยยาเสพติด โดยให้กรมการปกครองร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขับเคลื่อนการดำเนินงาน และประเมินโครงการ เพื่อพัฒนาและต่อยอดขยายการดำเนินงาน

๔. ดำเนินการตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๒/๒๕๕๘ เรื่อง การจัดระเบียบสังคมสถานบริการและสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการอย่างเข้มงวดและต่อเนื่องเพื่อป้องปราบ และป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มผู้ที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวกับยาเสพติด

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงาน

๑. โครงการเยาวชนอาสาต้านภัยยาเสพติด

๒. โครงการดูแล สอดส่องเยาวชนกลุ่มเสี่ยง

๓. โครงการ TO BE NUMBER ONE ในชุมชน หรือ ในเยาวชนกลุ่มเสี่ยง

๔. โครงการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา

๕. โครงการคุ้มครองและสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กและเยาวชนในมิติความรุนแรงด้านยาเสพติด

๖. โครงการสงเคราะห์ช่วยเหลือตามความเหมาะสม เช่น ด้านการศึกษา ด้านการฝึกอาชีพ การผลักดันให้เข้าถึงแหล่งจ้างงาน เป็นต้น

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครอง
ท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการ
เด็กและเยาวชน)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย)

กรุงเทพมหานคร (สำนักพัฒนาสังคม)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน)

๔. แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดแรงงานในสถานประกอบการ

เป้าหมายแผนงาน

๑. กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐ คน ขึ้นไป

๒. กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างต่ำกว่า ๑๐ คน ลงมา

๓. กลุ่มแรงงานเฉพาะ (แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ แรงงานต่างด้าว)

แนวทางการดำเนินงาน

การป้องกันการใช้จ่ายยาเสพติดในสถานประกอบการ จะเกี่ยวข้องกับเรื่อง
การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีภายในสถานประกอบการ และลดปัจจัยเสี่ยงของแต่ละกลุ่มอาชีพ ในการ
เข้าไปใช้จ่ายยาเสพติดทั้งภายในและภายนอกสถานประกอบการ การสร้างสมดุลระหว่างการทำงานกับ
คุณภาพชีวิต เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงต่อการไปใช้จ่ายยาเสพติดที่เกิดจากปัจจัยเสี่ยงจากการทำงาน และปัจจัย
เสี่ยงในชุมชน ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องบูรณาการหลายหน่วยงาน โดยมีแนวทางให้กระทรวงแรงงาน
ดำเนินการ ดังนี้

๑. กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐ คน ขึ้นไป
ให้กระทรวงแรงงาน ดำเนินการ

๑.๑ รณรงค์ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัย
ผลกระทบ และแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่นายจ้าง/ลูกจ้างในสถานประกอบการ
ทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง มุ่งเน้นประเภทกิจการกลุ่มเสี่ยง

๑.๒ ส่งเสริมให้สถานประกอบการมีระบบการจัดการปัญหายาเสพติด เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้แรงงานโดยรณรงค์ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานประกอบการเข้าร่วมจัดทำ
ระบบการจัดการปัญหายาเสพติด ตามหลักเกณฑ์โครงการโรงงานสีขาว และระบบมาตรฐานการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ (มยส.) จนกระทั่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนด
และส่งเสริมให้สถานประกอบกิจการรักษาระบบอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้ง และดำเนินงานชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานประกอบการและรณรงค์การจัดตั้งศูนย์เพื่อนใจ TO BE NUMBER ONE เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน

๑.๔ เสริมสร้างความร่วมมือด้านการป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ โดยใช้กลไกภาครัฐ ตลอดจนพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งของเครือข่ายผู้ประกอบการองค์กรภาคธุรกิจ ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด และเป็นกลไกในการนำส่งผู้เสพ/ผู้ติดเข้ารับการบำบัดรักษา

๑.๕ ประสานบูรณาการหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน สอดส่อง ตรวจสอบ สถานประกอบการตามมาตรการกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง

๑.๖ สร้างเจตคติให้ผู้ประกอบการให้โอกาสลูกจ้างผู้เสพ/ผู้ติดเข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพและรับเข้าทำงานในสถานประกอบการ

๒. กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างต่ำกว่า ๑๐ คน ลงมา
ให้กระทรวงแรงงาน ดำเนินการ

๒.๑ รณรงค์ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด และส่งเสริมการดำเนินงานป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดแก่นายจ้าง/ลูกจ้างในสถานประกอบการทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง รวมถึงมีกลไก ช่องทางในการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มแรงงานนอกระบบ

๒.๒ รณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันในสถานประกอบการขนาดเล็กและเชิญชวนเข้าร่วมโครงการโรงงานสีขาวและระบบมาตรฐานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการกิจการ (มยส.)

๒.๓ มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้อาสาสมัครแรงงานเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มแรงงาน รวมทั้งพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครแรงงานเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงาน

๒.๔ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้ง และดำเนินงานชมรม TO BE NUMBER ONE ในสถานประกอบการเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน

๒.๕ ส่งเสริมผู้ประกอบการ สมาคมพ่อค้า อุตสาหกรรม องค์กรภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อการป้องกันปัญหายาเสพติด

๒.๖ ประสานบูรณาการหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน สอดส่อง ตรวจสอบ สถานประกอบการตามมาตรการกฎหมายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจังและอย่างต่อเนื่อง

๒.๗ สร้างเจตคติให้ผู้ประกอบการให้โอกาสลูกจ้างผู้เสพ/ผู้ติดเข้ารับการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพและรับเข้าทำงานในสถานประกอบการ

๓. กลุ่มแรงงานเฉพาะ (แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ แรงงานต่างด้าว) ให้กระทรวงแรงงานดำเนินการ

๓.๑ รมรณรงค์ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่แรงงานต่างด้าวผ่านศูนย์แรกรับเข้าทำงาน และสิ้นสุดการจ้าง

๓.๒ รมรณรงค์ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติดกฎหมาย และบทลงโทษในต่างประเทศ รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดแก่แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันต้านยาเสพติด

๓.๓ รมรณรงค์สร้างความตระหนักถึงโทษพิษภัยยาเสพติด และสร้างการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดผ่านบริษัทจัดหางาน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของกรมการจัดหางาน

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงาน

๑. โครงการรณรงค์ให้ความรู้ป้องกันยาเสพติดแก่ผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ (ลูกจ้างตั้งแต่ ๑๐ คนขึ้นไป/และต่ำกว่า ๑๐ คนลงมา)

๒. โครงการส่งเสริมระบบจัดการด้านยาเสพติดในสถานประกอบการ

๒.๑ รมรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในแรงงาน

๒.๒ โครงการโรงงานสีขาว

๒.๓ มาตรฐานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบการ (มยส.)

๓. โครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด TO BE NUMBER ONE

๔. โครงการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาทักษะฝีมือเพื่อการประกอบอาชีพอิสระต้นแบบด้านการบริหารจัดการปัญหายาเสพติด

๕. โครงการอาสาสมัครแรงงานต้านภัยยาเสพติด

๖. โครงการรณรงค์ให้ความรู้ป้องกันยาเสพติด และสร้างจิตสำนึกในกลุ่มแรงงานเฉพาะ

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม)

กรุงเทพมหานคร (สำนักงานมัย)

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์)

๕ แผนงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มประชาชนทั่วไป

เป้าหมายแผนงาน : ประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนทุกแห่งทั่วประเทศ
ใน ๘๗๘ อำเภอ และ ๕๐ เขต

แนวทางการดำเนินงาน

๑. รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงประชาชน โดยไม่ต้องจำแนกสถานะกลุ่มเป้าหมายด้วยการใช้ช่องทางสื่อสารมวลชนทุกรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับการรับรู้ของกลุ่มเป้าหมาย โดยจัดทำเนื้อหาสาระที่เน้นการให้ความคิด ให้ความรู้ ความเข้าใจต่ออันตราย ผลกระทบจากปัญหา ยาเสพติด การทำอะไรให้สามารถป้องกันยาเสพติดในชุมชน หรือที่พักอาศัย อยู่ได้ ตลอดจนสร้างการรับรู้ในเชิงป้องกันยาเสพติดให้มากยิ่งขึ้น

๒. จัดกิจกรรมเพื่อการป้องกันยาเสพติด เนื่องในโอกาสและวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติด

๓. พัฒนา และส่งเสริมสนับสนุน รวมทั้งดำรงรักษาศรัทธาที่ประชาชนมีต่อบุคลากรและองค์กรทางศาสนาทั้งพุทธศาสนา และศาสนาอื่นๆ เพื่อให้เป็นกลไกในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้แก่ประชาชน โดย

๓.๑ ถวายความรู้เพื่อการป้องกันยาเสพติดแก่บุคลากรทางศาสนา

๓.๒ ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรและองค์กรทางศาสนามีบทบาทในการช่วยเผยแผ่พระศาสนาและจัดกิจกรรมทางศาสนา ควบคู่กับสร้างมโนธรรมเพื่อป้องกันยาเสพติดในกลุ่มประชาชน

๓.๓ ตรวจตรา สอดส่อง และดำเนินการเพื่อป้องปรามไม่ให้เกิดปัญหา ยาเสพติดในบุคลากรและองค์กรทางศาสนา เพื่อรักษาศรัทธาของประชาชนที่มีต่อพระศาสนา

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงาน

๑. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อการป้องกันยาเสพติด

๒. โครงการรณรงค์วันต่อต้านยาเสพติดโลก

๓. โครงการ TO BE NUMBER ONE

๔. โครงการถวายความรู้เพื่อป้องกันยาเสพติดแก่พระสังฆาธิการและพระวินยาธิการ

๕. โครงการวัดสีขาว

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส. กรมราชทัณฑ์)

กรุงเทพมหานคร (สำนักพัฒนาสังคม สำนักอนามัย สำนักการศึกษา สำนักงานเขต)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม)

กระทรวงวัฒนธรรม (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กรมการศาสนา)

กระทรวงกลาโหม (กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์)

กระทรวงสาธารณสุข (กรมสุขภาพจิต)

ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดให้กับชุมชน
ประกอบด้วย ๓ แผนงาน คือ

๑. แผนงานเสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง เอาชนะยาเสพติด

เป้าหมายแผนงาน

๑. หมู่บ้าน/ชุมชน ทั่วประเทศ ใน ๘๗๘ อำเภอ และ ๕๐ เขต
๒. หมู่บ้าน/ชุมชน กองทุนแม่ของแผ่นดิน ๘๗๘ อำเภอ และ ๕๐ เขต
๓. หมู่บ้าน/ชุมชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดน ๑,๑๔๐ หมู่บ้าน/ชุมชน

แนวทางการดำเนินงาน

กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน ๘๗๘ อำเภอ และ ๕๐ เขตทั่วประเทศ ดำเนินการดังนี้

๑. กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง สำรวจ ประเมินสถานะหมู่บ้าน/ชุมชน ปีละ ๒ รอบ ตามระบบการจำแนกสถานะปัญหายาเสพติด

๒. ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ (ศอ.ปส.อ.) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ศป.ปส.อปท.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อลดปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดไว้ในแผนแต่ละระดับ

๒.๑ ดำเนินการตามกระบวนการ ขั้นตอน การสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งด้วยแนวทางประชารัฐ

๒.๒ จัดระบบเฝ้าระวัง รักษาสถานะหมู่บ้าน/ชุมชนที่ไม่มีปัญหายาเสพติด ให้คงสถานะเดิมหรือดีขึ้น

๒.๓ สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย พัฒนา เสริมสร้าง เครือข่ายเดิม และเครือข่ายใหม่ให้มีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๓. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เสริมสร้างความเข้มแข็งหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนวชายแดน โดยจัดตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดชายแดน จัดตั้งแกนนำ ศูนย์การเรียนรู้ เครือข่ายผู้นำ และรณรงค์ทางปฏิบัติการจิตวิทยา/ประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อสร้างกลไกความร่วมมือกับประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชนให้มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงาน

๑. โครงการเสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งตามแนวชายแดน
๒. โครงการเสริมสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด
๓. โครงการสร้างเครือข่ายเพื่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด

หน่วยรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กรุงเทพมหานคร (สำนักพัฒนาสังคม สำนักอนามัย สำนักการศึกษา สำนักงานเขต)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม)

กระทรวงวัฒนธรรม (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กรมการศาสนา)

กระทรวงกลาโหม (กองทัพบก)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์)

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้อง

๒. แผนงานหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน

เป้าหมายแผนงาน : หมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ๘๗๘ อำเภอ และ ๕๐ เขต

๑. ขยายหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน
๒. พัฒนาและรักษาความเข้มแข็งของกลไกและการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน
๓. เสริมสร้างเครือข่ายหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน
๔. จัดตั้งและส่งเสริมศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน
๕. ควบคุมและแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

แนวทางการดำเนินงาน

๑. กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) บูรณาการงานขยายหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่ชนบท ชายแดน และพื้นที่เขตเมืองที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะชุมชนในเขตเทศบาลนครและเทศบาลเมือง ซึ่งอาจพิจารณาดำเนินการต่อยอดหมู่บ้าน/ชุมชนที่ผ่านการสร้างความเข้มแข็งแก่หมู่บ้าน/ชุมชน ตามแผนประชารัฐร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยเสพติด เพื่อยกระดับเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๒. ช่อมเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ เพื่อยกระดับให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น รวมทั้งดำรงรักษาความเข้มแข็งไว้ให้ยั่งยืน โดยพัฒนาศักยภาพผู้นำและแกนนำกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้สามารถจัดการแก้ไขและควบคุมปัญหาภายในหมู่บ้าน/ชุมชน บนพื้นฐานการพึ่งตนเองได้

๓. ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินระดับภาค จังหวัด และอำเภอ เพื่อเชื่อมโยงและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานโดยภาคประชาชน ทั้งนี้ในระดับเครือข่ายควรมีการจัดทำแผนงาน ๔ แผน ได้แก่

(๑) แผนพัฒนาข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน/ชุมชนในเครือข่าย ข้อมูลกลไกการทำงาน เช่น วิทยากรกองทุนแม่ของแผ่นดิน ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น รวมทั้ง ข้อมูลบ่งชี้สภาพปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนในเครือข่าย

(๒) แผนการพัฒนา และขับเคลื่อนเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน

(๓) แผนการพัฒนาบุคลากรภาคประชาชน ได้แก่ คณะกรรมการ/แกนนำกองทุนแม่ของแผ่นดิน วิทยากรกองทุนแม่ของแผ่นดิน วิทยากรประจำศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

(๔) แผนสนับสนุนกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ที่เป็นสมาชิกเครือข่าย

๔. จัดตั้งและส่งเสริมศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้เป็นกลไกในการถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นต้นแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหมู่บ้าน/ชุมชนอื่นสำหรับนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

๕. ส่งเสริมหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ดำเนินการเพื่อควบคุมแก้ไข ลดระดับปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยให้มีการจัดทำแผนการดำเนินงานของหมู่บ้าน/ชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินและสนับสนุนส่งเสริมให้มีการดำเนินงานตามแผนดังกล่าว โดยมีกรอบกิจกรรม ๕ ลักษณะ ได้แก่

(๑) การสำรวจปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน

(๒) การจัดชุมชนปฏิบัติการชุดวิทยากร พร้อมให้ความรู้เข้าทำงานในพื้นที่

(๓) การจัดกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด

ในหมู่บ้าน/ชุมชน

(๔) การคัดกรองผู้เสพ/ผู้ติด การบำบัดรักษา และการดูแล ติดตามช่วยเหลือภายหลังการบำบัดเพื่อให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาในหมู่บ้านชุมชนกลับตัวใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข ไม่หันกลับไปใช้ยาเสพติดอีก

(๕) การสอดส่องเฝ้าระวังไม่ให้ยาเสพติดมีโอกาสเข้าสู่หมู่บ้าน/ชุมชน

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงาน

๑. โครงการขยายกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๒. โครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๓. โครงการพัฒนาเครือข่ายกองทุนแม่ของแผ่นดิน

๔. โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

๕. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านชุมชนกองทุนแม่

ของแผ่นดิน

หน่วยรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (กรมการพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น)

สำนักนายกรัฐมนตรี (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร)

กระทรวงยุติธรรม (สำนักงาน ป.ป.ส.)

กรุงเทพมหานคร (สำนักพัฒนาสังคม สำนักอนามัย สำนักการศึกษา สำนักงานเขต)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หน่วยงานสนับสนุน

สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประชาสัมพันธ์)

ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้อง

๓. แผนงานสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันยาเสพติด

เป้าหมาย : ๘๗๘ อำเภอ และ ๕๐ เขต

แนวทางการดำเนินงาน

ให้กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการ ดังนี้

๑. จัดทำแผน เป้าหมายพื้นที่ในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบ การกระทำผิด ที่เสี่ยงต่อปัญหาเสพติด

๒. ดำเนินการออกตรวจ จัดระเบียบสังคม และควบคุมพื้นที่เสี่ยง ตามคำสั่ง คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๒๒/๒๕๕๘ เรื่อง การจัดระเบียบสังคมสถานบริการและสถานประกอบการที่เปิดให้บริการในลักษณะที่คล้ายกับสถานบริการ

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนงบประมาณและเสริมสร้าง กิจกรรมเสริมสร้างสภาพแวดล้อมโดยท้องถิ่น อาทิเช่น ศูนย์เยาวชนในระดับพื้นที่ พื้นที่สร้างสรรค์/ พื้นที่เชิงบวกให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น

โครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนงาน

๑. โครงการจัดระเบียบสังคม

๒. โครงการปรับสภาพแวดล้อมในหมู่บ้าน/ชุมชน

หน่วยรับผิดชอบ

๑. หน่วยงานหลัก

กระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

กรุงเทพมหานคร (สำนักพัฒนาสังคม สำนักอนามัย สำนักงานการศึกษา สำนักงานเขต)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. หน่วยงานสนับสนุน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (สำนักงาน ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน)

กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา)

กระทรวงแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการ และคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน สำนักงานประกันสังคม)

กระทรวงวัฒนธรรม (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กรมการศาสนา)

กระทรวงกลาโหม (กองทัพบก)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (กรมพลศึกษา)

กระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข)

กระทรวงยุติธรรม (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรเครือข่ายภาคีที่เกี่ยวข้อง

๒.๔.๓ นโยบายการบริหารราชการ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙

ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติดในทุกมิติ

๑. มุ่งเน้นการปราบปรามจับกุมผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้ลำเลียงยาเสพติดในทุกระดับ โดยให้มีการซักถามสืบสวนขยายผลจับกุมเครือข่ายผู้ร่วมขบวนการดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเด็ดขาดทุกราย ตามมาตรา ๑๐๐/๒ แห่งพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒

๒. ดำเนินการตามมาตรการสมคบ มาตรการทางทรัพย์สิน ทั้งการยึดทรัพย์ และการฟอกเงิน กับผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามกฎหมายอย่างจริงจัง เพื่อทำลายเพื่อทำลายเส้นทางการเงินของเครือข่ายขบวนการลักลอบผลิตและค้ายาเสพติด

๓. จัดระบบการเร่งรัดสืบสวนติดตามจับกุมบุคคลตามหมายจับในคดียาเสพติดโดยให้มอบหมายข้าราชการตำรวจสืบสวนติดตามจับกุมตามหมายจับแต่ละหมายให้ชัดเจน และให้ผู้บังคับบัญชาควบคุม กำกับดูแล และติดตามความคืบหน้าทุกระยะ

๔. มุ่งเน้นการสกัดกั้นการลักลอบลำเลียงขนส่งยาเสพติดจากพื้นที่ตามแนวชายแดนเพื่อป้องกันไม่ให้มีการลำเลียงยาเสพติดเข้าไปพื้นที่ชั้นใน หรือแหล่งชุมชน รวมทั้งสถานศึกษาต่าง ๆ

๕. ส่งเสริม สนับสนุน และร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรม โครงการด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการต่าง ๆ เพื่อตัดวงจรการค้ายาเสพติด และไม่ให้มีผู้เสพรายใหม่เกิดขึ้น

๖. เสริมสร้างความร่วมมือกับนานาประเทศในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพื้นที่ติดต่อกับประเทศไทย

๗. ดำเนินการทั้งทางอาญา ทางวินัย และทางปกครองกับข้าราชการตำรวจที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับพัวพันกับยาเสพติดอย่างเด็ดขาด

๒.๔.๔ แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๑

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อนุมัติแผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๐ เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลดปัญหายาเสพติด และเกิดความพึงพอใจของประชาชน

แผนป้องกันยาเสพติด

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้มีภูมิคุ้มกันมีทักษะในการป้องกันตนเองจากยาเสพติด และเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนเพื่อลดปัญหายาเสพติด

เป้าหมายแผน

๑. เด็ก เยาวชน ผู้ใช้แรงงาน และประชาชน ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด
๒. หมู่บ้าน/ชุมชน พื้นที่เป้าหมาย มีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด นำไปสู่การลดปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมอื่นๆ

แผนป้องกันยาเสพติด มี ๒ แผนงาน ดังนี้

๑) แผนงานการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในเด็กเยาวชนและสถานศึกษา

เป้าหมายและตัวชี้วัด

๑. โครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย : นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ ๕ จำนวน ๔๙๓,๕๐๐ คน
๒. โครงการตำรวจประสานโรงเรียน (๑ ตำรวจ ๑ โรงเรียน) : โรงเรียนมัธยมศึกษา ๒,๙๖๑ แห่ง
๓. โครงการจัดระเบียบรอบสถาบันการศึกษา (Campus Safety Zone) : สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาหรืออาชีวศึกษา ๑๑๙ แห่ง

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ผลิตครูตำรวจ D.A.R.E. เพิ่ม จำนวน ๑๔๔ คน โดยร่วมกับหน่วยงานเกี่ยวข้อง จัดทำความต้องการครูตำรวจ D.A.R.E. ให้สอดคล้องกับสถานภาพครูตำรวจ D.A.R.E. และจำนวนห้องเรียนในพื้นที่
๒. ให้ผู้บังคับบัญชากำกับครูตำรวจ D.A.R.E. ทุกนายเข้าสอนนักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ ๕ อย่างน้อยคนละ ๒ ห้องเรียน/ภาคการศึกษา เว้นแต่พื้นที่ใดมีจำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอกับจำนวนครูตำรวจ D.A.R.E. ให้ครูตำรวจ D.A.R.E. ทำการเข้าสอนให้ครบทุกห้องเรียนในพื้นที่
๓. ให้ทุกสถานีตำรวจมอบหมายตำรวจ ๑ คน ประสานงานร่วมกับครูในโรงเรียน เพื่อดำเนินการ ค้นหา คัดแยก นักเรียนในโรงเรียนเป็นกลุ่มดี กลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ และกลุ่มเสพ/ขาย และใช้มาตรการดำเนินการอย่างเหมาะสม เพื่อนำไปสู่การดำเนินการทางกฎหมายกับผู้ค้ายาเสพติด
๔. บูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการให้พื้นที่โดยรอบสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๑๑๙ แห่ง ให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย โดยเน้นการตรวจตรา สถานบริการ สถานบันเทิง หอพัก แหล่งอบายมุข สถานที่ที่เป็นแหล่งมั่วสุม ทั้งในการเสพและค้ายาเสพติดอย่างจริงจัง และดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด
๕. ส่งเสริม สนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในสถานศึกษา
๖. พัฒนาระบบฐานข้อมูลโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย โครงการตำรวจประสานโรงเรียน และโครงการจัดระเบียบสังคมรอบสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นกลไกในการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการ
๗. ให้ผู้บังคับบัญชาาระดับกองบัญชาการและระดับกองบังคับการ ควบคุม กำกับ ติดตามเพิ่มประสิทธิภาพ และรายงานผลการดำเนินโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย โครงการตำรวจ

ประสานโรงเรียนและโครงการจัดระเบียบสังคมรอบสถาบันการศึกษาทั้งนี้ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดโครงการ แนวทางการดำเนินโครงการ หรือคำสั่งที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด

๘. หน่วยงานระดับกองบัญชาการ กองบังคับการและสถานีตำรวจ กำหนดให้มีการประชุมเพื่อควบคุม กำกับ ติดตาม การดำเนิน โครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย โครงการตำรวจประสานโรงเรียนและโครงการจัดระเบียบสังคมรอบสถาบันการศึกษา

๙. เพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและภาคีเครือข่าย ในโครงการ D.A.R.E. ประเทศไทย โครงการตำรวจประสานโรงเรียน และโครงการจัดระเบียบสังคมรอบสถาบันการศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจสถานการณ์ยาเสพติด การดำเนินโครงการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

๑๐. กำหนดมาตรการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจด้านความดีความชอบการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่มีผลการดำเนินงานดีเด่น

๒) แผนงานป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดและสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้าน/ชุมชน

เป้าหมายแผนงาน เสริมสร้างความเข้มแข็งให้หมู่บ้าน/ชุมชน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน อย่างยั่งยืน ด้วยจิตอาสา ร่วมกันระหว่างตำรวจและประชาชน

แนวทางการดำเนินงาน

๑. ให้ทุกสถานีตำรวจ สืบสวนและประเมินพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ร่วมกับกรมการปกครองจำแนกสถานะปัญหาเสพติด ว่าหมู่บ้าน/ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบมีปัญหาเสพติดระดับใด

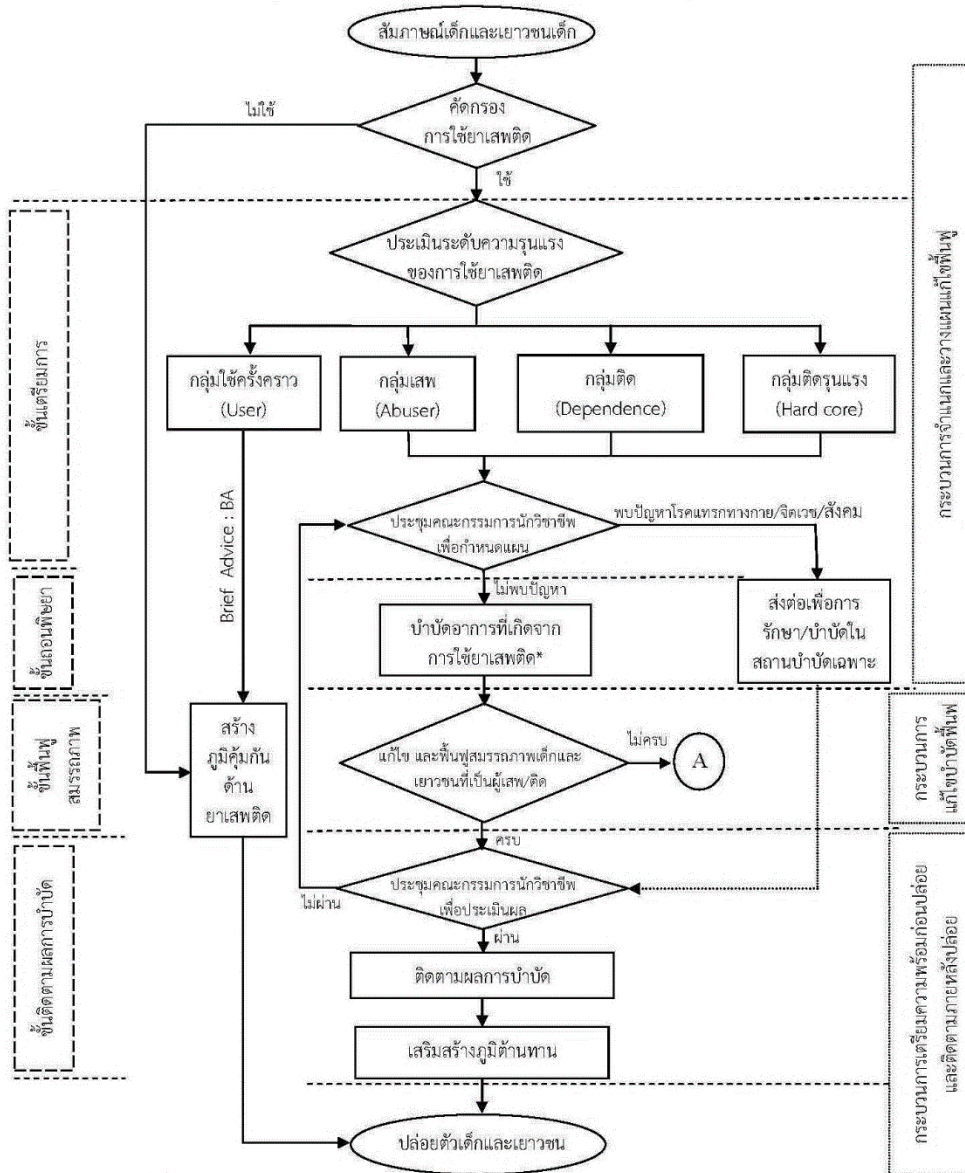
๒. ให้ทุกสถานีตำรวจ กำหนดให้ชุดมวลชนสัมพันธ์ ครูตำรวจแดร์ ตำรวจประจำหมู่บ้าน รวมกันเป็นชุดปฏิบัติการ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ดำเนินการในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบโดยให้หัวหน้าสถานีตำรวจรับผิดชอบควบคุม กำกับดูแล ด้วยตนเอง

๓. คัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดมากในพื้นที่เพื่อดำเนินการแก้ไข ลดปัญหาเสพติดในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีปัญหาเสพติดให้ลดน้อยลงจนถึงให้ปัญหาหมดไป

๔. เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ชุมชน ในการป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด และ ควบคุม รักษาพื้นที่ที่ไม่มีปัญหาเสพติดให้คงสภาพเดิม

๒.๔.๕ แนวทางการดำเนินงานการแก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
 กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานการแก้ไข
 บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยมีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

แผนภูมิขั้นตอนการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนในสถานควบคุม

หมายเหตุ - A หมายถึง กรณีไม่ครบกระบวนการในขั้นตอนดังกล่าวให้ส่งต่อเด็กและเยาวชนไปยังระบบสมัครใจ

- * ส่งต่อนักจิตวิทยา/สถานพยาบาล ในกรณีที่พยาบาลพบอาการทางจิต
- กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟูด้านยาเสพติด ระบบสาธารณสุข
- กระบวนการดำเนินงานและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนของกรมพินิจฯ

ขั้นตอนที่ ๑ สัมภาษณ์เด็กและเยาวชน

พนักงานคุมประพฤติสัมภาษณ์เพื่อประเมินความเสี่ยงและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนทุกรายที่ต้องหาว่ากระทำความผิด

ขั้นตอนที่ ๒ คัดกรองการใช้ยาเสพติด (Screening)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อค้นหาเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาหรือมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาจากการใช้ยาเสพติด
๒. เพื่อส่งต่อเด็กและเยาวชนให้ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ตามสภาพปัญหาการใช้ยาเสพติด

กลุ่มเป้าหมาย เด็กและเยาวชนรับใหม่ทุกราย

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. พนักงานคุมประพฤติดำเนินการคัดกรองปัญหาการใช้ยาเสพติดเด็กและเยาวชนทุกราย โดยรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กหรือเยาวชน
๒. ดำเนินการคัดกรองกลุ่มการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนแบ่งออกตามลักษณะการใช้และไม่ใช้ยาหรือสารเสพติด
๓. ดำเนินการปฐมนิเทศเด็กและเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสพ/ติดยาเสพติด รวมถึงผู้ปกครองเพื่อให้เห็นความสำคัญของการบำบัดรักษายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง
๔. หากเด็กและเยาวชนได้รับการประกันตัว ให้สถานพินิจฯ ขอความร่วมมือกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่ ซึ่งเป็นหน่วยในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดเพื่อส่งต่อเด็กและเยาวชนเข้ารับการบำบัดในระบบสมัครใจต่อไป
๕. หากเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัว ส่งต่อเด็กและเยาวชนเพื่อดำเนินการจำแนกประเมินปัญหาการใช้ยาเสพติดต่อไป

ขั้นตอนที่ ๓ ประเมินระดับความรุนแรงของการใช้ยาเสพติด (Assessment)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อจำแนกเด็กและเยาวชนตามสภาพปัญหาการใช้ยาเสพติด
๒. เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสมในระยะก่อนเข้ารับการบำบัด

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. ประเมินเด็กและเยาวชนทางด้านกาย จิต สังคม โดยนักวิชาชีพร่วมกัน
๒. ชักประวัติเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด ได้แก่ ประเภทของยาเสพติด พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด สาเหตุการใช้ยาเสพติด ความถี่และระยะเวลาที่ใช้ ผลกระทบจากการใช้ยาเสพติด ด้วยแบบคัดกรองการใช้ยาและสารเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุม
๓. จำแนกระดับความรุนแรงของการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชน โดยแบ่งเด็กและเยาวชน ออกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มใช้ครั้งคราว (User) หมายถึง เด็กและเยาวชนที่เพิ่งเริ่มทดลองใช้ยาเสพติด หรือมีประสบการณ์ให้ยา แต่ใช้ไม่นาน หรือใช้ครั้งคราวไม่ต่อเนื่อง หรือใช้ช่วงสั้น ๆ เช่น ปาร์ตี้ ๓-๔ เดือน/ครั้ง ยังไม่รู้ถึงผลการใช้ยาเสพติดด้วยตนเองด้านลบ มีบุคลิกภาพ ปัจจัยเสี่ยงที่จะนำไปสู่ การเสพยา มีโอกาสเสี่ยงในการใช้ยาเสพติด โดยมีระดับคะแนนตามแบบคัดกรองการใช้ยาและสารเสพติด สำหรับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุม ที่ระดับคะแนน ๐-๓ คะแนน

กลุ่มเสพ (Abuser) หมายถึง เด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์เสพยาเสพติด มาแล้ว ก่อนถูกจับกุมหรือเมื่อถูกจับกุมใช้ยาเสพติดบ่อยครั้ง เช่น เสพเดือนละ ๔-๕ ครั้ง หรือต่อเนื่องขึ้น เช่น สัปดาห์ละ ๒-๓ ครั้ง มีพฤติกรรมกระทำความผิดเริ่มผิดปกติ เช่น การนอนเปลี่ยนแปลง การเรียน เริ่มตกลง มีปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดและมีโอกาสกลับไปเสพยาอีก โดยมีระดับคะแนนตามแบบ คัดกรองการใช้ยา/สารเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุม ๔-๒๖ คะแนน

กลุ่มติด (Dependence) หมายถึง เด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์เสพยาเสพติดมาแล้ว ๖ เดือน เคยหยุดยาและกลับมาเสพใหม่อีกหลายครั้ง เสพเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น เสพมากกว่า ๔ วัน/สัปดาห์ ควบคุมการใช้สารเสพติดไม่ได้ หมกหมุ่นกับการใช้ยา ใช้ยาแล้ว มีผลกระทบทางลบต่อตนเองและผู้อื่น มีปัจจัยเสี่ยงสูงต่อการกลับไปเสพซ้ำและมีโอกาสสูงที่จะ กลับไปเสพซ้ำโดยมีระดับคะแนนตามแบบคัดกรองการใช้ยา/สารเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชน ในสถานควบคุม ๒๗ คะแนน

กลุ่มติดรุนแรง (Hard core) หมายถึง ผู้ติดยาหรือสารเสพติดอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะเวลาเกินกว่า ๓ ปี ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ทางการแพทย์ หรือจากประวัติทางสังคม ไม่สามารถเลิกเสพได้แม้ผ่านการบำบัดหลายครั้ง หรือหลายวิธี ร่วมกับข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้

๑. เคยรักษาแบบบำบัดด้วยยา มากกว่า ๓ ครั้งใน ๑ ปี หรือบำบัด ด้วยยาและบำบัดฟื้นฟูรวมกันเกินกว่า ๓ ครั้ง

๒. ไม่ตั้งใจ หรือไม่ต้องการเลิกยาเสพติดอย่างจริงจัง (จากการ ประเมินในการบำบัดแต่ละครั้ง)

๓. เคยถูกจับหรืออยู่ระหว่างการดำเนินคดีเกี่ยวกับการเสพยาเสพติด มากกว่า ๓ ครั้ง โดยมีระดับคะแนนตามแบบคัดกรองการใช้ยา/สารเสพติดสำหรับเด็กและเยาวชน ในสถานควบคุมมากกว่า ๒๗ คะแนน และติดนานกว่า ๓ ปี

๔. บันทึกข้อมูลและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

หมายเหตุ สำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงให้ดำเนินการจัดกิจกรรมการสร้าง ภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติด เด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสพ/ติด ให้ดำเนินการต่อในขั้นตอนที่ ๔, ๕ และ ๖

การสร้างภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติด สำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด/ กลุ่มใช้ครั้งคราว

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
๒. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันที่จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. เมื่อเด็กและเยาวชนได้รับการจำแนกตามปัญหาการใช้ยาหรือสารเสพติดแล้ว พยาบาลให้คำแนะนำและความรู้ (Brief Advice : BA) โดยใช้เวลาประมาณ ๕-๑๐ นาที
๒. ปฐมนิเทศเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มเสี่ยง
๓. จัดกิจกรรมการสร้างภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติด โดยนักวิชาชีพประกอบด้วยกิจกรรมเกี่ยวกับการให้ความรู้ เพื่อเป็นวัคซีนในเรื่องบุหรี่ยาเสพติด กิจกรรมเสริมทักษะชีวิต ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการตัดสินใจ การส่งเสริมความภาคภูมิใจ และการวางแผนชีวิตร่วมกัน ทั้งเด็กและเยาวชนและผู้ปกครอง
๔. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับกิจกรรมขณะอยู่ในสถานควบคุม ได้แก่ ดนตรี ศิลปะ กีฬา คุณธรรม จริยธรรม การฝึกระเบียบวินัย กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น
๕. ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน
๖. บันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ
๗. ส่งต่อข้อมูลให้ครูที่ปรึกษาเพื่อรวบรวมผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน

สำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มติดรุนแรง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการส่งต่อรับการรักษา/บำบัดในสถานบำบัดเฉพาะ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. ดำเนินการส่งต่อเพื่อพบแพทย์และรับการรักษา/บำบัดในสถานบำบัดเฉพาะ
๒. ดูแลให้เด็กและเยาวชนได้รับยาตามแพทย์สั่ง
๓. สังเกตอาการและอาการข้างเคียงที่เป็นผลจากการได้รับยา
๔. ติดตามผลการรักษา/บำบัด

กรณีเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการบำบัดได้รับการปล่อยชั่วคราว/ปล่อยตัว

- ให้นักสังคมสงเคราะห์ดำเนินการวางแผนร่วมกับครอบครัวเพื่อให้เห็นความสำคัญของการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง
- ขอความร่วมมือกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่ซึ่งเป็นหน่วยในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาและผู้ติดยาเสพติด เพื่อส่งต่อเด็กและเยาวชนเข้ารับการบำบัดในระบบสมัครใจต่อไป

ขั้นตอนที่ ๔ ประชุมคณะกรรมการนักวิชาชีพเพื่อกำหนดแผน

วัตถุประสงค์

เพื่อนำผลการประเมินระดับความรุนแรงของการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมาจัดทำแผนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูของเด็กหรือเยาวชนรายบุคคล

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. พยาบาลรายงานผลการประเมินระดับความรุนแรงของการใช้ยาเสพติดของเด็กและเยาวชนแต่ละราย เพื่อประกอบการจัดทำแผน

๒. ประชุมร่วมกันในการจัดทำแผนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูของเด็กหรือเยาวชนรายบุคคล

๓. เสนอแผนต่อคณะกรรมการสาขาวิชาชีพ

๔. ดำเนินการตามแผนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูของเด็กหรือเยาวชนรายบุคคล

ขั้นตอนที่ ๕ บำบัดอาการที่เกิดจากการใช้ยาเสพติด

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านสุขภาพที่เกิดจากการใช้ยาเสพติดได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างเหมาะสมในระยะก่อนเข้ารับการแก้ไข และฟื้นฟูสมรรถภาพ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. พยาบาลประเมินอาการผิดปกติ อาการและอาการแสดงของการได้รับยา (Intoxication) และการถอนพิษยา (Detoxification)

๒. ดำเนินการรักษาพยาบาลและประเมินผลการพยาบาล ตามขอบเขตวิชาชีพหรือส่งต่อสถานพยาบาลกรณีพบโรคแทรกซ้อนทางกายที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

๓. กรณีพบปัญหาโรคแทรกซ้อนทางกาย/จิตเวช/สังคม (Co-morbid) ส่งพบนักจิตวิทยาเพื่อตรวจวินิจฉัยทางจิตวิทยาคลินิก หรือส่งต่อสถานพยาบาลเพื่อการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๖ แก้ไข และฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสพ/ติดยาเสพติด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไข ฟื้นฟูด้านยาเสพติดอย่างเหมาะสมตามสภาพปัญหา

๒. เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสพ/ติดยาให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. นักวิชาชีพดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อให้เด็กและเยาวชนตระหนักรู้ถึงพิษภัยของยาเสพติด และมีทักษะชีวิตที่จะป้องกันตนเองจากการใช้ยาเสพติด มีการวางแผนอนาคตของตนเอง เพื่อกลับไปใช้ชีวิตใหม่โดยไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ มีองค์ประกอบ ดังนี้

- การให้ความรู้
- การเสริมสร้างทักษะชีวิต
- การเสริมสร้างระเบียบวินัย
- ดนตรี กีฬา สันทนาการ
- ศาสนา
- การฝึกวิชาชีพ
- การนำครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัด
- การนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัด

กรณีเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการบำบัดได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว/

ปล่อยตัว

- ให้นักสังคมสงเคราะห์ดำเนินการวางแผนร่วมกับครอบครัว เพื่อให้เห็นความสำคัญของการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง

- ขอความร่วมมือกับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในพื้นที่ซึ่งเป็นหน่วยในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด เพื่อส่งต่อเด็กและเยาวชนเข้ารับการบำบัดในระบบสมัครใจต่อไป

๒. ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน

๓. บันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน และจัดเก็บข้อมูล

อย่างเป็นระบบ

๔. ส่งต่อข้อมูลให้ครูที่ปรึกษาเพื่อรวบรวมผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็ก

และเยาวชน

๕. ครูที่ปรึกษากำกับติดตาม

ขั้นตอนที่ ๗ ประชุมคณะกรรมการนักวิชาชีพเพื่อประเมินผล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อประเมินผลการแก้ไข และฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสพ/ติดยาเสพติด/ติดยา

๒. เพื่อวางแผนการติดตามผลการบำบัด

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. นักวิชาชีพรายงานผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน

๒. ประชุมร่วมกันในการจัดทำแผนการติดตามผลการบำบัดและกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กและเยาวชนรายบุคคล

๓. ครูที่ปรึกษาสรุปผลการดำเนินการตามแผน

ขั้นตอนที่ ๘ ติดตามผลการบำบัด (After care)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อติดตามดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังผ่านการบำบัด ฟื้นฟูด้านยาเสพติด

๒. เพื่อป้องกันการกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ

กลุ่มเป้าหมาย เด็กและเยาวชนกลุ่มเสพ/ติดยาเสพติด/ติดยาที่ผ่านการบำบัด ฟื้นฟูด้านยาเสพติด

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. พยาบาลรวบรวมรายชื่อเด็กและเยาวชนที่ได้รับการแก้ไข และฟื้นฟูสมรรถภาพด้านยาเสพติดครบและรายงานผลการบำบัดในระบบรายงานทาง Internet

๒. ดำเนินการติดตามผลการบำบัด (After care) โดยติดตามดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังผ่านการบำบัด ฟื้นฟูด้านยาเสพติด รวมทั้งป้องกันการกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ จำนวน ๗ ครั้ง เป็นระยะเวลา ๑ ปี

- สำหรับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุม ดำเนินการติดตามโดยพยาบาล นักวิชาชีพจัดกิจกรรมในระยะติดตามผลการบำบัด เดือนละ ๒ ครั้ง โดยมีการประเมินผล

การเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน บันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน จัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ และส่งต่อข้อมูลให้ครูที่ปรึกษาเพื่อรวบรวมผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน

- สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ดำเนินการติดตาม โดยนักสังคมสงเคราะห์ด้วยการเยี่ยมบ้าน โทรศัพท์ หรือจดหมาย ฯลฯ

๓. ให้คำแนะนำ ส่งเสริมหรือให้กำลังใจ เด็กและเยาวชนให้สามารถเผชิญปัญหา อุปสรรคต่างๆ ได้

๔. ประเมินการหยุดยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เมื่อเด็กและเยาวชนมีโอกาสที่จะกลับไปใช้ยาเสพติดอีกครั้ง เช่น การกลับไปเยี่ยมบ้าน โดยการเก็บปัสสาวะตรวจหาสารเสพติด โดยวิธีการสุ่มตรวจหรือกรณีที่มีการกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำ

๕. บันทึกผลการติดตาม หรือผลการตรวจหาสารเสพติดในปัสสาวะ (ถ้ามี)

ขั้นตอนที่ ๙ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติด

๒. เพื่อป้องกันไม่让孩子และเยาวชนกลับไปเสพติด

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. นักวิชาชีพจัดกิจกรรมการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ตามระยะเวลาการฝึกอบรมของเด็กและเยาวชน ดังนี้

- เด็กและเยาวชนที่มีระยะเวลาการฝึกอบรม ๑-๒ จัดกิจกรรม เดือนละ ๑ ครั้ง

- เด็กและเยาวชนที่มีระยะเวลาการฝึกอบรม ๒-๓ จัดกิจกรรม ๒ เดือน/ครั้ง

- เด็กและเยาวชนที่มีระยะเวลาการฝึกอบรม ๓ ปีขึ้นไป จัดกิจกรรม ๓ เดือน/ครั้ง

๒. ประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน

๓. บันทึกข้อมูลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ

๔. ส่งต่อข้อมูลให้ครูที่ปรึกษาเพื่อรวบรวมผลการเข้าร่วมกิจกรรมของเด็กและเยาวชน

๕. ครูที่ปรึกษาสรุปผลการดำเนินการตามแผนการติดตามผลการบำบัดและกิจกรรมเสริมสร้างภูมิคุ้มกันสำหรับเด็กและเยาวชนรายบุคคล

ขั้นตอนที่ ๑๐ ปล่อยตัวเด็กและเยาวชน

นักวิชาชีพเตรียมความพร้อมครอบครัว/ชุมชนเพื่อการดูแลเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องเมื่อกลับไปอยู่ในสังคม

๒.๕ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในส่วนนี้ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อมาเป็นกรณีศึกษาเทียบเคียง และขอเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ชโลธร อัญชลีสหกร (๒๕๕๘) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่ส่งผลให้สารกัมมัตถะประสบความสำเร็จ คือ ผู้นำ การมีส่วนร่วมของชุมชน การสื่อสาร และพื้นที่ในการจัดกิจกรรม ทั้ง ๔ ปัจจัยส่งผลเกื้อหนุนให้การปฏิบัติงานด้านยาเสพติดสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี การมีผู้นำที่มีความสามารถในการกระตุ้นให้คนในชุมชนหันมาตระหนักถึงปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้น ปลุกจิตสำนึกสร้างการรับรู้เรื่องการเป็นเจ้าของปัญหาเพื่อมีส่วนร่วมในการแก้ไข การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกเพื่อสร้างเครือข่ายในการขอความช่วยเหลือเพื่อสนับสนุนโครงการ การใช้พื้นที่ที่ผู้เข้ารับการบำบัดคุ้นเคยส่งเสริมให้การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เข้ารับการบำบัดเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย ปลุกฝังแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยชุมชน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านยาเสพติดภายในพื้นที่ มีการกระจายข้อมูลข่าวสารให้ครอบคลุมเพื่อที่หากเกิดเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดคนในพื้นที่จะได้ทำการแก้ไขได้อย่างทันท่วงที มีการจัดทำฐานข้อมูลผู้ติดยาเสพติดและสามารถให้ประชาชนในพื้นที่เข้าถึงข้อมูลนั้น ๆ ได้เพื่อที่จะได้ช่วยสอดส่องดูแลคนในชุมชนของตนเอง

เจน รัตนพิชญธัญชัย (๒๕๕๔) การวิจัยเรื่องกองทุนแม่ของแผ่นดินกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มีข้อเสนอแนะในการนำเอากองทุนแม่ของแผ่นดินไปเป็นปัจจัยหลักการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชน คือการที่หมู่บ้าน/ชุมชนถือเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับสมาชิกในชุมชนนั้น ๆ และที่สำคัญที่สุดคือ การดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดนี้ จะต้องเป็นการริเริ่ม และสมัครใจเข้าร่วมดำเนินการโดยภาคประชาชน ทั้งนี้ภาครัฐจะต้องเข้าแทรกแซงให้น้อยที่สุด หรือเป็นเพียงผู้ส่งเสริมการสนับสนุนเท่านั้น

ณัฐวุฒิ จันรูป (๒๕๕๕) ศึกษาเรื่องปัญหาการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๗ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีสาเหตุมาจาก ๒ สาเหตุ คือ ปัญหาส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน และปัญหาจากการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๗ จังหวัดเชียงใหม่ โดยปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมาจาก ๑.ปัญหาระดับตัวบุคคล กล่าวคือการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมาจากปัจจัยทางด้านการควบคุมตนเอง (Self-control) เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเหล่านี้จะมีระดับในการควบคุมตนเองที่ต่ำ คือ มีลักษณะบุคลิกภาพแบบชอบเสี่ยง มักจะยึดถือตนเองเป็นจุดศูนย์กลางและโกรธฉุนเฉียวง่าย รองลงมาคือ ปัจจัยทางด้านการมีพันธะต่อสังคม (Social bond) และปัจจัยทางด้านการคบหากับเพื่อนที่กระทำความผิด (Differential Association) กระทำผิดซ้ำจึงมีความผูกพันต่อสังคมรอบ ๆ ตนเอง มีการสมาคมกับเพื่อนที่มีพฤติกรรมกระทำความผิดเป็นระยะเวลานาน ๒.ปัญหาจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัจจัยทางด้านที่อยู่อาศัย (Community context) ความกดดันทางสังคม และสภาพแวดล้อมที่

อยู่รอบข้างของเด็กและเยาวชน เนื่องจากเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำ จะอาศัยอยู่ในบริเวณ แหล่งชุมชน หรือพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม เช่น พื้นที่ที่มีอัตราในการกระทำผิดสูง แหล่งมั่วสุม แหล่งที่มีปัญหา ยาเสพติดและลักษณะการประกอบอาชีพของครอบครัว พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้างตามฤดูกาล มีบางส่วนที่ไม่อาชีพที่แน่นอน ทำให้ พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ปล่อยปละละเลยตามใจบุตรหลาน ไม่ค่อยมีความ เคร่งครัดหรือลงโทษที่รุนแรง ส่วนปัญหาจากการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๗ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีปัญหาด้านบุคลากรที่ยังไม่มีกฎหมายหรือระเบียบรองรับการปฏิบัติ ให้บุคลากรของศูนย์ฝึกฯ สามารถติดตามเยาวชนเมื่อออกไปสู่สังคมปกติ บุคลากรหลายกลุ่มงานไม่ได้ รับการอบรม เพื่อเพิ่มเติมทั้งความรู้และทักษะการทำงานให้ก้าวทันวิวัฒนาการด้านยาเสพติดและการ พัฒนาของประเทศที่มีอย่างไร้ขีดจำกัด ไม่เคยได้ร่วมทำงานกับองค์กรภายนอกและมีน้อยกว่าสัดส่วน ของเยาวชนที่เข้ารับการฝึกอบรม และปัญหาระบบการปฏิบัติงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชนเขต ๗ จ.เชียงใหม่ พบว่าปัญหาที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด มีหลายประการ เช่น ระบบงานของศูนย์ฝึกการอบรมฯ ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพในบางส่วน ไม่ว่าจะเป็น ระบบสารสนเทศและระบบการประเมินผล มีค่อนข้างน้อย สืบเนื่องจากขาดงบประมาณ ขาดแคลน บุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการติดตามประเมินผลจากฝ่ายบริหาร และระบบการ ปฏิบัติงาน ด้านการบำบัดฟื้นฟู แก่ไข แม้ว่าจะมีการกำหนดกลยุทธ์แผนงานบำบัดที่ชัดเจน แต่การ ปฏิบัติจริง ยังมีปัญหาเนื่องจากมีกิจกรรมแทรกจากองค์กรภายนอกหรือองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ ที่มี จำนวนมากเกินไป ทำให้ระบบงานด้านนี้ ไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีพอ

สุภาวดี อรรถนิตย์ (๒๕๔๙) ได้ศึกษาวิจัยการกระทำผิดในคดียาเสพติดของดาราวัยรุ่น จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุที่นำไปให้ดาราวัยรุ่นเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนั้น มีปัจจัย ดังต่อไปนี้

๑. ปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยภูมิหลังของครอบครัว ได้แก่ ความขัดแย้งในครอบครัว เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคคลติดยาเสพติด เนื่องจากสภาพครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ขาดความรัก ความเข้าใจที่ดีต่อกัน การทะเลาะวิวาท มีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในครอบครัวสูง เหตุการณ์ต่าง ๆ จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลเข้าไปสู่ปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหา ยาเสพติด พบว่า วัยรุ่นที่ติดยาเสพติด ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่พ่อแม่ทะเลาะวิวาทกัน แยกกันอยู่ หย่าร้าง พ่อหรือแม่เสียชีวิต หรือทั้งพ่อและแม่เสียชีวิตทั้งคู่ เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ที่ขัดแย้งกับพ่อแม่ ต่างคนต่างอยู่ เข้ากับ พ่อแม่ไม่ได้ พ่อแม่อยู่ด้วยกันแต่ทะเลาะกันแทบทุกวัน ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ภาพในครอบครัว ที่ไม่ดี ทำให้เด็กเกิดความขัดแย้งในใจ ความคับข้องใจที่เด็กต้องเผชิญในครอบครัว วังในวัยนี้เด็ก ต้องการผู้ที่เด็กรักและไว้วางใจ เพื่อจะสามารถระบายความอัดอั้นใจ ระบายความทุกข์ ระบายปัญหา ที่เด็กต้องเผชิญ เมื่อเด็กต้องเผชิญปัญหาแล้วไม่สามารถปรึกษาผู้ใดได้ จะเกิดความรู้สึกอัดอั้น มีความรู้สึกอยากหนีไปให้พ้น ๆ โดยเฉพาะในกรณีที่เด็กมีเพื่อนที่ติดยาเสพติดก็อาจถูกชักจูงให้ลอง เสพยาได้ จึงเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลอยากลองเพื่อให้คลายจากความรู้สึกดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ ซัทเทอแลนด์ (Sutherland, ๑๙๗๔) ได้กล่าวว่า ลักษณะของครอบครัวที่ก่อให้เกิดการ

กระทำความผิดของเด็กและเยาวชน โดยพิจารณาถึงประเภทของความสัมพันธ์ในครอบครัวไว้ ได้แก่ ครอบครัวซึ่งสมาชิกบางคนไม่มีศีลธรรม ติดเหล้า ติดยาเสพติดให้โทษ หรือทำมาหากินเลี้ยงชีพด้วยการประกอบอาชญากรรม ครอบครัวที่ขาดพ่อหรือแม่ หรือขาดทั้งพ่อและแม่ อันเนื่องมาจากการตาย การหย่าร้าง ครอบครัวที่พ่อแม่ไม่ควบคุมลูก เป็นเพราะความละเลย หรือเพราะเจ็บไข้ได้ป่วย ครอบครัวที่ไม่ค่อยลงร่ำลงรอยกัน ตัวอย่างเช่น มีคนใดคนหนึ่งทำตนเป็นคนบงการ หรือเจ้ากี้เจ้าการ อยู่ตลอดเวลา มีอคติโดยการให้ความรักที่ไม่เท่าเทียมกัน มีความเป็นทุกข์เป็นร้อนหรือวิตกกังวลใจจนเกินไป มีความรุนแรงจนเกินไป ขาดการเอาใจใส่ต่อกัน มีความอิจฉาริษยา หรือมีญาติเข้ามา สอดแทรกเกี่ยวข้อง เป็นต้น และเป็นบ้านซึ่งคนอยู่อาศัยต่างชาติต่างภาษากัน มีประเพณีนิยม และมาตรฐานในการดำรงชีพที่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ โสภา ชูพิกุลชัย (๒๕๒๕) ได้กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญสถาบันหนึ่ง ที่มีผลต่อขบวนการเรียนรู้ทางสังคม และการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก สาเหตุปัญหาส่วนใหญ่มักจะมีผลมาจากครอบครัว โดยเฉพาะ ครอบครัวที่ขาดความรักความอบอุ่น หรือขาดความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว ขาดผู้อบรมและให้ คำแนะนำเด็ก

นอกจากนั้นแล้ว ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์ สุรินทร์แก้ว (๒๕๔๖) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวหรือกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น สามารถสรุปได้ว่า มีสาเหตุมาจากปัญหาครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวแตกแยก บิดา มารดาหย่าร้าง การที่คนในครอบครัวไม่มีความปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน การที่ต้องแยกออกมาจากครอบครัวก่อนวัยอันควร การอบรมเลี้ยงดู การให้ความรักเอาใจใส่แก่บุตร การเลี้ยงดูในทางที่ผิด ทั้งหมดนี้ล้วนเป็นสาเหตุที่ ผลักดันให้เยาวชนหันเข้าไปใช้ และยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๒. ปัจจัยด้านพฤติกรรมการคบเพื่อน

จากการศึกษาพบว่า การคบเพื่อนเป็นสาเหตุสำคัญที่มีอิทธิพลต่อวัยรุ่นที่กำลังอยากลอง กำลังศึกษาคณะรองในการเสพยาเสพติด เนื่องจากการคบเพื่อนและการเข้ากลุ่มเป็นพัฒนาการทางสังคม ตามธรรมชาติของบุคคล และวัยรุ่นส่วนใหญ่กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียนจึงมีเวลาส่วนมากอยู่กับ เพื่อนวัยเดียวกัน เพื่อนจึงมีอิทธิพลมาก ตัวแปรที่สำคัญ คือ ผลกระทบจากการคบเพื่อน การคบเพื่อน เป็นสิ่งสำคัญสำหรับวัยรุ่นเพราะว่าถ้าได้คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่ดีแล้ว ก็อาจถูกเพื่อนชักจูงไป ในทางเสื่อมเสียได้ง่าย นั้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อเยาวชนมีการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนสูง คือมีโอกาสได้ใกล้ชิด และผูกพันกับเพื่อนที่อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาแล้วอาจจะทำให้เยาวชนมีแนวโน้มที่จะเสพยาสูงมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนบดี ฐานะชานา (๒๕๔๕) ได้ศึกษาเรื่อง ประสบการณ์การติดยาเสพติดของนักเรียนสตรีในระดับมัธยมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ประสบการณ์การติดยาเสพติดของนักเรียน ส่วนใหญ่อายุเมื่อเริ่มเสพยา คือ อายุ ๑๕ ปี เริ่มจากคนใกล้ชิด คือ การพบเพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนที่เสพยาเสพติด เมื่อวิเคราะห์สาเหตุของการใช้ยาเสพติดแบ่งไว้ได้ ๓ ประการ คือ เกิดจากคนใกล้ชิด อยากลอง และเกิดจากครอบครัว

ส่วนผลกระทบต่อวิถีชีวิตและสังคมนักเรียนสตรีที่ติดยาเสพติดในระดับมัธยมศึกษา จังหวัด ฉะเชิงเทราแบ่งได้เป็น ๒ ส่วน คือ ผลกระทบต่อตนเองคือ ทำให้เสียนาคนต เสียเงิน เสียสุขภาพ และเสียความไว้วางใจ ผลกระทบต่อสังคมคือ ทำให้เกิดปัญหาครอบครัว ปัญหาอาชญากรรม และปัญหาอื่น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอกสุรศักดิ์ สุรินทร์แก้ว (๒๕๔๖) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ผลการศึกษาพบว่า ความคึกคะนองตามประสาวัยรุ่นและค่านิยมที่ผิด ๆ เป็นสาเหตุของการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนในด้านปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนั้น สามารถสรุปได้ว่า การคบเพื่อนที่ติดยาเสพติด เป็นสาเหตุที่สำคัญที่สุดที่จะเป็นปัจจัยเร่งให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวและทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้

๓. ปัจจัยด้านการทำงาน

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ การประกอบอาชีพในวงการบันเทิง อยากรับดารานักแสดง นักร้อง เพราะคิดว่าทำให้ตนมีชื่อเสียง หาเงินง่าย รายได้ดี สาเหตุเกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงานกลางคืน ผับ เคค และการเที่ยวกลางคืน ผับ เคค กับเพื่อน ที่เป็นสาเหตุทำให้ต้องใช้ยาเสพติดในการทำงาน หลังจากเข้ามาทำงานในวงการบันเทิงแล้ว นอกจากการประกอบอาชีพนักแสดงแล้ว ทุกคนมองว่าไม่มั่นคง จึงมีการประกอบอาชีพเสริมอย่างอื่นอีกด้วย เมื่อประกอบอาชีพสุจริตแล้วแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ จึงหันไปประกอบอาชีพที่ไม่สุจริต เพราะเป็นช่วงที่งานแสดงน้อยลง ว่างาน จึงเปิดบ่อนการพนัน ทางหนี จำหน่ายยาเสพติด ส่วนใหญ่พวกเขามีรายรับ รายจ่ายค่อนข้างสูง ที่ต้องทำงานไม่สุจริตเพราะภาวะกดดันทางเศรษฐกิจที่รุนแรง ไม่มีงาน ว่างาน จึงทำให้มีรายได้น้อยไม่พอกับค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิตา บุญถนอม (๒๕๔๖) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพชีวิตของผู้เข้าโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน ศึกษากรณีผู้ค้ายาเสพติดในเขตเทศบาลเมือง มาบตาพุด จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของการเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นผู้ค้ายาเสพติด เพราะเหตุผลทางเศรษฐกิจ เช่น รายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่าย มีปัญหาทางครอบครัว ต้องรับผิดชอบต่อครอบครัว เป็นผู้เสพมาก่อนจะมาเป็นผู้ค้า ผกกระทบที่เกิดขึ้นจากการเป็นผู้ค้ามีผลทั้งต่อตนเอง เช่น มีความกลัว กังวล หวาดระแวง เป็นต้น ด้านครอบครัว เช่น กลัวคนในครอบครัวจะรู้ เป็นต้น และในด้านชุมชน เช่น เพื่อนบ้านรังเกียจ เป็นต้น เหตุและปัจจัยที่ตัดสินใจเลิกเป็นผู้ค้ามีจากหลายสาเหตุ เช่น เพื่ออนาคตของครอบครัว บุตร มาตรการรัฐบาลมีชื่อในบัญชีดำ เป็นต้น สภาพชีวิตหลังจากการเข้าร่วมโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน ทำให้รู้สึกสบายใจ สุขภาพจิตดี ได้รับการยอมรับจากสังคมได้ความรู้และตระหนักถึงปัญหาของยาเสพติด

๔. ปัจจัยจากบุคลิกภาพของบุคคล

จากการศึกษาพบว่า การเสพยาเสพติดมีผลมาจากบุคลิกภาพส่วนตัวของบุคคล คือบุคคลไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จิตใจอ่อนไหว ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ ต้องพึ่งพาผู้อื่น ต่อต้านสังคม ก้าวร้าว ทั้งนี้เพราะว่าบุคคลขาดความรักความอบอุ่นจากครอบครัว ต้องการหาที่พึ่งพิง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เกษม ตันติผลาชีวะ (๒๕๔๐) ได้กล่าวว่า บุคลิกภาพของผู้ติดยาเสพติด

พื้นฐานทางจิตใจของคนแต่ละคนเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บางคนหันไปพึ่งพายาเสพติด ผู้ที่ติดยาเสพติดมักมีพื้นฐานทางจิตใจที่อ่อนแอ ขาดความมั่นคงในบุคลิกภาพ มีความต้องการพึ่งพิงผู้อื่นสูง มีวุฒิภาวะต่ำ ขาดความรับผิดชอบ และพยายามเลี่ยงปัญหาที่ต้องเผชิญโดยการ ใช้ความมึนเมาเป็นข้ออ้าง บางคนมีอาการซึมเศร้าแล้วหันไปดื่มสุรา เมื่อรักษาอาการซึมเศร้าแล้วก็เลิกดื่มสุราได้ บางรายป่วยเป็นโรคจิตอยู่แล้ว และยังชอบใช้ยาเสพติดอีกต่างหาก เมื่อเกิดอาการทางจิตขึ้น ทำให้แยกยากกว่าเกิดอาการจากสาเหตุใดแน่ สาเหตุของความบกพร่องทางจิตใจของผู้ติดยาเสพติดเกี่ยวข้องกับพื้นฐานครอบครัว และการเลี้ยงดูในวัยเด็ก เช่น มีครอบครัวที่แตกแยก ขาดความรักความเข้าใจสัมพันธ์ภาพในครอบครัวไม่ดี มีชีวิตที่อ้างว้างว่าเหว ขาดที่พึ่งทางใจ หรือถูกกดดัน คาดหวังมากเกินไป จนไม่สามารถทนได้ อีกทั้งสถาบันที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญมากที่สุด นั่นคือ สถาบันครอบครัวควรให้ความรัก ให้ความอบอุ่นอย่างเพียงพอ ให้ความเข้าใจ ให้กำลังใจเมื่อเขาเดินผิดพลาด เพราะสังคมปัจจุบันเปลี่ยนไปมาก การดูแลบุตรหลานควรที่จะไม่ปล่อยปละละเลยเกินไป หรืออยู่ในกรอบมากเกินไป เขาจะรู้สึกว่ามีปัญหาที่สามารถพูดคุยกับครอบครัวได้ จัดบรรยากาศให้อบอุ่น มีกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว มีการส่งเสริมสุขภาพจิตครอบครัว ช่วยให้เด็กมีสุขภาพจิตดี มีพื้นฐานทางจิตใจที่มั่นคงและสามารถปฏิเสธยาเสพติดได้ ไม่ยอมให้ใครมาชักจูงได้ง่าย โดยเฉพาะเพื่อน เพราะวัยนี้จะเลียนแบบตามเพื่อน ติดเพื่อน

Pim Cuijpers (๒๐๐๙) งานวิจัยเรื่อง การวิจัยเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดใน ๓ ศตวรรษ (Three Decades of Drug Prevention Research) ผลการวิจัยพบว่าการวิจัยเกี่ยวกับโครงการป้องกันยาเสพติดที่ได้รับการศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับยาสูบ บุหรี่ การติดสุรา และการติดยาเสพติดชนิดต่าง ๆ โปรแกรมการป้องกันยาเสพติดมีวัตถุประสงค์หลายประการที่แตกต่างกันแต่ยังรวมถึงการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด การลดการใช้ยาเสพติด การทำให้การเริ่มต้นใช้ยาเสพติดครั้งแรกช้าลง การลดการติดยาเสพติด การทำให้อันตรายจากการใช้ยาเสพติดลดลง ซึ่งงานวิจัยด้านการป้องกันยาเสพติดส่วนใหญ่จะดำเนินการในโครงการการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาเพื่อลดการใช้ยาเสพติดโดยใช้วิธีการศึกษาแบบมีปฏิริยาโต้กลับเพื่อเพิ่มความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะมีโครงการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาหลายโครงการแต่การดำเนินงานยังไม่ได้กระจายอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โครงการป้องกันยาเสพติดโดยมีส่วนร่วมของครอบครัวนับเป็นแนวทางการป้องกันยาเสพติดที่ได้มีการดำเนินงานใหม่นอกจากนั้นยังได้มีการศึกษาผลกระทบของการรณรงค์เกี่ยวกับการต่อต้านยาเสพติดผ่านสื่อสารมวลชนว่ามีผลเสียอย่างไรบ้าง ซึ่งผลการวิจัยให้ข้อเสนอแนะว่าการรณรงค์ผ่านสื่อสารมวลชนอาจจะไม่ก่อให้เกิดการลดการใช้ยาเสพติดที่ลดลงแต่อาจจะเพิ่มผลกระทบที่มีต่อการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

Dallin C. Everett (๒๐๑๗) งานวิจัยเรื่องการศึกษาถึงอิทธิพลของเพื่อนในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดของเยาวชนที่เสพยาเสพติด การค้นพบอิทธิพลของเพื่อนในทางบวกเพื่อสุขภาพของเด็กวัยรุ่นในระยะยาว (The Examining the Effect of Friends ' Drug Treatment on One's Drug Use: Investigating Positive Peer Influence in the National Longitudinal Study of Adolescent to Adult Health) ผลการวิจัยพบว่าอิทธิพลของเพื่อนสนับสนุนการบำบัดยาเสพติดของวัยรุ่นมีทั้งผลบวกและผลลบ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการการบำบัดยาเสพติดพบว่าเครือข่ายทางสังคม (social network) จะมีอิทธิพลต่อผู้บำบัดยาเสพติด นอกจากนี้ยังพบว่าบทบาทของครอบครัวอย่างเข้มข้นจะสามารถทำให้อิทธิพลในทางลบของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อการบำบัดยาเสพติดลดลง

John Holland (๒๐๑๗) งานวิจัยเรื่อง ศาลเยาวชนด้านยาเสพติด (Juvenile Drug Courts Agree More Family Involvement Needed ; Some Not Sure How to do it) เห็นชอบว่าการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการบำบัดการติดยาเสพติดของเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ผลการวิจัยพบว่าศาลเยาวชนด้านยาเสพติดจะเพิ่มบทบาทของครอบครัวในกระบวนการบำบัดรักษา ยาเสพติดถ้าครอบครัวนั้นมีความต้องการที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนนั้นสามารถหายขาดจากการใช้ยาเสพติดและไม่ต้องเข้าสู่การพิพากษาในกระบวนการยุติธรรมอีก จากการวิจัยสำรวจศาลเยาวชนด้านยาเสพติดจำนวน ๑๕๘ แห่ง ใน ๓๘ มลรัฐในประเทศอเมริกา เพื่อที่จะปรับปรุงการทำงานบำบัดรักษาเด็กและเยาวชนที่เสพยาเสพติดและนำเสนอเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อช่วยให้หน่วยงานศาลร่วมมือกับแผนการมีส่วนร่วมของครอบครัวในการบำบัดยาเสพติด ผลของการวิจัยยังระบุอีกว่าการมีส่วนร่วมของครอบครัวมากขึ้นจะเป็นการช่วยไม่ให้เด็กและเยาวชนกลับไปติดยาเสพติดซ้ำอีก โครงการการบำบัดยาเสพติดที่ใช้ครอบครัวเป็นศูนย์กลาง (family-centered treatment programs) จะเป็นประโยชน์อย่างมากในการดูแลเด็กและเยาวชนและให้สมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการบำบัดรักษา ยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชน จึงต้องมีกิจกรรมที่กระตุ้นให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการบำบัดรักษาให้มากยิ่งขึ้น งานวิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรเริ่มต้นดำเนินการบำบัดรักษาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดร่วมกับครอบครัวของเขาพร้อมทั้งมีกระบวนการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้งการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานรวมทั้งครอบครัวและผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบำบัดรักษาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในคดียาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

National Council of Juvenile and Family Court Judges ประเทศสหรัฐอเมริกา (๒๐๑๗) ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางสำหรับการบำบัดรักษาเยาวชนที่เสพยาเสพติดของศาลเยาวชนสู่การปฏิบัติ (A Guidelines:Practical Tips for Juvenile Drug Treatment Courts to Implement) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการช่วยเหลือการบำบัดรักษาเยาวชนเสพยาเสพติด ๗ แนวทางทั้งในระยะสั้นและระยะยาวคือการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการบำบัดรักษาเพื่อลดการกลับไปเสพยาซ้ำและลดโอกาสการก่ออาชญากรรมในอนาคต ประการที่ ๒ คือ ความเสมอภาคในการบำบัดรักษาสำหรับเยาวชนทุกคนในกระบวนการบำบัดรักษาที่เหมาะสมและการดำเนินงานคัดกรองที่มีประสิทธิภาพ ประการที่ ๓ คือ

การดำเนินงานในการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ของศาลให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดรักษา ประการที่ ๔ คือการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ประการที่ ๕ คือการดำเนินงานในกรณีที่มีความฉุกเฉินเร่งด่วนและการมีส่วนร่วมของชุมชน ประการที่ ๖ คือ ระบบการส่งต่อเยาวชนให้เข้ารับการบำบัดรักษาในสถานที่ที่เหมาะสมกับลักษณะการติดยาเสพติดหรือการนำเสนอบริการอื่น ๆ โดยสร้างเครือข่ายการดำเนินงานในส่วนอื่น ๆ ของสังคม และประการที่ ๗ คือการอำนวยความสะดวกในการให้คำแนะนำเพื่อให้การดำเนินงานมีความสมบูรณ์เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่ประสบความสำเร็จ

บทที่ ๓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษา “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” เป็นการศึกษาแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของการกระทำความผิด ลักษณะและพฤติกรรมกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรการทางสังคมและเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด วิธีการศึกษาวิจัย ดังนี้

๓.๑ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

สถานการณ์ปัญหาหายาเสพติดในประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบันถือได้ว่าทวีความรุนแรง มีการเผยแพร่ขยายและส่งผลกระทบต่อด้านลบไปสู่ทุกภาคส่วนของสังคมไทย และยังเป็นที่ยอมรับถึงสาเหตุของปัญหาทางสังคมตั้งแต่ระดับอย่างปัญหาครอบครัว ปัญหาสังคม ชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์ และที่สำคัญยิ่งลูกหลานเป็นปัญหาอาชญากรรมที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั่วไป รวมถึงยังส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินส่วนรวมของประเทศ จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนต้องให้ความสนใจ ร่วมกันแก้ไขปัญหาหายาเสพติดกันอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ตาม พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ ระบุว่า “ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดถือว่าเป็นวงจรที่กว้างมาก ทำให้มีบุคคลจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง วัยเด็ก เยาวชน วัยทำงาน วัยเกษียณอายุ หรือวัยชรา และประกอบด้วยหลากหลายอาชีพ เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างง่ายดายซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติสนใจที่จะศึกษาวิจัยการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในส่วนของเด็กและเยาวชน ที่จะเติบโตเป็นอนาคตของชาติต่อไป เพื่อการให้ได้ข้อมูลเหล่านี้จำเป็นต้องศึกษาจากบุคคลที่มีประสบการณ์และสามารถเข้าถึงข้อมูลอย่างแท้จริงจากกลุ่มตัวอย่าง จึงใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

๓.๑.๑ ประชากรในการศึกษา

๓.๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

๓.๑.๓ วิธีการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑.๑ ประชากรในการศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรในการศึกษาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) จึงได้กลุ่มตัวอย่างซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการการวิจัย โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

- ๑) เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๒) ประชาชนทั่วไป
- ๓) เจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน
- ๔) บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๓.๑.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลมาพัฒนาเป็นแบบสอบถามซึ่งจะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณต่อไป ในการเก็บข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จึงได้สร้างแบบสัมภาษณ์ให้เหมาะสมดังนี้

๑) การศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตัวบทกฎหมาย ตลอดจนงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ได้ข้อมูลตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

๒) สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลจากกลุ่มประชากรในการศึกษา โดยจะกำหนดข้อคำถามเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นต่อมาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันปราบปรามการเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๓) เมื่อได้แบบสัมภาษณ์แล้วนำไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการที่มีความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัย เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถามเจาะลึกตรงตามประเด็นและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา

๔) นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุง แก้ไขและเพิ่มเติม เพื่อให้แบบสัมภาษณ์ให้ความสมบูรณ์และครบถ้วนมากที่สุด

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยแนวคำถามเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยของปัญหา เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามมาตรการทางสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และบทลงโทษตามกฎหมายในการกระทำผิดความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน (ปรากฏในภาคผนวก ก)

๓.๑.๓ วิธีการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ตัวต่อตัวกับผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยในการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้วิจัยได้ติดต่อกับผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนเพื่อขออนุญาตเข้าไปสัมภาษณ์ พร้อมกับส่งแบบสัมภาษณ์ให้ก่อนเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้มีการเตรียมข้อมูลให้พร้อม หลังจากที่ได้ทำการนัดหมายแล้วก็จะเข้าไปสัมภาษณ์โดยขออนุญาตบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลดิบในการวิจัยต่อไป

สำหรับกำหนดการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแต่ละคน จะใช้เวลาประมาณ ๑ ถึง ๒ ชั่วโมงต่อการสัมภาษณ์ตัวอย่างหนึ่งตัวอย่าง เมื่อกลุ่มตัวอย่างให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยก็จะทำการบันทึกเสียงของตัวอย่างไว้ เพื่อนำมาทำการถอดเทป จัดเก็บและวิเคราะห์ภายหลัง

๓.๑.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากที่ได้เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แล้วผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเตรียมข้อมูลดิบและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้คือ

๑) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

๒) การจัดวางระเบียบข้อมูลให้อยู่ในทิศทางเดียวกัน โดยให้สอดคล้องและตรงกับกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อให้สะดวกต่อการนำข้อมูลดิบมาสังเคราะห์และแปลผล ตลอดจนหาข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยเริ่มตั้งแต่การถอดเทป การตรวจสอบ การจัดเก็บ และการจัดระเบียบข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่พร้อมจะนำมาวิเคราะห์ต่อไป

๓) ทำการสรุปและอภิปรายผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น เพื่อนำไปใช้เป็นกรอบแนวคิดหรือกำหนดตัวแปรในการศึกษา สำหรับสร้างแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณต่อไป

๓.๒ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว งานวิจัยนี้เป็นการผสมผสานระหว่างงานวิจัยเชิงคุณภาพกับงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยข้อมูลจากงานวิจัยเชิงคุณภาพได้ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งจะทำให้ได้เครื่องมือที่มีความเที่ยงตรงน่าเชื่อถือและตรงกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยสำหรับขั้นตอนในการวิจัยเชิงปริมาณประกอบด้วยวิธีการดังนี้

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๒.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๒.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยวิธีสุ่มตัวอย่างจากประชากรศึกษาแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ด้วยการแบ่งประชากรออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวนเพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันปราบปราม มาตรการในการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อศึกษาถึงปัจจัยหรือสาเหตุ ลักษณะพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันปราบปราม การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน แล้วพิจารณาเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้น (Stratified Random Sampling) ซึ่งแบ่งพื้นที่ตามเขตรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติคือ กองบัญชาการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรภาค ๑-๙

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทำการศึกษา คำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๗% ที่มีขนาดประชากรจำนวนมากนับไม่ถ้วน ณ ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 3\%$ ขนาดตัวอย่างเท่ากับ ๑,๑๑๑ คน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนับจำนวนจึงกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ ๑,๒๐๐ คน ซึ่งเป็นจำนวนประชากรที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เพื่อให้ครอบคลุมประชากรตามหลักสถิติ และเป็นตัวแทนของประชากรทั่วประเทศอย่างแท้จริง โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

๑) กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่ กองบัญชาการตำรวจนครบาล (เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร) จำนวน ๑๒๐ ตัวอย่าง ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๑-๙ (เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีสถิติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสูง) ตำรวจภูธรภาคละ ๑๒๐ ตัวอย่าง รวม ๑,๐๘๐ ตัวอย่าง รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๒๐๐ ตัวอย่าง

๒) กลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไปในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล ๑๒๐ ตัวอย่าง ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๑-๙ ตำรวจภูธรภาคละ ๑๒๐ ตัวอย่าง รวม ๑,๐๘๐ ตัวอย่างรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๒๐๐ ตัวอย่าง

๓) กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่กองบัญชาการตำรวจนครบาล ๑๒๐ ตัวอย่าง ในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๑-๙ ตำรวจภูธรภาคละ ๑๒๐ ตัวอย่าง รวม ๑,๐๘๐ ตัวอย่างรวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น ๑,๒๐๐ ตัวอย่าง

๓.๒.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้สอดคล้องกับวิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้เลือกเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ซึ่งถูกพัฒนาหรือออกแบบให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

๑) การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และระเบียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดตัวแปรในการศึกษา และกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา

๒) นำกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษา และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้อมูลเบื้องต้นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานปราบปรามและงานสืบสวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

๓) ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นมาไปเสนอผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง และพิจารณาความเหมาะสมด้านการใช้ถ้อยคำ จากนั้นนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

๔) นำแบบสอบถามที่ได้พัฒนาขึ้นมาไปทดสอบเครื่องมือ (แบบสอบถาม) กับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ข้าราชการตำรวจ และประชาชนทั่วไป ที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มละ ๓๐ ตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค(Cronbach Alpha Coefficient) พบว่าแบบสอบถามสำหรับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้เท่ากับ ๐.๙๓๕ ประชาชนทั่วไป ๐.๙๔๓ และแบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้เท่ากับ ๐.๗๘๕

๕) นำผลการทดสอบไปปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ เพื่อจัดทำให้เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์หลังจากนั้นก็จะได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณต่อไป

แบบสอบถามเชิงปริมาณที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจำนวน ๓ ชุด

ชุดที่ ๑ แบบสอบถามสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด แบ่งเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list) ประกอบด้วย

- ก่อนที่จะเข้ามาอยู่สถานพินิจแห่งนี้ พักอาศัยอยู่ในจังหวัดใด เพศ อายุ การศึกษา สถานศึกษา การพักอาศัยอยู่ร่วมกับใคร ลักษณะที่พักอาศัย อาชีพของผู้ปกครอง สถานะภาพครอบครัว

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list) ประกอบด้วย

- เคยมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในลักษณะใด
- สาเหตุที่ทำให้มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- ระยะเวลาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

กรณีเป็นผู้จำหน่ายและขนยาเสพติดประกอบด้วย รายได้จากการขายยาเสพติด วิธีการจำหน่ายยาเสพติดในรูปแบบใด วิธีการจ่ายเงิน และห้วงเวลาการขาย

กรณีเป็นผู้เสพ ประกอบด้วย วิธีการซื้อขายในรูปแบบใด และวิธีการชำระเงิน และห้วงเวลาการซื้อขาย

เป็นทั้งผู้เสพและผู้จำหน่ายยาเสพติด ประกอบด้วย รายได้จากการขายยาเสพติด วิธีการจำหน่ายยาเสพติดในรูปแบบใด วิธีการจ่ายเงิน และห้วงเวลาการขาย

- หลังจากกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดแล้วได้กระทำความผิดในคดีอาญาอื่น

ส่วนที่ ๓ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ประกอบด้วย

- ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามและการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

ลักษณะคำถามในส่วนที่ ๒ เป็นคำถามที่แสดงระดับความเชื่อมั่น ตามเทคนิคลิเคอร์สเกล จะให้คะแนนเรียงลำดับและถือว่าคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่

<u>ระดับความเชื่อมั่น</u>	<u>ค่าน้ำหนักคะแนน</u>
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ ๑ คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ ๒ คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ ๓ คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ ๔ คะแนน
มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ ๕ คะแนน

ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูล โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้นเพื่อนำไปกำหนดช่วงของระดับความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการคำนวณทางสถิติ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \text{ค่าพิสัย/จำนวนชั้น} \\ &= (๕-๑)/๕ \\ &= ๐.๘ \end{aligned}$$

ผลการแบ่งระดับความเชื่อมั่น กำหนดออกเป็นช่วง ๆ ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่นน้อยที่สุด”
คะแนนเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่นน้อย”
คะแนนเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่นปานกลาง”
คะแนนเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่นมาก”
คะแนนเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่นมากที่สุด”

ส่วนที่ ๔ ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open - Ended)

ชุดที่ ๒ แบบสอบถามสำหรับประชาชนทั่วไป แบ่งเป็น ๓ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check - list) ประกอบด้วย

- จังหวัดที่พักอาศัย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ลักษณะชุมชนที่พักอาศัยในปัจจุบัน จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ที่เป็นเด็กและเยาวชน

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด เป็นคำถามที่แสดงระดับการมีส่วนร่วมตามเทคนิคลิเคอร์สเกล จะให้คะแนนเรียงลำดับ และถือว่าคะแนนเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่

ระดับการมีส่วนร่วม

ค่าน้ำหนักคะแนน

น้อยที่สุด

มีค่าเท่ากับ ๑ คะแนน

น้อย

มีค่าเท่ากับ ๒ คะแนน

ปานกลาง

มีค่าเท่ากับ ๓ คะแนน

มาก

มีค่าเท่ากับ ๔ คะแนน

มากที่สุด

มีค่าเท่ากับ ๕ คะแนน

ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูล โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้นเพื่อนำไปกำหนดช่วงของระดับความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการคำนวณทางสถิติ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \text{ค่าพิสัย/จำนวนชั้น} \\ &= (5-1)/5 \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ผลการแบ่งระดับการมีส่วนร่วม กำหนดออกเป็นช่วง ๆ ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐

อยู่ในเกณฑ์ “การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด”

คะแนนเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐

อยู่ในเกณฑ์ “การมีส่วนร่วมน้อย”

คะแนนเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐

อยู่ในเกณฑ์ “การมีส่วนร่วมปานกลาง”

คะแนนเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐

อยู่ในเกณฑ์ “การมีส่วนร่วมมาก”

คะแนนเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐

อยู่ในเกณฑ์ “การมีส่วนมากที่สุด”

ส่วนที่ ๓ ความเชื่อมั่นต่อการป้องกันปราบปรามการและการอำนวยความสะดวก ความยุติธรรมของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นคำถามที่แสดงระดับความเชื่อมั่นตามเทคนิคลิเคอร์สเกล จะให้คะแนนเรียงลำดับและถือว่าคะแนนเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่

<u>ระดับความเชื่อมั่น</u>	<u>ค่าน้ำหนักคะแนน</u>
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ ๑ คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ ๒ คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ ๓ คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ ๔ คะแนน
มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ ๕คะแนน

ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูล โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้นเพื่อนำไปกำหนดช่วงของระดับความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการคำนวณทางสถิติ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \text{ค่าพิสัย/จำนวนชั้น} \\ &= (๕-๑)/๕ \\ &= ๐.๘ \end{aligned}$$

ผลการแบ่งระดับความเชื่อมั่น กำหนดออกเป็นช่วง ๆ ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่นน้อยที่สุด”
คะแนนเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่นน้อย”
คะแนนเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่นปานกลาง”
คะแนนเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่นมาก”
คะแนนเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความเชื่อมั่น มากที่สุด”

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเพิ่มเติมซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open - Ended)

ชุดที่ ๓ แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายป้องกันปราบปรามและสายสืบสวน แบ่งเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check - list) ประกอบด้วย

- ยศ ตำแหน่ง สายงานที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน อายุราชการ และระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงาน

ส่วนที่ ๒ ปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการของเด็กและเยาวชนกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติดทั้งภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน

ส่วนที่ ๓ มาตรการในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปราม เด็กและเยาวชนกระทำผิดเกี่ยวกับคดียาเสพติด ประกอบด้วย

- มาตรการทางสังคม
- มาตรการในการป้องกันและปราบปราม

ลักษณะคำถามในส่วนของ ๒ และ ส่วนที่ ๓ เป็นคำถามที่แสดงความคิดเห็น ตามเทคนิค ลิเคอร์สเกล จะให้คะแนนเรียงลำดับและถือว่าคะแนนเป็นมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่

ระดับความคิดเห็น	ค่าน้ำหนักคะแนน
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ ๑ คะแนน
น้อย	มีค่าเท่ากับ ๒ คะแนน
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ ๓ คะแนน
มาก	มีค่าเท่ากับ ๔ คะแนน
มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ ๕ คะแนน

ในการวิเคราะห์และแปรผลข้อมูล โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้นเพื่อนำไป กำหนดช่วงของระดับความคิดเห็น โดยใช้สูตรการคำนวณทางสถิติ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \text{ค่าพิสัย/จำนวนชั้น} \\ &= (5-1)/5 \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ผลการแบ่งระดับความคิดเห็น กำหนดออกเป็นช่วง ๆ ดังต่อไปนี้

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ - ๑.๘๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความคิดเห็นน้อยที่สุด”
คะแนนเฉลี่ย ๑.๘๑ - ๒.๖๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความคิดเห็นน้อย”
คะแนนเฉลี่ย ๒.๖๑ - ๓.๔๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความคิดเห็นปานกลาง”
คะแนนเฉลี่ย ๓.๔๑ - ๔.๒๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความคิดเห็นมาก”
คะแนนเฉลี่ย ๔.๒๑ - ๕.๐๐	อยู่ในเกณฑ์ “ความคิดเห็นมากที่สุด”

ส่วนที่ ๔ ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด หรือความคิดเห็นเพิ่มเติมซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open - Ended)

๓.๒.๓ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลภาคสนามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีเครื่องมือ ๒ ประเภท คือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

๑) จัดประชุมข้าราชการตำรวจที่ร่วมกันเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อชี้แจงถึง วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย รูปแบบและขั้นตอนในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ข้อพึงระวังในการ ปฏิบัติในการเก็บข้อมูล และการบันทึกข้อมูลตามโปรแกรม

๒) จำแนกประเภท แจกจ่ายแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้กับทีมงานที่ร่วมเก็บ ข้อมูล เพื่อตรวจเช็คจำนวนและประเภทให้ถูกต้องตามพื้นที่

๓) รวบรวมแบบสอบถามจากการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยทำการตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำแนกแบบสอบถาม และบันทึกข้อมูลด้วยโปรแกรมประมวลผล

๔) รวบรวมแบบสัมภาษณ์จากการสัมภาษณ์ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสรุปข้อมูลตามแบบสัมภาษณ์

๕) การบรรณาธิกรณข้อมูล (Data editing) โดยนำข้อมูลมาตรวจสอบ แก้ไข รวบรวม และดำเนินการสรุปรายงานเป็นรูปเล่ม เพื่อเผยแพร่นำเสนอต่อไป

๓.๒.๔ การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะดำเนินการเมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างและนำมาตรวจสอบความถูกต้อง หากแบบสอบถามใดไม่สมบูรณ์หรือมีความขัดแย้งว่าตัวอย่างไม่ได้ตั้งใจในการตอบคำถาม ก็จะถูกตัดทิ้งไม่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากนั้นจึงดำเนินการบันทึกข้อมูลดิบลงในไฟล์ข้อมูล เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับวิเคราะห์และประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป โดยจะมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนที่จะทำการวิเคราะห์

๑) วิเคราะห์เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป ระดับความคิดเห็น ระดับความเชื่อมั่นของกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอผลการศึกษา

๒) วิเคราะห์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะโดยการพรรณานี้เนื้อหา

๓.๒.๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ทำการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคล โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency), ร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรใช้ One-way Anova เพื่อนำเสนอลักษณะทั่วไปของตัวอย่าง และระดับความคิดเห็นของตัวอย่าง ตลอดจนข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นในการแปรผลคะแนนที่ได้จากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามแล้วใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มทั้งหมดเป็นเกณฑ์

บทที่ ๔ ผลการศึกษา

โครงการวิจัย “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” แบ่งออกเป็น ๓ ส่วน

ส่วนที่ ๑ ผลการศึกษาข้อมูลจากการสำรวจหรือจากการวิจัยเชิงปริมาณ

ส่วนที่ ๒ การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรกับลักษณะพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด

ส่วนที่ ๓ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เพื่อทราบการเข้าสู่กระบวนการ ยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ปัญหาอุปสรรคและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามปัญหา ยาเสพติดที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน

๔.๑ ผลการศึกษาข้อมูลจากการสำรวจหรือจากการวิจัยเชิงปริมาณ

๔.๑.๑ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจเด็กและเยาวชน

๑) ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชน

ตารางที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจเด็กและเยาวชน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = ๑,๑๘๗)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๑. พื้นที่พักอาศัย		
ภาค ๑	๑๔๕	๑๒.๒๒
ภาค ๒	๑๓๑	๑๑.๐๔
ภาค ๓	๑๕๙	๑๓.๔๐
ภาค ๔	๑๒๐	๑๐.๑๑
ภาค ๕	๑๑๕	๙.๖๙
ภาค ๖	๘๐	๖.๗๔
ภาค ๗	๑๑๑	๙.๓๕
ภาค ๘	๑๑๓	๙.๕๒
ภาค ๙	๙๗	๘.๑๗
บช.น.	๑๑๖	๙.๗๗

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = ๑,๑๘๗)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๒. เพศ		
๑) ชาย	๑,๑๑๗	๙๔.๑๐
๒) หญิง	๗๐	๕.๙๐
๓. อายุ		
๑) ไม่เกิน ๑๒ ปี	๑	๐.๐๘
๒) ๑๓ - ๑๕ ปี	๑๕๑	๑๒.๗๒
๓) ๑๖ - ๑๘ ปี	๑,๐๑๖	๘๕.๕๙
๔) มากกว่า ๑๘ ปีขึ้นไป	๑๙	๑.๖๐
๔. การศึกษา		
๑) ประถมศึกษา	๔๒๑	๓๕.๕๗
๒) มัธยมศึกษาตอนต้น	๕๖๕	๔๗.๖๐
๓) มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	๑๓๙	๑๑.๗๑
๔) อนุปริญญา/ปวส.	๒	๐.๑๗
๕) ออกระหว่างเรียน	๖๐	๕.๐๖
๕. สถานที่ศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในสังกัด		
๑) รัฐบาล	๙๕๘	๘๐.๗๑
๒) เอกชน	๒๒๙	๑๙.๒๙
๖. อาศัยอยู่ร่วมกับใคร		
๑) อยู่กับครอบครัว (พ่อ-แม่)	๘๔๙	๗๑.๕๒
๒) อยู่กับญาติ (ลุง/ป้า/น้า/อา/พี่)	๒๑๕	๑๘.๑๑
๓) อยู่กับเพื่อน/คนรัก	๕๒	๔.๓๘
๔) ตามลำพัง	๑๔	๑.๑๘
๕) ไม่ตอบ	๕๗	๔.๘๐

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = ๑,๑๘๗)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๗. ประเภทที่พักอาศัย		
๑) ชุมชนเมือง	๔๓๙	๓๖.๙๘
๒) ชุมชนชนบท	๕๙๘	๕๐.๓๘
๓) ชุมชนแออัด	๔๗	๓.๙๖
๔) บ้านจัดสรร/คอนโดมิเนียม/หอพัก	๘๗	๗.๓๓
๕) ไม่ตอบ	๑๖	๑.๓๕
๘. อาชีพผู้ปกครอง		
๑) เกษตรกร	๒๘๖	๒๔.๐๙
๒) ลูกจ้างชั่วคราว/รับจ้างทั่วไป	๔๐๖	๓๔.๒๐
๓) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๒๔๐	๒๐.๒๒
๔) พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	๑๖๖	๑๓.๙๘
๕) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๓๔	๒.๘๖
๖) ว่างาน	๒๘	๒.๓๖
๗) ไม่ตอบ	๒๗	๒.๒๗
๙. สถานภาพครอบครัว		
๑) พ่อแม่อยู่ร่วมกัน	๕๒๘	๔๔.๔๘
๒) พ่อแม่แยกกันอยู่/หย่าร้าง	๕๔๖	๔๖.๐๐
๓) พ่อ/แม่เสียชีวิต	๙๑	๗.๖๗
๔) ไม่ตอบ	๒๒	๑.๘๕

จากตารางที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บช.น. ทั้งหมดจำนวน ๑,๑๘๗ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน ๑,๑๑๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๑๐ มีอายุระหว่าง ๑๖ - ๑๘ ปี จำนวน ๑,๐๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๕๙ กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๕๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๖๐ ซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดของรัฐบาล จำนวน ๙๕๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๗๑ ส่วนใหญ่พักอาศัยกับครอบครัว (พ่อ-แม่) จำนวน ๘๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๕๒ ประเภทที่พักอาศัยเป็นชุมชนชนบท จำนวน ๕๙๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๓๘ ผู้ปกครองประกอบอาชีพลูกจ้างชั่วคราว/รับจ้างทั่วไป จำนวน ๔๐๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๒๐ และสถานภาพครอบครัวพ่อแม่แยกกันอยู่/หย่าร้าง

จำนวน ๕๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๐๐ หมายถึงกลุ่มตัวอย่างในภาค ๖ มีจำนวนไม่ครบตามกำหนด (๑๒๐ คน) เนื่องจากสถิติการเกิดคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีน้อย และ ภ.จว.สุโขทัยไม่มีสถานแรกรับเด็กและเยาวชนจึงต้องส่งต่อเด็กและเยาวชนไปยังสถานแรกรับของ ภ.จว.พิษณุโลก

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ตารางที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พฤติกรรมกรรมการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	จำนวน (n = ๑,๑๘๗)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๑. เคยทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประเภท		
๑) ยาบ้า	๑,๐๐๐	๘๔.๒๕
๒) ไอซ์	๔๙๒	๔๑.๔๕
๓) เฮโรอีน	๔๗	๓.๙๖
๔) กัญชา	๔๕๕	๓๘.๓๓
๕) ใบกระท่อม	๓๓๑	๒๗.๘๙
๖) อื่น ๆ (กาว ยาแก้ไอ)	๕๓	๔.๔๗
๒. กรรมการทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในลักษณะใด		
๑) เป็นผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย	๒๓๖	๑๙.๘๘
๒) เป็นผู้เสพ	๔๕๐	๓๗.๙๑
๓) เป็นทั้งผู้ครอบครองเพื่อจำหน่ายและเสพ	๔๔๖	๓๗.๕๗
๔) เป็นเด็กเดินยา	๔๖	๓.๘๘
๕) อื่น ๆ (รับผิดแทน)	๙	๐.๗๖
๓. สาเหตุการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด		
๑) พักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุม/หรือมีการค้าขายยาเสพติด	๓๙๑	๓๒.๙๔
๒) มีสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๙๗	๘.๑๗
๓) ครอบครัวมีฐานะยากจน/ต้องการหารายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว	๑๖๒	๑๓.๖๕
๔) ครอบครัวแตกแยก/พ่อแม่หย่าร้างหรือแยกกันอยู่	๑๗๗	๑๔.๙๑
๕) ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่	๑๓๑	๑๑.๐๔
๖) เพื่อนชักชวน	๗๕๙	๖๓.๙๔
๗) ต้องการหารายได้ด้วยตนเอง	๔๔๑	๓๗.๑๕

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

พฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	จำนวน (n = ๑,๑๘๗)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๓. สาเหตุการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด(ต่อ)		
๘) อายากรู้/อยากทดลอง	๗๘๕	๖๖.๑๓
๙) ปัญหาส่วนตัว (ความรัก/การเรียน/โรคประจำตัว)	๑๖๐	๑๓.๔๘
๑๐) ไม่ตอบ	๒๗	๒.๒๗
๔. ระยะเวลาที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด		
๑) ไม่เกิน ๑ ปี	๖๐๐	๕๐.๕๕
๒) ๑ - ๒ ปี	๓๗๐	๓๑.๑๗
๓) ๓ - ๔ ปี	๑๖๖	๑๓.๙๘
๔) ๔ ปีขึ้นไป	๕๑	๔.๓๐
๕. มีรายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้ง		
๑) ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท	๑๘๔	๑๕.๕๐
๒) ๑,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท	๒๗๒	๒๒.๙๑
๓) ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑๔๐	๑๑.๗๙
๔) ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท	๔๙	๔.๑๓
๕) ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๔๐	๓.๓๗
๖) ๒๐,๐๐๑ ขึ้นไป	๕๒	๔.๓๘
๖. วิธีการขายยาเสพติด		
๑) ทางโซเชียลมีเดีย (เฟซบุ๊ก/ไลน์) แล้วนัดหมายสถานที่	๒๙๔	๒๔.๗๗
๒) ทางโทรศัพท์แล้วนัดหมายสถานที่	๓๗๖	๓๑.๖๘
๓) โดยตรง	๑๑๔	๙.๖๐
๔) โดยผ่านคนกลาง (มีเด็กเดินยา)	๑๐๕	๘.๘๕
๕) ไม่ตอบ	๗	๐.๕๙
๗. ได้รับเงินในการขายยาเสพติดโดยวิธี		
๑) เงินสด	๖๔๑	๕๔.๐๐
๒) การโอนเข้าบัญชีธนาคาร	๑๒๘	๑๐.๗๘
๓) ทรัพย์สิน/สิ่งของมีค่า	๔๔	๓.๗๑
๔) ไม่ตอบ	๖	๐.๕๑

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

พฤติกรรมกรกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	จำนวน (n = ๑,๑๘๗)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๘. ห้วงเวลาที่มีการขายยาเสพติด		
๑) ๐๐.๐๑ - ๐๖.๐๐ น.	๕๔	๔.๕๕
๒) ๐๖.๐๑ - ๑๒.๐๐ น.	๔๕	๓.๗๙
๓) ๑๒.๐๑ - ๑๘.๐๐ น.	๒๓	๑.๙๔
๔) ๑๘.๐๑ - ๒๔.๐๐ น.	๖๑	๕.๑๔
๕) แล้วแต่โอกาส	๕๕๔	๔๖.๖๗
๙. วิธีการซื้อขายยาเสพติด		
๑) ทางโซเชียลมีเดีย (เฟซบุ๊ก/ไลน์) แล้วนัดหมายสถานที่	๒๗๖	๒๓.๒๕
๒) ทางโทรศัพท์แล้วนัดหมายสถานที่	๔๓๓	๓๖.๔๘
๓) โดยตรง	๒๓๓	๑๙.๖๓
๔) โดยผ่านคนกลาง (มีเด็กเดินยา)	๑๑๐	๙.๒๗
๕) ไม่ตอบ	๑๖	๑.๓๕
๑๐. ได้รับเงินในการซื้อขายยาเสพติดโดยวิธี		
๑) เงินสด	๗๘๕	๖๖.๑๓
๒) การโอนเข้าบัญชีธนาคาร	๑๖๕	๑๓.๙๐
๓) ทرفฟ์สิน/สิ่งของมีค่า	๒๓	๑.๙๔
๔) ไม่ตอบ	๑๘	๑.๕๒
๑๑. ห้วงเวลาที่มีการซื้อขายยาเสพติด		
๑) ๐๐.๐๑ - ๐๖.๐๐ น.	๓๘	๓.๒๐
๒) ๐๖.๐๑ - ๑๒.๐๐ น.	๕๙	๔.๙๗
๓) ๑๒.๐๑ - ๑๘.๐๐ น.	๓๘	๓.๒๐
๔) ๑๘.๐๑ - ๒๔.๐๐ น.	๘๔	๗.๐๘
๕) แล้วแต่โอกาส	๗๓๒	๖๑.๖๗

ตารางที่ ๒ (ต่อ)

พฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	จำนวน (n = ๑,๑๘๗)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๑๒) ได้กระทำความผิดในคดีอื่น ๆ		
๑) ลักทรัพย์	๑๓๖	๑๑.๔๖
๒) วิ่งราวทรัพย์	๑๕	๑.๒๖
๓) ชิงทรัพย์	๗	๐.๕๙
๔) ปล้นทรัพย์	๑๒	๑.๐๑
๕) ฆาตกรรม	๑๓	๑.๑๐
๖) การข่มขืนกระทำชำเรา	๓๒	๒.๗๐
๗) การใช้ความรุนแรง/การทำร้ายร่างกาย	๗๓	๖.๑๕
๘) อื่น ๆ (เฉพาะคดียาเสพติด เป็นต้น)	๓๙๐	๓๒.๘๖

จากตารางที่ ๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดในคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บช.น. ทั้งหมดจำนวน ๑,๑๘๗ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในประเภทยาบ้า จำนวน ๑,๐๐๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๒๕ ซึ่งมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในลักษณะเป็นผู้เสพ ๔๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๙๑ และผู้ครอบครองเพื่อจำหน่ายและเสพยา จำนวน ๔๔๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๗ ซึ่งมีสาเหตุการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจากการอยากรู้/อยากรทดลอง จำนวน ๗๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๑๓ ระยะเวลาที่เข้าไปเกี่ยวข้องไม่เกิน ๑ ปี จำนวน ๖๐๐ คน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ขายหรือผู้ขนยาเสพติดมีรายได้จากการขาย/ขนยาเสพติด ๑,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท ต่อครั้ง จำนวน ๒๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๙๑ มีวิธีการขายทางโทรศัพท์ แล้วนัดหมายสถานที่รับยาเสพติด จำนวน ๓๗๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖๘ โดยใช้เงินสดในการขาย จำนวน ๖๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๐ ห้วงเวลาที่มีการขายคือ แล้วแต่โอกาสหรือขายในเวลาไหนก็ได้แล้วแต่สะดวก จำนวน ๕๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๖๗ กรณีเป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เสพ มีวิธีการซื้อยาเสพติดโดยทางโทรศัพท์แล้วนัดหมายสถานที่รับยาเสพติด จำนวน ๔๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๘ โดยใช้เงินสดในการซื้อยาเสพติด จำนวน ๗๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๑๓ ห้วงเวลาที่มีการซื้อยาเสพติด คือ แล้วแต่โอกาสหรือขายในเวลาไหนก็ได้แล้วแต่สะดวก จำนวน ๗๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๖๗ สำหรับการกระทำความผิดในคดีอื่นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้กระทำความผิดในคดีอื่น โดยจะกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างเดียว จำนวน ๓๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘๖ และมีพฤติกรรมกระทำความผิดในคดีลักทรัพย์ จำนวน ๑๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔๖

๓) ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

ตารางที่ ๓ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวม

ความเชื่อมั่น	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับความเชื่อมั่น
๑.ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปราม	๓.๒๑	๑.๑๘	๖๔.๒๘	เชื่อมั่นปานกลาง
๒.การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน	๓.๐๖	๑.๑๗	๖๑.๑๘	เชื่อมั่นปานกลาง
รวม	๓.๑๔	๑.๑๘	๖๒.๗๓	เชื่อมั่นปานกลาง

จากตารางที่ ๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ของกลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บข.น. จำนวน ๑,๑๘๗ คน ในภาพรวมมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๔ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๘ โดยในด้านประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปราม กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๘ และในด้านการอำนวยความสะดวก กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๖ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๘

ตารางที่ ๔ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อความคำถาม	ระดับความเชื่อมั่น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปราม						๓.๒๑	๑.๑๘	๖๔.๒๘
๑. ท่านเคยเห็น/ทราบ ว่าประชาชนให้ข้อมูลเบาะแสยาเสพติดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ	๒๔๓	๒๕๘	๔๕๐	๑๕๓	๘๓	๒.๖๔	๑.๑๕	๕๒.๘๔
๒. ท่านเคยเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจออกตรวจตามโรงเรียน หอพัก ร้านเกม/อินเทอร์เน็ต	๑๑๐	๑๗๒	๓๔๘	๓๗๑	๑๘๖	๓.๓๐	๑.๑๗	๖๕.๙๑

ตารางที่ ๔ (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับความเชื่อมั่น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๓. ท่านเคยเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปจัดอบรมโครงการแดร์ หรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียนหรือชุมชนที่ท่านพักอาศัย	๑๔๘	๒๓๑	๓๑๘	๓๑๗	๑๗๓	๓.๑๑	๑.๒๔	๖๒.๒๙
๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการจับกุมเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสพหรือผู้จำหน่ายยาเสพติดอย่างจริงจัง	๗๒	๗๗	๒๕๗	๓๘๗	๓๙๔	๓.๘๐	๑.๑๕	๗๖.๐๗
การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน						๓.๐๖	๑.๑๗	๖๑.๑๘
๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติให้กับเด็กและเยาวชนก่อนดำเนินการสอบสวน	๑๒๒	๒๑๖	๔๓๘	๓๑๕	๙๖	๓.๐๔	๑.๐๙	๖๐.๗๙
๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการสอบสวนโดยมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน เช่น พนักงานอัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น	๑๗๑	๒๒๘	๓๘๕	๒๙๑	๑๑๒	๒.๙๕	๑.๑๘	๕๙.๐๗
๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ในการสืบสวนจับกุมคดียาเสพติดด้วยความเป็นธรรม	๑๐๓	๑๖๘	๔๐๑	๓๒๘	๑๘๗	๓.๒๘	๑.๑๕	๖๕.๕๓
๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีการรับเงินใต้โต๊ะ	๑๙๓	๒๒๘	๓๖๒	๒๓๔	๑๗๐	๒.๙๗	๑.๒๗	๕๙.๓๓
รวม						๓.๑๔	๑.๑๗	๖๒.๗๓

จากตารางที่ ๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดของกลุ่มตัวอย่างซึ่งอยู่ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บข.น. จำนวน ๑,๑๘๗ คน ในภาพรวมมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” โดยในด้านประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามกลุ่มตัวอย่าง มีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๘ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ระดับความเชื่อมั่นมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการจับกุมเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสพหรือผู้จำหน่ายยาเสพติดอย่างจริงจัง มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๐๗ รองลงมา คือ กลุ่มตัวอย่างเคยเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจออกตรวจตามโรงเรียน หอพัก ร้านเกม/อินเทอร์เน็ต มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๐ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๕๑ กลุ่มตัวอย่างเคยเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปจัดอบรมโครงการแดร์ หรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียนหรือชุมชนที่ท่านพักอาศัย มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๒๙ และกลุ่มตัวอย่างเคยเห็น/ทราบว่ามีประชาชนให้ข้อมูลเบาะแสยาเสพติดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีค่าเฉลี่ย ๒.๖๔ คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๘๔ ตามลำดับ ส่วนในด้านการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๖ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๘ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า

ระดับความเชื่อมั่นมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ในการสืบสวนจับกุมคดียาเสพติดด้วยความเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๘ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๕๓ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติให้กับเด็กและเยาวชนก่อนดำเนินการสอบสวน มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๔ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗๙ เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีการรับเงินใต้โต๊ะ มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๗ คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓๓ และเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการสอบสวนโดยมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน เช่น พนักงานอัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๕ คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐๗ ตามลำดับ

๔.๑.๒ กลุ่มตัวอย่างประชาชนทั่วไป

๑) ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

ตารางที่ ๕ ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = ๑,๒๐๘)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๑. พื้นที่พักอาศัย		
ภาค ๑	๑๒๐	๙.๙๓
ภาค ๒	๑๒๐	๙.๙๓
ภาค ๓	๑๒๐	๙.๙๓
ภาค ๔	๑๒๑	๑๐.๐๒
ภาค ๕	๑๒๒	๑๐.๑๐
ภาค ๖	๑๒๑	๑๐.๐๒
ภาค ๗	๑๒๓	๑๐.๑๘
ภาค ๘	๑๒๑	๑๐.๐๒
ภาค ๙	๑๒๐	๙.๙๓
บช.น.	๑๒๐	๙.๙๓
๒. เพศ		
๑) ชาย	๕๘๓	๔๘.๒๖
๒) หญิง	๖๒๕	๕๑.๗๔
๓. อายุ		
๑) ไม่เกิน ๒๐ ปี	๑๔๙	๑๒.๓๓
๒) ๒๑ - ๓๐ ปี	๒๗๒	๒๒.๕๒
๓) ๓๑ - ๔๐ ปี	๒๖๔	๒๑.๘๕
๔) ๔๑ - ๕๐ ปี	๒๗๑	๒๒.๔๓
๕) ๕๑ - ๖๐ ปี	๑๘๙	๑๕.๖๕
๖) ตั้งแต่ ๖๑ ปีขึ้นไป	๖๓	๕.๒๒

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = ๑,๒๐๘)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๔. สถานภาพ		
๑) โสด	๕๕๖	๔๕.๒๐
๒) สมรส	๕๕๐	๔๕.๕๓
๓) หย่า/หม้าย	๙๐	๗.๔๕
๔) อื่น ๆ (แยกกันอยู่แต่ไม่ได้หย่าร้าง)	๒๒	๑.๘๒
๕. การศึกษา		
๑) ประถมศึกษา	๑๔๙	๑๒.๓๓
๒) มัธยมศึกษา/ปวช.	๓๓๔	๒๗.๖๕
๓) ปวส./อนุปริญญา	๑๕๙	๑๓.๑๖
๔)ปริญญาตรี	๔๖๕	๓๘.๔๙
๕) สูงกว่าปริญญาตรี	๙๒	๗.๖๒
๖) ไม่ตอบ	๙	๐.๗๕
๖. อาชีพหลัก		
๑) เกษตรกร	๑๑๗	๙.๖๙
๒) ลูกจ้างชั่วคราว/รับจ้างทั่วไป	๑๖๐	๑๓.๒๕
๓) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	๒๒๖	๑๘.๗๑
๔) พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท	๑๗๒	๑๔.๒๔
๕) รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	๒๘๒	๒๓.๓๔
๖) ว่างาน	๒๓	๑.๙๐
๗) กำลังศึกษาอยู่	๑๗๐	๑๔.๐๗
๘) ไม่ตอบ	๕๘	๔.๘๐
๗. ลักษณะชุมชนที่พักอาศัยในปัจจุบัน		
๑) ชุมชนเมือง	๖๒๔	๕๑.๖๖
๒) ชุมชนชนบท	๓๓๑	๒๗.๔๐
๓) ชุมชนแออัด	๑๔	๑.๑๖
๔) บ้านจัดสรร/คอนโดมิเนียม/หอพัก	๑๙๗	๑๖.๓๑
๕) ไม่ตอบ	๔๒	๓.๔๘

ตารางที่ ๕ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = ๑,๒๐๘)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๘. จำนวนสมาชิกภายในครอบครัวที่เป็นเด็กและเยาวชน		
๑) ๑ คน	๒๖๔	๒๑.๘๕
๒) ๒ คน	๒๗๙	๒๓.๑๐
๓) ๓ คน	๑๕๐	๑๒.๔๒
๔) ๔ คน ขึ้นไป	๒๓๕	๑๙.๔๕
๕) ไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นเด็กและเยาวชน	๒๘๐	๒๓.๑๘

จากตารางที่ ๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประชาชน ซึ่งพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บช.น. ทั้งหมดจำนวน ๑,๒๐๘ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๖๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๗๔ มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี จำนวน ๒๗๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๒ สถานภาพสมรส จำนวน ๕๕๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๕๓ การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน ๔๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๔๙ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๒๘๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๔ ประเภทที่พักอาศัยเป็นชุมชนเมือง จำนวน ๖๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๖๖ และไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นเด็กและเยาวชน จำนวน ๒๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑๘

๒) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ตารางที่ ๖ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ข้อความ	ระดับความเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๑. ท่านเข้าร่วม ปรีกษา หรือ กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทำการศึกษาวเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๓๑๓	๓๓๔	๔๐๕	๑๑๙	๓๗	๒.๓๗	๑.๐๖	๔๗.๓๐
๒. ท่านมีส่วนร่วมกับโรงเรียน/ชุมชน/ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชน ไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๘๑	๒๖๓	๔๕๔	๒๒๙	๘๑	๒.๘๑	๑.๑๑	๕๖.๑๓

ข้อความคำถาม	ระดับความเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๓. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เบาะแส เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานภาครัฐ	๒๘๙	๓๓๓	๓๕๖	๑๗๘	๕๒	๒.๔๘	๑.๑๓	๔๙.๕๙
๔. ท่านมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน	๒๑๖	๓๐๒	๔๓๘	๑๙๔	๕๘	๒.๖๕	๑.๐๙	๕๒.๙๘
๕. ท่านร่วมฝึกอบรม ให้ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน	๓๑๐	๓๐๒	๓๕๒	๑๙๖	๔๘	๒.๔๘	๑.๑๕	๔๙.๕๗
๖. ท่านมีส่วนร่วม ติดตามและประเมินผล ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ	๓๑๓	๓๒๓	๓๕๖	๑๖๙	๔๗	๒.๔๓	๑.๑๓	๔๘.๖๔
รวม						๒.๕๔	๑.๑๑	๕๐.๗๐

จากตารางที่ ๖ ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกลุ่มตัวอย่างประชาชนซึ่งพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บข.น. จำนวน ๑,๒๐๘ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ “มีส่วนร่วมน้อย” มีค่าเฉลี่ย ๒.๕๔ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗๐ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ “มีส่วนร่วมปานกลาง” ในประเด็นการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน/ชุมชน/ผู้ปกครอง และเจ้าหน้าที่ตำรวจสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชน ไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และประเด็นการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๒.๘๑ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๑๓ และมีค่าเฉลี่ย ๒.๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๙๘ ตามลำดับ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นต่อระดับการมีส่วนร่วมอยู่เกณฑ์ “มีส่วนร่วมน้อย” ในประเด็นการให้ข้อมูล เบาะแสเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานภาครัฐอยู่ในเกณฑ์ มีค่าเฉลี่ย ๒.๔๘ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๙ การร่วมฝึกอบรม ให้ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน มีค่าเฉลี่ย ๒.๔๘ คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๕๗ การมีส่วนร่วม ติดตาม และประเมินผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ มีค่าเฉลี่ย ๒.๔๓ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๖๔ และในประเด็นการเข้าร่วม ปรึกษาหารือ กับเจ้าตำรวจ และทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย ๒.๓๗ คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๓๐

๒) ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

ตารางที่ ๗ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวม

ข้อความ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับความเชื่อมั่น
๑.ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปราม	๒.๙๕	๑.๐๕	๕๘.๙๔	ปานกลาง
๒.ความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวก	๓.๑๑	๐.๙๙	๖๒.๑๑	ปานกลาง
รวม	๓.๐๓	๑.๐๒	๖๐.๕๓	ปานกลาง

จากตารางที่ ๗ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างประชาชนซึ่งพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บช.น. จำนวน ๑,๒๐๘ คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕๓ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” เหมือนกันทั้ง ๒ ประเด็น โดยในประเด็นประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามมีค่าเฉลี่ย ๒.๙๕ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙๔ และความเชื่อมั่นในการอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๑๑

ตารางที่ ๘ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ในด้านประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปราม

ข้อความ	ระดับความเชื่อมั่น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานความร่วมมือจากประชาชนในการให้ข้อมูล เบาะแส เพื่อสืบสวนดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๔๑	๒๖๕	๔๗๖	๒๖๕	๖๑	๒.๘๗	๑.๐๔	๕๗.๓๕
๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อป้องกันปราบปรามยาเสพติด	๑๐๗	๒๒๘	๔๙๐	๓๐๖	๗๗	๓.๐๑	๑.๐๓	๖๐.๓๐

ตารางที่ ๘ (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับความเชื่อมั่น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และผลกระทบของยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ	๑๔๐	๒๘๔	๔๔๘	๒๖๔	๗๒	๒.๘๗	๑.๐๗	๕๗.๔๒
๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสืบสวน ดำเนินคดี และขยายผลเพื่อจับกุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๑๐๙	๒๒๗	๔๗๘	๓๐๒	๙๒	๓.๐๓	๑.๐๕	๖๐.๖๘
รวม						๒.๙๕	๑.๐๕	๕๘.๙๔

จากตารางที่ ๘ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ในด้านความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจของกลุ่มตัวอย่างประชาชนซึ่งพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ภาค ๑-๙ และ บช.น. จำนวน ๑,๒๐๘ คน กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๕ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙๔ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” เหมือนกันทุกประเด็น โดยในประเด็นมีระดับความเชื่อมั่นสูงที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสืบสวน ดำเนินคดี และขยายผลเพื่อจับกุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๖๘ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อป้องกันปราบปรามยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๓๐ เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และผลกระทบของยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ย ๒.๘๗ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๔๒ และ เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานความร่วมมือจากประชาชนในการให้ข้อมูล เบาะแสเพื่อสืบสวนดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ค่าเฉลี่ย ๒.๘๗ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๙ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ในด้านการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน

ข้อความถาม	ระดับความเชื่อมั่น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๖๔	๑๖๘	๕๒๘	๓๔๒	๑๐๖	๓.๒๑	๐.๙๗	๖๔.๒๗
๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างถูกต้อง เป็นธรรมและเท่าเทียมกัน	๑๐๓	๑๗๙	๕๓๑	๓๐๗	๘๘	๓.๐๘	๑.๐๑	๖๑.๖๒
๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ	๙๘	๒๐๙	๕๔๗	๒๖๙	๘๕	๓.๐๓	๑.๐๐	๖๐.๕๖
๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างรวดเร็ว ตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด	๗๑	๒๑๗	๕๓๕	๒๙๒	๙๓	๓.๑๐	๐.๙๘	๖๑.๙๗
รวม						๓.๑๑	๐.๙๙	๖๒.๑๑

จากตารางที่ ๙ ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดในด้านการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจของกลุ่มตัวอย่างประชาชนซึ่งพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ภาค ๑-๙ และ บช.น. จำนวน ๑,๒๐๘ คน กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๑๑ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่าตัวอย่างมีระดับเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” เหมือนกันทุกประเด็น โดยในประเด็นที่มีระดับความเชื่อมั่นสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีค่าเฉลี่ย ๓.๒๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๗ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างรวดเร็ว ตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๐ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๙๗ เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และเท่าเทียมกัน มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๘ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๖๒ และเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕๖ ตามลำดับ

๔.๑.๓ กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน

๑) ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน

ตารางที่ ๑๐ ข้อมูลทั่วไปของของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = ๑,๒๑๔)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๑. พื้นที่พักอาศัย		
ภาค ๑	๑๒๐	๙.๘๘
ภาค ๒	๑๒๐	๙.๘๘
ภาค ๓	๑๒๑	๙.๙๗
ภาค ๔	๑๒๐	๙.๘๘
ภาค ๕	๑๒๖	๑๐.๓๘
ภาค ๖	๑๒๐	๙.๘๘
ภาค ๗	๑๒๓	๑๐.๑๓
ภาค ๘	๑๒๒	๑๐.๐๕
ภาค ๙	๑๒๐	๙.๘๘
บช.น.	๑๒๒	๑๐.๐๕
๒. ชั้นยศ		
ส.ต.ต.-ส.ต.อ.	๓๔๐	๒๘.๐๑
จ.ส.ต.- ด.ต.	๕๘๙	๔๘.๕๒
ร.ต.ต.-ร.ต.อ.	๒๔๕	๒๐.๑๘
พ.ต.ต-พ.ต.อ.	๔๐	๓.๒๙
พ.ต.อ. พิเศษขึ้นไป	๐	๐.๐๐
๓. ตำแหน่ง		
๑) ผู้บังคับหมู่	๙๑๖	๗๕.๔๕
๒) รองสารวัตร	๒๕๕	๒๑.๐๐
๓) สารวัตร	๓๖	๒.๙๗
๔) รองผู้กำกับการ	๗	๐.๕๘
๕) ผู้กำกับการ	๐	๐.๐๐
๖) สูงกว่าผู้กำกับการขึ้นไป	๐	๐.๐๐

ตารางที่ ๑๐ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = ๑,๒๑๔)	ร้อยละ (๑๐๐.๐๐)
๔. สายงานที่ท่านปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน		
๑) ป้องกันปราบปราม	๙๑๒	๗๕.๑๒
๒) สืบสวน	๓๐๒	๒๔.๘๘
๕. อายุราชการ		
๑) ไม่เกิน ๑๐ ปี	๔๓๓	๓๕.๖๗
๒) ๑๑ - ๒๐ ปี	๒๑๙	๑๘.๐๔
๓) ๒๑ - ๓๐ ปี	๔๑๙	๓๔.๕๑
๔) ๓๑ - ๔๐ ปี	๑๑๙	๙.๘๐
๕) ตั้งแต่ ๔๑ ปี ขึ้นไป	๒๔	๑.๙๘
๖. ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงาน		
๑) ไม่เกิน ๑๐ ปี	๖๘๑	๕๖.๑๐
๒) ๑๑ - ๒๐ ปี	๒๔๙	๒๐.๕๑
๓) ๒๑ - ๓๐ ปี	๒๓๔	๑๙.๒๘
๔) ๓๑ - ๔๐ ปี	๔๔	๓.๖๒
๕) ตั้งแต่ ๔๑ ปี ขึ้นไป	๖	๐.๔๙

จากตารางที่ ๑๐ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บช.น. ทั้งหมดจำนวน ๑,๒๑๔ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มียศ จ.ส.ต. - ด.ต. จำนวน ๕๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๕๐ ดำรงตำแหน่งผู้บังคับหมู่ จำนวน ๙๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๔๕ โดยอยู่ในสายงานป้องกันปราบปราม จำนวน ๙๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๑๒ มีอายุราชการไม่เกิน ๑๐ ปี จำนวน ๔๓๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๖๗ และระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานไม่เกิน ๑๐ ปี จำนวน ๖๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๑๐

๒) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตารางที่ ๑๑ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในภาพรวม

ปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับความเห็น
๑.ภายในหน่วยงาน	๓.๖๐	๐.๙๗	๗๒.๐๔	มาก
๒.ภายนอกหน่วยงาน	๓.๗๘	๐.๙๐	๗๕.๕๕	มาก
รวม	๓.๖๙	๐.๙๔	๗๓.๘๐	มาก

จากตารางที่ ๑๑ ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บข.น. มีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ใน “ระดับมาก” มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๙ คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๘๐ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ตัวอย่างมีความเห็นอยู่ใน “ระดับมาก” เหมือนกันทุกประเด็น โดยมีความเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายนอกหน่วยงานมากกว่าภายในหน่วยงาน มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๘ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕๕ และมีค่าเฉลี่ย ๓.๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๐๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๒ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในหน่วยงาน

ข้อความคำถาม	ระดับความเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๑. การขาดแคลนกำลังพลในการปฏิบัติงาน	๓๓	๑๒๑	๓๕๘	๔๑๖	๒๘๖	๓.๖๖	๑.๐๓	๗๓.๒๐
๒. การขาดแคลน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และยานพาหนะ ในการปฏิบัติงาน	๓๑	๑๐๔	๒๖๓	๔๖๗	๓๔๙	๓.๘๒	๑.๐๒	๗๖.๔๖
๓. การขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด	๓๓	๑๕๐	๕๐๗	๓๘๘	๑๓๖	๓.๓๗	๐.๙๓	๖๗.๓๑

ตารางที่ ๑๒ (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับความเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๔. การปฏิบัติงานมีขั้นตอนและใช้เวลาดำเนินการมาก เนื่องจากจะต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการปฏิบัติงานด้วย	๓๑	๑๕๐	๕๒๔	๓๖๗	๑๔๒	๓.๓๖	๐.๙๓	๖๗.๒๓
๕. การมีข้อจำกัดและข้อยกเว้นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่	๒๕	๗๘	๒๙๘	๕๒๘	๒๘๕	๓.๘๐	๐.๙๔	๗๕.๙๘
รวม						๓.๖๐	๐.๙๗	๗๒.๐๔

จากตารางที่ ๑๒ ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายในหน่วยงานของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บช.น. จำนวน ๑,๒๐๘ คน มีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ “มาก” มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๐ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๐๔ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ตัวอย่างมีความเห็นอยู่ใน “ระดับมาก” เหมือนกันทุกประเด็น โดยมีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงที่สุด คือการขาดแคลน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และยานพาหนะ ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๒ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๔๖ รองลงมา คือ มีข้อจำกัดและข้อยกเว้นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๐ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๙๘ ปัญหาการขาดแคลนกำลังพลในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๖ คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๒๐ ปัญหาการขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ค่าเฉลี่ย ๓.๓๗ คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๓๑ และปัญหาการมีขั้นตอนและใช้เวลาในการดำเนินการมาก เนื่องจากต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการปฏิบัติงาน ค่าเฉลี่ย ๓.๓๖ คิดเป็นร้อยละ ๖๗.๒๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๓ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำคามผิด
ของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายนอกหน่วยงาน

ข้อความ	ระดับความเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อย ที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปาน กลาง (๓)	มาก (๔)	มาก ที่สุด (๕)			
๑. ครอบครัว/ชุมชน ยังขาดการยอมรับว่าเด็ก และ เยาวชน มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๑๔	๗๓	๒๗๕	๕๗๗	๒๗๕	๓.๘๕	๐.๘๘	๗๖.๙๐
๒. ครอบครัว/ชุมชน ไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไข ปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง อาทิ ไม่นำเด็กและ เยาวชนเข้าสู่การบำบัด เพราะกลัวเสียชื่อเสียงและ กลัวผู้มีอิทธิพล	๒๕	๘๕	๓๒๖	๕๑๖	๒๖๒	๓.๗๕	๐.๙๔	๗๔.๙๑
๓. เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และขยายไปยังกลุ่ม เด็กที่มีอายุน้อยลงจนถึงชั้นประถมศึกษา	๑๒	๗๒	๒๗๒	๕๖๕	๒๙๓	๓.๘๗	๐.๘๘	๗๗.๓๘
๔. เด็กและเยาวชนที่ผ่านการบำบัดยังกลับไป เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากอยู่ในสภาพแวดล้อม เดิมๆ	๖	๖๗	๒๕๙	๕๒๙	๓๕๓	๓.๙๕	๐.๘๘	๗๙.๐๔
๕. การขาดการทำงานที่มีการบูรณาการร่วมกับ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานป้องกัน ปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	๒๐	๑๓๕	๔๗๓	๔๒๐	๑๖๖	๓.๔๘	๐.๙๒	๖๙.๕๑
รวม						๓.๗๘	๐.๙๐	๗๕.๕๕

จากตารางที่ ๑๓ ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไข
ปัญหาการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายนอกหน่วยงานของ
กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่
ภาค ๑-๙ และ บชน. จำนวน ๑,๒๐๘ คน มีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ใน
เกณฑ์ “มาก” มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๘ คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕๕ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นอยู่ใน “ระดับมาก”
เหมือนกันทุกประเด็น โดยมีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ
ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ผ่านการบำบัดยังกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเนื่องจากอยู่ในสภาพแวดล้อม
เดิม ๆ มีค่าเฉลี่ย ๓.๙๕ คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๐๔ รองลงมา คือ ปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรม
เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และขยายไปยังกลุ่มเด็กที่มีอายุน้อยลงจนถึง

ชั้นประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๗ คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๓๘ ปัญหาครอบครัว/ชุมชน ไม่ยอมรับว่าเด็กและเยาวชน มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย ๓.๘๕ คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๙๐ ปัญหาครอบครัว/ชุมชน ยังขาดการยอมรับว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย ๓.๗๕ คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๙๑ และปัญหาการขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันปราบปรามกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๘ คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๕๑ ตามลำดับ

๓) มาตรการในการแก้ไขปัญหการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตารางที่ ๑๔ มาตรการทางสังคมในการแก้ไขปัญหการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในภาพรวม

มาตรการ	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ระดับความเห็น
๑.มาตรการทางสังคม	๓.๑๓	๐.๙	๖๒.๕๘	ปานกลาง
๒.มาตรการในการป้องกันและปราบปราม	๓.๔๒	๐.๙๑	๖๘.๔๑	มาก
รวม	๓.๒๘	๐.๙๑	๖๕.๕๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๑๔ ผลการวิเคราะห์ความเห็นต่อมาตรการในการแก้ไขปัญหการกระทำคามผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บข.น. จำนวน ๑,๒๐๘ คน มีความเห็นว่ามาตรการในการแก้ไขปัญหาอยู่ใน “ระดับปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๘ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๕๐ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอยู่ใน “ระดับมาก” มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๒ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๑ และมีความเห็นต่อมาตรการทางสังคมอยู่ใน “ระดับปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๓ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๘

ตารางที่ ๑๕ มาตรการทางสังคมในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและ
เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในด้านมาตรการทางสังคม

ข้อความคำถาม	ระดับความเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อย ที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปาน กลาง (๓)	มาก (๔)	มาก ที่สุด (๕)			
๑. การจัดประชุมชาวบ้าน / ผู้นำชุมชน / อสม. / ผู้นำ ตามธรรมชาติ เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อแก้ไข ปัญหาเสพติดของเด็กและเยาวชน	๓๑	๒๖๕	๕๓๙	๓๐๑	๗๘	๓.๑๑	๐.๙๐	๖๒.๑๔
๒. การร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการในการ แก้ปัญหายาเสพติด - ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง เด็กและ เยาวชน - คัดแยกเด็กที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชน “กลุ่มเสี่ยง/ ผู้เสพ/ผู้ค้า” และนำเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้า สู่การบำบัด - ติดตามและประเมินผลการดำเนินการในการแก้ปัญหายาเสพติด - ฝักระวังเพื่อมิให้เด็กและเยาวชนกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๒๖	๒๓๙	๕๓๑	๓๐๖	๑๑๒	๓.๒๐	๐.๙๓	๖๓.๙๔
๓. การประสานความร่วมมือการปฏิบัติงานกับ หน่วยงานในชุมชน “โรงเรียน/ร้านค้า/วัด”	๓๕	๒๐๓	๕๕๘	๓๔๕	๗๓	๓.๑๘	๐.๘๘	๖๓.๕๙
๔. จัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน สถานศึกษา อาทิ กิจกรรมละลายพฤติกรรม เข้าวัด การจัดตั้งชมรม TO BE NUMBER ONE หรือกลุ่ม เยาวชนเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน	๒๙	๒๔๖	๕๗๗	๒๘๗	๗๕	๓.๑๑	๐.๘๘	๖๒.๑๙
๕. สร้างกติกาหรือเงื่อนไขเพื่อประกาศเป็นวาระของ ชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด - การยกย่องหรือชมเชยครอบครัวที่ป้องกันไม่ให้ สมาชิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด - กำหนดกติกาในการลงโทษสำหรับครอบครัวที่ ปล่อยปละละเลยให้สมาชิกไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๔๗	๒๗๗	๕๒๘	๒๘๙	๗๒	๓.๐๕	๐.๙๓	๖๑.๐๒
รวม						๓.๑๓	๐.๙๐	๖๒.๕๘

จากตารางที่ ๑๕ ผลการวิเคราะห์ความเห็นต่อมาตรการในการแก้ไขปัญหาการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติดในด้านมาตรการทางสังคมของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บข.น. จำนวน ๑,๒๐๘ คน มีความเห็นต่อมาตรการทางสังคมอยู่ “ระดับปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๓ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๘ โดยกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นอยู่ใน “ระดับปานกลาง” เหมือนกันทุกประเด็น โดยมีความเห็นต่อมาตรการทางสังคมอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ การร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการ ในการแก้ไขปัญหาเสพติด มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๐ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๙๔ รองลงมา คือ การประสานความร่วมมือการปฏิบัติงานกับหน่วยงานในชุมชน “โรงเรียน/ร้านค้า/วัด” มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๘ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๕๙ และจัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน สถานศึกษา อาทิ กิจกรรมละลายพฤติกรรม เข้าวัด การจัดตั้งชมรม TO BE NUMBER ONE หรือกลุ่มเยาวชนเพื่อนช่วยเพื่อนใน โรงเรียน รวมถึงการจัดประชุมชาวบ้าน/ผู้นำชุมชน/อสม./ผู้นำตามธรรมชาติ เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชน มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๑๙ และมาตรการ ในการสร้างกตึกหรือเงื่อนไขเพื่อประกาศเป็นวาระของชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๕ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๐๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๖ มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการแก้ไขปัญหายาเสพติดทำความผิด ของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติด ในด้านในการป้องกันและปราบปราม

ข้อความคำถาม	ระดับความเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๑. ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ กำชับให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจ กวดขันจับกุมการทำความผิดของเด็กและ เยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๒๔	๘๙	๓๖๑	๕๕๔	๑๘๖	๓.๖๕	๐.๘๙	๗๓.๐๐
๒. หน่วยงานมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่น อาทิ สถานศึกษา วัด สถานประกอบการ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติด	๒๕	๑๖๓	๕๑๘	๓๙๗	๑๑๑	๓.๓๓	๐.๘๙	๖๖.๖๙
๓. หน่วยงานมีการกำชับให้ กต.ตร. สน./สภ. ให้ สอดส่องประชาชน ในชุมชน/หมู่บ้านที่มีพฤติกรรมส่อ เป็นผู้กระทำผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และแสวงหา ความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้งเบาะแสข้อมูล	๒๕	๑๔๖	๔๗๒	๔๕๖	๑๒๕	๓.๔๑	๐.๙๐	๖๘.๒๔

ตารางที่ ๑๖ (ต่อ)

ข้อความคำถาม	ระดับความเห็น					$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)			
๔. หน่วยงานดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ ผลกระทบและการป้องกันตนเองจากยาเสพติดให้กับเด็กหรือเยาวชนทั่วไป และเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ	๒๒	๒๐๘	๔๙๕	๓๙๗	๙๒	๓.๒๗	๐.๙๐	๖๕.๔๒
๕. หน่วยงานมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และประชาชน ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นปัจจุบัน	๓๐	๑๙๕	๕๐๘	๓๘๗	๙๔	๓.๒๖	๐.๙๑	๖๕.๒๗
๖. หน่วยงานมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการขยายผลการจับกุมเพื่อดำเนินการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจนถึงผู้ค้ารายใหญ่	๒๕	๑๔๕	๔๒๙	๔๓๘	๑๗๗	๓.๔๙	๐.๙๕	๖๙.๘๔
๗. หน่วยงานดำเนินการแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม	๑๙	๑๓๑	๔๒๙	๔๖๙	๑๖๖	๓.๕๒	๐.๙๑	๗๐.๔๑
รวม						๓.๔๒	๐.๙๑	๖๘.๔๑

จากตารางที่ ๑๖ ผลการวิเคราะห์ความเห็นต่อมาตรการในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติดในด้านมาตรการทางในการป้องกันและปราบปรามของกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวนในพื้นที่ ภาค ๑-๙ และ บช.น. จำนวน ๑,๒๐๘ คน มีความเห็นต่อมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอยู่ใน “ระดับมาก” มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๒ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๑ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอยู่ใน “ระดับมาก” คือ ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ กำชับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ กวดขันจับกุมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๐๐ หน่วยงานดำเนินการแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีค่าเฉลี่ย ๓.๕๒ คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๑ หน่วยงานมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการขยายผลการจับกุมเพื่อดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจนถึงผู้ค้า

รายใหญ่ มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๙ คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๘๔ หน่วยงานมีการกำชับให้ กต.ตร.สน./สภ. ให้สอดส่องประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน ที่มีพฤติกรรมส่อเป็นผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้งเบาะแสข้อมูลค่าเฉลี่ย ๓.๔๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๒๔ ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอยู่ใน “ระดับปานกลาง” คือ หน่วยงานมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่น อาทิ สถานศึกษา วัด สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาการกระทำของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด มีค่าเฉลี่ย ๓.๓๓ คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๙ หน่วยงานดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ ผลกระทบและการป้องกันตนเองจากยาเสพติดให้กับเด็กหรือเยาวชนทั่วไป และเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย ๓.๒๗ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๔๒ และหน่วยงานมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และประชาชน ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นปัจจุบัน ค่าเฉลี่ย ๓.๒๖ คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๒๗

๔.๒ การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรกับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๔.๒.๑ ความสัมพันธ์ของการพักอาศัยร่วมกันกับบุคคลของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตารางที่ ๑๗ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการพักอาศัยร่วมกับบุคคลของเด็กและเยาวชนกับพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การพักอาศัยร่วมกับบุคคล	ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
	ครอบครองเพื่อจำหน่าย	ผู้เสพ	ครอบครองจำหน่ายและเสพ	เด็กเดินยา	อื่น	รวม
อยู่กับครอบครัว(พ่อ-แม่)	๑๖๐	๓๒๘	๓๒๑	๓๖	๔	๘๔๙
อยู่กับญาติ(ลุง/ป้า/น้า/อา)	๕๘	๗๙	๖๗	๙	๒	๒๑๕
อยู่กับเพื่อน(คนรัก)	๑๐	๑๗	๒๓	๑	๑	๕๒
อยู่ตามลำพัง	๐	๗	๗	๐	๐	๑๔
ไม่ตอบ	๘	๑๙	๒๘	๐	๐	๕๕
รวม	๒๓๖	๔๕๐	๔๔๖	๔๖	๙	๑,๑๘๗

ตารางที่ ๑๘ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการพักอาศัยร่วมกับบุคคลของเด็ก และเยาวชนกับพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

ข้อความ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
การพักอาศัยร่วมกับบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	๑๑.๓๒	๔	๒.๘๓๐	๒.๘๙๐	๐.๐๒๑
	ภายในกลุ่ม	๑,๑๕๗.๔๑๒	๑,๑๘๒	๐.๙๗๙		
	รวม	๑,๑๖๘.๗๓๓	๑,๑๘๖			

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ ๑๗ แสดงค่าเฉลี่ยของการพักอาศัยร่วมกับบุคคลของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่าเด็กและเยาวชนที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว (พ่อ/แม่) มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีพฤติกรรมเป็นผู้เสพมากที่สุด

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของการพักอาศัยร่วมกับบุคคลของเด็กและเยาวชน พบว่า การพักอาศัยร่วมกับบุคคลของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๒๑ ($F = 2.890, p = 0.021$) ดังแสดงตามตารางที่ ๑๘

๔.๒.๒ ความสัมพันธ์ของสถานภาพครอบครัวของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตารางที่ ๑๙ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสถานภาพครอบครัวของเด็กและเยาวชนกับพฤติกรรมการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

สถานภาพครอบครัว	ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
	ครอบครองเพื่อจำหน่าย	ผู้เสพ	ครอบครองจำหน่ายและเสพ	เด็กเดินยา	อื่น	รวม
พ่อแม่อยู่ร่วมกัน	๑๑๙	๑๘๒	๒๑๐	๑๔	๓	๕๒๘
พ่อแม่แยกกันอยู่/หย่าร้าง	๙๘	๒๑๗	๑๙๘	๒๗	๖	๕๔๖
พ่อหรือแม่เสียชีวิต	๑๘	๓๙	๓๒	๒	๐	๙๑
ไม่ตอบ	๑	๑๒	๖	๓	๐	๒๒
รวม	๒๓๖	๔๕๐	๔๔๖	๔๖	๙	๑,๑๘๗

ตารางที่ ๒๐ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของสถานภาพครอบครัวของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อความ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
สถานภาพครอบครัว	ระหว่างกลุ่ม	๖.๔๙๙	๔	๑.๖๑๒	๓.๓๔๑	๐.๐๑๐
	ภายในกลุ่ม	๕๗๐.๔๓๔	๑,๑๘๒	๐.๔๘๓		
	รวม	๕๗๖.๘๘๓	๑,๑๘๖			

* $P \leq ๐.๐๕$

จากตารางที่ ๑๙ แสดงค่าเฉลี่ยของสถานภาพครอบครัวของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่า เด็กและเยาวชนที่พ่อแม่แยกกันอยู่/ หย่าร้าง มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมากที่สุด โดยมีพฤติกรรมเป็นผู้เสพ

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของสถานภาพครอบครัวของเด็กและเยาวชนพบว่า สถานภาพครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกันส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑๐ ($F = ๓.๓๔๑, p = ๐.๐๑๐$) ดังแสดงตามตารางที่ ๒๐

๔.๒.๓ ความสัมพันธ์ของรายได้จากการขายยาเสพติดของเด็กและเยาวชน (กรณีเป็นผู้จำหน่าย) กับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตารางที่ ๒๑ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายได้จากการขายยาเสพติดของเด็กและเยาวชน (กรณีเป็นผู้จำหน่าย) กับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

รายได้จากการขายยาเสพติด	ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
	ครอบครองเพื่อจำหน่าย	ผู้เสพ	ครอบครองจำหน่ายและเสพ	เด็กเดินยา	อื่น	รวม
ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท/วัน	๗๒	๐	๘๖	๑๘	๘	๑๘๔
๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท/วัน	๘๔	๐	๑๗๑	๑๗	๐	๒๗๒
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท/วัน	๓๗	๐	๙๘	๔	๑	๑๔๐
๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท/วัน	๑๔	๐	๓๕	๐	๐	๔๙
๑,๕๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท/วัน	๑๒	๐	๒๓	๕	๐	๔๐
๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป/วัน	๑๗	๐	๓๓	๒	๐	๕๒
รวม	๒๓๖	๐	๔๔๖	๔๖	๙	๗๓๗

ตารางที่ ๒๒ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของรายได้จากการขายยาเสพติดของเด็กและเยาวชน (กรณีเป็นผู้จำหน่าย) กับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อความ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
รายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้ง	ระหว่างกลุ่ม	๒๘.๖๔๓	๓	๙.๕๔๖	๔.๗๑๖	๐.๐๐๓
	ภายในกลุ่ม	๑,๔๘๕.๓๕๔	๗๓๓	๒.๐๒๖		
	รวม	๑,๕๑๔.๐๐๓	๗๓๖			

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ ๒๑ แสดงค่าเฉลี่ยของรายได้จากการขายยาเสพติดของเด็กและเยาวชน (กรณีเป็นผู้จำหน่าย) กับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่า สาเหตุอันดับหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด คือ การอยากรู้/อยากทดลอง รongลงมา คือ เพื่อนชักชวน รวมถึงต้องการหารายได้ และมีลักษณะพฤติกรรมเป็นทั้งผู้จำหน่าย ครอบครอง และผู้เสพมากที่สุด

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของรายได้จากการขายยาเสพติดของเด็กและเยาวชน (กรณีเป็นผู้จำหน่าย) พบว่า รายได้จากการขายยาเสพติดของเด็กและเยาวชน (กรณีเป็นผู้จำหน่าย) ที่แตกต่างกันส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๓ ($F = ๔.๗๑๖, p = 0.003$) ดังแสดงตามตารางที่ ๒๒

๔.๒.๓ ความสัมพันธ์ของสาเหตุการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ตารางที่ ๒๓ การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสาเหตุการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

สาเหตุที่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
	ครอบครองเพื่อจำหน่าย	ผู้เสพ	ครอบครองจำหน่ายและเสพ	เด็กเดินยา	อื่น	รวม
ที่พักอยู่ในแหล่งมั่วสุม	๖๙	๑๒๔	๑๘๓	๑๓	๒	๓๙๑
สมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	๒๖	๓๐	๓๘	๓	๐	๙๗
ครอบครัวมีฐานะยากจน	๓๔	๓๘	๗๗	๑๒	๑	๑๖๒
ครอบครัวแตกแยก/หย่าร้าง	๓๘	๖๑	๗๑	๖	๑	๑๗๗
ไม่ได้รับการเอาใจใส่จากพ่อแม่	๒๙	๔๒	๕๔	๖	๐	๑๓๑
เพื่อนชักชวน	๑๒๘	๓๐๒	๓๐๑	๒๒	๖	๗๕๙

ตารางที่ ๒๓ (ต่อ)

สาเหตุที่ยู่เกี่ยวกับยาเสพติด	ลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
	ครอบครอง เพื่อจำหน่าย	ผู้เสพ	ครอบครอง จำหน่าย และเสพ	เด็กเดินยา	อื่น	รวม
ต้องการหารายได้	๑๑๐	๗๐	๒๓๗	๒๔	๐	๔๔๑
อยากรู้/อยากทดลอง	๑๑๐	๓๑๓	๓๓๖	๒๑	๕	๗๘๕
ปัญหาส่วนตัว(ความรัก/ การเรียน/โรคประจำตัว)	๑๗	๖๔	๗๗	๒	๐	๑๖๐
ไม่ตอบ	๔	๑๔	๙	๐	๐	๒๗
รวม	๕๖๕	๑,๐๕๘	๑,๓๘๓	๑๐๙	๑๕	๓,๑๓๐

*ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ

ตารางที่ ๒๔ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของสาเหตุการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
ของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อมูลทั่วไป	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
พักอาศัยในแหล่ง มั่วสุม	ระหว่างกลุ่ม	๔.๗๕๒	๔	๑.๑๘๘	๕.๔๕๕	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๕๗.๔๕๒	๑,๑๘๒	๐.๒๑๘		
	รวม	๒๖๒.๒๐๔	๑,๑๘๖			
สมาชิกในครอบครัว เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๗๑	๔	๐.๐๙๓	๑.๒๓๖	๐.๒๙๔
	ภายในกลุ่ม	๘๘.๗๐๒	๑,๑๘๒	๐.๐๗๕		
	รวม	๘๙.๐๗๓	๑,๑๘๖			
ครอบครัวยากจน ต้องการหารายได้	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๓๓	๔	๐.๖๓๓	๕.๔๔๙	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๑๓๗.๓๕๓	๑,๑๘๒	๐.๑๑๖		
	รวม	๑๓๙.๘๘๖	๑,๑๘๖			
ครอบครัวแตกแยก	ระหว่างกลุ่ม	๐.๑๙๑	๔	๐.๐๔๘	๐.๓๗๔	๐.๘๒๗
	ภายในกลุ่ม	๑๕๐.๔๑๖	๑,๑๘๒	๐.๑๒๗		
	รวม	๑๕๐.๖๐๗	๑,๑๘๖			
พ่อแม่ไม่เอาใจใส่	ระหว่างกลุ่ม	๐.๓๔๗	๔	๐.๐๘๗	๐.๘๘๒	๐.๔๗๔
	ภายในกลุ่ม	๑๑๖.๑๙๖	๑,๑๘๒	๐.๐๙๘		
	รวม	๑๑๖.๕๔๓	๑,๑๘๖			

ตารางที่ ๒๔ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
เพื่อนชักชวน	ระหว่างกลุ่ม	๔.๔๓๗	๔	๑.๑๐๙	๔.๘๗๐	๐.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๒๖๙.๒๓๘	๑,๑๘๒	๐.๒๒๘		
	รวม	๒๗๓.๖๗๕	๑,๑๘๖			
ต้องการหารายได้ ของตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	๓๖.๗๗๙	๔	๙.๑๙๕	๔๕.๒๑๓	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๔๐.๓๗๙	๑,๑๘๒	๐.๒๐๓		
	รวม	๒๗๗.๑๕๘	๑,๑๘๖			
อยากรู้/ทดลอง	ระหว่างกลุ่ม	๑๕.๓๓๐	๔	๓.๘๓๒	๑๘.๐๘๒	๐.๐๐๐
	ภายในกลุ่ม	๒๕๐.๕๒๕	๑,๑๘๒	๐.๒๑๒		
	รวม	๒๖๕.๘๕๕	๑,๑๘๖			
ปัญหาส่วนตัว	ระหว่างกลุ่ม	๒.๑๔๑	๔	๐.๕๓๕	๔.๖๔๑	๐.๐๐๑
	ภายในกลุ่ม	๑๓๖.๒๙๓	๑,๑๘๒	๐.๑๑๕		
	รวม	๑๓๘.๔๓๓	๑,๑๘๖			
ไม่ตอบ	ระหว่างกลุ่ม	๐.๐๗๑	๔	๐.๐๑๘	๐.๗๙๕	๐.๕๒๘
	ภายในกลุ่ม	๒๖.๓๑๕	๑,๑๘๒	๐.๐๒๒		
	รวม	๒๖.๓๘๖	๑,๑๘๖			

* $P \leq 0.05$

จากตารางที่ ๒๓ แสดงค่าเฉลี่ยของสาเหตุการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนกับลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พบว่า สาเหตุอันหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด คือ เพื่อนชักชวน รองลงมาเป็นการอยากรู้/อยากทดลอง และมีลักษณะพฤติกรรมเป็นทั้งผู้จำหน่าย ครอบครอง และผู้เสพมากที่สุด

เมื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของสาเหตุการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน พบว่า

- สาเหตุจากการพักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุมของเด็กและเยาวชนส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๐ ($F = ๕.๔๕๕, p = ๐.๐๐๐$)

- สาเหตุจากการอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจนของเด็กและเยาวชนส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๐ ($F = ๕.๔๔๙, p = ๐.๐๐๐$)

- สาเหตุจากเพื่อนชักชวนส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑ ($F = ๔.๘๗๐, p = ๐.๐๐๑$)

- สาเหตุจากการต้องการหารายได้ด้วยตัวเองส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรม การเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๐ (F = ๔๕.๒๑๓, p = ๐.๐๐๐)
- สาเหตุจากการอยากรู้/อยากทดลองส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๐ (F = ๑๘.๐๘๒, p = ๐.๐๐๐)
- สาเหตุจากปัญหาส่วนตัว (ความรัก/การเรียน/โรคประจำตัว) ส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๐๑ (F = ๔.๖๔๑, p = ๐.๐๐๑) ดังแสดงตามตารางที่ ๒๔

๔.๓ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เพื่อทราบการเข้าสู่กระบวนการยาเสพติดของเด็กและเยาวชน ปัญหาอุปสรรคและมาตรการในการป้องกันและปราบปราม ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน

๔.๓.๑ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์การเข้าสู่กระบวนการยาเสพติดของเด็กและเยาวชน จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๕ ราย

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๑

นางสาวแดง (นามสมมุติ) เพศหญิง อายุ ๑๖ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่ จ.เชียงราย มีการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐบาล พักอาศัยอยู่กับแฟนและพ่อแม่ของแฟนที่พักอาศัยเป็นหมู่บ้านชนบท ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป สถานภาพของครอบครัวพ่อแม่แยกทาง/หย่าร้าง เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้า และเฮโรอีน ถูกจับกุมเนื่องจากแฟนเอายาบ้ามาไว้ในบ้าน จำนวน ๑ มัด แล้วต้องรับผิดชอบเพื่อให้ทุกคนในบ้านไม่เดือดร้อน เพราะหากเป็นเด็กและเยาวชนจะใช้เงินในการประกันตัวไม่มากเท่ากับผู้ใหญ่ และได้รับโทษที่เบากว่า

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๒

นายโก้ (นามสมมุติ) เพศชาย อายุ ๑๘ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษาจากสถานศึกษาของรัฐบาล พักอาศัยอยู่กับญาติที่พักอาศัยเป็นชุมชนเมือง ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป สถานภาพของครอบครัวพ่อแม่แยกทาง/หย่าร้างเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยสาเหตุที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพราะที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุมหรือมีการค้าขายยาเสพติด ครอบครัวมีฐานะยากจน ต้องการหารายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว และเพื่อนชักชวน เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่เกิน ๑ ปี และถูกจับกุมในข้อหารับจ้างเปิดบัญชีฟอกเงินเกี่ยวกับยาเสพติด

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๓

นายขาว (นามสมมุติ) เพศชาย อายุ ๑๘ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่ จ.เชียงราย มีการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษาจากสถานการศึกษาของรัฐบาล พักอาศัยอยู่กับแม่ ที่พักอาศัยเป็นชนบท แม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม สถานภาพของครอบครัวพ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน พ่อไปทำงานที่เกาหลีใต้ การเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดครั้งแรกโดยถูกว่าจ้างให้ขนยาบ้า จำนวนเงิน ๑ ล้านบาท แต่เมื่อทำงานเสร็จจ่ายค่าจ้างแค่ ๕ แสนบาทเงินที่เหลือถูกผู้ว่าจ้างเบียด ส่วนเงินที่ได้จากการขนยาบ้านำไปใช้เที่ยวเตร่จนหมด ซึ่งทำการขายยาบ้ามาตลอด ๑ ปี ถูกจับกุมครั้งนี้ในข้อหาเป็นผู้ครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยเพื่อนสั่งซื้อมา จำนวน ๑ มัด ราคา ๑ แสนบาท แต่ลดราคาให้เพื่อนเหลือ ๖ หมื่นบาทเพราะสงสารเพื่อนซึ่งมีลูกเหมือนกับตนเอง โดยตนเองมีลูก ๑ คน เป็นผู้ชายอายุ ๑ ขวบ โดยคิดว่าสาเหตุที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพราะที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุมมีการค้ายาเสพติด มีเพื่อนซึ่งติดยาเสพติดอยู่แล้วชักชวน และอยากทดลองยาเองจะได้รู้ว่ารู้สึกเป็นอย่างไร มีรายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้งหลายหมื่นบาทจนถึงหลายแสนบาท มีวิธีการขายยาแบบโดยตรงกับผู้ซื้อ ใช้เงินสดในการซื้อขาย และซื้อขายยาเสพติดได้

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๔

เด็กชายจ้อย (นามสมมุติ) เพศชาย อายุ ๑๔ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่ อ.บุญทริก จ.อุบลราชธานี ออกจากโรงเรียนตอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ จากสถานการศึกษาของรัฐบาล พักอาศัยอยู่กับพี่ชายที่พักอาศัยเป็นชุมชนชนบท ไม่รู้ว่าพี่ชายประกอบอาชีพอะไร สถานภาพของครอบครัวพ่อแม่อยู่ด้วยกัน เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาไอซ์เพราะมีที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุมมีการค้ายาเสพติด มีเพื่อนชักชวนและอยากทดลองเสพยาเอง เพราะว่าการค้ายาทำให้มีรายได้ดีซึ่งรายได้ต่อครั้งมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท ซื้อขายยาโดยตรงกับผู้ซื้อโดยเงินสด มีการซื้อขายยาได้ตลอดเวลาแล้วแต่โอกาส และถูกจับกุมครั้งนี้เพราะเป็นผู้รับผิดชอบผู้ใหญ่

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๕

นายเขียว (นามสมมุติ) เพศชาย อายุ ๑๗ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี มีการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (กำลังศึกษาชั้น ปวช. ปี ๒) เป็นสถานการศึกษาของรัฐบาล พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ เป็นชุมชนเมือง พ่อประกอบอาชีพรับราชการ แม่ขายอาหารตามสั่ง ไม่มีปัญหาทางการเงิน เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาไอซ์ ยาอี และยาบ้า เพราะสาเหตุที่เพื่อนชักชวนและมีที่พักอาศัยอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยวมีสถานบันเทิงที่มีซื้อขายยาเสพติดง่าย และมีรายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้งเกิน ๓๐,๐๐๐ บาท ซื้อขายยาเสพติดโดยตรงกับผู้ซื้อด้วยวิธีการโยนยาตามจุดนัดหมายไว้แล้วจ่ายด้วยเงินสด ซื้อขายได้ตลอดเวลาแล้วความสะดวกและโอกาส ถูกจับกุมครั้งนี้ในข้อหาเป็นผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย ยาบ้า จำนวน ๑,๕๘๐ เม็ด และยาไอซ์ จำนวน ๒๙ กรัม

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๖

นายเตีล (นามสมมุติ) เพศชาย อายุ ๑๗ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่ จ.ฉะเชิงเทรา กำลังศึกษากับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ซึ่งเป็นสถานการศึกษาของรัฐบาล พ่อแม่แยกทางกันตั้งแต่เด็ก พักอาศัยอยู่แม่มีที่พักอาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนชนบท แม่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด(กัญชา)เพราะเพื่อนชักชวน รวมถึงมีที่พักอาศัยพักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุมมีการค้าขายยาเสพติด และมีรายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้งมากกว่า ๔๐,๐๐๐ บาท ซื้อขายยาเสพติดโดยตรงกับผู้ซื้อ โดยรับกัญชามาจากต่างจังหวัดแล้วนำมาแบ่งขายให้กับผู้ซื้อตัวต่อตัวแล้วจ่ายด้วยเงินสด มีการขายยาตลอดเวลาตามที่ลูกค้านัดหมาย ถูกจับกุมครั้งนี้ในข้อหาเป็นผู้ครอบครองเพื่อจำหน่ายกัญชา จำนวน ๒๔ กก.

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๗

นางสาวไฉน (นามสมมุติ) เพศหญิง อายุ ๑๗ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่ จ.ชลบุรี กำลังศึกษากับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สถานการศึกษาของรัฐบาล และเรียนเสริมสวยอยู่ที่ อ.ศรีราชา พักอาศัยอยู่กับพ่อแม่ซึ่งอยู่ชุมชนแออัด พ่อแม่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ครอบครัวมีฐานะยากจน เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาบ้าเพราะอยากลอง เริ่มจากการเสพก่อนแล้วหันมาเป็นผู้ขายเอง มีรายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้งมากกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท การซื้อขายยาเสพติดด้วยวิธีการให้เด็กเป็นคนเดินยาไปไว้ตามจุดนัดหมายกับผู้ซื้อโดยใ้ยาเป็นค่าจ้าง ส่วนผู้ซื้อจ่ายเงินด้วยเงินสด ขายยาตลอดเวลาที่ผู้ซื้อต้องการ ถูกจับกุมครั้งนี้ในข้อหาเป็นทั้งผู้เสพและผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย จำนวน ๑,๕๘๐ เม็ด

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๘

นางสาวริษา (นามสมมุติ) เพศหญิง อายุ ๑๗ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่ จ.บึงกาฬ การศึกษาสูงสุดระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากสถานการศึกษาของรัฐบาล พักอาศัยอยู่กับพ่อซึ่งอยู่ในชุมชนชนบท พ่อแม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยพ่อแม่หย่าร้างกัน เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน กัญชา ใบกระท่อม และฝิ่น) เพราะพักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุมมีการค้ายาเสพติดรวมถึงครอบครัวแตกแยกจึงต้องการหารายได้ด้วยตนเอง ขายยาเสพติดเป็นเวลา ๑ - ๒ ปี มีรายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้ง ๕๐,๐๐๐ บาท ซื้อขายยาเสพติดได้ตลอดเวลาโดยใช้โซเชียลมีเดีย (เฟซบุ๊ก/ไลน์) นัดหมายสถานที่จ่ายเงินโดยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร ประสบการณ์เคยไปติดคุกที่ประเทศลาว ๑ ปี ในข้อหาขายยา ๑๐,๐๐๐ เม็ด ปีน ๓ กระบอ ก และเคยถูกจับกุมครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๔ ถูกจับกุมครั้งนี้ในข้อหาเป็นทั้งผู้เสพและผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๙

นางสาวป๊อบบี้ (นามสมมุติ) เพศหญิง อายุ ๑๗ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่ จ.บึงกาฬ กำลังศึกษากับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) สถานการศึกษาของรัฐบาล

พักอาศัยอยู่กับพ่อซึ่งเป็นชุมชนชนบท พ่อแม่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม พ่อแม่หย่าร้างกัน เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ยาบ้า ไอซ์ เฮโรอีน และกัญชา) เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดเพราะพักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุมมีการค้ายาเสพติด ครอบครัวแตกแยกจึงต้องการหารายได้ด้วยตนเอง ระยะเวลาเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ๓ - ๔ ปี มีรายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้ง ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท มีวิธีซื้อขายยาเสพติดทางโทรศัพท์ แล้วนัดหมายสถานที่จ่ายเงินโดยการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคาร ไปรับยาบ้ามาขายแต่ละครั้งโดยพายเรือข้ามแม่น้ำโขงไปรับจากฝั่งประเทศลาวโดยมีค่าจ้างเป็นยาบ้าครั้งละ ๓,๕๐๐ เม็ดพร้อมเงินสดจำนวน ๓,๐๐๐ บาท **ถูกจับกุมครั้งนี้ในข้อหาเป็นทั้งผู้เสพและผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย**

กลุ่มตัวอย่างคนที่ ๑๐

นางสาวทิวลิป (นามสมมติ) เพศหญิง อายุ ๑๕ ปี มีภูมิลำเนาอยู่ที่ จ.ตรัง จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นจากสถานการศึกษาของรัฐบาลพักอาศัยอยู่กับแฟน มีลักษณะเป็นชุมชนแออัด สภาพภาพของครอบครัวพ่อแม่เสียชีวิต เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ยาบ้า ไอซ์ ใบกระท่อม) ซึ่งมีเหตุมีที่พักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุมที่มีการค้ายาเสพติด ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ รวมเพื่อนชักชวนให้ทดลอง ต้องการหารายได้ด้วยตัวเอง รวมถึงปัญหาส่วนตัวเรื่องความรักโดยการไปอยู่บ้านแฟนและบ้านแฟนอยู่ในสวนยาง เริ่มจากเป็นผู้เสพยาก่อนหลังจากติดแล้วผันตัวเองเป็นผู้ขาย ต่อมา นายหัวซึ่งเป็นพ่อค้ารายใหญ่ให้ไปรับยาบ้าที่ประเทศพม่า แต่สุดท้ายให้ไปรับถึงแค่ อ.แม่สายเพราะกลัวความลับถูกเปิดเผย โดยนายหัวเชื่อว่าถ้าไม่ไปขนยาบ้านายหัวจะยิงทิ้งทั้งครอบครัว ระยะเวลาเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นเวลา ๑ - ๒ ปี มีรายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้งมากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาท มีวิธีซื้อขายยาเสพติดโดยผ่านคนกลาง (มีเด็กเดินยา) โดยจ่ายเป็นเงินสด ห่วงเวลาการซื้อขายแล้วแต่โอกาส **ถูกจับกุมครั้งนี้ในข้อหาเป็นทั้งผู้เสพและผู้ครอบครองเพื่อจำหน่ายจำนวน ๘๐,๐๐๐ เม็ด ที่สถานีขนส่งสายใต้ปิ่นเกล้า**

๔.๓.๒ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากเด็กและเยาวชน

๑. ท่านเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด ในรูปแบบใดบ้าง

- เป็นผู้ค้าและผู้เสพ
- เป็นเด็กเดินยา
- เห็นเพื่อนเล่นยา และอยากรู้อยากลอง แล้วมีเงิน มีโทรศัพท์ มีเสื้อผ้า ของใช้ราคาแพง

เลยอยากเป็นผู้ขายจะได้มีของใช้เหมือนเพื่อน

๒. สาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้ท่านเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพราะเหตุใด

- เพื่อนชวน คบเพื่อนที่ติดยาเสพติด
- อยากรู้ อยากทดลอง
- อยากมีรายได้เป็นของตนเอง
- อยากมีของใช้และโทรศัพท์ราคาแพง ๆ
- พ่อแม่ไม่ค่อยสนใจ พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน
- พ่อแม่แยกทางกัน
- อยู่คนเดียว/อยู่กับแฟน
- เครียดเรื่องเรียน เรื่องเพื่อน

๓. การเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้เกิดผลกระทบต้วท่าน ครอบครัว และสังคมอย่างไร

- ไม่ได้เรียนต่อ เสียนาคต
- ครอบครัวทะเลาะกัน ต้องแยกกันอยู่
- สมัครทำงานไม่มีหน่วยงานราชการหรือบริษัทไหนรับเข้ารับทำงาน
- เพื่อนไม่คบ
- กลัวตำรวจจับ

๔. การป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้ผล ควรทำอย่างไร

- ประชุมกับหมู่บ้านชุมชน ให้มีการต่อต้านยาเสพติด และให้มีการสุ่มตรวจสารเสพติดและอบรมให้แก่เด็ก ๆ ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น
- มีผู้ใหญ่หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยให้คำปรึกษาแนะนำ
- ครอบครัวอบอุ่น พ่อแม่คอยเอาใจใส่ดูแลพฤติกรรมของบุตรหลาน

๕. ท่านได้รับโทษจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอะไรบ้าง และคิดว่าโทษที่ได้รับเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่

- โทษที่ได้รับเหมาะสมยุติธรรมแล้ว
- น่าจะมีการพิจารณาตามประเภท หรือ จำนวนของยาเสพติด
- น่าจะพิจารณาโทษจากจำนวนครั้งในการกระทำความผิด แล้วเพิ่มโทษเพื่อให้ไม่กล้ามายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๖. ข้อเสนอแนะ

- ให้โอกาสแก่เด็กเพื่อกลับไปเรียน เพื่อจะได้ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
- เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

๔.๓.๓ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากบุคลากร ที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

๑. ท่านคิดว่าปัจจัยหรือสาเหตุใดที่ก่อให้เกิดปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ของเด็กและเยาวชน

- เยาวชนมีวุฒิภาวะน้อย ขาดจิตสำนึกที่ดี
- ครอบครัว ผู้ปกครองไม่ได้เข้มงวดกับความประพฤติ ทำให้เยาวชนคบหาบุคคล ที่เกี่ยวข้อง กับ ยาเสพติด และถูกชักจูงง่ายโดยเริ่มจากการเสพยาเสพติดและไปจำหน่ายเพื่อได้เงิน เมื่อเห็นว่าได้เงินจำนวนมากในเวลารวดเร็วและง่าย
- ด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวของเยาวชนมีฐานะยากจน รายได้จากการกระทำผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด เป็นแรงจูงใจสำคัญ
- สภาพแวดล้อมที่เด็ก/เยาวชนอาศัยอยู่ ค่อนข้างเสื่อมโทรม ไม่เหมาะสมหรือแออัด
- ผู้ใหญ่ประพฤติตนไม่ดี เป็นตัวอย่างแก่เด็ก
- ใช้จักรยานยนต์เป็นยานพาหนะในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง ต่างคนต่างอยู่ หรือ บิดา หรือ มารดา เป็นคนมั่วสุม ยาเสพติดอีกด้วย ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น จึงหันไปพึ่งแหล่งมั่วสุมจากยาเสพติดที่มีความรุนแรง น้อยถึงมาก และขยายผลจากเป็นผู้เสพจนเป็นผู้ค้า
- ครอบครัวต้องประกอบอาชีพทุกวัน จนมีเวลาดูแลบุตรหลานน้อยลง ทำให้ขาดการ เอาใจใส่ ประกอบกับผู้แสวงหาประโยชน์จากเด็กจึงใช้เด็กกระทำความผิดแทน
- อยากรู้ อยากลอง พฤติกรรมเลียนแบบผู้ใหญ่
- ต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคมและกลุ่มเพื่อน
- บทลงโทษในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีโทษน้อย จึงเป็น สาเหตุให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเครื่องมือของผู้ใหญ่ในการกระทำความผิด
- เด็กเรียนไม่จบ เกียจคร้าน มีเวลาว่าง
- การคบเพื่อนไม่ดีก็พาไปลองยาเสพติดและติดยาจนถึงขายยาเสพติด
- วัฒนธรรมในการใช้วัตถุสิ่งของ อุบัติโภคและบริโภค ก็จะทำให้หาทางออกในสิ่งที่ผิด
- โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูง กลยุทธ์ของผู้ผลิต ผู้ขายจึงมีวิธีการอย่างแยบยล ที่จะสร้างโอกาส ให้ตัวเองสามารถทำงานได้สำเร็จซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ค้ารายย่อยหรือผู้เสพก็เป็น กลุ่มเด็กจำนวนไม่น้อย เพราะวัยที่ยังขาดประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง จึงจึงใจได้ง่าย เด็กและเยาวชนจึงอยู่ในความเสี่ยงสูง

๒. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีมาตรการในการป้องกันปราบปรามปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไร

- การเข้าไปให้ความรู้ในเชิงป้องกันแก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาและชุมชนที่มีกลุ่มเสี่ยง ให้ทราบถึงผลกระทบเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย

- วิทยาการที่มีความรู้ด้านยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาอย่างเพียงพอและครอบคลุมทุกระดับ

- ควรมีมาตรการป้องกันมากกว่าปราบปราม

- คอยสอดส่องดูแล ตรวจสอบ จับกุมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ใช้ความถี่ในการตรวจให้มากขึ้น

- เพิ่มอัตรากำลังเข้าไปสอดส่องดูแลพื้นที่เสี่ยงให้มากขึ้น

- ทำงานเชิงรุกเพื่อเข้าถึงพื้นที่เสี่ยงให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาหรือชุมชน

- มีนโยบายปราบปรามผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างจริงจัง

- สืบสวน หาข่าว อบรมตักเตือนเด็กและเยาวชนที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และจับกุมอย่างเคร่งครัด

- เน้นการสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีแก่เด็กและเยาวชนตลอดจนผู้ปกครอง

- กวดขันแหล่งมั่วสุมและจุดเสี่ยงที่เป็นแหล่งมั่วสุม เช่น หอพัก สถานบันเทิง

- ทุกภาคส่วนควรมีมาตรการป้องกันและปราบปรามร่วมกัน

- ให้เด็กเข้าสู่กระบวนการบำบัดอย่างจริงจัง

- จัดให้มีการลงพื้นที่ภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูแลสอบถามเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด โดยมีจุดประสงค์ใกล้ชิดกับคนในชุมชน เข้าถึงปัญหา ซึ่งจะทำให้แก้ไขปราบปรามได้ทันที่

๓. ท่านคิดว่าบทลงโทษตามกฎหมายในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีโทษเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

- บทลงโทษตามกฎหมายถือว่าเหมาะสม เนื่องจากเด็กและเยาวชนขาดวุฒิภาวะรู้เท่าไม่ถึงการณ์เป็นเหตุให้มีแนวโน้มในการกระทำผิดซ้ำ

- ปัจจุบันอัตราโทษสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการแก้กฎหมายบทลงโทษที่มีอัตราโทษสูงกว่าปัจจุบัน เนื่องจากเด็กและเยาวชนไม่มีความเกรงกลัวต่อโทษที่ได้กระทำความผิด

- ผลักดันให้มีกฎหมายชะลอฟ้อง โดยให้อำนาจอัยการ สำนักงานคดีไม่ควรไปศาล

- เหมาะสม เนื่องจากเด็กและเยาวชนจะได้มีโอกาสในการกลับตัวเป็นคนดีในสังคมต่อไป

- ไม่เหมาะสม บทลงโทษของเด็กและเยาวชน มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ จึงส่งผลให้ผู้ใหญ่ใช้เด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด

- บทลงโทษตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีโทษน้อยกว่าผู้ใหญ่ จึงทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อหรือเครื่องมือในการกระทำผิด
- โทษของเด็กและเยาวชนที่ค่อนข้างน้อยทำให้เด็กและเยาวชนถูกผู้ใหญ่ใช้เป็นเครื่องมือในการล่าเหยื่อและค้ายาเสพติด
- อยากให้พิจารณาตามความเป็นจริง ให้ลงโทษแบบผู้ใหญ่ได้
- โทษสำหรับเด็กอ่อนเกินไป ทำผิดซ้ำ
- บทลงโทษมีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากการที่จะแก้ไขให้บทลงโทษหนักขึ้นนั้นไม่ใช่เหตุปัจจัยหลักที่จะแก้ไขปัญหาคriminal ของเด็ก เนื่องจากขณะกระทำความผิดนั้น เด็กไม่ได้คิดถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนเองว่าจะได้รับโทษหนักเบาอย่างไร ดังนั้นบทลงโทษจึงเป็นมาตรการหลังสุด ไม่ใช่เป็นมาตรฐานหลักของการแก้ไขปัญหายาเสพติด

๔. ท่านคิดว่าปัจจัยทางด้านสังคม อาทิ ครอบครัว สถานศึกษา และสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร

- มีผลอย่างมากโดยเฉพาะปัญหาครอบครัวที่แตกแยกไม่สมบูรณ์ ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการอบรม สั่งสอนดูแลอย่างเข้มงวด หันไปคบเพื่อนลูกซุกงูไปง่าย และพฤติกรรมเลียนแบบของผู้ปกครองที่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน
- ด้านสังคมที่พัฒนาขึ้นเกือบทุกด้าน การปรับตัวไม่สัมพันธ์กันของเด็กและเยาวชนกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ทำให้มีผลต่อการกระทำผิดมากขึ้น
- สถานศึกษาเพิ่มกิจกรรม และมีการตรวจยาเสพติด ครูต้องคอยสังเกตพฤติกรรมเด็ก ติดตามสอบถามไปถึงครอบครัวและเยี่ยมบ้านนักเรียน
- สถานศึกษาคควรอบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ปลุกฝังจิตสำนึกต่อเยาวชน
- ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดลงไปในชุมชนและสังคม ซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันทำให้เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงที่จะกระทำผิดได้
- ครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่มีปัญหา ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการกระทำผิดของเด็ก ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
- สิ่งแวดล้อมในชุมชน หากปล่อยให้หมิ่นเหม่งมั่วสุมยาเสพติด ก็นำไปสู่การชักชวนให้เด็กกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้
- หากสังคมดี ครอบครัวคอยเอาใจใส่ดูแล สถานศึกษาที่ดี โอกาสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดก็น้อย

๕. ท่านคิดว่าสังคมและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไรบ้าง

- ควรให้ผู้นำชุมชนมีทัศนคติเกี่ยวกับผลร้ายของยาเสพติดที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก
- เมื่อเด็ก/เยาวชน ที่กระทำความผิด กลับคืนสู่สังคมและชุมชน ที่อาศัยอยู่เดิม จึงจำเป็นที่ชุมชนสังคมปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการดำรงอยู่ มิฉะนั้นเด็กอาจกลับมากระทำความผิดซ้ำได้อีก
- หมู่บ้านควรมีเสียงตามสายแจ้งข่าวต่าง ๆ และผู้นำชุมชนต้องทราบพฤติกรรมคนในหมู่บ้าน โดยให้คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลว่ามีผู้ใดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และให้มีรางวัลหมู่บ้านปลอดยาเสพติด
- ผู้นำชุมชนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ กีฬาให้เด็ก เพื่อไม่ให้มีเวลาว่างไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- สังคมควรมีการรณรงค์โทษของยาเสพติดให้เยาวชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด
- ผู้นำชุมชนออกเยี่ยมพบปะพูดคุยกับลูกบ้าน
- ร่วมมือกับตำรวจในการติดต่อ ล่อซื้อ จับกุม อย่างเข้มแข็ง
- ชุมชนและสังคมต้องเป็นการแก้ไขอย่างมีจิตสำนึกและจริงจัง ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ทุกชุมชนจะรู้พฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนของตนเองมากกว่าภาครัฐ เพราะปัญหาของครอบครัวนำไปสู่พฤติกรรมของเด็กกว่าไปคบหาหรือมั่วสุมกับกลุ่มใดในชุมชนย่อมเป็นที่รับทราบของบุคคลในชุมชนอยู่แล้ว หากแก้ไขปัญหาที่เน้นไปที่ชุมชนและสังคมแล้วน่าจะสัมฤทธิ์ผลได้มาก
- จัดตั้งองค์กร หรือชมรม ภายในชุมชนให้มีหน้าที่เกี่ยวกับอบรบ ป้องกันปัญหา ยาเสพติด

๖. ข้อเสนอแนะ

- หน่วยงานของตำรวจควรบูรณาการเกี่ยวกับการให้ความรู้ แก้ปัญหา ยาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น
- ควรมีกฎหมายสำหรับเด็กไม่เกิน ๑๘ ในการขับขี้อักรยานยนต์ โดยกำหนดเวลาไม่ควรเกิน ๒๑.๐๐ น
- ให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้นำชุมชน ร่วมกันหาสาเหตุ และแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง
- จัดกิจกรรมเชิงรณรงค์ป้องกันการกระทำผิดกับกลุ่มผู้นำชุมชน เด็กและเยาวชน
- สร้างค่านิยมให้เยาวชน ตระหนักว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นบุคคลที่สังคมไม่ยอมรับ
- เพิ่มงบประมาณจัดการปัญหาด้านเด็กและเยาวชน กรณียาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาและสร้างบุคลากรในด้านชุมชนสัมพันธ์ของ ตร. เพื่อปฏิบัติงานด้านนี้เพิ่มขึ้น
- ปัญหา ยาเสพติดเป็นปัญหาสังคม ซึ่งมีผลกระทบมาจากปัญหาเศรษฐกิจ

- มุ่งเน้นสร้างความอบอุ่นในครอบครัว แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และปากท้องเป็นหลักต่อไปก็เป็นเรื่องการเมืองมีจิตสำนึกของสังคมและชุมชน ควรพิจารณามาตรการทางสังคมของผู้ที่เข้ามาร่วมแก้ไข ปัญหา ขอให้มีการเข้าถึงอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ยาเสพติดสามารถที่จะลดลงได้แต่ต้องใช้เวลา

๔.๓.๔ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากเจ้าหน้าที่ ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันและปราบปราม

๑. หน่วยงานของท่านมีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไรบ้าง

๑.๑) มาตรการในการป้องกัน

- มีการจัดระเบียบสังคมรอบสถานศึกษา ผนวกรวมประชาสัมพันธในส่วนของสถานศึกษา และรวมไปถึงร้านค้า สถานบริการ ร้านเกมส์ ให้รับรู้ถึงโทษของยาเสพติด อบายมุข มีนโยบาย “โครงการตำรวจลำปางพาลูกหลานกลับบ้าน

- ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่เยาวชนในสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น

- มีโครงการตำรวจชุมชนสีขาว มีการสำรวจและลงพื้นที่ในชุมชน เพื่อป้องกันปราบปรามและตรวจสอบผู้เสพ ผู้ค้า ให้ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันยาเสพติด

- มีการประสานและเข้าไปรับรู้ปัญหาเกี่ยวกับคนในชุมชน โรงเรียน มีการสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจ กับคนในชุมชน ในการสอดส่องดูแลคนในชุมชน

- มีการจัดทำประชาคมหมู่บ้านให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

- ใช้โครงการครู D.A.R.E. เพื่อให้การศึกษาความรู้แก่นักเรียนในสถานศึกษา ให้ทุกคนมีทักษะที่จำเป็นแก่เด็ก เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตำรวจ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน

- จัดชุด ตชส.เข้าบรรยายให้ความรู้ปัญหายาเสพติดแก่เด็กและเยาวชนตามชุมชนและโรงเรียนในพื้นที่

- กำหนดพื้นที่กลุ่มเสี่ยง ตรวจสอบเข้มเป็นพิเศษ เช่น วิทยาลัยเทคนิค ตรวจสอบหอพักที่มีเด็กมั่วสุม

- พบปะผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ขอความร่วมมือในการช่วยกันดูแลคนในชุมชนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

- มีการตรวจสอบสารเสพติดในโรงเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด

- เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความรู้หน้าเสาธงในเวลาเช้า ในโรงเรียนพื้นที่รับผิดชอบ

๑.๒) มาตรการในการปราบปราม

- มีการเข้าตรวจสอบกับทางสถานศึกษาในเขตรับผิดชอบ สุ่มตรวจปัสสาวะเข้าตรวจสอบกลุ่มวัยรุ่นตามสถานที่สุ่มเสี่ยง, เข้าตรวจสอบตามหอพักนักศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

- ใช้มาตรการเชิงรุก เพื่อจับกุมตัวผู้เสพ

- มีการจับกุมผู้เสพ ผู้ค้า รายย่อย รายสำคัญ ขยายผลการจับกุมทุกคดีเพื่อทำลายผู้ค้ารายสำคัญ และรายย่อยในพื้นที่
  - มีการสุ่มตรวจและดำเนินคดีบุคคลที่มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง
  - ผู้บังคับบัญชามีนโยบายให้ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดทุกคดีความผิด
  - มีการตั้งด่านตรวจค้นป้องกันอาชญากรรม ในเส้นทางเสี่ยง หรืออาจใช้ขนส่งยาเสพติด มีการหาข่าวกำหนดเป้าหมายเพื่อปิดล้อมตรวจค้นบ้านหรือสถานที่ที่อาจมีการซุกซ่อนยาเสพติด
  - มีชุดจู่โจม (งาน ป.) ทำงานปราบปรามยาเสพติด โดยมีผลการจับกุมอย่างต่อเนื่อง
  - กวดขัน จับกุม เยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี
- พื้นที่ต่อไป
- ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ในเส้นทางหลักและรอง เพื่อดูแลการเคลื่อนไหวในการซื้อขายจำหน่ายยาเสพติด

๒. การปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน มีปัญหา อุปสรรค ในด้านใดบ้าง

- ประชาชนทั่วไปขาดความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด
- ขาดการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรู้
- ปัญหาของชุมชนสังคมเมืองต่างคนต่างอยู่ ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร
- เงื่อนไข ข้อกฎหมาย สิทธิเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความติดขัดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
- การปฏิบัติเกี่ยวกับเด็กมีกฎหมายวิธีการยุ่งยาก มีบทลงโทษที่ไม่สามารถทำให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคนดีได้ ซึ่งสังเกตได้จากเด็กส่วนใหญ่ที่ถูกดำเนินคดีมักจะกลับมาเสพและเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- กฎหมายที่นำมาใช้กับเด็กมีขั้นตอนมากทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อยากจะปฏิบัติ เพราะกลัวผิดขั้นตอน
- ให้ความรู้และเข้าใจแก่เด็กและเยาวชนไม่ทั่วถึง ขาดอุปกรณ์ ยานพาหนะ ในการออกไปให้ความรู้ความเข้าใจ
- ข้อจำกัดของบุคลากรมีจำนวนน้อย กว่าปริมาณของนักศึกษา หรือประชากรในพื้นที่มาก และทักษะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แต่ละคนอาจไม่เท่ากัน
- การจับกุมและนำส่งพนักงานสอบสวน มักจะบ่ายเบี่ยงไม่ยอมทำคดี เนื่องจากติดขั้นตอนต่าง ๆ และต้องเชิญสหวิชาชีพเข้าร่วมฟังการสอบสวนและควบคุมตัวไม่เกิน ๒๔ ชม.
- ขาดความรู้ ความเข้าใจในพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

- ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
- เกี่ยวกับกฎหมาย ซึ่งผู้ใหญ่มักใช้เด็กหรือเยาวชน ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่ เมื่อบุตรของตนถูกจับดำเนินคดี กล่าวหาเจ้าหน้าที่ว่า กลั่นแกล้งบ้าง

๓. หน่วยงานของท่านมีการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภาคสังคมและหน่วยงานอื่น ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนอย่างไร

- มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ อย่างเช่น สาธารณสุขจังหวัด คณะครูเดินไปให้ความรู้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา
- ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ครู อาจารย์และชุมชน เพื่อหาผู้เสพยาเสพติด และสอดส่องดูแลคนในชุมชน
- มีการจัดทำโครงการ, โรงเรียนสีขาว หมู่บ้านชุมชน ปลอดภัยยาเสพติด
- จัดชุดมวลชนสัมพันธ์ ออกปฏิบัติงาน ให้ความรู้ในการประชุมกับหมู่บ้าน
- ได้ร่วมประชุมกับฝ่ายปกครอง สาธารณสุข โรงเรียน เพื่อหาแนวทางป้องกันและแก้ไข
- มีการร่วมมือกันทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน ตามโครงการประชารัฐร่วมใจ และโครงการไทยนิยมยั่งยืน ร่วมกันสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังแก้ปัญหายาเสพติด ทั้งในชุมชน และสถานศึกษา ร่วมกันขับเคลื่อนโครงการประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติด ซึ่งเป็นการร่วมมือกันของ ๖ หน่วยงาน คือ ๑. เจ้าหน้าที่ ปปส. ๒. ตำรวจ ๓. ทหาร ๔. เจ้าหน้าที่ กทม.๕. คณะกรรมการ กต.ตร. ๖. คณะกรรมการชุมชน
- สน.บางซื่อ ได้ดำเนินการตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน เป็นโครงการหลักของรัฐบาล ซึ่งมีทั้งฝ่ายปกครอง ทหาร ตำรวจ กศน. และอีกหลายหน่วยงาน ลงชุมชนแออัด รับฟังปัญหาของชุมชนนั้น ๆ และมีการอบรมให้ความรู้ด้านยาเสพติดแก่คนในชุมชน
- ประสานข้อมูลของเด็กกลุ่มเสี่ยงจากทางโรงเรียน เพื่อคอยติดตามดูแลพฤติกรรม การมั่วสุ่มยาเสพติด
- ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการออกตรวจสถานบริการ ร้านเกมส์ ชุดจัดระเบียบสังคม ออกตรวจเป็นประจำ

๔. ท่านคิดว่าปัจจุบันบทลงโทษทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้านยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีโทษหนักเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

- ในปัจจุบันมีอัตราโทษที่เบา ไม่ได้เด็ดขาด ทำให้เด็กและเยาวชนกล้าที่จะกระทำความผิด เสี่ยงกับยาเสพติดได้ง่าย ส่วนมากจะเป็นกลุ่มเดิมๆ
- กฎหมายยาเสพติดไม่มีความเกรงกลัวของผู้กระทำความผิด สังเกตได้จากสถิติถูกจับกุม

- บทลงโทษที่กระทำความผิดไม่หนักเพียงพอ และกระบวนการในการฟื้นฟู บำบัด ยังไม่มีประสิทธิภาพที่จะทำให้เยาวชนกระทำผิดกลับตัวเป็นคนดีได้

- เพียงพอ และเน้นให้ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น มีมาตรการเข้าถึง และสอดส่องดูแลเด็ก และเยาวชนอย่างจริงจัง และจัดทำบัญชีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สุ่มตรวจเป็นระยะ และติดตามผลต่อเนื่อง

- บทลงโทษทางกฎหมาย เหมาะสมในระดับหนึ่งแต่ปัญหาเกิดจากเยาวชนเข้ารับโทษ ตามกฎหมายแล้วจะมีมาตรการอย่างไร ไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำอีก เนื่องจากได้พบกับเยาวชนที่ทำความผิดด้วยกัน แล้วอาจทำให้ได้รับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ในทางที่ไม่ดี และกลับมากระทำผิดอีกและมีแนวโน้มรุนแรงกว่าเดิม

- บทลงโทษน้อยไป เห็นควรแบ่งแยกตามชั้นอายุให้ชัดเจน เช่นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ควรได้รับโทษเพียง ๑ ใน ๓ ของผู้ใหญ่ เด็กอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ไม่เกิน ๑๘ ปี ควรได้รับโทษ ๒ ใน ๓ ของผู้ใหญ่ บุคคลอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ได้รับโทษตามกฎหมาย (ผู้ใหญ่)

- บทลงโทษเพียงพอ เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคมต่อไป

- โทษเกี่ยวกับบำบัดยาเสพติด ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เนื่องจากไม่มีการควบคุม หลังจากออกมาจากสถานบำบัดทำให้กลับไปเสพยาเสพติดอีก

๕. ข้อเสนอแนะ

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรให้ความสำคัญในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด เช่น อุปกรณ์ งบประมาณ อบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่

- เพิ่มบทลงโทษให้เกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด

- เพิ่มประชาสัมพันธ์ ให้รู้ถึงภัยและโทษของยาเสพติด

- การแก้ไขปัญหายาเสพติด ต้องแก้ไขในด้านสังคม ชุมชน ครอบครัว และสถานศึกษา การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่ทำให้ยาเสพติดลดลงได้

- วิเคราะห์ถึงสาเหตุการกระทำผิด จากครอบครัวที่แตกแยกซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการกระทำผิดของเด็กได้ง่าย

- ควรมีงบประมาณสนับสนุน ในการออกให้ความรู้ และติดตามเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านครอบครัวหรือปัญหาอื่น ๆ อย่างทั่วถึง

- จุดเริ่มต้นของแก้ปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชน คือครอบครัว

- ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องเน้นเรื่องการบำบัดฟื้นฟู ไม่ให้เด็กและเยาวชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก

- ปลุกฝังจิตสำนึก สร้างกิจกรรม คุณธรรม จริยธรรม

- การตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติด ควรได้รับความร่วมมือจากสาธารณสุข ให้ทราบผลได้รวดเร็ว

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุของการกระทำความผิด ลักษณะ และพฤติกรรมกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน มาตรการทางสังคมและมาตรการในการป้องกันปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ๔ กลุ่ม เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ประชาชนทั่วไป เจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวนและบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

คณะผู้วิจัยขอเสนอข้อสรุปการศึกษา และการอภิปรายผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ ๔ รวมถึงข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่หนึ่งเป็นการสรุปผลการศึกษา

ส่วนที่สองเป็นการอภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่สามเป็นข้อเสนอแนะจากการศึกษา

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

๕.๑.๑ เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑) ข้อมูลทั่วไปของเด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร และในพื้นที่ตำรวจภูธรภาค ๑-๙ (เด็กและเยาวชนที่ถูกควบคุมอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีสถิติการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดสูง) จำนวน ๑,๑๘๗ ตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง ๑๖ - ๑๘ ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นสถานศึกษาในสังกัดของรัฐบาล พักอาศัยกับครอบครัว (พ่อ-แม่) ประเภทที่พักอาศัยเป็นชุมชนชนบท ผู้ปกครองประกอบอาชีพลูกจ้างชั่วคราว/รับจ้างทั่วไป และสถานภาพครอบครัวพ่อแม่แยกกันอยู่/หย่าร้าง **หมายเหตุ :** กลุ่มตัวอย่างในภาค ๖ มีจำนวนไม่ครบตามกำหนด (๑๒๐ คน) เนื่องจากสถิติการเกิดคดีเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมีน้อย และ ภ.จว.สุโขทัย ไม่มีสถานแรกรับเด็กและเยาวชนจึงต้องส่งต่อเด็กและเยาวชนไปยังสถานแรกรับของ ภ.จว.พิษณุโลก

๒) พฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในประเภทยาบ้า มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในลักษณะเป็น เป็นทั้งผู้ครอบครองเพื่อจำหน่ายและเสพ ซึ่งมีสาเหตุการกระทำความผิดจากการอยากรู้/อยากทดลอง ระยะเวลาที่เข้าไปเกี่ยวข้องไม่เกิน ๑ ปี มีรายได้จากการขาย/ขนยาเสพติด

๑,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท ต่อครั้ง วิธีการขายทางโทรศัพท์แล้วนัดหมายสถานที่รับยาเสพติด โดยใช้เงินสด ในการขาย ห้วงเวลาที่มีการขายคือ แล้วแต่โอกาสหรือขายในเวลาไหนก็ได้แล้วแต่สะดวก

กรณีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เสพส่วนใหญ่ มีวิธีการซื้อขายเสพติดทางโทรศัพท์แล้ว นัดหมายสถานที่รับเสพติด โดยใช้เงินสดในการซื้อขายเสพติด ห้วงเวลาที่มีการซื้อขายเสพติด คือ แล้วแต่โอกาสหรือซื้อในเวลาไหนก็ได้แล้วแต่สะดวก กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดได้กระทำความผิดในคดีอื่น คือ ลักทรัพย์

๓) ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปราม และการอำนวยความสะดวกกรรมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ในภาพรวม มีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๔ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๗๓

ในด้านการป้องกันและปราบปรามกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๒๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๒๘

- ในด้านการป้องกันและปราบปรามเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความเชื่อมั่นสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการจับกุมเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสพหรือผู้จำหน่าย ยาเสพติดอย่างจริงจัง รองลงมา คือเคยเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจออกตรวจตามโรงเรียน หอพักร้านเกม/ อินเทอร์เน็ตและเคยเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปจัดอบรมโครงการแดร์ หรืออบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ ยาเสพติดในโรงเรียนหรือชุมชนที่ท่านพักอาศัย ตามลำดับ

ในด้านการอำนวยความสะดวก พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่น อยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๖ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๘

- ในด้านการอำนวยความสะดวกเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีระดับความเชื่อมั่นสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ในการสืบสวนจับกุมคดียาเสพติดด้วยความ เป็นธรรม รองลงมา คือเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติให้กับเด็กและเยาวชน ก่อนดำเนินการสอบสวน เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่มีการรับเงินใต้โต๊ะ และเจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการสอบสวนโดยมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการสอบสวน เช่น พนักงาน อัยการ นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ตามลำดับ

๕.๑.๒ ประชาชนทั่วไป

๑) ข้อมูลทั่วไปของประชาชนซึ่งพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ ภาค ๑ - ๙ และ บช.น. ทั้งหมดจำนวน ๑,๒๐๘ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี สถานภาพสมรส การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ พักอาศัย ในชุมชนเมือง ไม่มีสมาชิกในครอบครัวที่เป็นเด็กและเยาวชน และเป็นครอบครัวที่มีสมาชิกเป็น เด็กและเยาวชนจำนวน ๒ คน

๒) ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ “มีส่วนร่วมน้อย” มีค่าเฉลี่ย ๒.๕๔ คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗๐

ระดับการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ “มีส่วนร่วมปานกลาง” พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมกับโรงเรียน/ชุมชน/ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชน ไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและการมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน ตามลำดับ

กลุ่มตัวอย่างมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในเกณฑ์ “มีส่วนร่วมน้อย” พบว่า การเข้าร่วมปรึกษาหารือ กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เบาะแส เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานภาครัฐ ท่านร่วมฝึกอบรม ให้ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน และการมีส่วนร่วม ติดตามและประเมินผล ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ตามลำดับ

๓) ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามและการอำนวยความสะดวกในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๐๓ คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๕๓

ในการป้องกันและปราบปราม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๒.๙๕ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๙๔

ในการป้องกันและปราบปรามเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อมั่นสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสืบสวน ดำเนินคดี และขยายผลเพื่อจับกุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อป้องกันปราบปรามยาเสพติด มีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และผลกระทบของยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ และเจ้าหน้าที่ตำรวจประสานความร่วมมือจากประชาชนในการให้ข้อมูล เบาะแส เพื่อสืบสวนดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ตามลำดับ

ในด้านการอำนวยความสะดวกในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์ “เชื่อมั่นปานกลาง” มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๑ คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๑๑

ในด้านการอำนวยความสะดวก เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเชื่อมั่นสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รองลงมา คือเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่าง

รวดเร็ว ตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างถูกต้องเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน และเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบตามลำดับ

๕.๑.๓ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน

๑) ข้อมูลทั่วไปของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวน ในพื้นที่ ภาค ๑ - ๙ และ บชน. ทั้งหมดจำนวน ๑,๒๑๔ คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีศ จ.ส.ต. - ด.ต. ดำรงตำแหน่งผู้บังคับหมู่ อยู่ในสายงานป้องกันปราบปราม มีอายุราชการไม่เกิน ๑๐ ปี และระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ในสายงานไม่เกิน ๑๐ ปี

๒) ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในภาพรวม พบว่า อยู่ใน “ระดับมาก” มีค่าเฉลี่ย ๓.๖๙ คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๘๐

- ปัญหาอุปสรรคภายในหน่วยงานเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงที่สุด คือการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และยานพาหนะในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือมีข้อจำกัดและข้อยกเว้นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาการขาดแคลนกำลังพลในการปฏิบัติงาน กระบวนการจับกุมและสอบสวนมีขั้นตอนยุ่งยากและใช้เวลาในการดำเนินการมาก เนื่องจากต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วมในการปฏิบัติงาน และการขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด

- ปัญหาอุปสรรคนอกหน่วยงาน เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงที่สุด คือปัญหาเด็กและเยาวชนที่ผ่านการบำบัดยาเสพติดมาแล้วยังกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเนื่องจากอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิม ๆ รองลงมา คือ ปัญหาเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และขยายไปยังกลุ่มเด็กที่มีอายุน้อยลงจนถึงชั้นประถมศึกษา ปัญหาครอบครัว/ชุมชน ไม่ยอมรับว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ครอบครัว/ชุมชนยังขาดการยอมรับว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และการขาดการบูรณาการในการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันปราบปรามกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามลำดับ

๓) มาตรการทางสังคมและการป้องกันปราบปรามในการแก้ไขปัญหาการกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในภาพรวม พบว่า อยู่ใน “ระดับมาก” มีค่าเฉลี่ย ๓.๔๒ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๑

- มาตรการทางสังคม พบว่า อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย ๓.๑๓ คิดเป็น ร้อยละ ๖๒.๕๘

- มาตรการในการป้องกันและปราบปราม อยู่ในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ย ๖๓.๔๒ คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๔๑

มาตรการทางสังคมเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็น ระดับสูงที่สุด คือการร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการในการแก้ปัญหา ยาเสพติด รองลงมา คือการ ประสานความร่วมมือการปฏิบัติงานกับหน่วยงานในชุมชน “โรงเรียน/ร้านค้า/วัด” และจัดกิจกรรม ป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน สถานศึกษา อาทิจากิจกรรมละลายพฤติกรรม เข้าวัด การจัดตั้ง ชมรม TO BE NUMBER ONE หรือกลุ่มเยาวชนเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน รวมถึงการจัดประชุม ชาวบ้าน/ผู้นำชุมชน/อสม./ผู้นำตามธรรมชาติ เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ของเด็กและเยาวชนสร้างกตিকাหรือเงื่อนไขเพื่อประกาศเป็นวาระของชุมชนในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามลำดับ

มาตรการในการป้องกันและปราบปรามเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็น ระดับสูงสุด คือ ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ กำชับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ กวดขัน จับกุมการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หน่วยงานดำเนินการแต่งตั้ง ให้มีผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม มีมาตรการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการขยายผลการจับกุมเพื่อดำเนินการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจนถึงผู้ค้ารายใหญ่ มีการกำชับให้ กต.ตร.สน./สภ. ให้สอดส่อง ประชาชนในชุมชน/หมู่บ้าน ที่มีพฤติกรรมส่อเป็นผู้กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้งเบาะแสข้อมูล ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อมาตรการ ในการป้องกันและปราบปรามอยู่ใน “ระดับปานกลาง” คือ หน่วยงานมีการประชุมร่วมกับหน่วยงาน อื่น อาทิจาก สถานศึกษา วัด สถานประกอบการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมกำหนดแนวทาง ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด มีการดำเนินการจัดอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ ผลกระทบและการป้องกันตนเองจากยาเสพติดให้กับเด็กหรือ เยาวชนทั่วไป และเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ และมีการ จัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และประชาชน ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ให้เป็นปัจจุบัน

๕.๑.๔ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โครงการการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ๓ กลุ่ม เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด บุคลากรในกระบวนการ (เจ้าหน้าที่ตำรวจสายงานป้องกันปราบปรามและงานสืบสวนและเจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก)

กลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๑. ท่านเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด ในรูปแบบใดบ้าง

- เป็นผู้ค้าและผู้เสพ
- เป็นเด็กเดินยา
- เห็นเพื่อนเล่นยา และอยากรู้อยากลอง แล้วมีเงิน มีโทรศัพท์ มีเสื้อผ้า ของใช้ราคาแพง เลยอยากเป็นผู้ขายจะได้มีของใช้เหมือนเพื่อน

๒. สาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้ท่านเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพราะเหตุใด

- เพื่อนชวน คบเพื่อนที่ติดยาเสพติด
- อยากรู้ อยากทดลอง
- อยากมีรายได้เป็นของตนเอง
- อยากมีของใช้และโทรศัพท์ราคาแพง ๆ
- พ่อแม่ไม่ค่อยสนใจ พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน
- พ่อแม่แยกทางกัน
- อยู่คนเดียว/อยู่กับแฟน
- เครียดเรื่องเรียน เรื่องเพื่อน

๓. การเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้เกิดผลกระทบตัวท่าน ครอบครัว และสังคมอย่างไร

- ไม่ได้เรียนต่อ เสียอนาคต
- ครอบครัวทะเลาะกัน ต้องแยกกันอยู่
- สมัครทำงานไม่มีหน่วยงานราชการหรือบริษัทไหนรับเข้ารับทำงาน
- เพื่อนไม่คบ
- กลัวตำรวจจับ

๔. การป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้ผล ควรทำอย่างไร

- ประชุมกับหมู่บ้านชุมชน ให้มีการต่อต้านยาเสพติด และให้มีการสุ่มตรวจสารเสพติด และอบรมให้แก่เด็ก ๆ ที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น
- มีผู้ใหญ่หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยให้คำปรึกษาแนะนำ
- ครอบครัวอบอุ่น พ่อแม่คอยเอาใจใส่ดูแลพฤติกรรมของบุตรหลาน

๕. ท่านได้รับโทษจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอะไรบ้าง และคิดว่าโทษที่ได้รับเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่

- โทษที่ได้รับเหมาะสม ยุติธรรมแล้ว
- น่าจะมีการพิจารณาตามประเภท หรือจำนวนของยาเสพติด
- น่าจะพิจารณาโทษจากจำนวนครั้งในการกระทำความผิด แล้วเพิ่มโทษเพื่อให้

ไม่กล้ามายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด

๖. ข้อเสนอแนะ

- ให้โอกาสแก่เด็กเพื่อกลับไปเรียน เพื่อจะได้ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
- เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

๕.๑.๕ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

๑. ท่านคิดว่าปัจจัยหรือสาเหตุใดที่ก่อให้เกิดปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

- เยาวชนมีวุฒิภาวะน้อย ขาดจิตสำนึกที่ดี
- ครอบครัว ผู้ปกครองไม่ได้เข้มงวดกับความประพฤติ ทำให้เยาวชนคบหาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ ยาเสพติด และถูกชักจูงง่ายโดยเริ่มจากการเสพยาเสพติดและไปจำหน่ายเพื่อได้เงิน เมื่อเห็นว่าได้เงินจำนวนมากในเวลารวดเร็วและง่าย
- ด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวของเยาวชนมีฐานะยากจน รายได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นแรงจูงใจสำคัญ
- สภาพแวดล้อมที่เด็ก/เยาวชนอาศัยอยู่ ค่อนข้างเสื่อมโทรม ไม่เหมาะสมหรือแออัด
- ผู้ใหญ่ประพฤติตนไม่ดี เป็นตัวอย่างแก่เด็ก
- ใช้จักรยานยนต์เป็นยานพาหนะในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง ต่างคนต่างอยู่หรือ บิดา หรือ มารดา เป็นคนมั่วสุมยาเสพติดอีกด้วย ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น จึงหันไปพึ่งแหล่งมั่วสุมจากยาเสพติดที่มีความรุนแรงน้อยถึงมาก และขยายผลจากผู้เสพยาจนเป็นผู้ค้า
- ครอบครัวต้องประกอบอาชีพทุกวัน จนมีเวลาดูแลบุตรหลานน้อยลง ทำให้ขาดการเอาใจใส่ ประกอบกับ ผู้แสวงหาประโยชน์จากเด็กจึงใช้เด็กกระทำความผิดแทน
- อยากรู้ อยากลอง พฤติกรรมเลียนแบบผู้ใหญ่
- ต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคมและกลุ่มเพื่อน

- บทลงโทษในการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีโทษน้อย จึงเป็นสาเหตุให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเครื่องมือของผู้ใหญ่ในการกระทำความผิด

- เด็กเรียนไม่จบ เกียจคร้าน มีเวลาว่าง
- การคบเพื่อนไม่ดีก็พาไปลองยาเสพติดและติดยาจนถึงขายยาเสพติด
- วัฒนธรรมในการใช้วัตถุสิ่งของ อุบัติโภคและบริโภค ก็จะทำทางออกในสิ่งที่ผิด
- โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูง กลยุทธ์ของผู้ผลิต ผู้ขายจึงมีวิธีการอย่างแยบยลที่จะสร้างโอกาส ให้ตัวเองสามารถทำงานได้สำเร็จซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ค้ารายย่อยหรือผู้เสพก็เป็นกลุ่มเด็กจำนวนไม่น้อย เพราะวัยที่ยังขาดประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง จึงงุนงงได้ง่าย เด็กและเยาวชนจึงอยู่ในความเสี่ยงสูง

๒. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีมาตรการในการป้องกันปราบปรามปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไร

- การเข้าไปให้ความรู้ในเชิงป้องกันแก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาและชุมชน ที่มีกลุ่มเสี่ยง ให้ทราบถึงผลกระทบเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย
- วิทยาการที่มีความรู้ด้านยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาอย่างเพียงพอและครอบคลุมทุกระดับ
- ควรมีมาตรการป้องกันมากกว่าปราบปราม
- คอยสอดส่องดูแล ตรวจสอบ จับกุมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ใช้ความถี่ในการตรวจให้มากขึ้น
- เพิ่มอัตรากำลังเข้าไปสอดส่องดูแลพื้นที่เสี่ยงให้มากขึ้น
- ทำงานเชิงรุกเพื่อเข้าถึงพื้นที่เสี่ยงให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็สถานศึกษาหรือชุมชน
- มีนโยบายปราบปรามผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างจริงจัง
- สืบสวน หาข่าว อบรมตักเตือนเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และจับกุมอย่างเคร่งครัด
- เน้นการสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีแก่เด็กและเยาวชนตลอดจนผู้ปกครอง
- กวดขันแหล่งมั่วสุ่มและจุดเสี่ยงที่เป็นแหล่งมั่วสุ่ม เช่น หอพัก สถานบันเทิง
- ทุกภาคส่วนควรมีมาตรการป้องกันและปราบปรามร่วมกัน
- ให้เด็กเข้าสู่กระบวนการบำบัดอย่างจริงจัง
- จัดให้มีการลงพื้นที่ภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูแลสอบถามเกี่ยวกับปัญหายาเสพติด โดยมีจุดประสงค์ใกล้ชิดกับคนในชุมชน เข้าถึงปัญหา ซึ่งจะทำให้แก้ไขปราบปรามได้ทันทั่วทั้ง

๓. ท่านคิดว่าบทลงโทษตามกฎหมายในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีโทษเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

- บทลงโทษตามกฎหมายถือว่าเหมาะสม เนื่องจากเด็กและเยาวชนขาดวุฒิภาวะ รู้เท่าไม่ถึงการณ์เป็นเหตุให้มีแนวโน้มในการกระทำผิดซ้ำ
- ปัจจุบันอัตราโทษสำหรับเด็กและเยาวชนต้องมีการแก้กฎหมายบทลงโทษที่มีอัตราโทษสูงกว่าปัจจุบัน เนื่องจากเด็กและเยาวชนไม่มีความเกรงกลัวต่อโทษที่ได้กระทำความผิด
- ผลักดันให้มีกฎหมายชะลอฟ้อง โดยให้อำนาจอัยการ ส่วนบุคคลที่ไม่ควรไปศาล
- เหมาะสม เนื่องจากเด็กและเยาวชนจะได้มีโอกาสในการกลับตัวเป็นคนดีในสังคมต่อไป
- ไม่เหมาะสม บทลงโทษของเด็กและเยาวชน มีความแตกต่างจากผู้ใหญ่ จึงส่งผลให้ผู้ใหญ่ใช้เด็กและเยาวชนเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด
- บทลงโทษตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีโทษน้อยกว่าผู้ใหญ่ จึงทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อหรือเครื่องมือในการกระทำผิด
- โทษของเด็กและเยาวชนที่ค่อนข้างน้อยทำให้เด็กและเยาวชนถูกผู้ใหญ่ใช้เป็นเครื่องมือในการลำเลียงและค้ายาเสพติด
- อยากให้พิจารณาตามความเป็นจริง ให้ลงโทษแบบผู้ใหญ่ได้
- โทษสำหรับเด็กอ่อนเกินไป ทำผิดซ้ำ
- บทลงโทษมีความเหมาะสมแล้ว เนื่องจากการที่จะแก้ไขให้บทลงโทษหนักขึ้นนั้นไม่ใช่เหตุปัจจัยหลักที่จะแก้ไขปัญหาของเด็ก เนื่องจากขณะกระทำความผิดนั้น เด็กไม่ได้คิดถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับตนเองว่าจะได้รับโทษหนักเบาอย่างไร ดังนั้นบทลงโทษจึงเป็นมาตรการหลังสุด ไม่ใช่เป็นมาตรฐานหลักของการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

๔. ท่านคิดว่าปัจจัยทางด้านสังคม อาทิ ครอบครัว สถานศึกษา และสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร

- มีผลอย่างมากโดยเฉพาะปัญหาครอบครัวที่แตกแยกไม่สมบูรณ์ ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนดูแลอย่างเข้มงวด หันไปคบเพื่อนถูกชักจูงไปง่าย และพฤติกรรมเลียนแบบของผู้ปกครองที่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน
- ด้านสังคมที่พัฒนาขึ้นเกือบทุกด้าน การปรับตัวไม่สัมพันธ์กันของเด็กและเยาวชนกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ทำให้มีผลต่อการกระทำผิดมากขึ้น
- สถานศึกษาเพิ่มกิจกรรม และมีการตรวจยาเสพติด ครูต้องคอยสังเกตพฤติกรรมเด็ก ติดตามสอบถามไปถึงครอบครัวและเยี่ยมบ้านนักเรียน

- สถานศึกษาควรอบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ปลูกฝังจิตสำนึกต่อเยาวชน
- ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดลงไปในกลุ่มชนและสังคม ซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันทำให้เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงที่จะกระทำผิดได้
- ครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่มีปัญหา ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการกระทำผิดของเด็ก ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
- สิ่งแวดล้อมในชุมชน หากปล่อยให้มั่วสุมยาเสพติด ก็นำไปสู่การชักชวนให้เด็กกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้
- หากสังคมดี ครอบครัวคอยเอาใจใส่ดูแล สถานศึกษาที่ดี โอกาสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดก็น้อย

๕. ท่านคิดว่าสังคมและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไรบ้าง

- ควรให้ผู้นำชุมชนมีทัศนคติเกี่ยวกับผลร้ายของยาเสพติดที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนเป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก
- เมื่อเด็ก/เยาวชน ที่กระทำความผิด กลับคืนสู่สังคมและชุมชน ที่อาศัยอยู่เดิม จึงจำเป็นที่ชุมชนสังคมปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการดำรงอยู่ มิฉะนั้นเด็กอาจกลับมากระทำผิดซ้ำได้อีก
- หมู่บ้านควรมีเสียงตามสายแจ้งข่าวต่างๆ และผู้นำชุมชนต้องทราบบุคคลในหมู่บ้าน โดยให้คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลว่ามีผู้ใดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และให้มีรางวัลหมู่บ้านปลอดยาเสพติด
- ผู้นำชุมชนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ก็พาให้เด็ก เพื่อไม่ให้มีเวลาว่างไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- สังคมควรมีการรณรงค์โทษของยาเสพติดให้เยาวชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด
- ผู้นำชุมชนออกเยี่ยมพบปะพูดคุยกับลูกบ้าน
- ร่วมมือกับตำรวจในการติดต่อ ล่อซื้อ จับกุม อย่างเข้มแข็ง
- ชุมชนและสังคมต้องเป็นการแก้ไขอย่างมีจิตสำนึกและจริงจัง ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ทุกชุมชนจะรู้พฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนของตนเองมากกว่าภาครัฐ เพราะปัญหาของครอบครัวนำไปสู่พฤติกรรมของเด็กกว่าไปคบหาหรือมั่วสุมกับกลุ่มใดในชุมชนย่อมเป็นที่รับทราบของบุคคลในชุมชนอยู่แล้ว หากแก้ไขปัญหาที่เน้นไปที่ชุมชนและสังคมแล้วน่าจะสัมฤทธิ์ผลได้มาก
- จัดตั้งองค์กร หรือชมรม ภายในชุมชนให้มีหน้าที่เกี่ยวกับอบรบ ป้องกันปัญหายาเสพติด

๖. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

- หน่วยงานของตำรวจควรบูรณาการเกี่ยวกับการให้ความรู้ แก่ปัญหายาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น
- ควรมีกฎหมายสำหรับเด็กไม่เกิน ๑๘ ในการขับขี้อายานยนต์ โดยกำหนดเวลาไม่ควรเกิน ๒๑.๐๐ น
- ให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้นำชุมชน ร่วมกันหาสาเหตุ และแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจัง
- จัดกิจกรรมเชิงรณรงค์ป้องกันการกระทำผิดกับกลุ่มผู้นำชุมชน เด็กและเยาวชน
- สร้างค่านิยมให้เยาวชน ตระหนักว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นบุคคลที่สังคมไม่ยอมรับ
- เพิ่มงบประมาณจัดการปัญหาด้านเด็กและเยาวชน กรณียาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาและสร้างบุคลากรในด้านชุมชนสัมพันธ์ของ ตร. เพื่อปฏิบัติงานด้านนี้เพิ่มขึ้น
- ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาสังคม ซึ่งมีผลกระทบมาจากปัญหาเศรษฐกิจ
- มุ่งเน้นสร้างความอบอุ่นในครอบครัว แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และปากท้องเป็นหลักต่อไปก็เป็นเรื่องที่มีจิตสำนึกของสังคมและชุมชน ควรมีมาตรการทางสังคมของผู้ที่เข้ามาร่วมแก้ไข ปัญหา ขอให้มีการเข้าถึงอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ยาเสพติดสามารถที่จะลดลงได้แต่ต้องใช้เวลา

๕.๑.๖ ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย การกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด จากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันและปราบปราม

๑. หน่วยงานของท่านมีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไรบ้าง

๑.๑ มาตรการในการป้องกัน

- มีการจัดระเบียบสังคมรอบสถานศึกษา รณรงค์ประชาสัมพันธ์ในส่วนของสถานศึกษา และรวมไปถึงร้านค้า สถานบริการ ร้านเกมส์ ให้รับรู้ถึงโทษของยาเสพติด อบรมมุข มีนโยบาย “โครงการตำรวจลำปางพาลูกหลานกลับบ้าน”
- ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่เยาวชนในสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น
- มีโครงการตำรวจชุมชนสีขาว มีการสำรวจและลงพื้นที่ในชุมชน เพื่อป้องกันปราบปรามและตรวจสอบผู้เสพ ผู้ค้า ให้ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันยาเสพติด

- มีการประสานและเข้าไปรับรู้ปัญหาเกี่ยวกับคนในชุมชน โรงเรียน มีการสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจ กับคนในชุมชน ในการสอดส่องดูแลคนในชุมชน
  - มีการจัดทำประชาคมหมู่บ้านให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด
  - ใช้โครงการครู D.A.R.E. เพื่อให้การศึกษาความรู้แก่นักเรียนในสถานศึกษาให้ทุกคนมีทักษะที่จำเป็นแก่เด็ก เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างตำรวจ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน
  - จัดชุด ตชส.เข้าบรรยายให้ความรู้ปัญหา ยาเสพติดแก่เด็กและเยาวชนตามชุมชนและโรงเรียนในพื้นที่
  - กำหนดพื้นที่กลุ่มเสี่ยง ตรวจสอบเป็นพิเศษ เช่น วิทยาลัยเทคนิค ตรวจสอบหอพักที่มีเด็กมั่วสุม
  - พบปะผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ขอความร่วมมือในการช่วยกันดูแลคนในชุมชนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
  - มีการตรวจสอบสารเสพติดในโรงเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด
  - เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความรู้หน้าเสาธงในเวลาเช้า ในโรงเรียนพื้นที่รับผิดชอบ
- ๑.๒ มาตรการในการปราบปราม
- มีการเข้าตรวจสอบกับทางสถานศึกษาในเขตรับผิดชอบ สุ่มตรวจปัสสาวะเข้าตรวจสอบกลุ่มวัยรุ่นตามสถานที่สุ่มเสี่ยง, เข้าตรวจสอบตามหอพักนักศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
  - ใช้มาตรการเชิงรุก เพื่อจับกุมตัวผู้เสพ
  - มีการจับกุมผู้เสพ ผู้ค้า รายย่อย รายสำคัญ ขยายผลการจับกุมทุกคดีเพื่อทำลายผู้ค้ารายสำคัญ และรายย่อยในพื้นที่
  - มีการสุ่มตรวจและดำเนินคดีบุคคลที่มีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- อย่างต่อเนื่อง
- ผู้บังคับบัญชามีนโยบายให้ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดทุกคดีความผิด
  - มีการตั้งด่านตรวจค้นป้องกันอาชญากรรม ในเส้นทางเสี่ยง หรืออาจใช้ขนส่งยาเสพติด มีการหาข่าวกำหนดเป้าหมายเพื่อปิดล้อมตรวจค้นบ้านหรือสถานที่ที่อาจมีการซุกซ่อนยาเสพติด
  - มีชุดจู่โจม (งาน ป.) ทำงานปราบปรามยาเสพติด โดยมีผลการจับกุมอย่างต่อเนื่อง
- กวดขัน จับกุม เยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี พื้นฟูต่อไป
  - ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ในเส้นทางหลักและรอง เพื่อดูแลการเคลื่อนไหวในการซื้อขายจำหน่ายยาเสพติด

๒. การปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน มีปัญหา อุปสรรค ในด้านใดบ้าง

- ประชาชนทั่วไปขาดความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด
  - ขาดการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ทำให้เด็กและเยาวชนขาดความรู้
  - ปัญหาของชุมชนสังคมเมืองต่างคนต่างอยู่ ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร
  - เงื่อนไข ข้อกฎหมาย สิทธิเด็กและเยาวชน ทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดความติดขัด
- ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน
- การปฏิบัติเกี่ยวกับเด็กมีกฎหมายวิธีการยุ่งยาก มีบทลงโทษที่ไม่สามารถทำให้เด็กและเยาวชนกลับตัวเป็นคนดีได้ ซึ่งสังเกตได้จากเด็กส่วนใหญ่ที่ถูกดำเนินคดีมักจะกลับมาเสพติดและเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
  - กฎหมายที่นำมาใช้กับเด็กมีขั้นตอนมากทำให้เจ้าหน้าที่ไม่อยากจะปฏิบัติเพราะกลัวผิดขั้นตอน
  - ให้ความรู้และเข้าใจแก่เด็กและเยาวชนไม่ทั่วถึง ขาดอุปกรณ์ ยานพาหนะในการออกไปให้ความรู้ความเข้าใจ
  - ข้อจำกัดของบุคลากรมีจำนวนน้อย กว่าปริมาณของนักศึกษา หรือประชากรในพื้นที่มาก และทักษะในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่แต่ละคนอาจไม่เท่ากัน
  - การจับกุมและนำส่งพนักงานสอบสวน มักจะบ่าเบียดไม่ยอมทำคดีเนื่องจากติดขั้นตอนต่าง ๆ และต้องเชิญสหวิชาชีพเข้าร่วมฟังการสอบสวนและควบคุมตัวไม่เกิน ๒๔ ชม.
  - ขาดความรู้ ความเข้าใจในพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน
  - ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
  - เกี่ยวกับกฎหมาย ซึ่งผู้ใหญ่มักใช้เด็กหรือเยาวชน ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
  - ผู้ปกครองขาดการดูแลเอาใจใส่ เมื่อบุตรของตนถูกจับดำเนินคดี กล่าวหาเจ้าหน้าที่ว่ากลั่นแกล้งบ้าง

๓. หน่วยงานของท่านมีการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภาคสังคมและหน่วยงานอื่น ๆ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไร

- มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ อย่างเช่น สาธารณสุขจังหวัด คณะครูแควร์ ไปให้ความรู้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา

- ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา ครู อาจารย์และชุมชน เพื่อหาผู้เสพยาเสพติดและสอดส่องดูแลคนในชุมชน

- มีการจัดทำโครงการโรงเรียนสีขาว หมู่บ้านชุมชนปลอดยาเสพติด
- จัดชุดมวลชนสัมพันธ์ ออกปฏิบัติงาน ให้ความรู้ในการประชุมกับหมู่บ้าน
- ได้ร่วมประชุมกับฝ่ายปกครอง สาธารณสุข โรงเรียน เพื่อหาแนวทางป้องกัน

และแก้ไข

- มีการร่วมมือกันทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน ตามโครงการประชารัฐร่วมใจ และโครงการไทยนิยมยั่งยืน ร่วมกันสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังแก้ปัญหา ยาเสพติด ทั้งในชุมชน และสถานศึกษา ร่วมกันขับเคลื่อนโครงการประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติด ซึ่งเป็นการร่วมมือกันของ ๖ หน่วยงาน คือ ๑.เจ้าหน้าที่ ปปส. ๒.ตำรวจ ๓.ทหาร ๔.เจ้าหน้าที่ กทม. ๕.คณะกรรมการ กต.ตร. ๖.คณะกรรมการชุมชน

- สน.บางซื่อ ได้ดำเนินการตามโครงการไทยนิยมยั่งยืน เป็นโครงการหลักของรัฐบาล ซึ่งมีทั้งฝ่ายปกครอง ทหาร ตำรวจ กศน. และอีกหลายหน่วยงาน ลงชุมชนแออัด รับฟังปัญหาของชุมชนนั้น ๆ และมีการอบรมให้ความรู้ด้านยาเสพติดแก่คนในชุมชน

- ประสานข้อมูลของเด็กกลุ่มเสี่ยงจากทางโรงเรียน เพื่อคอยติดตามดูพฤติกรรม การมั่วสุมยาเสพติด

- ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการออกตรวจสถานบริการ ร้านเกมส์ ชุดจัดระเบียบสังคมออกตรวจเป็นประจำ

๔. ท่านคิดว่าปัจจุบันบทลงโทษทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้านยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีโทษหนักเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

- ในปัจจุบันมีอัตราโทษที่เบา ไม่ได้เด็ดขาด ทำให้เด็กและเยาวชนกล้าที่จะกระทำความผิดเสี่ยงกับยาเสพติดง่าย ส่วนมากจะเป็นกลุ่มเดิม ๆ

- กฎหมายยาเสพติดไม่มีความเกรงกลัวของผู้กระทำความผิด สังเกตได้จากสถิติถูกจับกุม

- บทลงโทษที่กระทำความผิดไม่หนักเพียงพอ และกระบวนการในการฟื้นฟูบำบัด ยังไม่มีประสิทธิภาพที่จะทำให้เยาวชนกระทำความผิดกลับตัวเป็นคนดีได้

- เพียงพอ และเน้นให้ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น มีมาตรการเข้าถึง และสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง และจัดทำบัญชีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สุ่มตรวจเป็นระยะ และติดตามผลต่อเนื่อง

- บทลงโทษทางกฎหมาย เหมาะสมในระดับหนึ่งแต่ปัญหาเกิดจากเยาวชนเข้ารับโทษตามกฎหมายแล้วจะมีมาตรการอย่างไร ไม่ให้กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก เนื่องจากได้พบกับเยาวชน

ที่ทำผิดด้วยกัน แล้วอาจทำให้ได้รับรู้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ในทางที่ไม่ดี และกลับมาก่อทำผิดอีกและมีแนวโน้มรุนแรงกว่าเดิม

- บทลงโทษน้อยไป เห็นควรแบ่งแยกตามชั้นอายุให้ชัดเจน เช่นเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี ควรได้รับโทษเพียง ๑ ใน ๓ ของผู้ใหญ่ เด็กอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ไม่เกิน ๑๘ ปี ควรได้รับโทษ ๒ ใน ๓ ของผู้ใหญ่ บุคคลอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ได้รับโทษตามกฎหมาย (ผู้ใหญ่)

- บทลงโทษเพียงพอ เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคมต่อไป

- โทษเกี่ยวกับบำบัดยาเสพติด ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เนื่องจากไม่มีการควบคุมหลังจากออกมาจากสถานบำบัดทำให้กลับไปเสพยาเสพติดอีก

๕. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรให้ความสำคัญในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามยาเสพติด เช่น อุปกรณ์ งบประมาณ อบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่

- เพิ่มบทลงโทษให้เกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำความผิด

- เพิ่มประชาสัมพันธ์ ให้รู้ถึงภัยและโทษของยาเสพติด

- การแก้ไขปัญหายาเสพติด ต้องแก้ไขในด้านสังคม ชุมชน ครอบครัว และสถานศึกษา การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่ทำให้อาสาสมัครลดลงได้

- วิเคราะห์ถึงสาเหตุการกระทำผิด จากครอบครัวที่แตกแยกซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการกระทำผิดของเด็กได้ง่าย

- ควรมีงบประมาณสนับสนุน ในการออกให้ความรู้ และติดตามเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาด้านครอบครัวหรือปัญหาอื่น ๆ อย่างทั่วถึง

- จุดเริ่มต้นของแก้ปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชน คือครอบครัว

- ให้องค์กรที่เกี่ยวข้องเน้นเรื่องการบำบัดฟื้นฟู ไม่ให้เด็กและเยาวชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีก

- ปลุกฝังจิตสำนึก สร้างกิจกรรม คุณธรรม จริยธรรม

- การตรวจปัสสาวะเพื่อหาสารเสพติด ควรได้รับความร่วมมือจากสาธารณสุขให้ทราบผลได้รวดเร็ว

๕.๒ อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัย “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

๕.๒.๑ สาเหตุของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผลการศึกษาเชิงปริมาณและจากการสัมภาษณ์สอดคล้องอยู่ในทิศทางเดียวกันพบว่า สาเหตุหลักของการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนอยากรู้/ทดลอง รองลงมาเพื่อนชักชวน ต้องการหารายได้ด้วยตนเอง พักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุม/หรือมีการค้าขาย ยาเสพติด ครอบครัวแตกแยก ครอบครัวมีฐานะยากจน ปัญหาความรักหรือการเรียน และไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ ตามลำดับ โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนพบว่า สาเหตุที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดมาจาก เพื่อนชวน คบเพื่อนที่ติดยาเสพติด อยากรู้/อยากทดลอง อยากมีรายได้เป็นของตนเองอยากมีของใช้และโทรศัพท์ราคาแพง ๆ พ่อแม่ไม่ค่อยสนใจ พ่อแม่ไม่อยู่บ้าน พ่อแม่แยกทางกัน อยู่คนเดียว/อยู่กับแฟน เครียดเรื่องเรียน เรื่องเพื่อน และรับผิดแทนผู้ใหญ่ ในมุมมองกลุ่มตัวอย่างของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สาเหตุมาจากเด็ก/เยาวชน มีวุฒิภาวน้อย ขาดจิตสำนึกที่ดี ครอบครัว ผู้ปกครองไม่ได้เข้มงวดกับความประพฤติ ทำให้เยาวชน คบหาบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และถูกชักจูงง่าย โดยเริ่มจากการเสพยาเสพติดและไปจำหน่าย เพื่อได้เงิน เมื่อเห็นว่าได้เงินจำนวนมากในเวลารวดเร็วและง่าย ด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวของเด็ก/เยาวชนมีฐานะยากจน รายได้จากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นแรงจูงใจสำคัญ สภาพแวดล้อมที่เด็ก/เยาวชนอาศัยอยู่ ค่อนข้างเสื่อมโทรม ไม่เหมาะสมหรือแออัด ผู้ใหญ่ประพฤติตนไม่ดี เป็นตัวอย่างแก่เด็ก ครอบครัวแตกแยก หย่าร้าง ต่างคนต่างอยู่ บิดาหรือมารดา เป็นคนมั่วสุม ยาเสพติดอีกด้วย ทำให้เด็กขาดความอบอุ่น จึงหันไปพึ่งแหล่งมั่วสุมจากยาเสพติดที่มีความรุนแรง น้อยถึงมาก และขยายผลจากเป็นผู้เสพจนเป็นผู้ค้า ครอบครัวต้องประกอบอาชีพทุกวัน จนมีเวลา ดูแลบุตรหลานน้อยลง ทำให้ขาดการเอาใจใส่ ประกอบกับผู้แสวงหาประโยชน์จากเด็กจึงใช้เด็ก กระทำความผิดแทน อยากรู้ อยากลอง พฤติกรรมเลียนแบบผู้ใหญ่ ต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม และกลุ่มเพื่อน บทบาทโทษในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชนมีโทษน้อย สาเหตุให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเครื่องมือของผู้ใหญ่ในการกระทำความผิด เด็กเรียนไม่จบ เกียจคร้าน มีเวลาว่าง การคบเพื่อนไม่ดีก็พาไปลองยาเสพติดและติดยาจนถึงขายยาเสพติด วัฒนธรรมในการใช้ วัตถุสิ่งของ อุปโภคและบริโภค ก็จะหาทางออกในสิ่งที่ผิด โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีมูลค่าสูง กลยุทธ์ของผู้ผลิต ผู้ขายจึงมีวิธีการอย่างแยบยลที่จะสร้างโอกาสให้ตัวเองสามารถทำงานได้สำเร็จ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ค้ารายย่อยหรือผู้เสพก็เป็นกลุ่มเด็กจำนวนมากไม่น้อย เพราะวัยที่ยังขาด ประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาด้วยตัวเองจึงใจได้ง่าย เด็กและเยาวชนจึงอยู่ในความเสี่ยงสูง และผู้ขายอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการพิจารณาปรับโทษในระยะเวลาที่น้อยกว่าที่ผู้ใหญ่ได้รับ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีจำนวนมากขึ้น โดยในการ ศึกษาวิจัยพบว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นเพศหญิงตกเป็นเหยื่อของการรับผิดแทนและเข้าสู่กระบวนการ

ยาเสพติด ทำให้เป็นอันตรายอย่างยิ่งโดยเฉพาะเด็กที่ตกเป็นเหยื่อและถูกตีตราตั้งแต่อายุยังน้อย ถ้าสกัดกั้นและดึงกลับไม่ได้จะเป็นการนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบกระทำความผิดไปเรื่อย ๆ จนเกินอายุ ๑๘ ปี ซึ่งเป็นการกระทำผิดคดียาเสพติดของผู้ใหญ่ต่อไป ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มีปัญหาอุปสรรคมากมาย กระบวนการด้านสืบสวนจับกุมและสอบสวนเด็ก/เยาวชนยุ่งยากมากต้องมีสหวิชาชีพมาร่วมสอบสวนด้วย และพนักงานสอบสวนมีข้อจำกัดทางเงื่อนไขด้านเวลาประกออบกับสหวิชาชีพไม่เพียงพอ บางครั้งการทำสำนวนสอบสวนด้วยการเร่งรีบจึงทำให้สำนวนสอบสวนขาดพยานหลักฐานสำคัญในการฟ้องศาล/เยาวชน อีกประการหนึ่งเมื่อศาลเด็ก/เยาวชนพิจารณาคความผิดจะใช้การวิธีการตัดสินคดีความ โดยใช้หลักแนวคิด Parent Patria ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยทำให้เกิดแนวความคิดในการแยกเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดออกจากผู้ใหญ่ที่กระทำผิด และการจัดตั้งศาลคดีเด็กและเยาวชนเป็นครั้งแรกในรัฐ Illinois ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งศาลจะทำหน้าที่โดยยึดแนวความคิด Parent patria โดยจะพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดเป็นรายบุคคล (Individualized) ตรวจวินิจฉัยและบำบัด (Diagnosed and treated) แนะนำและให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่มีปัญหา วางข้อกำหนดในคำพิพากษา ที่มีคุณประโยชน์ต่อสังคมและเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน (The best interest of the child) ทำให้เกิดการพัฒนากองการฝึกอบรมและสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนให้เข้าสู่แนวทางของงานสังคมสงเคราะห์ และการดูแลปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนตลอดจนครอบครัวด้วยหลักวิชาและวิชาชีพในการบริการสังคม (Professional service) ที่มีใช้เป็นเพียงการกุศลสงเคราะห์เท่านั้น นอกจากนี้ การให้บริการ ยังรวมถึงโครงการสงเคราะห์หลังปล่อย (Aftercare program) ซึ่งให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานฝึกอบรมหรือสถานแรกรับ อย่างไรก็ตามรัฐอาจทำให้เด็กได้รับความทรมาณจากการปกป้องดูแล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่ถูกควบคุมตัวไว้ในสถานที่ควบคุมตัว เช่น บ้านอุปถัมภ์ ศูนย์ควบคุมและสถานฝึกอบรมแบบปิด สถานบำบัดทางจิต เป็นต้น เด็กเหล่านั้นได้ถูกจำกัดสิทธิต่าง ๆ ซึ่งศาลจะถูกกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบต่อดังกล่าว เมื่อเด็กต้องเข้ามาอยู่ในสถานควบคุมตัวภายใต้การดูแลของรัฐโดยใช้วิธีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กตามแนวคิดปรัชญาในการอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดหรือมีปัญหาด้านพฤติกรรม (Conduct disorders) ที่พัฒนาจากหลายทฤษฎี บางทฤษฎีพัฒนาจากแนวคิดปรัชญาที่ใช้กับผู้ใหญ่กระทำความผิด ซึ่งจากการศึกษาพบว่านักวิชาการได้แบ่งทฤษฎีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กกระทำผิด และประพจน์ที่ไม่สมควรแก้ไขออกเป็น ๗ รูปแบบ ๑) รูปแบบทางการแพทย์ (Medical Model) ๒) รูปแบบการแก้ไขฟื้นฟู (Rehabilitation Model) ๓) รูปแบบการการกลับสู่ชุมชน หรือชุมชนบำบัด (The community reintegration or therapeutic community Model) ๔) รูปแบบการป้องกันและการควบคุม (Prevention/Control Model) ๕) รูปแบบการลงโทษให้เหมาะสมและเป็นธรรมกับเด็กกระทำผิด (Just-desert Model) ๖) รูปแบบการบำบัดตามสภาพความเป็นจริง (Reality therapy Model) ๗) รูปแบบความยุติธรรม (Justice Model) ในปัจจุบันนี้นานาประเทศส่วนใหญ่ ยังคงใช้นโยบายและปรัชญาในการแก้ไขฟื้นฟูตามแบบสังคมสงเคราะห์ (Social welfare model) โดยเน้นกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

แต่ก็มีหลายแห่งที่พยายามหวนกลับไปใช้นโยบายและปรัชญาการลงโทษเพื่อยับยั้งและปรับปรุงตามแบบงานยุติธรรม โดยเน้นกระบวนการยุติธรรมทางอาญาแบบผู้ใหญ่ ซึ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา และจำเลยมากมายหลายอย่าง สำหรับประเทศไทยได้อาแบบอย่างมาจากประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกามาประยุกต์ใช้ ซึ่งโดยทางปรัชญาและนโยบายก็เป็นแบบสังคมสงเคราะห์โดยจัดให้มีศาลคดีเด็กและเยาวชนและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กขึ้น เพื่อดำเนินการกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดทางอาญาให้แตกต่างจากกรณีของผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใหญ่

๕.๒.๒ ลักษณะและพฤติกรรมกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ และการสัมภาษณ์มีความสอดคล้องทิศทางเดียวกันคือ พฤติกรรมการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของกลุ่มตัวอย่าง มีลักษณะและพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยวิธีการเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในประเภทยาบ้า ซึ่งเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในลักษณะเป็นผู้เสพ และผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย มาจากสาเหตุ อยากรู้/อยากรทดลอง เข้าไปเกี่ยวข้องกับไม่เกิน ๑ ปี กรณีเป็นผู้ขายหรือผู้ขนยาเสพติดมีรายได้จากการขาย/ขนยาเสพติด ๑,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท ต่อครั้ง หรือบางคนได้หลายหมื่นหลายแสน วิธีการซื้อขายทางโทรศัพท์แล้วนัดหมายสถานที่รับยาเสพติด ด้วยการจ่ายเงินสด ห้วงเวลาที่มีการซื้อขายแล้วแต่โอกาสหรือขายในเวลาไหนก็ได้แล้วแต่สะดวก สอดคล้องกับทฤษฎีแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) จากทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ผสมผสานกับแนวคิดอื่น ๆ ทางเศรษฐศาสตร์ และมานุษยวิทยาสายการหน้าที่ ที่ว่าด้วยเรื่องของพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนสิ่งของกันในกลุ่มคนในชนเผ่า (หน้าที่ของของขวัญกับพฤติกรรมการแลกเปลี่ยน) บุคคลผู้มีอิทธิพลต่อทฤษฎีนี้ก็คือ สกินเนอร์ (B.F. Skinner)

แนวคิดของ สกินเนอร์ (B.F. Skinner) สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากปฏิสัมพันธ์ของปัจเจกบุคคล และสำนึกในการกระทำที่มีต่อสังคม หรือต่อปัจเจกบุคคลด้วยกันการเป็นสังคมดูได้จากการตรวจสอบและควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ในสภาพการณ์ในช่วงต่าง ๆ ของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมหนึ่ง ๆ กระบวนการศึกษาที่สำคัญคือการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ว่า พฤติกรรมหนึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรมการเรียนรู้หนึ่ง ๆ พฤติกรรมของมนุษย์อาจแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทคือ พฤติกรรมที่ไม่โจ่งแจ้งกับพฤติกรรมที่โจ่งแจ้ง แนวคิด “การเสริมแรง (reinforcement)” จำแนกได้ ๒ ประเภทคือ ๑.การให้รางวัล (reward) ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำนั้น ๆ ขึ้นอีกในอนาคต ๒.การทำโทษ (punishment) ซึ่งมีผลทำให้เกิดการละพฤติกรรมนั้นหรือไม่ให้เกิดพฤติกรรมนั้นอีก

การเสริมแรงจะได้ผลดีเพียงใดขึ้นอยู่กับ “เงื่อนไข” การเสริมแรงนำไปสู่การสร้างลักษณะทั่วไปของสังคม และนำไปสู่การวิเคราะห์สังคมได้สมมติทางเศรษฐศาสตร์มนุษย์เป็นผู้มีเหตุผล และยอมใช้เหตุผลในการหาผลประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองสิ่งที่มนุษย์ได้ครอบครองเป็นเจ้าของแล้วความสำคัญของสิ่งนั้นย่อมน้อยลง ราคาของสิ่ง ๆ ใด เกิดขึ้นจากความต้องการและปริมาณรวมถึงรสนิยมของมนุษย์เอง ราคาจะยิ่งสูงถ้าหายากและความต้องการมีมาก รวมถึงกระบวนการผลิตอันผูกขาดทำให้ราคาสินค้าสูง

นักสังคมวิทยาพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์ให้ความสำคัญต่อการศึกษากิจกรรมของปัจเจกบุคคลอย่างมากในทางสังคมวิทยา โดยเชื่อว่าสังคมวิทยาเป็นวิทยาศาสตร์ทางสังคมและกระบวนการในการศึกษาวิทยาศาสตร์ทางสังคมต้องสนใจกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คือจิตวิทยา ได้สร้างแนวคิดที่เชื่อมโยงระหว่างจิตวิทยาและเศรษฐศาสตร์เบื้องต้น เช่น แนวคิดที่ว่าด้วยเรื่องของการกระทำ รางวัล คุณค่า ต้นทุน แรงกระตุ้น การรับรู้ การคาดหวัง และการลงโทษ และได้นำแนวคิดต่าง ๆ เชื่อมโยงกลายเป็นประพจน์

๕.๒.๓ **มาตรการการมีส่วนร่วมของประชาชนและมาตรการทางสังคมและเจ้าหน้าที่** **ตำรวจในการแก้ปัญหาการทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด** ผลการศึกษา พบว่าการเข้าไปให้ความรู้ในเชิงป้องกันแก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาและชุมชนที่มีกลุ่มเสี่ยง ให้ทราบถึงผลกระทบเกิดความเกรงกลัวต่อกฎหมาย วิทยากรที่มีความรู้ด้านยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาอย่างเพียงพอและครอบคลุมทุกระดับ ควรมีมาตรการป้องกันมากกว่าปราบปราม คอยสอดส่องดูแล ตรวจสอบ จับกุมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ใช้ความถี่ในการตรวจให้มากขึ้น เพิ่มอัตรากำลังเข้าไปสอดส่องดูแลพื้นที่เสี่ยงให้มากขึ้นทำงานเชิงรุกเพื่อเข้าถึงพื้นที่เสี่ยงให้มากที่สุด ไม่ว่าจะเป็สถานศึกษาหรือชุมชน มีนโยบายปราบปรามผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างจริงจังสืบสวน หาข่าว อบรมตักเตือนเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และจับกุมอย่างเคร่งครัด เน้นการสร้างความตระหนักและจิตสำนึกที่ดีแก่เด็กและเยาวชนตลอดจนผู้ปกครอง กวดขันแหล่งมั่วสุ่มและจุดเสี่ยงที่เป็นแหล่งมั่วสุ่ม เช่น หอพัก สถานบันเทิง ทุกภาคส่วนควรมีมาตรการป้องกันและปราบปรามร่วมกัน ให้เด็กเข้าสู่กระบวนการบำบัดอย่างจริงจัง จัดให้มีการลงพื้นที่ภายในชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูแลสอบถามเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติด โดยมีจุดประสงค์ใกล้ชิดกับคนในชุมชน เข้าถึงปัญหา ซึ่งจะช่วยให้แก้ไขปราบปรามได้ทันทั่วทั้งที่มีผลอย่างมากโดยเฉพาะปัญหาครอบครัวที่แตกแยกไม่สมบูรณ์ ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการอบรมสั่งสอนดูแลอย่างเข้มงวด หันไปคบเพื่อนถูกชักจูงไปง่าย และพฤติกรรมเลียนแบบของผู้ปกครองที่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรหลาน ด้านสังคมที่พัฒนาขึ้นเกือบทุกด้านการปรับตัวไม่สัมพันธ์กันของเด็กและเยาวชนกับปัจจัยด้านต่าง ๆ ทำให้มีผลต่อการกระทำผิดมากขึ้น สถานศึกษาเพิ่มกิจกรรม และมีการตรวจยาเสพติด ครูต้องคอยสังเกตพฤติกรรมเด็ก ติดตามสอบถามไปถึงครอบครัวและเยี่ยมบ้านนักเรียน สถานศึกษาควรอบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ปลุกฝังจิตสำนึกต่อเยาวชน ปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดลงไปในชุมชนและสังคม ซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกันทำให้เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงที่จะกระทำผิดได้ ครอบครัวและสิ่งแวดล้อมที่มีปัญหา ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญในการกระทำผิดของเด็ก ชุมชนที่มีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เด็กเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สิ่งแวดล้อมในชุมชน หากปล่อยให้มั่วสุ่มยาเสพติด ก็นำไปสู่การชักชวนให้เด็กกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้ หากสังคมดี ครอบครัวคอยเอาใจใส่ดูแลสถานศึกษาที่ดี โอกาสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดก็น้อย

๕.๒.๔ **มาตรการในการป้องกันของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ปัญหาการทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด** ผลการศึกษา พบว่า มีการจัดระเบียบสังคมรอบ

สถานศึกษา วัฒนธรรมประชาสัมพันธ์ในส่วนของสถานศึกษา และรวมไปถึงร้านค้า สถานบริการ ร้านเกมส์ ให้รับรู้ถึงโทษของยาเสพติด อบรมมุขมึนโยบาย “โครงการตำรวจลำปางพาลูกหลานกลับบ้าน” ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่เยาวชนในสถานศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น มีโครงการตำรวจชุมชน สีขาว มีการสำรวจและลงพื้นที่ในชุมชน เพื่อป้องกันปราบปรามและตรวจสอบผู้เสพ ผู้ค้า ให้ชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันยาเสพติด มีการประสานและเข้าไปรับรู้ปัญหาเกี่ยวกับคนในชุมชน โรงเรียน มีการสร้างความร่วมมือระหว่างตำรวจกับคนในชุมชน ในการสอดส่องดูแลคนในชุมชน มีการจัดทำประชาคมหมู่บ้านให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ใช้โครงการครู D.A.R.E. เพื่อให้การศึกษาความรู้แก่นักเรียนในสถานศึกษา ให้ทุกคนมีทักษะที่จำเป็นแก่เด็ก เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างตำรวจ ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และสมาชิกในชุมชน จัดชุด ตชส. เข้าบรรยายให้ความรู้ปัญหาเสพติดแก่เด็กและเยาวชนตามชุมชนและโรงเรียนในพื้นที่ กำหนด พื้นที่กลุ่มเสี่ยงตรวจเข้มเป็นพิเศษ เช่น วิทยาลัยเทคนิค ตรวจหอพักที่มีเด็กมั่วสุมพบปะผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ขอความร่วมมือในการช่วยกันดูแลคนในชุมชนไม่ให้ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีการตรวจสารเสพติดในโรงเรียนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติด เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความรู้หน้าเสาธงในเวลาเช้า ในโรงเรียนพื้นที่รับผิดชอบ

๕.๒.๕ **มาตรการในการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแก้ปัญหาการกระทำ**
ความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด ผลการศึกษา พบว่า มีการเข้าตรวจสอบกับทางสถานศึกษาในเขตรับผิดชอบ สุ่มตรวจปัสสาวะเข้าตรวจสอบกลุ่มวัยรุ่นตามสถานที่สุ่มเสี่ยง, เข้าตรวจสอบตามหอพักนักศึกษาในเขตพื้นที่รับผิดชอบใช้มาตรการเชิงรุกเพื่อจับกุมตัวผู้เสพ มีการจับกุมผู้เสพ ผู้ค้า รายย่อย รายสำคัญ ขยายผลการจับกุมทุกคดีเพื่อทำลายผู้ค้ารายสำคัญ และรายย่อยในพื้นที่ มีการสุ่มตรวจและดำเนินคดีบุคคลที่มีพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง ผู้บังคับบัญชามีนโยบายให้ดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดทุกคดีความผิด มีการตั้งด่านตรวจค้นป้องกันอาชญากรรม ในเส้นทางเสี่ยง หรืออาจใช้ขนส่งยาเสพติด มีการหาข่าวกำหนดเป้าหมายเพื่อปิดล้อมตรวจค้นบ้านหรือสถานที่ที่อาจมีการซุกซ่อนยาเสพติด มีชุดจู่โจม(งาน ป.) ทำงานปราบปรามยาเสพติด โดยมีผลการจับกุมอย่างต่อเนื่องกวาดค้น จับกุม เยาวชนที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดี พื้นฟูต่อไป ตั้งจุดตรวจ จุดสกัด ในเส้นทางหลักและรอง เพื่อดูแลเคลื่อนไหวในการซื้อขาย จำหน่ายยาเสพติด ซึ่งเป็นไปตามทางการดำเนินงานของ ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ กำหนดแผนประชารัฐร่วมใจปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๑

ข้อค้นพบในการทำวิจัยครั้งนี้ อาจมีข้อจำกัดบางประการที่กลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนไม่ค่อยให้ข้อมูลเท่าที่ควร กรณีในการรับผิดแทนผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้ขายรายใหญ่ปริมาณยาบ้าเป็นหมื่นเม็ด แสสมัดจนเป็นล้านเม็ด การสัมภาษณ์ครั้งแรกเด็กจะไม่ให้ข้อมูลเลยพอพูดคุยสร้างความคุ้นเคยเด็กถึงยอมรับว่ารับผิดแทนผู้ใหญ่ และกรณีเด็กเป็นผู้หญิงจะบอกว่าไม่รู้เรื่องกับแฟน ซึ่งเด็กผู้หญิงจะมีแฟนเป็นผู้ใหญ่ เด็กผู้หญิงมีหน้าที่เดินยาอย่างเดียวและเด็กกลุ่มนี้รู้เรื่องกฎหมายเป็นอย่างดี เช่น การใช้เงินประกันตัวหรือการติดคุกใช้วงเงินประกันตัวและติดคุกน้อยกว่าผู้ใหญ่หลายเท่า

มีอีกหนึ่งกรณีเด็กผู้ชายอายุ ๑๓ และ ๑๔ ปี ซึ่งเป็นพี่น้องกันภูมิลำเนาอยู่ที่พัทลุง ทั้งสองคนเป็นเด็กเดินยาเกิดการทะเลาะวิวาทในกลุ่มเด็กเดินยาด้วยกัน คือมาทำร้ายน้องชายแล้วตัวเองเข้าไปช่วยแล้วให้มีดแทงคู่อริตาย จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สถานีพินิจจังหวัดเชียงรายและเด็กก็ยอมรับว่าขนยาบ้าจำนวน ๓ ล้านเม็ด เด็กกลุ่มที่รับผิดชอบผู้ใหญ่จะมีญาติมาเยี่ยมเยียนดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีและฐานะของญาติมีฐานะดีมากใส่เครื่องประดับราคาแพง ขับรถราคาเป็นล้าน ส่วนกลุ่มของเด็กบนพื้นที่สูงจะเป็นพวกชนเผ่าการเข้าไปในหมู่บ้านมีปัญหาอุปสรรคมากมายเนื่องด้วยมีการข่าวดีมากคือทุกคนจะรู้เห็นเกี่ยวกับยาเสพติดทั้งนั้นเวลาเข้าพื้นที่แต่ละครั้งต้องขอกำลังจากทหารพร้อมอาวุธครบมือถึงจะเข้าได้และประชาชนในพื้นที่ไม่มีใครให้ความร่วมมือ

๕.๓ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่าง

- ๑) ควรให้โอกาสแก่เด็กเพื่อกลับไปเรียน เพื่อจะได้ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด
- ๒) เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ
- ๓) หน่วยงานของตำรวจควรบูรณาการเกี่ยวกับการให้ความรู้ แก่ปัญหายาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานเชิงรุกให้มากขึ้น
- ๔) ควรมีกฎหมายสำหรับเด็กอายุไม่เกิน ๑๘ ปี ในการขับซิ่งจักรยานยนต์ โดยกำหนดเวลาไม่ควรเกิน ๒๑.๐๐ น
- ๕) ให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ เอกชน และผู้นำชุมชน ร่วมกันหาสาเหตุ และแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจัง
  - ๖) จัดกิจกรรมเชิงรณรงค์ป้องกันการกระทำผิดกับกลุ่มผู้นำชุมชน เด็กและเยาวชน
  - ๗) สร้างค่านิยมให้เยาวชน ตระหนักว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นบุคคลที่สังคมไม่ยอมรับ
  - ๘) เพิ่มงบประมาณจัดการปัญหาด้านเด็กและเยาวชน กรณียาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
  - ๙) พัฒนาและสร้างบุคลากรในด้านชุมชนสัมพันธ์ของ ตร. เพื่อปฏิบัติงานด้านนี้เพิ่มขึ้น
  - ๑๐) ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสังคม ซึ่งมีผลกระทบมาจากปัญหาเศรษฐกิจ มุ่งเน้นสร้างความอบอุ่นในครอบครัว แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และปากท้องเป็นหลัก ต่อไปก็เป็นเรื่องการเมืองสำคัญสำคัญของสังคมและชุมชน ควรมีมาตรการทางสังคมของผู้ที่เข้ามาช่วยแก้ไขปัญหายา ขอให้มีการเข้าถึงอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ยาเสพติดสามารถที่จะลดลงได้แต่ต้องใช้เวลา
  - ๑๑) ควรให้ผู้นำชุมชนมีทัศนคติเกี่ยวกับผลร้ายของยาเสพติดที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญอย่างมาก
  - ๑๒) เมื่อเด็ก/เยาวชน ที่กระทำความผิด กลับคืนสู่สังคมและชุมชน ที่อาศัยอยู่เดิมจึงจำเป็นที่ชุมชนสังคมปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตการดำรงอยู่ มิฉะนั้นเด็กอาจกลับมากระทำผิดซ้ำได้อีก

๑๓) หมู่บ้านควรมีเสียงตามสายแจ้งข่าวต่าง ๆ และผู้นำชุมชนต้องทราบพฤติกรรมคนในหมู่บ้าน โดยให้คนในชุมชนช่วยกันสอดส่องดูแลว่ามีผู้ใดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และให้มีรางวัลหมู่บ้านปลอดยาเสพติด

๑๔) ผู้นำชุมชนควรจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพ ก็พาให้เด็ก เพื่อไม่ให้มีเวลาว่างไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๑๕) สังคมควรมีการรณรงค์โทษของยาเสพติดให้เยาวชนตระหนักถึงโทษของยาเสพติด

๑๖) ผู้นำชุมชนออกเยี่ยมพบปะพูดคุยกับลูกบ้านร่วมมือกับตำรวจในการติดต่อ ล่อซื้อ จับกุม อย่างเข้มแข็ง ชุมชนและสังคมต้องเป็นการแก้ไขอย่างมีจิตสำนึกและจริงจัง ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องทุกชุมชนจะรู้พฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนของตนเองมากกว่าภาครัฐ เพราะปัญหาของครอบครัวนำไปสู่พฤติกรรมของเด็กกว่าไปคบหาหรือมั่วสุมกับกลุ่มใดในชุมชนย่อมเป็นที่รับทราบของบุคคลในชุมชนอยู่แล้ว หากแก้ไขปัญหาที่เน้นไปที่ชุมชนและสังคมแล้วน่าจะสัมฤทธิ์ผลได้มาก

๑๗) จัดตั้งองค์กร หรือชมรม ภายในชุมชนให้มีหน้าที่เกี่ยวกับอบรม ป้องกันปัญหา ยาเสพติด

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะของคณะผู้วิจัย

๑) สาเหตุที่ทำให้เด็กกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว การใช้ชีวิตประจำวัน, การเลี้ยงดู, การที่ไม่มีเวลาให้เด็ก, การเลี้ยงแบบตามใจ ทุกอย่างล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กและเยาวชนติดยาเสพติด ดังนั้นครอบครัวควรเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนไปยุ่งกับยาเสพติด ครอบครัวจึงมีบทบาทที่สำคัญซึ่งเป็นแม่พิมพ์แรกที่เด็กได้ศึกษา ส่วนวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชนนั้น ควรเน้นการเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลให้ความรักสนับสนุนมากกว่าใช้อารมณ์ มีเวลาเอาใจใส่ดูแลไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และสาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ผู้ขายอาศัยช่องว่างของกฎหมายในการพิจารณาปรับโทษในระยะเวลาที่น้อยกว่าที่ผู้ใหญ่ได้รับ จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีจำนวนมากขึ้น และพบว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นเพศหญิงตกเป็นเหยื่อของการรับผิดแทนและเข้าสู่กระบวนการยาเสพติด ทำให้เป็นอันตรายอย่างยิ่งโดยเฉพาะเด็กที่ตกเป็นเหยื่อและถูกตีตราตั้งแต่อายุยังน้อย ถ้าสกัดกั้นและดึงกลับไม่ได้จะเป็นการนำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบกระทำความผิดไปเรื่อยๆ จนเกินอายุ ๑๘ ปี ซึ่งเป็นการกระทำผิดคดียาเสพติดของผู้ใหญ่ต่อไป

๒) สภาพสังคมที่เป็นอยู่ของเด็กและเยาวชน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มเพื่อนหรือชุมชนที่อยู่อาศัย ถ้าเด็กและเยาวชนมีสังคมที่มีการยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ก็มีความเสี่ยงสูงที่เด็กและเยาวชนจะไปยุ่งเกี่ยวโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นสภาพสังคมจึงมีส่วนที่จะเป็นตัวกำหนดให้เด็กและเยาวชนเติบโตขึ้นมาแล้วจะไปยุ่งกับยาเสพติดหรือไม่

๓) การใช้อินเทอร์เน็ต เครื่องมือสื่อสาร ปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้เข้ามาอยู่ในการใช้ชีวิตประจำวันของบุคคลทั่วไป โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ สามารถใช้กันได้อย่างแพร่หลาย การใช้อินเทอร์เน็ตนั้นจะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือ สามารถหาข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างง่ายดาย สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง แต่ข้อเสียคือ การควบคุมดูแล ผู้ปกครองไม่สามารถ

ควบคุมดูแลเวลาเด็กใช้อินเทอร์เน็ตได้ โดยไม่รู้ว่าเด็กและเยาวชนใช้อินเทอร์เน็ตไปในทางที่ถูกต้องหรือผิด ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตทุกวันนี้มีหลายช่องทางยากต่อการควบคุมดูแลของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรบูรณาการการปฏิบัติกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในกระบวนการสืบสวนจับกุมและสอบสวนเด็กและเยาวชน เพื่อให้ดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว อาทิ ประชุมเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติงาน หรือกำหนดช่วงเวลาในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

๒) รัฐบาลควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวให้มากขึ้น เพราะสถาบันครอบครัว เป็นสถาบันส่วนแรกที่สำคัญมากที่สุด เป็นพื้นฐานของเด็กและเยาวชนที่จะปลูกฝังสิ่งที่ดี การอบรมดูแล การเลี้ยงดู เป็นสิ่งแรกที่จะกำหนดให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นคนดีของสังคม รัฐควรมีนโยบายเกี่ยวกับครอบครัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว เช่น วันอาทิตย์ให้ถือเป็นวันครอบครัว เพื่อสร้างความสัมพันธ์ มีกิจกรรมร่วมกัน ถ้าครอบครัวเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง ยาเสพติดก็ไม่สามารถที่จะเข้ามาสู่คนในครอบครัวได้ ดังนั้นทุกภาคส่วนควรให้ความสำคัญต่อสถาบันครอบครัวเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ร่วมกันป้องกันและลดปัญหาเสพติด

๓) รัฐบาลควรตระหนักถึงความสำคัญของการป้องกันยาเสพติดของประชาชนให้มากขึ้น โดยกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการป้องกันยาเสพติด กำหนดแนวทางการปฏิบัติ ให้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดได้มีแนวทางการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยประสานขอความร่วมมือกับชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

๔) กระทรวงศึกษาธิการ ควรจัดหลักสูตรให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เช่น กำหนดให้มีเนื้อหาเรื่องยาเสพติดทุกประเภทในหลักสูตร และให้ครอบคลุมทุกระดับชั้นและสอดแทรกในหลักสูตรวิชาต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนทุกคนต้องเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รู้ถึงภัยและอันตรายของยาเสพติด เป็นการสร้างเกราะป้องกันยาเสพติดให้เด็กและเยาวชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑) ควรศึกษาวิจัยเพื่อปรับปรุงกระบวนการในการสืบสวนจับกุมและสอบสวนเด็กและเยาวชน เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๒) ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างจริงจัง โดยมุ่งเน้นให้ผู้นำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

บรรณานุกรม

หนังสือ และบทความ

ก่องแก้ว วีระประจักษ์. (๒๕๕๓). ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม. สืบค้นจาก <http://picky-inyl.blogspot.com>. (เมื่อ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๑)

คู่มือการปฏิบัติงานการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม.

เทอดไทย ศรีลัมพ์. (๒๕๓๘). ปัญหาเด็กและเยาวชนไทยในสภาพการณ์ปัจจุบัน. กองบังคับการวิชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ.

บุญเพราะ แสงเทียน. (๒๕๔๐). คำบรรยายกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์อักษร.

ประธาน วัฒนวานิชย์. (๒๕๓๐). กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประกายพริก.

ประภาศน์ อวยชัย. (๒๕๑๗). บทบาทศาลคดีเด็กและเยาวชนกับความมั่นคงแห่งชาติ. ในเอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมวิทยา. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มาตาลักษณ์ ออรุ่งโรจน์. (๒๕๕๑). กฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กเยาวชนและครอบครัว. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน.

รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๐. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. กระทรวงยุติธรรม.

ศิริชัย จันทร์สว่าง. (๒๕๔๖). การกั้นผู้กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน และผลกระทบต่อสังคม. เอกสารเสริมความรู้ด้านวิชาการ.

สง่า ลีนะสมิต. (๒๕๑๗). กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สถาบันพระปกเกล้า. (๒๕๔๕). การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
ธรรมดาเพรส.

สมคิด ศรีสังคม. (๒๕๕๔). วิชาอาชญาวิทยา เรื่อง การคุมประพฤติเด็ก.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (๒๕๔๓). ทฤษฎีสังคมวิทยา : การสร้าง การประเมินค่า และการใช้ประโยชน์.
พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุชา จันทร์เอม. (๒๕๒๔). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

สุนีย์ กัลยะจิตร. (๒๕๕๗). ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน แนวทางการป้องกันและแก้ไข.
ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุดสงวน สุธีสร. (๒๕๔๖). อาชญาวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุรศักดิ์ ศรีรัตนศิริกุล. (๒๕๔๒). ความสำคัญของการพิเคราะห์ทางจิตของเด็กและเยาวชน ที่กระทำ
ความผิดและการคุมประพฤติ หลังจากการพิพากษา. ในคู่มือผู้พิพากษาสมทบ ศาลจังหวัด
ปทุมธานี แผนกคดีเยาวชนและครอบครัว.

สุวิทย์ นิ่มน้อย. (๒๕๑๙). กฎหมายอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เสริน ปุณณะหิตานนท์. (๒๕๕๘). การกระทำผิดในสังคม : สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรม
เบี่ยงเบน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

องค์การสหประชาชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน. (๒๕๔๒). อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ ๖
โดยกระทรวงการต่างประเทศ จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงาน
เยาวชนแห่งชาติ โดยได้รับการอนุเคราะห์ค่าจัดพิมพ์จากองค์การกองทุนเพื่อเด็กแห่ง
สหประชาชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แสงเทียนการพิมพ์.

องค์การสหประชาชาติ คณะกรรมาธิการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม. (๒๕๔๐). กฎอันเป็น
มาตรฐานขั้นต่ำ ของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรม เกี่ยวแก่คดีเด็กและ
เยาวชน (กฎแห่งกรุงปักกิ่ง) โดย ศูนย์เครือข่ายสิทธิเด็ก เอเชียเนต. บทบัญญัติ ๕๓ ตอน ๔.

Lawrence Kohlberg. (๒๕๔๓). ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม.

สืบค้นจาก <http://www.baanjomyut.com/library>. (เมื่อ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๑)

UNICEF International Child Development Centre. (๑๙๘๕). Juvenile Justice. Innocenti Digest.

กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ.๒๕๑๙

พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.๒๕๔๕

พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ.๒๕๓๔

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.๒๕๒๒

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ.๒๕๕๐

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๐

ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.๒๔๙๙

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการลงทัณฑ์แก่เด็กและเยาวชน พ.ศ.๒๕๕๘

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๘/๒๕๕๗ เรื่อง การปฏิบัติต่อผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อเข้าสู่การบำบัดฟื้นฟูและการดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู

แผนประชารัฐร่วมใจ ปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ.๒๕๖๑

แผนปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๑

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กานต์ เสกขุนทด. (๒๕๕๔) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดฉะเชิงเทรา. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ : ฉะเชิงเทรา.

จินตวีร์ เกษมสุข. (๒๕๕๔). เอกสารประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมวดวิชาการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ : มหาวิทยาลัยศรีปทุม

เจน รัตน์พิเชษฐชัย. (๒๕๕๔). กองทุนแม่ของแผ่นดินกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด. กรุงเทพฯ : สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ชูชาติ พ่วงสมจิตร์. (๒๕๔๐). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ปริญาคุรุศาสตร์ดุสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชโลธร อัญชลีสหกร. (๒๕๕๘). กระบวนการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนกรณีศึกษา. มหาวิทยาลัยมหิดล

ชาติชาย ณ เชียงใหม่. (๒๕๓๓). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกับพฤติกรรมทางการเมืองของชาวนาในภาคเหนือ ในอนันตญาภุชงค์กุล (บรรณาธิการ), รัฏกัับหมู่บ้านในไทยศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐวุฒิ จันรูป. (๒๕๕๕). ปัญหาการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๗ จังหวัดเชียงใหม่. คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ทำนอง ภูเกิดพิมพ์. (๒๕๕๑). แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน. หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (๒๕๒๓). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

- บุญเลิศ จำสนอง. (๒๕๔๘). การปฏิบัติตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด
ในสถานศึกษาตามการรับรู้ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในอำเภอหันคา
จังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ประจัน มณีนิล. (๒๕๒๙). ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของผู้กระทำ
ความผิดที่เป็นชาวไทยมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. (๒๕๒๖). กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนและกฎหมาย
เกี่ยวกับความผิดของเด็ก. กรุงเทพฯ : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปัทมปानी พลวัน. (๒๕๔๕). ความรับผิดชอบทางอาญา : ศึกษากรณีเกณฑ์อายุขั้นต่ำและขั้นสูงของเด็ก
และเยาวชน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัย รัศมีแพทย์. (๒๕๔๑). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระยะเวลาพิจารณาพิพากษาคดี. กรุงเทพฯ :
กระทรวงยุติธรรม
- ภิญโญ แสงภู. (๒๕๕๐). การฟื้นฟูแก้ไขและป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน.
หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) กรุงเทพฯ : วิทยาลัยการยุติธรรม
สำนักงานศาลยุติธรรม.
- ยุพาพร รุปราม. (๒๕๔๕). การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงานประมาณในการปฏิรูประบบราชการ.
ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เลอพร มหิพันธุ์. (๒๕๕๓). การคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนที่ต้องหาคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด :
ศึกษากรณีกองบังคับการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ๑. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิศรุต ศุภวรรณ. (๒๕๕๗). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานป้องกันยาเสพติดของงานตำรวจชุมชน
และมวลชนสัมพันธ์ เขตพื้นที่อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม) : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศุภกิจ เอี้ยวตระกูล. (๒๕๕๖) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ๓ ปี ขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น ของเทศบาลในเขตอำเภอดำรงท่าเรือ จังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สวภัทร ปุยพันธ์. (๒๕๔๓). การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีวิทย์ชุมชนร่วมด้วยช่วยกัน. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุจิริต ขวัญทอง. (๒๕๔๒). การศึกษาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในโครงการเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุภาวดี อรรถนิตย์. (๒๕๔๙). การกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของดาราวัยรุ่น. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

อคิน รพีพัฒน์. (๒๕๔๗). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข.

อภิญา กังสนารักษ์. (๒๕๔๔). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับคณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิทธิพล พิริยะภิญโญ. (๒๕๕๔). การพัฒนาบทบาทของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. กรุงเทพฯ : สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

อมรรัตน์ จันท์สว่าง. (๒๕๕๓). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในชุมชนแห่งหนึ่งในจังหวัดอุดรธานี. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Dallin C. Everett. (๒๐๑๗). The Examimg the Effect of Friends ' Drug Treatment on One's Drug Use: Investigating Positive Peer Influence in the National Longitudinal Study of Adolescent to Adult Health. Brigham Young University.

John Holland. (๒๐๑๗). Juvenile Drug Courts Agree More Family Involvement Needed ; Some Not Sure How to do it.

National Council of Juvenile and Family Court Judges. (๒๐๑๗). A Guidelines:Practical Tips for Juvenile Drug Treatment Courts to Implement.

Pim Cuijpers. (๒๐๐๓). Three Decades of Drug Prevention Research, Drugs: Education, Prevention and Policy, ๑๐:๑, ๗-๒๐.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด
(สำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจสายป้องกันปราบปรามและสืบสวน)

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ของ กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจและ
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

บช. .... บก.น./ภ.จว. .... สน./สภ. ....

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความให้ตรงกับความเป็นจริง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. ยศ

๑. ส.ต.ต. - ส.ต.อ.   ๒. จ.ส.ต. - ด.ต.   ๓. ร.ต.ต. - ร.ต.อ.
 ๔. พ.ต.ต. - พ.ต.อ.   ๕. พ.ต.อ. พิเศษขึ้นไป

๒. ตำแหน่ง

๑. ผู้บังคับหมู่   ๒. รองสารวัตร   ๓. สารวัตร
 ๔. รองผู้กำกับการ   ๕. ผู้กำกับการ   ๖. สูงกว่าผู้กำกับการขึ้นไป

๓. สายงานที่ท่านปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

๑. ป้องกันปราบปราม   ๒. สืบสวน

๔. อายุราชการ .....ปี

๕. ระยะเวลาปฏิบัติหน้าที่ในสายงานนี้จำนวน .....ปี

ส่วนที่ ๒ ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อคำถาม	ระดับความเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)
ภายในหน่วยงาน					
๑. การขาดแคลนกำลังพลในการปฏิบัติงาน					
๒. การขาดแคลน วัสดุ อุปกรณ์ งบประมาณ และยานพาหนะในการปฏิบัติงาน					
๓. การขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานในการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด					
๔. การปฏิบัติงานมีขั้นตอนและใช้เวลาดำเนินการมาก เนื่องจากจะต้องมีสหวิชาชีพเข้าร่วม ในการปฏิบัติงานด้วย					
๕. การมีข้อจำกัดและข้อยกเว้นในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่					
ภายนอกหน่วยงาน					
๑. ครอบครัว/ชุมชน ยังขาดการยอมรับว่าเด็ก และเยาวชน มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
๒. ครอบครัว/ชุมชน ไม่ให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง อาทิ ไม่นำเด็กและเยาวชนเข้าสู่การบำบัด เพราะกลัวเสียชื่อเสียงและกลัวผู้มีอิทธิพล					
๓. เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็ว และขยายไปยังกลุ่มเด็กที่มีอายุน้อยลงจนถึงชั้นประถมศึกษา					
๔. เด็กและเยาวชนที่ผ่านการบำบัดยังกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เนื่องจากอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมๆ					
๕. การขาดการทำงานที่มีการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด					

ส่วนที่ ๓ มาตรการในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ข้อคำถาม	ระดับความเห็น				
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)
มาตรการทางสังคม					
๑. การจัดประชุมชาวบ้าน /ผู้นำชุมชน /อสม. /ผู้นำตามธรรมชาติ เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชน					
๒. การร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติด - ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ปกครอง เด็ก และเยาวชน - คัดแยกเด็กที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในชุมชน “กลุ่มเสียง/ผู้เสพ/ผู้ค้า” และนำเด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้าสู่การบำบัด - ติดตามและประเมินผลการดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติด - ฝัาระวังเพื่อมิให้เด็กและเยาวชนกลับไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
๓. การประสานความร่วมมือการปฏิบัติงานกับหน่วยงานในชุมชน “โรงเรียน/ร้านค้า/วัด/”					
๔. จัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน สถานศึกษา อาทิ กิจกรรมละลายพฤติกรรม เข้าวัด การจัดตั้งชมรม TO BE NUMBER ONE หรือกลุ่มเยาวชนเพื่อนช่วยเพื่อนในโรงเรียน					
๕. สร้างกติกาหรือเงื่อนไขเพื่อประกาศเป็นวาระของชุมชนในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติด - การยกย่องหรือชมเชยครอบครัวที่ป้องกันไม่ให้สมาชิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติด - กำหนดกติกาในการลงโทษสำหรับครอบครัวที่ปล่อยปละละเลยให้สมาชิกไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด					

ข้อคำถาม	ระดับความเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
	(๑)	(๒)	(๓)	(๔)	(๕)
มาตรการในการป้องกันและปราบปราม					
๑. ผู้บังคับบัญชาให้ความสนใจ กำชับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ กวดขันจับกุม การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
๒. หน่วยงานมีการประชุมร่วมกับหน่วยงานอื่น อาทิ สถานศึกษา วัด สถานประกอบการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อร่วมแนวทางในการแก้ไขปัญหา การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
๓. หน่วยงานมีการกำชับให้ กต.ตร. สน./สภ. ให้สอดส่องประชาชน ในชุมชน/หมู่บ้านที่มีพฤติกรรมส่อเป็นผู้กระทำความผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้งเบาะแสข้อมูล					
๔. หน่วยงานดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ ผลกระทบและ การป้องกันตนเองจากยาเสพติดให้กับเด็กหรือเยาวชนทั่วไป และเด็กหรือเยาวชนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง และประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ					
๕. หน่วยงานมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และประชาชน ที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้เป็นปัจจุบัน					
๖. หน่วยงานมีมาตรการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการขยายผลการจับกุมเพื่อดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดจนถึงผู้ค้ารายใหญ่					
๗. หน่วยงานดำเนินการแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม					

ส่วนที่ ๔ ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับมาตรการในการแก้ไขปัญหาการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

.....

.....

.....

.....

*****

ขอบพระคุณที่ท่านเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล
กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด
(สำหรับเด็กและเยาวชน)

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง “การกระทำความผิดของเด็กและ
เยาวชนกรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ของกองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์
ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ให้
เกิดประโยชน์สูงสุด

โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หรือเติมข้อความให้ตรงกับความเป็นจริง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. ท่านพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ จังหวัด.....

๒. เพศ ๑. ชาย ๒. หญิง

๓. อายุ .....ปี

๔. การศึกษาสูงสุดของท่านอยู่ในระดับใด

๑. ประถมศึกษา ๒. มัธยมศึกษาตอนต้น
 ๓. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ๔. อนุปริญญา/ปวส.
 ๕. อื่นๆ (ออกระหว่างเรียน).....

๕. สถานศึกษาที่ท่านกำลังศึกษาอยู่ในสังกัดใด

๑. รัฐบาล ๒. เอกชน

๖. ท่านพักอาศัยอยู่ร่วมกับใคร

๑. อยู่กับครอบครัว (พ่อ-แม่) ๒. อยู่กับญาติ (ลุง/ป้า/น้า/อา/พี่)
 ๓. อยู่กับเพื่อน/คนรัก ๔. ตามลำพัง
 ๕. อื่นๆ (ระบุ).....

๗. ที่พักอาศัยของท่านอยู่ในประเภทใด

๑. ชุมชนเมือง ๒. ชุมชนชนบท
 ๓. ชุมชนแออัด ๔. บ้านจัดสรร/คอนโดมิเนียม/หอพัก
 ๕. อื่นๆ (ระบุ).....

๘. ผู้ปกครองของท่านประกอบอาชีพอะไร

๑. เกษตรกร ๒. ลูกจ้างชั่วคราว/รับจ้างทั่วไป
๓. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ๔. พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท
๕. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ๖. ว่างาน
๗. อื่นๆ (ระบุ).....

๙. สถานภาพครอบครัว

๑. พ่อแม่อยู่ร่วมกัน ๒. พ่อแม่แยกกันอยู่/หย่าร้าง
๓. พ่อ/แม่เสียชีวิต ๔. อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๑. ท่านเคยกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดประเภทใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๑. ยาบ้า ๒. ไอซ์ ๓. เฮโรอีน
๔. กัญชา ๕. ใบกระท่อม ๖. อื่นๆ (ระบุ).....

๒. ท่านกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในลักษณะใด

๑. เป็นผู้ครอบครองเพื่อจำหน่าย ๒. เป็นผู้เสพ
๓. เป็นทั้งผู้ครอบครองเพื่อจำหน่ายและเสพ ๔. เป็นเด็กเดินยา
๕. อื่นๆ (ระบุ).....

๓. ท่านคิดว่าอะไรเป็นสาเหตุให้ท่านกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๑. พักอาศัยอยู่ในแหล่งมั่วสุม/หรือมีการค้าขายยาเสพติด
๒. มีสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
๓. ครอบครัวมีฐานะยากจน /ต้องการหารายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว
๔. ครอบครัวแตกแยก /พ่อแม่หย่าร้างหรือแยกกันอยู่
๕. ไม่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่
๖. เพื่อนชักชวน
๗. ต้องการหารายได้ด้วยตนเอง
๘. อยากรู้/อยากรทดลอง
๙. ปัญหาส่วนตัว (ความรัก/การเรียน/โรคประจำตัว ฯลฯ)
๑๐. อื่นๆ (ระบุ).....

๔. ระยะเวลาที่ท่านเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

๑. ไม่เกิน ๑ ปี   ๒. ๑-๒ ปี   ๓. ๓-๔ ปี   ๔. ๔ ปีขึ้นไป

๕. กรณีเป็นผู้จำหน่าย ท่านมีรายได้จากการขายยาเสพติดต่อครั้งเท่าไร

(กรณีเป็นผู้เสพให้ข้ามไปตอบข้อถัดไป)

๑. ไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท   ๒. ๑,๐๐๑-๕,๐๐๐ บาท
 ๓. ๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐ บาท   ๔. ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท
 ๕. ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท   ๖. ๒๐,๐๐๑ ขึ้นไป

๖. ท่านมีวิธีการซื้อหรือขายยาเสพติดในรูปแบบใด

๑. ทางโซเชียลมีเดีย (เฟซบุ๊ก/ไลน์ ฯลฯ) แล้วนัดหมายสถานที่
 ๒. ทางโทรศัพท์แล้วนัดหมายสถานที่
 ๓. โดยตรง
 ๔. โดยผ่านคนกลาง (มีเด็กเดินยา)
 ๕. อื่นๆ (ระบุ).....

๗. ท่านชำระเงินในการซื้อหรือขายยาเสพติดโดยวิธีใด

๑. เงินสด   ๒. การโอนเข้าบัญชีธนาคาร
 ๓. ทรัพย์สิน/สิ่งของมีค่า   ๔. อื่นๆ (ระบุ).....

๘. ห้วงเวลาที่ท่านมีการซื้อหรือขายยาเสพติด

๑. ๐๐.๐๑-๐๖.๐๐ น.   ๒. ๐๖.๐๑-๑๒.๐๐ น.
 ๓. ๑๒.๐๑-๑๘.๐๐ น.   ๔. ๑๘.๐๑-๒๔.๐๐ น.
 ๕. แล้วแต่โอกาส

๙. เมื่อท่านเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแล้ว ได้นำไปสู่การก่ออาชญากรรมประเภทใด

(ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

๑. ลักทรัพย์   ๒. วิวรรพทรัพย์
 ๓. ชิงทรัพย์   ๔. ปล้นทรัพย์
 ๕. ฆาตกรรม   ๖. การข่มขืนกระทำชำเรา
 ๗. การใช้ความรุนแรง/การทำร้ายร่างกาย
 ๘. อื่นๆ.....

**ส่วนที่ ๓ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในป้องกันและปราบปรามการกระทำ
ความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด**

ข้อความ	ระดับความเห็น				
	น้อย ที่สุด (๑)	น้อย	ปาน กลาง (๓)	มาก (๔)	มาก ที่สุด (๕)
ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปราม					
๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจร่วมมือกับประชาชน ภาคีรัฐและเอกชน ในการให้ข้อมูลและเบาะแส เพื่อสืบสวนดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนในการลักลอบจำหน่ายและเสพยาเสพติด					
๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน อาทิ สถานศึกษา เจ้าของหอพัก สถานบริการ ร้านอินเทอร์เน็ต และร้านเกม เพื่อป้องกันปราบปรามมิให้เด็กและเยาวชนการลักลอบจำหน่ายและเสพยาเสพติด					
๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย บทลงโทษ และผลกระทบจากการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดกับเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง เช่น ตามชุมชนแออัด และสถาบันการศึกษา					
๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมเด็กและเยาวชนผู้เสพและขยายผลในการจับกุมผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่อย่างจริงจัง					
๕. กรณีที่มีการซื้อขายยาเสพติดทางมือถือ ทางสื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก/ไลน์ ฯลฯ เจ้าหน้าที่ตำรวจมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วนำไปสู่การจับกุมได้					
การอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน					
๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด					
๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดด้วยความเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน					
๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ					
๔. เมื่อมีการจับกุมเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติดแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจทำการสอบสวนตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด					

ส่วนที่ ๔ ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจมีมาตรการหรือดำเนินการ
อื่นใดเกี่ยวกับยาเสพติด

.....
.....
.....
.....
.....

*****

ขอบพระคุณที่ท่านเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล
กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน กรณีศึกษา : การกระทำความผิด
เกี่ยวกับยาเสพติด (สำหรับประชาชน)

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย เรื่อง “การกระทำความผิดของเด็กและ
เยาวชนกรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” ของ กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์
ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์
สูงสุดต่อไป

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความให้ตรงกับความเป็นจริง

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑. ท่านพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ จังหวัด .....

๒. เพศ ๑. ชาย ๒. หญิง

๓. อายุ ..... ปี

๔. สถานภาพ

๑. โสด ๒. สมรส
 ๓. หย่า/หม้าย ๔. อื่นๆ .....

๕. ระดับการศึกษาสูงสุด

๑. ประถมศึกษา ๒. มัธยมศึกษา/ปวช.
 ๓. ปวส./อนุปริญญา ๔. ปริญญาตรี
 ๕. สูงกว่าปริญญาตรี ๖. อื่น ๆ .....

๖. อาชีพหลัก

๑. เกษตรกร ๒. ลูกจ้างชั่วคราว/รับจ้างทั่วไป
 ๓. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ๔. พนักงาน/ลูกจ้างบริษัท
 ๕. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ๖. ว่างาน
 ๗. กำลังศึกษาอยู่ ๘. อื่น ๆ .....

๗. ลักษณะชุมชนที่พักอาศัยในปัจจุบัน

๑. ชุมชนเมือง ๒. ชุมชนชนบท
 ๓. ชุมชนแออัด ๔. บ้านจัดสรร/คอนโดมิเนียม/หอพัก
 ๕. อื่น ๆ .....

๘. จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ที่เป็นเด็กและเยาวชน จำนวน.....(คน)

ส่วนที่ ๒ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ข้อคำถาม	ระดับความเห็น				
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)
การมีส่วนร่วมของประชาชน					
๑. ท่านเข้าร่วม ปรีกษา ทารือ กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ และทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
๒. ท่านมีส่วนร่วมกับโรงเรียน/ชุมชน/ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชน ไม่ให้ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
๓. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล เบาะแส เกี่ยวกับยาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือหน่วยงานภาครัฐ					
๔. ท่านมีส่วนร่วมในการแบ่งปันความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน					
๕. ท่านร่วมฝึกอบรม ให้ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับคนในชุมชน					
๖. ท่านมีส่วนร่วม ติดตามและประเมินผล ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ					

ส่วนที่ ๓ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด

ข้อคำถาม	ระดับความเชื่อมั่น				
	น้อยที่สุด (๑)	น้อย (๒)	ปานกลาง (๓)	มาก (๔)	มากที่สุด (๕)
ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปราม					
๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานความร่วมมือจากประชาชนในการให้ข้อมูล เบาะแส เพื่อสืบสวนดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจประสานงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อป้องกันปราบปรามยาเสพติด					
๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ กฎหมาย บทลงโทษ และผลกระทบของยาเสพติดอย่างสม่ำเสมอ					
๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสืบสวน ดำเนินคดี และขยายผลเพื่อจับกุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดรายใหญ่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					

**ส่วนที่ ๓ ความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดของ
เด็กและเยาวชนเกี่ยวกับยาเสพติด**

ข้อคำถาม	ระดับความเชื่อมั่น				
	น้อย ที่สุด (๑)	น้อย	ปาน กลาง (๓)	มาก	มาก ที่สุด (๕)
ความเชื่อมั่นการอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน					
๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้ ความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
๒. เจ้าหน้าที่ตำรวจบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และเท่าเทียมกัน					
๓. เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ					
๔. เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างรวดเร็ว ตามกรอบ ระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด					

ส่วนที่ ๓ ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

*****

ขอขอบคุณที่ท่านเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล
กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๑. หน่วยงานของท่านมีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไรบ้าง

มาตรการในการป้องกัน .....

.....

มาตรการในการปราบปราม.....

.....

๒. การปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน มีปัญหา อุปสรรค ในด้านใดบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

๓. หน่วยงานของท่านมีการแสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานภาคสังคมและหน่วยงานอื่นๆ ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

๔. ท่านคิดว่าปัจจุบันบทลงโทษทางกฎหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดด้านยาเสพติดของเด็ก และเยาวชนมีโทษหนักเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

๕. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

*****

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๑. ท่านเคยมีประสบการณ์เกี่ยวกับยาเสพติด ในรูปแบบใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๒. สาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้ท่านเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓. การเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้เกิดผลกระทบกับตัวท่าน ครอบครัว และสังคมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๔. การป้องกันและปราบปรามเกี่ยวกับยาเสพติดที่ได้ผล ควรทำอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๕. ท่านได้รับโทษจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอะไรบ้าง และคิดว่าโทษที่ได้รับเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๖. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัยการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

กรณีศึกษา : การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๑. ท่านคิดว่าปัจจัยหรือสาเหตุใดที่ก่อให้เกิดปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๒. ท่านคิดว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจควรมีมาตรการในการป้องกันปราบปรามปัญหาการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓. ท่านคิดว่าบทลงโทษตามกฎหมายในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและ เยาวชนมีโทษเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

๔. ท่านคิดว่าปัจจัยทางด้านสังคม อาทิ ครอบครัว สถานศึกษา และสิ่งแวดล้อม มีผลต่อการทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๕. ท่านคิดว่าสังคมและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดของเด็กและเยาวชน อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๖. ข้อเสนอแนะ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสายงานป้องกันและปราบปราม

๑. พ.ต.ท.ประเสริฐ ส่องแสง	รอง ผกก.(สอบสวน) สภ.เมืองตรัง
๒. พ.ต.ต.พรวิสันต์ คำปินโต	สวป.สภ.เมืองลำปาง
๓. พ.ต.ต.พิรัชช ปากเพรียว	สว.สส.สภ.เมืองลำปาง
๔. พ.ต.ต.กิตติภูมิ กันจันะ	สวป.สภ.เมืองเชียงราย
๕. พ.ต.ท.อนุพันธ์ กันถารัตน์	สว.สส.สภ.เมืองเชียงราย
๖. พ.ต.ต.กัณตพล เสือดาว	สวป.สภ.เมืองนครปฐม
๗. พ.ต.ท.นาถนริศ รัตนบุรี	สวป.สน.บางซื่อ
๘. พ.ต.ท.วรภัทร สุขไทย	สวป.สน.บางซื่อ
๙. พ.ต.ท.อุทัย อินทร์ักษ์	สวป.สภ.เมืองกาญจนบุรี
๑๐. พ.ต.ท.ชัยชนะ หลางหวอด	สวป.สภ.เมืองสงขลา
๑๑. พ.ต.ท.รวีกร ทองดี	สว.สส.สภ.เมืองพิษณุโลก

๒. บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม

๑. คุณวณิชยา โชคดี	พจน.คุมประพฤติชำนาญการ สถานพินิจฯ จ.ลำปาง
๒. นายทัชยุพณ์ พงษ์รัตน์	นักวิชาการฝึกอบรมและวิชาชีพ สถานพินิจฯ จ.เชียงราย
๓. นายเทอดธรรม อติศัยเดชรินทร์	พจน.คุมประพฤติชำนาญการพิเศษ จ.เชียงราย
๔. น.ส.จากรุวรรณ ชนะศึก	นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพชำนาญการ พิเศษ จ.เชียงราย
๕. นายธวัชชัย รุ่งอรุณ	อัยการจังหวัดประจำสำนักงานอัยการสูงสุด จ.ราชบุรี
๖. นายอัมรินทร์ สินธุ์ธารทอง	อัยการประจำกอง ราชบุรี
๗. คุณสายพิรุณ สุขสวัสดิ์	นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ สถานพินิจฯ กาญจนบุรี
๘. นายอาทิตย์ โขสิทธิ์พิเชษฐ์	พจน.พินิจ สถานพินิจฯ กาญจนบุรี
๙. คุณดารุณ จางวาง	นักวิชาการอบรมฯ ชำนาญการ นครปฐม
๑๐. นายนรินทร์ธร บวรเลิศยานนท์	หน.กลุ่มงานบำบัด สถานพินิจเด็กฯ อุตรธานี

๑๑. น.ส.วริศรา ศรีน้อย พนักงานพินิจ สถานพินิจเด็กฯ อุตรธานี
๑๒. นายพิชิต นากลาง รองอัยการจังหวัดคดีเด็กฯ อุตรธานี
๑๓. นางจิรัฐกาล คนล้ำ นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ สถานพินิจฯ
ขอนแก่น
๑๔. นางศรัญญา เอกศิริ อัยการจังหวัด ประจำสำนักงานอัยการสูงสุด
(สง.อัยการคดีเยาวชนและครอบครัว
จ.ขอนแก่น)
๑๕. พ.ต.ท.วัฒนพงษ์ จันทร์ระ รองอัยการ จว.คดีเยาวชนและครอบครัว
ขอนแก่น

ภาคผนวก ค

ประมวลรูปภาพการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ประมวลรูปภาพการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ประมวลรูปภาพการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ประมวลรูปภาพการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ภาคผนวก ง

ประวัติผู้วิจัย

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

- คณะกรรมการกำกับดูแลการปฏิบัติงานจ้างของที่ปรึกษาโครงการประเมินประสิทธิภาพสถานีตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ปัจจุบัน)
- การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามผู้มีอิทธิพลเกี่ยวกับการกู้เงินนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนกับภารกิจในการปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกการจราจร และการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๐
- มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการเล่นการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๑
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๑

พันตำรวจโทหญิง ปานมณี นนทะโคตร

Police Lieutenant Colonel Panmanee Nontakote

*****

ตำแหน่ง รองผู้กำกับการกลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ กองวิจัย

สถานที่ทำงาน กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓
 กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาคาร ๑ ชั้น ๑๒ ถนนพระรามที่ ๑
 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 ๑๐๓๓๐

หมายเลขโทรศัพท์ ที่ทำงาน : ๐-๒๒๐๕-๓๒๘๕

การศึกษา	ประวัติการศึกษา	สถาบันการศึกษา
	- รัฐศาสตร์บัณฑิต (บริหารรัฐกิจ)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
	- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.)	มหาวิทยาลัยทักษิณ (สาขาการบริหารงานตำรวจและกระบวนการยุติธรรม)

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.๒๕๓๕	รอง สว. (ทำหน้าที่ด้านสถิติ) งาน ๓ วผ.
พ.ศ.๒๕๔๗	สว.วจ.
พ.ศ.๒๕๔๙	สว.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.
พ.ศ.๒๕๕๒-ปัจจุบัน	รอง ผกก.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.สยศ.ตร.

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

- งานวิจัย เรื่อง ปัญหาอิทธิพลและมือปืนรับจ้าง (ปี พ.ศ.๒๕๔๗)
- งานวิจัย เรื่อง การศึกษาสาเหตุที่เกิดและผลกระทบของคดีชิงทรัพย์
เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการป้องกัน (ปี พ.ศ.๒๕๔๘)
- งานวิจัย เรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ - ๒๕๕๕
- งานวิจัย เรื่อง มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจและมาตรการทางสังคม
กับการแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน/นักศึกษาต่างสถาบัน (ปี พ.ศ.๒๕๕๕)
- งานวิจัย เรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและ
แนวทางการปฏิบัติในการถวายความสะดวกด้านการจราจรในการเสด็จพระราชดำเนิน (เป็นการ
ส่วนพระองค์) (ปี พ.ศ.๒๕๕๖)

- งานวิจัย เรื่อง โครงการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจับกุมดำเนินคดี และผลการบังคับใช้กฎหมายกับนายจ้าง ผู้นำพา และผู้ให้ที่พักพิง แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (ปี พ.ศ.๒๕๕๖)
- การวิจัย เรื่อง โครงการประเมินประโยชน์และความคุ้มค่าของการดำเนินงานสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Police Channel) (ปี พ.ศ.๒๕๕๗)
- คณะกรรมการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของที่ปรึกษาโครงการประเมินประสิทธิภาพสถานีตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน)
- การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามผู้มีอิทธิพลเกี่ยวกับการกู้เงินนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนกับภารกิจในการปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกการจราจร และการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๐
- มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการเล่นการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๑
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๑

- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนกับภารกิจในการปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกการจราจร และการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๐
- มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการเล่นการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๑
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๑

- งานวิจัย เรื่อง โครงการประเมินประโยชน์และความคุ้มค่าของการดำเนินสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Police Channel) (ปี พ.ศ.๒๕๕๗)
- การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามผู้มีอิทธิพลเกี่ยวกับการกู้เงินนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนกับภารกิจในการปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกการจราจร และการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๐
- มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการเล่นการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๑

ร้อยตำรวจเอก เอกพล กุดหอม
Police Captain Ekkapon Kudhom

*****

ตำแหน่ง รongสารวัตร กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ กองวิจัย

สถานที่ทำงาน กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓
 กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาคาร ๑ ชั้น ๑๒ ถนนพระรามที่ ๑
 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 ๑๐๓๓๐

หมายเลขโทรศัพท์ ที่ทำงาน : ๐-๒๒๐๕-๓๒๘๕

การศึกษา

ประวัติการศึกษา	สถาบันการศึกษา
- ศีษาศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.๒๕๕๓	รอง สว.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ กองวิจัย สยศ.ตร.
พ.ศ.๒๕๕๘	รอง สว.ป.สภ.ภูพิงค์ราชนิเวศน์ อ.เมือง จ.เชียงใหม่
พ.ศ.๒๕๖๑-ปัจจุบัน	รอง สว.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.สยศ.ตร.

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

- งานวิจัย เรื่อง การประเมินผลการปฏิบัติงานตามนโยบายและแนวทางการปฏิบัติในการถวายเป็นความสะอาดด้านการจราจรในการเสด็จพระราชดำเนิน (เป็นการส่วนพระองค์) (ปี พ.ศ.๒๕๕๖)
- งานวิจัย เรื่อง โครงการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจับกุมดำเนินคดี และผลการบังคับใช้กฎหมายกับนายจ้าง ผู้นำพา และผู้ให้ที่พักพิงแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖
- งานวิจัย เรื่อง โครงการประเมินประโยชน์และความคุ้มค่าของการดำเนินสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (Police Channel) (ปี พ.ศ.๒๕๕๗)

ร้อยตำรวจเอกหญิง วรณภา วุฒิเจริญ
Police Captain Wannapa Wutticharoen

*****

ตำแหน่ง รongสารวัตร กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ กองวิจัย

สถานที่ทำงาน กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓
 กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาคาร ๑ ชั้น ๑๒ ถนนพระรามที่ ๑
 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 ๑๐๓๓๐

หมายเลขโทรศัพท์ ที่ทำงาน : ๐-๒๒๐๕-๓๒๘๕

การศึกษา

ประวัติการศึกษา	สถาบันการศึกษา
- ศิลปศาสตรบัณฑิต (การจัดการทั่วไป)	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
- ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.๒๕๔๕	พลฯ สำรองพิเศษหญิง กลุ่มงานประเมินผล กองวิจัยและพัฒนา สนผ.
พ.ศ.๒๕๔๗	ผบ.หมู่ กลุ่มงานประเมินผลยุทธศาสตร์ กองวิจัยและพัฒนา สนผ.
พ.ศ.๒๕๕๒	ผบ.หมู่ กลุ่มงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ กองยุทธศาสตร์ สยศ.ตร.
พ.ศ.๒๕๕๕	รอง สว.ฝอ.ธุรการ กก.สุนัขและม้าตำรวจ บก.สปพ.
พ.ศ.๒๕๕๘-ปัจจุบัน	รอง สว.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.สยศ.ตร.

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

- เป็นคณะทำงานกำกับดูแลการปฏิบัติงานจ้างของที่ปรึกษาเพื่อประเมินผล
 คำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ “โครงการประเมินประสิทธิภาพสถานี
 ตำรวจและความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของตำรวจ ประจำปีงบประมาณ
 พ.ศ.๒๕๕๙”

- การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามผู้มีอิทธิพลเกี่ยวกับการกู้เงินนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๙
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนกับภารกิจในการปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกการจราจร และการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๐
- มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการเล่นการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๑
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๑

ร้อยตำรวจโทหญิง ภัชราภรณ์ บางพรมบาง
Police Lieutenant Pacharaporn Bangpombang

*****

ตำแหน่ง รongสารวัตร กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ กองวิจัย

สถานที่ทำงาน กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓
 กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาคาร ๑ ชั้น ๑๒ ถนนพระรามที่ ๑
 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 ๑๐๓๓๐

หมายเลขโทรศัพท์ ที่ทำงาน : ๐-๒๒๐๕-๓๒๘๕

การศึกษา

ประวัติการศึกษา	สถาบันการศึกษา
- รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.๒๕๕๔	ผบ.หมู่ ฝ่ายยุทธศาสตร์ บก.อก.บช.ปส.
พ.ศ.๒๕๕๙-ปัจจุบัน	รอง สว.กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.สยศ.ตร.

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนกับภารกิจในการปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกการจราจร และการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๐
- มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการเล่นการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐

- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน
ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๑
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของ
เจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๑

ร้อยตำรวจตรี กร หงษ์พันธุ์
Police Sub-Lieutenant Korn Hongpunt

*****

ตำแหน่ง รongสารวัตร(อำนวยการ) กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ กองวิจัย

สถานที่ทำงาน กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓
 กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาคาร ๑ ชั้น ๑๒ ถนนพระรามที่ ๑
 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 ๑๐๓๓๐

หมายเลขโทรศัพท์ ที่ทำงาน : ๐-๒๒๐๕-๓๒๘๕

การศึกษา

ประวัติการศึกษา	สถาบันการศึกษา
- รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.๒๕๔๑	ลูกแถว งานที่ ๑ กก.๓ บก.จร.
พ.ศ.๒๕๔๓	ผบ.หมู่ งานศูนย์ควบคุมข้อมูลไปรษณีย์ กก.๓ บก.จร.
พ.ศ.๒๕๕๕	ผบ.หมู่ ทะเบียนพล สน.แสมดำ บก.น.๙ บช.น.
พ.ศ.๒๕๕๖	ผบ.หมู่ ฝอ.๓ บก.อก.สง.นรป.
พ.ศ.๒๕๖๑-ปัจจุบัน	รอง สว.(อก.) กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.สยศ.ตร.

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงาน
 ของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๑

ลึบตำรวจตรี อริญชัยวีรณ ชนารา
Police Lance Corporal Arinchawitana Chanara

*****

ตำแหน่ง ผู้บังคับหมู่ กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ กองวิจัย

สถานที่ทำงาน กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓
 กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาคาร ๑ ชั้น ๑๒ ถนนพระรามที่ ๑
 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 ๑๐๓๓๐

หมายเลขโทรศัพท์ ที่ทำงาน : ๐-๒๒๐๕-๓๒๘๕

การศึกษา

ประวัติการศึกษา	สถาบันการศึกษา
- ครุศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.๒๕๕๙-ปัจจุบัน	ผบ.หมู่ กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.สยศ.ตร.

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนกับภารกิจในการปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกการจราจร และการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๐
- มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการเล่นการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๑
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๑

สิบตำรวจตรี อนิรุธ รินชมภู
Police Lance Corporal Anirut Rinchomphu

*****

ตำแหน่ง ผู้บังคับหมู่ กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ กองวิจัย

สถานที่ทำงาน กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓
 กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ
 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ อาคาร ๑ ชั้น ๑๒ ถนนพระรามที่ ๑
 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 ๑๐๓๓๐

หมายเลขโทรศัพท์ ที่ทำงาน : ๐-๒๒๐๕-๓๒๘๕

การศึกษา

ประวัติการศึกษา	สถาบันการศึกษา
- บริหารธุรกิจบัณฑิต	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.๒๕๕๙-ปัจจุบัน	ผบ.หมู่ กลุ่มงานวิจัยและประเมินผล ๓ วจ.สยศ.ตร.

ประสบการณ์ด้านการวิจัย

- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนกับภารกิจในการปฏิบัติงานรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกการจราจร และการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากน้ำท่วมในพื้นที่ภาคใต้
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๐
- มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกันและปราบปรามการเล่นการพนันออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความปลอดภัยและการจราจรช่วงเทศกาลปีใหม่ ๒๕๖๑
- โครงการสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจด้านการจราจรช่วงเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๑

จัดพิมพ์โดย

โรงพิมพ์ตำรวจ ถ.เศรษฐศิริ ดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๖๘-๒๘๑๑-๓ โทรสาร ๐-๒๒๔๑-๔๖๕๘

